

**УНИВЕРЗИТЕТ „КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО
СКОПЈЕ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“**

Мирјана Гоце Вељаноска-Томовска

ТОПОНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

- докторски труд -

Скопје, 2026

Докторанд:
МИРЈАНА ГОЦЕ ВЕЉАНОСКА-ТОМОВСКА

Тема:
ТОПЕНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

Ментор:
проф. д-р СИМОН САЗДОВ
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“

Комисија за одбрана:

проф. д-р МЕРИ ЈОСИФОВСКА, претседател
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ИМЈ „Крсте Мисирков“

проф. д-р ВЕСЕЛИНКА ЛАБРОСКА, член
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ИМЈ „Крсте Мисирков“

проф. д-р ЕЛЕНА ЈОВАНОВА-ГРУЈОВСКА, член
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ИМЈ „Крсте Мисирков“

проф. д-р ЕЛКА ЈАЧЕВА-УЛЧАР, член
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ИМЈ „Крсте Мисирков“

Лектура: Антоанета Тримчевиќ

Научна област: МАКЕДОНИСТИКА – МАКЕДОНСКА ОНОМАСТИКА

Датум на одбрана:

Мирјана Гоце Вељаноска-Томовска

ТОПОНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

-Апстракт-

Топонимијата во Тетовскиот Регион е обработувана, но спорадично како дел од одделни речници, тематски топономастички трудови и сл., така што со овој докторски труд ќе биде целосно опфатена целата топонимија во областа Подгор, Тетовско, при што ќе биде прикажан автохтониот македонски топонимски материјал, како на синхрониско така и на дијахрониско рамниште, со што ќе се придонесе за збогатување на топонимскиот материјал од македонската јазична територија. Докторскиот труд Топонимијата на областа Подгор, Тетовско претставува резултат на повеќегодишна работа на дијалектолошки и на топономастички план. Теренските истражувања започнаа уште во 2016 година. Материјалот го дигитализиравме и го уазбучивме, така што најпрво настана Регистарот на топоними од областа Подгор. Потоа пристапиме кон негова научна анализа и лингвистичка обработка, според научно-методолошките пристапи претставени во трудовите на повеќе врвни имиња на македонската ономастика. Трудот, покрај Воведот опфаќа: Обработка на ојконимите; Лексичко-семантичка класификација на топонимите; Структурно-граматичка класификација на топонимите; Дијалектни особености на говорот од областа Подгор - Тетовско; Лексиката вградена во топонимите во областа Подгор; Етници и ктетици од имињата на населените места во областа Подгор и Регистар на топонимите во областа Подгор и Библиографија.

Клучни зборови: ономастика, ојконими, топоними, класификација, дијалектни особености, лексика.

Mirjana Goce Veljanoska-Tomovska

TOPONYMY OF THE PODGOR AREA – TETOVO REGION

-Abstract-

Toponymy in the Tetovo Region has been processed, but sporadically as part of separate dictionaries, thematic toponymic works, etc., so that this doctoral thesis will fully cover the entire toponymy in the Podgor area, Tetovo region, presenting the autochthonous Macedonian toponymic material, both on a synchronic and diachronic level, thus contributing to the enrichment of the toponymic material from the Macedonian linguistic territory.

The doctoral thesis Toponymy of the Podgor area - Tetovo region is the result of many years of work on dialectological and toponomastic levels. Field research began in 2016. We digitized and annotated the material, thus creating the Register of Toponyms of the Podgor area.

Then we approached its scientific analysis and linguistic processing, according to the scientific-methodological approaches presented in the works of several top names in Macedonian onomastics. The work, in addition to the Introduction, includes: Processing of oikonyms; Lexical-semantic classification of toponyms; Structural-grammatical classification of toponyms; Dialectal peculiarities of the speech of the Podgor - Tetovo area; The vocabulary embedded in the toponyms in the Podgor area; Ethnicities and ectetics of the names of settlements in the Podgor area and Register of toponyms in the Podgor area.

Keywords: onomastics, oikonyms, toponyms, classification, dialectal features, vocabulary.

Изјавувам дека докторскиот труд е оригинален труд што го имам изработено самостојно.

Изјавувам дека електронската верзија на докторскиот труд е идентична со отпечатениот докторски труд.

Потпис на авторот, с.р.

СОДРЖИНА

ВОВЕД	7
ОПИС НА ТЕРЕНОТ И НА НАСЕЛЕНИЕТО, МИГРАЦИИ И АРХИТЕКТУРА.....	11
ОЛКОНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР	15
ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА КЛАСИФИКАЦИЈА НА ТОПОНИМИТЕ ОД ОБЛАСТА ПОДГОР	53
ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД АПЕЛАТИВИ.....	54
1.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД НЕЛИЧНИ АПЕЛАТИВИ	54
2.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ЛИЧНИ АПЕЛАТИВИ.....	78
ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ОНИМИ	80
1.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ЕТНОНИМИ	80
2.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД АНТРОПОНИМСКИ ОСНОВИ.....	80
3.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ДРУГИ ТОПОНИМИ	84
СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧКА КЛАСИФИКАЦИЈА	86
ЕДНОКОМПОНЕНТНИ ТОПОНИМИ.....	87
1.ПРИМАРНИ (НЕДЕРИВУВАНИ) ТОПОНИМИ.....	87
2.СЕКУНДАРНИ (ДЕРИВУВАНИ) ТОПОНИМИ.....	89
СЛОЖЕНИ (ДВОКОМПОНЕНТНИ) ТОПОНИМИ	107
1. ТОПОНИМСКИ СЛОЖЕНКИ	107
2. ТОПОНИМСКИ СОСТАВИ.....	108
ПОВЕЌЕКОМПОНЕНТНИ ТОПОНИМИ - ЗАВИСНИ СОСТАВИ.....	115
ДИЈАЛЕКТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ГОВОРОТ ОД ОБЛАСТА ПОДГОР КОИ СЕ РЕФЛЕКТИРАЛЕ ВО ТОПОНИМИЈАТА.....	116
ЛЕКСИКАТА ВГРАДЕНА ВО ТОПОНИМИТЕ НА ПОДГОР	124
ЕТНИЦИ И КТЕТИЦИ ОД НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА ВО ПОДГОР	128
ЗАКЛУЧОК	133
РЕГИСТАР НА ТОПОНИМИТЕ ВО ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО	137
РЕЗИМЕ.....	227
КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА.....	244

ВОВЕД

Имињата служат за идентификација во просторот и во општеството. Именувањето претставува општествен процес и не постои ниту една човечка заедница која не ги познава имињата. Меѓутоа, постапката за именување и улогата на имињата во општеството значајно се разликува во одделни културни средини.

Науката што ги проучува имињата се нарекува Ономастика. Терминот ономастика потекнува од грчкиот глагол *ονομάζω* што значи *вика, нарекува, именува*. Како што рековме, предмет на проучување на ономастиката се имињата на местата и на лицата, во најширока смисла на зборот. Таа ги проучува: потеклото, мотивацијата, начинот на образување, распространетоста на имињата, при што открива многу значајни податоци за историјата на јазикот, неговото потекло, тугите влијанија, како и за современата состојба на јазикот. Ономастиката главно се смета за лингвистичка дисциплина, меѓутоа, неретко имињата се проучуваат и во рамките на историјата, антропологијата, социологијата и психологијата.

Според предметот на истражување, односно класификацијата на различните именски категории, ономастиката се дели на: топономастика и антропономастика. Топономастиката ги проучува топонимите, односно имињата на местата или географските имиња, додека антропономастиката ги проучува антропонимите, односно личните имиња, презимињата, прекарите (индивидуални, фамилијарни и колективни), родовите имиња и андронимите. Топономастиката, според тоа каков топоним проучува, понатаму се дели на: ојкономастика – која се занимава со проучување на имињата на населените места (села, градови, населби, маала, квартави, исчезнати населби); орономастика – која се занимава со проучување на имињата на планините, ридовите, доловите, котлините, висорамнините, низините; и хидрономастика – која се занимава со проучување на имињата на водите итн.

Интересот кон македонскиот ономастички материјал се јавува некаде во последните децении на 19 век. Во повеќе дијалектолошки географски, етнографски и етнолошки студии се обработуваат ономастички материјали од различни региони во Македонија. Ке ги споменеме: *Македонија, етнографија и статистика*, Софија 1900, од

Васил Кънчов; *Речник места у ослобођеној области Старе Србије*, Београд 1914, од Вујичић; *Географски речник на Българија, Македонија, Добруджа и Поморавија*, Софија 1918, од Жечо Чанков и др. Како нов период за македонската ономастика, може да се означи периодот во триесеттите години на 20 век. Во овој период со проучување на македонската ономастика започнуваат најголемите словенски ономастичари: Афанасиј Селишчев, Петар Скок, Макс Фасмер, чиј пристап на проучување е на поинаков начин, заснован врз вистински научни основи. Југословенскиот ономастичар Петар Скок, кој особено сериозно се занимавал со топономастиката во Македонија, покрај тоа што е познат како најзначајниот ономастичар на српскохрватската наука за јазикот, некои го сметаат за вистински зачетник на ономастиката на македонскиот јазик. Особено важни за нас се неговите студии *Из топономастике Јужне Србије*, 1933 г., *I Предео измеѓу Прилепа и Кајмакчалан*. *II. Скопска котлина*, 1936 г. и други.

Најважниот период во развојот на македонската ономастика е по ослободувањето и по кодифицирањето на македонскиот литературен јазик. Поважни трудови од тој период се: *Топографските имиња во Полог*, од Јован Трифуноски од 1951 г. и 1952 г., *Личните имиња и називите на населените места и други месности во велешката и прилепската нахија во втората половина на XV век*, од Методија Соколовски, од 1964 г. и 1965 г., потоа трудот од Божидар Видоески, *Говорот и топономијата на кичевските села од Тајмишката група*, од 1958 година. Божидар Видоески, покрај како основоположник на македонската дијалектологија, можеме да го сметаме и за креатор и афирматор на македонската ономастика. Имено, систематските ономастички истражувања во Македонија започнуваат по формирањето на посебен *Одбор за ономастика*, кој претставува и прва организациска единица за топономастички испитувања. Овој одбор започнува со работа според програмата на *Југословенскиот ономастички одбор*, имајќи ги предвид задачите поставени од *Ономастичката комисија при Општословенскиот славистички комитет*. Реализацијата на активностите на Одборот ги презел Б. Видоески, кој исто така, бил член на *Ономастичката комисија* и на *Југословенскиот ономастички одбор*. Видоески не бил само организатор, туку и учесник во голем број теренски топономастички истражувања. Потоа се оформува и *Одделението за ономастика* во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, со што се поставуваат темелите за понатамошниот развој на македонската ономастика. Редица ономастички трудови

произлегуваат од работата на врвните научници од Одделението за ономастика во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“. Како основоположници на македонската ономастика може да ги наведеме: Божидар Видоески, Блаже Конески, Трајко Стаматовски, Љубица Станковска, Олга Иванова, Петар Илиевски и други. Исто така, особен придонес за развојот на македонската ономастика имаат: полскиот лингвист Влоѓимјез Пјанка, Марија Коробар-Белчева, Маринко Митков, како и помладата генерација ономастичари во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Весна Миовска, Мери Јосифовска, Елка Јачева-Улчар, Зоран Спасовски, кои со својата работа ја продолжуваат мисијата за континуирано проучување и запишување на македонските имиња кои се непобитен доказ за посебноста и специфичноста на македонскиот јазик, народ и култура, и од друга страна придонесуваат во проучувањето и развојот на повеќе лингвистички дисциплини.

Топонимијата во Тетовскиот Регион е обработувана, но спорадично како дел од одделни речници, тематски топономастички трудови и сл. Љубица Станковска има посветено неколку статии на топонимијата од Полог: „Посесивните придавски образувања со суфиксот -јъ од лични имиња кај ојконимите во Тетовско“, „Интерпретација на географската терминологија во топонимијата на Полог“, а во монографиите „Македонска ојконимија“, книга прва и книга втора, „Топонимите со суфиксот -ица во Македонија“ и „Суфиксите -јъ, -џъ, -ъ во македонската топонимија“ обработува ојконимски и топонимски материјал од Полог.

Со овој докторски труд ќе биде целосно опфатена целата топонимија во областа Подгор, Тетовско, при што ќе биде прикажан автохтониот македонски топонимски материјал, како на синхронско така и на дијакронско рамниште, со што ќе се придонесе за збогатување на топонимскиот материјал од македонската јазична територија.

Докторскиот труд *Топонимијата на областа Подгор – Тетовско* претставува резултат на повеќегодишна работа на дијалектолошки и топономастички план. Теренските истражувања започнаа уште во 2016 година, кога за потребите за изработка на магистерскиот труд од областа Дијалектологија, „Говорот на селото Рогачево“, неколкупати ги посетувавме и соседните села, со цел да собереме што повеќе материјал за

целосен опис и споредба на говорот. Уште во тоа време, собравме и богат топономастички материјал.

По прифаќањето на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд, веднаш продолживме со собирање топономастички материјал од информатори, жители на населените места во областа Подгор, пред сè од луѓе во поодминати години, бидејќи овие луѓе располагаат со повеќе информации и со поавтентични податоци за именувањата на местата во селата каде што живеат и во нивните атари. Се работи за топономастички материјал од именувањата на маала, улици, патишта, патеки, ридови, долови, угорнини, удолнини, рамнини, планини, врвови, пасишта, ливади, ниви, реки, езера, извори, потоци и други географски објекти. Ги посетивме сите села и благодарни сме на сите информатори коишто несебично ги поделија со нас потребните информации. Кон овој материјал го додадовме и оној од картотеката на Одделението за ономастика при ЈНУ ИМЈ, со што дојдовме до извесни заклучоци за топонимијата во овој регион од синхрониски и дијахрониски аспект. Материјалот го дигитализиравме и го уазбучивме, така што најпрво настана Регистарот на топоними од областа Подгор.

Потоа пристапивме кон негова научна анализа и лингвистичка обработка, според научно-методолошките пристапи претставени во трудовите на повеќе врвни имиња на македонската ономастика.

Тетовскиот Регион, поточно областа Подгор е етнички шаренолик регион. Имаме населени места коишто се етнички мешани, како што е и градот Тетово, во кои главно живеат Македонци, Албанци, Турци и други, населени места во кои живеат само Македонци и населени места во кои живеат само Албанци. Повеќејазичната средина, според нашите истражувања не оставила многу траги во топонимијата, односно топонимите главно се словенски т.е. македонски. Овој факт ни говори дека етничката слика во овој регион е изменета во корист на албанскиот етникум, не многу одамна.

Во словенските, односно во македонските топоними вграден е локалниот говор и во нив се отсликуваат фонетските и зборообразувачките особености на вратничко-полошкиот дијалект. Во дел од топонимите се среќаваат и јазични црти и лексеми карактеристични за стариот јазик, кои во денешниот говор или претрпеле измени или

исчезнале. Овие особености на топонимијата во областа Подгор, Тетовско ни укажуваат дека топонимите се создадени од Македонците и сведочат за многувековното опстојување на македонскиот народ во овој регион.

Докторскиот труд „Топонимијата на областа Подгор – Тетовско“ ги содржи следниве поглавја: *Ојконимијата на областа Подгор, Лексичко-семантичка класификација на топонимите од Подгор, Структурно-граматичка класификација на топонимите од Подгор, Дијалектни особености на говорот во областа Подгор, Лексиката вградена во топонимите на областа Подгор, Единици и китејници од имињата на населените места на Подгор и Регистар на топонимите од областа Подгор.*

На крајот од овој труд е дадено Резиме и Користена литература.

ОПИС НА ТЕРЕНОТ И НА НАСЕЛЕНИЕТО, МИГРАЦИИ И АРХИТЕКТУРА

Полошката котлина се протега од југозапад кон североисток, околу горниот тек на Вардар и неговите притоки. Должината на котлината од југозапад (Ново Село) до североисток (Јажинце), по права линија, изнесува 60 км. Таа е неправилно издолжена котлина, со просечна надморска височина од 400 до 600 метри. Котлината е природно ограничена од високите планински венци: на северозапад се наоѓа Шар Планина, на југоисток Сува Гора и Жеден, додека на југозапад котлината ја ограничува планината Буковиќ. Според течението на реката Вардар, котлината се дели на: Долни Полог – јужниот, понизок дел на котлината, со благи падини и рамничарски терен. Овој дел е поинтензивно населен, со изразени аграрни и економски активности, а Тетово е негов центар. Горни Полог – северниот, повисок дел на котлината, кој се протега кон подножјето на Шар Планина, е помалку населен, со стрмни падини и планински предели, каде што во минатото, традиционалното сточарство и земјоделството биле главни економски активности, што не е случај и денес. Центар на овој дел е Гостивар. Котлината е богата со плодни земјишта, особено во низинските делови на Долни Полог, каде што

почвите овозможуваат интензивно производство на житни култури, зеленчук и овошје. Реките што течат низ котлината, особено реката Вардар и нејзините притоки, ја наводнуваат почвата и овозможуваат развој на земјоделството и сточарството. Климата е умерено-континентална, со топли летни и релативно студени зимски месеци. Демографски, котлината е мултиетничка, со доминантно македонско и албанско население, но присутни се и Турци, Срби, Роми и други етнички заедници. Населеноста е концентрирана во урбаните центри и пониските делови на котлината, додека планинските предели се поретко населени.

Полошката Котлина има богато културно и историско наследство. На нејзината територија се наоѓаат манастири, цркви, етнографски споменици и историски локалитети кои сведочат за населението и за неговата култура. Планинските предели, реките и природните резервати создаваат потенцијал за развој на екотуризам, рекреација и планинарство, што дополнително ја истакнува вредноста на регионот.

Областа Подгор се наоѓа во Долни Полог, во подножјето на Шар Планина, и се протега од југозападната периферија на градот Тетово па сè до граничното село Јажинце (Трифуневски 1976: 6), кое се допира со државната граница со Република Косово. Во рамките на областа Подгор се сместени потшарпланинските села, кои, според Систематскиот список на општини и населени места издаден од Државниот завод за статистика во 2005 година се распределени во три општини: Општина Тетово: Ѓермо, Једоарце, Отуње, Порој, Сетоле и Џепчиште; Општина Теарце: Брезно, Варвара, Глоѓи, Доброште, Јелошник, Лешок, Непроштено, Нераште, Одри, Првце, Пршовце, Слатина и Теарце; Селата: Беловиште, Вратница, Јажинце, Орашје, Старо Село и Рогачево, спаѓаат во рамките на општина Јегуновце.

Етничката структура на селата во областа Подгор е следната:

- 1) со македонско население се населени селата: Сетоле, Лешок, Вратница, Беловиште, Старо Село и Рогачево;
- 2) селата: Ѓермо, Порој, Слатина, Нераште, Орашје и Јажинце се населени со албанско население;
- 3) со мешан етнички состав, македонско, албанско и мал број жители од турска националност, се селата: Џепчиште, Теарце, Глоѓи, Доброште, Непроштено, Одри и Пршовце;

- 4) селата Првце и Јелошник се иселени уште од 1981 г.;
- 5) Во селата Једоарце, Отуње, Брезно и Варвара, според пописот од 2021 г., во просек живеат по четворица жители.

Полошката котлина, а со неа и областа Подгор, низ историјата претрпеле многубројни општествени промени. Народот во минатото, но и денес, постојано се преселувал. Според Трифуноски (1976: 64) оваа појава започнала во почетокот на 15 век, кога Македонија потпаднала под турска власт. Во овој период се иселиле многу христијани, како директна последица на турското владеење. Иселувањата биле поединечни и групни. Значајно празнење на христијанските села се случило за време на австро-турската војна, за што сведочат и записите за исчезнатите села во Полошката котлина, воопшто. Со доаѓањето на Албанците во средината на 18 век, поради тешките економски прилики и социјалната несигурност, овој процес продолжил со засилено темпо. Иселувањето на Македонците од 15 век до денес е причината за променетиот етнички состав на населените места во Подгор.

Што се однесува до архитектурата на куќите, најстарите биле приземни, со една просторија за луѓето и животните. Сидовите биле вкопани до 50 см во земјата, а однадвор биле премачкани со кал. Овие куќи немале прозорци, туку мали отвори кои се затворале со дрвени капаци. На средината на просторијата имало огниште, над кое се градел черен, во кој се насочувал чадот, а излегувал преку – баца на покривот. Тие во најголема мерка биле сочувани и се користеле долг временски период во планинските населби. Околу живеалиштето се граделе помошни објекти кои се користеле за земјоделските работи – амбари, кошеви, трапови, казанцилица, коларница со трем и др. За потребите на сточарството се граделе плевни, кокошарници, котари, кочини и др. Коларницата (т.е. ајатот) се градел во вид на трем - наткриен простор каде што се чувала колата и другите земјоделски алатки (плуг, кошеви за слама и др.). Коларницата се градела најчесто до плевната или заедно со неа. Во Подгор се чувале пчели, па така се памети дека едно домаќинство имало и до 14 кошници - трмки (Сетоле). Овците се чувале во стада на бачилата каде што се граделе колиби, во кои овците се молзеле и се правело сирење. Во дворот најчесто имало бавча каде што се садело пипер, зелка, праз, краставици, цвеќе и др. Бунарите најчесто се копале со пречник од два метра, се сидале со камен, најчесто со речен камен, а на долната страна се ставал сантрач – дрвена греда од јевла (евла), која била отпорна на деформации од вода, а дупката за бунарот најчесто била кружна.

Плевните најчесто се граделе од камен, а сидовите со плит, додека покривањето било со слама. Во исто време и куќите се покривале со слама. Во плевната се складираше сточната храна, сламата и сеното. Често во приземјето се чувала стоката, на катот плевната, додека пред неа се градело гумното. Казанџилницата ја граделе некои домаќинства и таму се чувале казаните за печење ракија и каците со комињето. Таа била едноделна градба, а во некои села се градела заедничка за потребите на селото. Траповите претставувале дупки, вкопани во земја со низок покрив од слама, а во нив се складираше зелка, компир, кромид, лук и др. Некои куќи во бавчата имале пчеларник – уљаник, каде се чувале кошниците за пчелите.

Населбите биле лоцирани во близина на речни текови, реки и извори, каде што имало и голем број на чешми и бунари. Според големината на населбата, таа била поделена на маала. Кај помалите села поделбата била на Горно и Долно Маало, додека поголемите населби имале повеќе маала. Неретко маалата се именувале и по фамилиите.

ОЈКОНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР

Под терминот ојконимија во ономастиката се подразбира севкупност на ојконимите на определена територија, односно севкупност на имињата на населените места, вклучувајќи ги и имињата на напуштените и на исчезнатите населби. Терминот ојконими варира во зависност од научните дисциплини: во поширока лексичка смисла, ојконимите претставуваат ономастички слој, додека во ономастиката, тие се дел од топономастиката и се вбројуваат во топоними. Во други научни дисциплини, ојконимите се именуваат и како географски имиња.

Поаѓајќи од аспект на нивното дијахрониско и социјално-културолошко потекло, може да заклучиме дека ојконимите претставуваат културни споменици кои содржат богат материјал за согледување на процесите што се одвивале во сите области на човековиот живот.

Најстарите податоци за населените места од овој регион ги наоѓаме уште од преттурскиот период, кои се однесуваат за дел од населените места, и кои датираат од времето на Српската Империја. Повеќето од селата главно се спомнуваат во турските пописни дефтери, од 15, 16 и 17 век. Понатаму, податоци од крајот на 19 и почетокот на 20 век наоѓаме во трудовите од истражувачите, Веркович, К'нчов, Бранков и др.

Од историска и културолошка гледна точка како особено значајна при изработка на овој труд ќе ја споменеме монографијата: *Полог (аниџројџеоџграфска џроучавања)* од авторот Јован Ф. Трифуноски издадена во Белград во 1976 година.

Беловиште

Селото Беловиште е сместено на падините на Шар Планина на надморска висина од приближно 720 м. Од градот Тетово е оддалечено околу 20 км, а административно припаѓа на општина Јегуновце. На североисток Беловиште се граничи со селото Вратница, а на југозапад со селото Одри. До селото се пристигнува по регионалниот пат што води кон граничниот премин Јажинце. Селото е распослано на двете страни од Беловишка Река која слегува од Шар Планина, а во атарот на селото извираат и изворите *Сџ'угенац*, *Луџ* и *Павле'а-Чеџма*. Беловиште е поделено на пет маала: *Пејч'инско*, *П'ојоско*, *М'аркоско*, *Сџ'ејанско* и *Грозд'анско М'аало*. Во селото постојат неколку цркви: Св. Богородица, изградена во почетокот на XX век, а зографисана во 1911 г. од страна на зографите Гавро и Страте од Галичко, кои направиле ремек-дело во Полошко (Трифунски 1976: 302). Покрај оваа, постојат уште две цркви: Св. Петка, сместена во горниот дел на селото, позната по својата лековита вода, која месното население ја нарекува *Пејачко-В'одиче*. Тука и денес лек бараат сите луѓе кои имаат каков било проблем со очите. Веднаш до Св. Петка се наоѓа и црквата посветена на св. Јован Крстител.

Оваа селска населба е мошне стара, а тоа го потврдуваат археолошките остатоци кои потекнуваат од доцноантичкиот период, а најпознати археолошки локалитети во селото Беловиште се *Градишџије* и *Поле-Теаџро*.

Дијалектно, името на селото е *Б'елојшџије*, додека етниците се следниве: *бел'ојшџинани*, *бел'ојшџинани*; *бел'ојшџинанка*, *бел'ојшџинанке*; а ктетикот е *б'елојшџики*.

Според последниот попис од 2021 г. селото брои 230 жители, од кои 187 Македонци, 13 Срби и 30 лица без податоци.

Името на селото со формата *Беловишџије* се среќава во турскиот опширен дефтер за Тетовската нахија од 1568/1569 г., во којшто се регистрирани 47 христијански семејства. Според Афанасиј Селишчев, во 1929 г., Беловиште имало 102 куќи со 960 жители, сите Македонци.

Етимологијата и лексичко-граматичката (односно семантичко-структурната) анализа на овој ојконим може да се протолкува на два начина: 1. Од посесивната придавка *Белово* (: лич. име *Бело* од хипокор. *Белимир*, *Белослав* и сл. или самостојно образување од старословенската придавка бѣль-ый со истото значење) + суф. *-ишџије* за именување место

каде што се наоѓа првиот десигнат (Иванова, 2014: 46); 2. Според Љубица Станковска (1970: 110), топонимот е образуван од придавката *бел*, податок што може да биде надополнет со мислењето на Трифуновски (1976: 303) дека овој топоним е создаден по аналогија на апелативот бело-жолта глина, по која се препознава една од падините во овој селски атар. Нашето мислење е дека Трифуновски ја открил мотивацијата во именувањето и ја протолкувал како народна. Но, гледано од структурно-граматички аспект, треба да истакнеме дека најприфатливо е образувањето на името од придавката *бел/-а,-о,-и* во среден род со суф. *-ишиѝе* за називи на места мотивирани од придавки. Суфиксот *-ишиѝе* со значење ‘имало или има она што го означува основата’ се јавува многу често уште во старословенските споменици, но со развивање на аугментативно-пејоративното значење на овој суфикс, дошло до потиснување на првото значење. Во оваа област кај голем број топоними можеме да го забележиме првото значење на суфиксот *-ишиѝе*, бидејќи се среќаваат бројни примери за таквиот начин: *С'елишиѝе* ‘села коишто постоеле во минатото, но денес се исчезнати’, *Црквишиѝе* ‘место каде што постоела стара црква’, *Л'енишиѝе* ‘место во близина на Манастириште каде што во минатото калуѓерите одгледувале лен’, *Манасѝ'иришиѝе* ‘рамнина во село Цепчиште, каде што во минатото постоел манастир посветен на св. Богородица’, и уште многу други примери.

Од сето погоре кажано, може да заклучиме дека ојконимот *Беловишиѝе* претставува еднокомпонентен топоним деривуван со суф. *-ишиѝе*, кој, како еден од најфреквентните суфикси во македонскиот современ јазик, во овој случај се покажал како дериват со кој се образуваат т.н. *nomina loci*.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	550	600	888	888	809	825	851	907	316	311	230

Брезно

Селото Брезно се наоѓа на југоисточната падина на Шар Планина, на надморска височина од 980 до 1020 метри, на 17 километри североисточно од градот Тетово. Теренот

на којшто лежи селото е многу стрмен, со мали тераси на кои се изградени куќите и придружните објекти. Земјиштето е составено од кристални шкрилци, така што во селото и во неговата околина постојат повеќе извори со мала вода. Брезно се граничи со атарите на селата: Теарце, Слатина, Лешок и Варвара. Од височините на Шар Планина кон Полошката Котлина се спуштат реките Бистрица и Лешочка Река. Двете реки делумно ја ограничуваат атарската површина на селото Брезно и на тој дел од планината сочинуваат една целина. Најголемиот дел од селскиот атар на Брезно е покриен со костенова шума, потоа со букова и дабова шума, а има и други видови на шумски растенија (Савевски 2001: 5).

Селото се споменува во турските пописни дефтери од 1467-68 година, како дел од Нахијата Калканделен (Nahiye-I Kalkandelen) и имало 9 семејства и 1 неженет, сите христијани. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 3 жители, сите Македонци.

Според Станковска (1997: 24) името на селото Брезно настанало со супстантивизација на атрибутот **Брезно (Месѿо)*, чијашто придавска компонента **Брезно* < **Брѿзно* е образувана од фитонимот *бреза* со придавскиот суфикс *-ънъ* во формата за ср. р. *-ъно*. Според неа, суфиксот *-ънъ* овде има односно значење и од семантички аспект името на селото Брезно означува ‘место што има брези, каде што растат брези’. Покрај даденото објаснување за потеклото и значењето на ојконимот Брезно, ќе дадеме и уште едно размислување. Според нас, ојконимот *Брезно* може да доаѓа од лексемата *бре̄* со значење ‘височина, рид, возвишение’. Лексемата *бре̄* е стар прасловенски збор **berg* со индоевропско потекло поврзано со значењето височина. Во прасловенската основа **bregъ*, коренска согласка е заднонепченото *ǰ*. При образување на именки со суфикс *-ънъ* со значење ‘место поврзано со’, се добива форма *бре̄* + *-ъно*. Во ваква позиција заднонепчената согласка *ǰ* се нашла пред преден вокал *ь* што создало услови за палатализација. Според втората платализација *ǰ* > *з*, па оттука имаме **bregъно* > *brezъно* > *brezno*. Оттука можеме да заклучиме дека ојконимот *Брезно* претставува пример за заемно дејство на фонолошки закон (палатализација) и зборообразувачки процес. Ова објаснување се согласува и со теренот на којшто е расположено селото, односно дека се наоѓа на возвишено, стрмно место, на самиот брег од ридот.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	490	640	547	478	295	67	13	0	2	8	3

Варвара

Селото Варвара се наоѓа на падините на Шар Планина, североисточно од Тетово, непосредно над Лешок, на надморска висина од 850 м. Административно, селото припаѓа на општина Теарце. Поделено е на две маала, Горно и Долно. Во овој атар има и богата хидронимија, поточно имиња на потоци со постојан водотек, како што се: *Б'ачилишиџе*, *Р'авен*, *Р'акитџа*, *Г'олем П'оџок* и други. Официјалното и дијалектното име на селото е *Варвара* (Список 1981, 65), а називот за етниците е: *варв'арчанец*, *варв'арчани*; *варв'арчанка*, *варв'арчанке*, *варв'арчани*. Ктетикот е: *в'арварски*.

Според последниот Попис на населението од 2021 г., во селото живееле 4 жители, Македонци.

Според Јован Ф. Трифуноски (1976: 332-333), како и според сознанијата добиени од страна на иселените жители од ова село, првичното име на ова село било Горна Варош, по што дошло до негово преименување во Варвара. Наспроти ова, како типичен ономастички корелат, постоела и населбата Долна Варош, со којшто било именувано денешното село Лешок. Според преданието, Лешок некогаш бил градска населба, составена од Горна и Долна Варош. Во тоа време во Лешок постоела и тврдина, чии остатоци се зачувани до денес. За градот Лешок постојат и пишани извори од времето на основањето на Охридската Архиепископија: „Во Долни Полог, под стариот град Лешок, формиран е духовен црковен центар со црква Св. Богородица и епископски намесник, кои пропаднале во 1190 г. со упадот на рашкиот жупан Немања во Полог“ (Трифунски, 1976: 327-328). На ова предание ќе го надоврземе и значењето на *Варош*, балкански збор од унгарско потекло (унг. *váras* од *var*) со значење: 1) град, 2) топоним (Skok 1971-74: 567).

Името на селото Варвара се споменува во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452/1453 година, регистрирано како *Село Варвара* (Соколки, 1976: 108), и во опширниот пописен дефтер за Тетовската нахија од 1467/1468 година, кога броело 19 христијански домаќинства (Соколки 1971: 298).

Во Лешочкиот поменик на манастирот Св. Атанасиј од XIX век, името на селото е запишано со формата **varvara** (Поменик, 13, 23, 24). Со формата *Варвара*, името на селото е забележано и кај Верковиќ (1889: 351) и кај К’нчов (1900: 510).

Според Љубица Станковска (1997: 33), името на селото е преземено од името на некогашната црква Света Варвара, коешто претставува бинарна формација од компонентата *Свѣѡа*, којашто е придавска форма за ж.р. од придавката *свѣѡ̄* < стсл. свѣтѣ, и од компонентата *Варвара*, име на христијанска светица. Личното име *Варвара*, потекнува од грчкиот апелатив *βάρβαρος* ‘странец, туѓинец’, во женски род.

Варвара претставува еднокомпонентен недеривуван ојконим образуван од антропоним (женско лично име) и спаѓа во групата на т.н. топонимизирани апелативи со најмала топономастичка информација. Овој модел на образување топоними без посредство на никакви јазични средства е најстариот топономастички модел во повеќето словенски и индоевропски јазици.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	220	280	266	239	199	54	21	12	7	0	4

Вратница

Вратница е сместена во областа Долни Полог, во подножјето на планинскиот врв Љуботен (2 498 м на Шар Планина). Селото на југозапад граничи со Беловиште и на североисток со Старо Село. Надморската височина се движи од 700 до 760 м. Во близина на селото минува и реката Ракита (Раќита) или Вратничка Река, која се влева во Вардар. Селото се наоѓа на магистралниот пат кој води од градот Тетово до граничниот премин

Јажинце на македонско-косовската граница. Од градот Тетово е оддалечено 22 километри и е на само 5 километри од Јажинце.

Порано, селото претставувало општинско средиште на истоимената општина, во која влегувале и селата Јажинце, Рогачево, Старо Село, Беловиште и Орашје, додека денес селото е дел од проширената Општина Јегуновце.

Според народното верување, Вратница е релативно нова населба. Се верува дека некогашното село Моравце, сместено околу 800 метри северозападно, е претходник на денешното современо село Вратница. Поради притисокот на османлиските власти, жителите на Моравце биле приморани да побараат посигурна област за населбата. Првично се населиле во денешно Косово, но на крајот повторно биле приморани да се вратат назад. По нивното враќање го создале денешното село Вратница, заедно со потомците на првичните иселеници.

Според статистиката на Васил К’нчов („Македонија, Етнографија и статистика“) од 1900 година, во Вратница живееле 780 жители, сите Македонци. Според Афанасиј Селишчев во 1929 година селото било центар на општина и имало 131 куќа и 1 131 жител, сите Македонци. Поради миграциските движења село–град, а особено поради иселувањето во САД, бројот на жителите се намалил од 1 384 жители во 1961 година, на 364 жители денес.

Во однос на потеклото на ојконимот Вратница, постои една народна етимологија што може да се слушне од жителите на селото, а тоа е, дека името е добиено според иселеното население од некогашното село Моравце, коешто потоа се вратило назад и го формирало селото Вратница.

Како издржана хипотеза за потеклото на називот, се смета дека Вратница доаѓа од географскиот апелатив *враџа* со метафорично значење ‘планинска теснина’ или ‘устие на река’. Според Љубица Станковска (1995: 61), името на селото Вратница е образувано од првобитната бинарна конструкција **Врајџња* (*Река, Вџь*). Придавскиот дел од синтагмата е образуван од придавскиот суфикс *-џњ* во формата за ж.р. *-џна*, а по отпаѓањето на именскиот дел од синтагмата, придавката се супстантивизирала со именскиот суфикс *-ица*. Оттука, структурата на името може да се претстави на следниов начин: *Врајџ(а) + -џн + -ица*. Вратница претставува секундарен топоним добиен по пат на интегрална деривација.

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 299	1 387	1 384	1 578	1 688	1 836	572	505	364

Глоѓи

Глоѓи е село коешто се наоѓа во областа Подгор, распослано под падините на Шар Планина, на надморска височина од 486 м. Соседни села со кои граничи се: Доброште, Јелошник и Пршовце. Низ селото тече Јелошнички Поток којшто преку лето пресушува. Во селото има две маала, Горно Маало и Долно Маало.

Административно припаѓа на општина Теарце, а од градот Тетово е оддалечено околу 14 км. Официјалното име на селото денес е Глоѓи (Список 1981: 65). Дијалектната форма на името на селото е *Гл'оѓе*, а етниците се: *џл'оѓанин*, *џл'оѓани*; *џл'оѓанка*, *џл'оѓанке*; *џл'оѓани*. Ктетикот е: *џл'оџски*.

Според статистиката на Васил К'нчов („Македонија, Етнографија и статистика“) од 1900 година, во Глоѓи живееле 210 жители, сите Македонци. Според егзархискиот секретар Димитар Мишев, („La Macédoine et sa Population Chrétienne“) во 1905 година во Глоѓи имало 560 Македонци, под врховенството на Бугарската егзархија.

Селото денес е од мултиетнички карактер. Според пописот на населението од 2021 година, во него живеат 1106 жители од кои 230 Македонци, 850 Албанци, 4 Турци, 1 Србин и 21 без податоци.

Името на селото првпат се среќава во турскиот опширен дефтер за Тетовската нахија од 1568/1569 година, каде што е запишано како *Глоѓе* (Соколки 1984: 365), со 24 христијански и 10 муслимански семејства. Во список на селата во Тетовската каза, кој се среќава во судски документ од 1571 година, во врска со убиен кадија од Тетово, името на селото е запишано со формата *Глоџи* (Матковски 1979: 129).

Во поменикот на манастирот Св. Атанасиј во Лешок од XIX век, името на селото е запишано со формите *glogi* и *glogie* (Поменик 18, 41). Селото се споменува во белешка од 1841 година за историјата на Лешочкиот манастир напишана од Кирил Пејчиновиќ и

препишана од Арсенија во житието и службата за цар Лазар: ѿ Одри никои и ѿ Голоѿи и ѿ Елошникъ (Иванов 1970: 97).

Кај К’нчов (1900: 211) селото е регистрирано како *Глоѿи*, додека Бранкоф (1905: 122) го запишал со формата *Gloghe*.

Постарата форма на името на селото била *Глоѿи*. Ојконимот *Глоѿи* потекнува од прасловенското **Глоѿи*, во кој е заложен истоимениот ороним. Имено, ојконимот **Глоѿи* претставува елиптично име добиено со супстантивизација на атрибутот од некогашната синтагма **Глоѿи* (Рид). Атрибутот **Глоѿи* е еднаков на придавската определена форма **ѿлоѿи*, односно тој е образуван од фитонимот *ѿлоѿ*, со придавскиот суфикс *-ѿ* во неговата определена форма *-и* > стсл. *-ѿи*. При образувањето на оронимот **Глоѿи*, суфиксот *-ѿ* има односно квалитативно значење и во семантички поглед оронимот **Глоѿи* означува ‘рид каде што има глог, каде што расте глог’.

Ојконимот *Глоѿи* претставува еднокомпонентен деривуван топоним, образуван од фитонимот *ѿлоѿ* со суфиксот *-и* и спаѓа во групата топоними образувани со флексивна деривација.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	/	/	/	890	1033	1203	1326	560	1256	1295	1106

Доброште

Доброште е село во Тетовско, од градот оддалечено околу 15 км. Расположено е под падините на Шар Планина, на надморска височина од околу 500 м. Административно, селото припаѓа на Општина Теарце. Поделено е на две маала: *Каурско-Маало*, каде што живеат Македонци и *Турско-Маало*, населено со албанско население. Во минатото, ова растојание меѓу маалата изнесувало 300 метри (Трифуновски 1976: 309), денес со зголемување на бројот на населението просторот е намален, но сепак, постои. Во

македонскиот дел од селото се наоѓа црквата Св. Јован, изградена во 1898 г. Во атарот на Доброште извираат *Езерце* и *Млака*.

И официјалното и дијалектното име на селото е Доброште (Список 1981: 66), додека имињата на етниците се следниве: *добр'ошиџанец*, *добр'ошиџани*; *добр'ошиџанка*, *добр'ошиџанке*; *добр'ошиџани*. Ктетикот е двоен: *добр'ошиџански* и *д'оброшки*. Според податоците од последниот попис на населението од 2021 година, селото брои 2 649 жители, од кои 288 се Македонци, 2 308 се Албанци, 1 Турчин, 12 Срби и 40 лица се без податоци.

Во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1455 година, селото се среќава со формата *Доброџошиџе* (Соколоски 1976: 39), а со истата форма се среќава и во дефтерот за Тетовската нахија од 1568-1569 година (Соколоски 1984: 265). Кај К'нчов (1900: 211) селото е запишано со формата *Доброше*.

Денешната форма на овој ојконим е добиена од постарата форма *Доброџошиџе* со губење на консонантот *џ* во интервокална позиција, при што двата еднородни вокали *oo* се контрахирале во долго *ō*. Оваа фонема, од екстралингвистички причини, подоцна ја загубила својата должина во полез на јазичната економичност: *Доброџошиџе* > *Доброошиџе* > *Добрōшиџе* > *Доброшиџе*. *Доброџошиџе* е форма од поранешната синтагматска форма *Доброгоште (Село), чијашто придавска форма е образувана од личното име *Доброџосиџ* со формата за ср.р. *-је* од суфиксот *-јь*. Сложеното име *Доброџосиџ* е образувано од компонентите *добро-* стсл. прид. **ДОВРЪ** 'добар' и *-џосиџ* од стсл. именка **ГОСТЬ** 'гост(ин)' (Станковска 2002: 135).

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 726	1 876	2 068	2 652	3 339	379	3 263	3 549	2 649

Ѓермо

Селото Ѓермо е планинско село сместено на падините на Шар Планина на околу 1 100 м надморска височина, во горниот дел на долината на Поројска Река.

Административно припаѓа на општина Тетово и од градот е оддалечено 7 км. Најблиски соседни села со кои граничи Ѓермо се Сетоле, Порој и Лавце. Ѓермо се смета за старо село кое порано било населено со христијанско македонско население, за што сведочат топонимските називи како и остатоците од старата црква и христијанските гробишта. Селото денеска е со албанско население, кое според Труфиноски се доселува во Ѓермо кон крајот на 18 век.

Според пописот од 2002 година, во селото живееле 962 жители, од кои 960 Албанци и 2 останати. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 569 жители, од кои 538 Албанци и 31 лице без податоци.

Во однос на потеклото на ојконимот *Ѓермо*, прво треба да нагласиме дека постарото име на селото е *Гермол*, кое го среќаваме во турски документи од 1568-1569 година. Инаку, основата *герм-* упатува на име од тракиско потекло што се поврзува со ие. **g^whermo-* ‘жежок, врел’, потоа ст. грч. *θερμός*, стинд. *gharma-* ‘пек, горештина’, лат. *formus* ‘горештина’. Според ова, значењето би требало да биде ‘1. врел извор, бања; 2. место изложено на сонце, припек’. Дуриданов го наведува трачкиот топоним *Германџа* (*Германеја*) кој се однесува на античка урбана населба, на чија територија денеска се наоѓа Сапарева Бања, во Кустендилската Област, во Бугарија. Името на античкиот град одговара на географските карактеристики на областа каде што се наоѓа, бидејќи на територијата на градот се наоѓаат повеќе топли минерални извори, односно извори со жешка вода. Во еден од изворите е измерена температура на водата од 103°C, и се смета за најжежок извор во Бугарија. Тракиското име на античката населба останало непроменето низ вековите, а денес е зачувано во името на блиската река *Џерман*. Истиот корен го бележиме и во старата балтичка хидронимија во називот на реката *Germona*, потврден во руски документ од 1559 година – над рџкоју Кгермоною, но и денеска во литванските хидроними *Germantas* и *Germant-upis* (Duridanov 1969: 23).

Во однос на завршокот со кој е изведен ојконимот *Ѓермол*, ќе направиме паралела со ојконимот *Подмол*, којшто настанал според карактеристиките на теренот, односно името на селото е добиено со топонимизација на апелативот *подмол*. Во речникот на македонскиот јазик за апелативот *подмол* се дадени следните значења: 1. дупка во карпа, под карпа, во дрво и сл.; 2. канал (во народната поезија)’ (PMJ 1965: 246-247). Во

поречкиот говор се користи синтагмата *ѿодмолно месѿо* што значи ‘место подјадено од вода во камен или дрво’. Исто така и во бугарскиот јазик *ѿодмол* има значење ‘подводна вдлабнатина во брег; речна јама’. Во чешкиот и во словачкиот јазик познати се апелативите *podmol* и *podmol'a* со значење ‘место подјадено од вода, водоврик’, но и ‘блато’. Потоа апелативите *vimol*, *vimola* со значење ‘издлабено место во почвата, водовртеж во брег; ров, локва, земја однесена од вода’. Формантот *-мол* со кој се образувани наведените апелативи може да доаѓа од прасл. **mol*, добиено од прасл. корен **mel-* што значи ‘дробити’. Но, исто така, *-мол* може да е добиено со алтернација на општословенскиот и прасловенскиот апелатив **mulъ* ‘тиња, кал, нанос, ситни камења и песок што ги нанесуваат водите’ кое потекнува од ие. корен **mei-* што значи ‘влажен’. Во романскиот јазик имаме *nomol* ‘тиња’ кое е заемка од укр. *намул* и топ. *Nomoloasa* (Станковска 1995: 243-244).

Ако ги сумираме горенаведените информации, доаѓаме до тезата дека ојконимот *Ѓермол* може да е изведен од две лексеми *герм-* и *-мол*, односно *Ѓермол* би означувало ‘место на припек, жешко место, коешто е подјадено од вода, урва, земја однесена од вода’. Ваквата семантика на називот одговара на географските карактеристики на теренот каде што се наоѓа селото. Имено, селото *Ѓермо* се наоѓа на рид свртен спрема југ кој е изложен на целодневна сончева светлина. Притоа, како што споменавме погоре, селото е сместено во горниот дел на долината на Поројска Река која во пролетните денови од топењето на снегот на Шара и обилните дождови, енормно го зголемува својот водостој при што редовно го поткопува коритото и со себе носи големи наноси на земја, песок, камења и тиња во нејзинот долен тек. Селото *Ѓермо* е во постојана опасност од одрони и свлечишта на земјиштето, што, пак, придонесува голем дел од жителите да ги напуштаат своите домови и да се преселуваат во градот Тетово или во некое друго село.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	165	/	673	701	753	951	974	0	991	962	569

Јажинце

Јажинце лежи во подножјето на врвот Љуботен на надморска височина од околу 800 м. Околни населени места се: Глобочица на североисток, коешто се наоѓа во рамките на Косово, и Рогачево на југозапад. Селото е од збиен тип и се дели на четири маала: Коље, Миаје, Незеле и Имиште. Според историските извори, на горната страна на селото постоела црква посветена на Вознесението Христово, т.е. „Св. Спас“. На површината од наоѓалиштето се гледаат големи камени плочи од гробни конструкции и фрагменти од керамички садови. Тоа место денес се нарекува Црквиште. Јажинце се смета за старо населено место. Првично било населено со православно словенско население (Петров 1986), но денеска населението е целосно албанско. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 913 жители, од кои 884 Албанци и 29 лица без податоци.

Во пишани документи првпат се среќава во турските извори од XV век. Во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовската нахија од 1467/1468 година селото е регистрирано со називот *Јазнч*, со попишани 28 христијански семејства (Соколовски 1971: 379).

Според Станковска (1995: 123) постарата форма на името е *Јажинци*, што претставува патронимско име добиено со топонимизација на фамилијарното име **Јажинци*. Ојконимот произлегува од придавската конструкција **Јажинџи/*Јажини* (од Јажинови: деца, синови), при што, по елизијата на именскиот дел од синтагмата, придавката се сустантивизирала со патронимскиот суфикс *-ци*. Инаку, придавскиот дел од синтагмата **Јажинџи/*Јажини* според нас можно е да е образуван од личните имиња *Јажа*, *Јажо*, коишто, пак, можеби претставуваат хипокористици изведени со именскиот суфикс *-ји* од лични имиња како *Јаѓо < Јаѓош*, *Јаѓуш*, *Јаѓлико*, *Јаѓомир*; *Јазо < Јаков*, *Јаким* и сл.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	245	24	569	618	601	691	843	0	870	1 099	913

Једоарце

Селото лежи на падините на Шар Планина помеѓу селата Сетоле, Непроштено и Цепчиште, на околу 560 м надморска висина. Административно припаѓа на Општина Тетово, а во еден дел атарот на селото се граничи со подрачјето на Општина Теарце. Од градот Тетово е оддалечено 6,5 км, а до него се стигнува по локален асфалтен пат коишто се двои од регионалниот пат 1203 во с. Цепчиште. Једоарце е мало населено место од збиен тип и се дели на две маала: Горно и Долно Маало. Во пишани извори првпат се споменува во грамота од 1337–1346 како *Јадварци* и *Јадоварци*, кога цар Душан го приложил селото и црквата Св. Никола на црквата Св. Богородица во Тетово (Трифунски 1976: 343). Се смета дека старото село Једоарце е раселено, а неговата положба била на местото Селиште, коешто се наоѓа југозападно од денешното населено место. На месноста Селиште денеска се наоѓаат обраснати стари гробови (месност Гиновци) и има остатоци од населба.

Според статистиката на Васил К’нчов „Македонија, Етнографија и статистика“ од 1900 година, во Једоарце живееле 85 жители, сите Македонци. Според егзархискиот секретар Димитар Мишев, „La Macédoine et sa Population Chrétienne“ во 1905 година во Једоарце имало 128 Македонци, под врховенството на Бугарската егзархија. Според Афанасиј Селишчев, во 1929 година селото имало 16 куќи со 113 жители, сите Македонци. Според германска карта издадена во 1941 година, а заснована на пописот на Кралството Југославија во 1931 година, селото имало 100 Македонци. Според пописот од 2002 година, во селото живееле 5 жители, сите Македонци. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 16 жители, од кои 5 Македонци и 11 Албанци.

Во врска со потеклото на ојконимот Једоарце, се смета дека потекнува од исчезнатото лично име *Јдовар*, коешто најпрво било прекар, а добиено од исчезнатата именка *јд* со значење ‘храна, јадало’, плус глаголот *вари* (Заимов 1967: 49, 221), или од апелативот *јед вари*, со значење ‘вари, приготвува јад, отров’ (Лубаш 1971:80).

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	85	128	69	56	37	13	9	2	11	5	16

Јелошник

Јелошник е мало Шарпланинско село коешто се наоѓа на надморска височина од околу 1000 м, непосредно над соседните села Глоѓи и Доброште. Поголемиот дел од селскиот атар се наоѓа над населеното место. Исто така, над селото се наоѓа месноста Кололеч каде што има стари гробишта, кои жителите ги нарекувале римски гробишта. Југозападно од селото се наоѓа месноста Благовештение, каде што 1913 година била изградена капела „Св. Благовештение“. Селска слава во селото Јелошник Св. Благовештение, меѓу народот позната како Благоец. Инаку, црквата во селото е посветена на св. Богородица, која е изградена 1877 година (Труфуноски 1976: 314).

Според Германска карта издадена во 1941 година, а заснована на пописот на Кралството Југославија во 1931 година, селото имало 300 Македонци. Денес Јелошник е раселено село. Според пописот од 2002 не се забележани жители. Истото било потврдено и на пописот од 2021 година.

Името на селото *Јелошник* е документирано во турските пишани извори од XV и XVI век. Со формата *Јелашиник* е регистрирано во турскиот пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година. Во овој дефтер во селото се запишани 25 христијански семејства. Со истата форма селото е запишано и во турскиот пописен дефтер за Тетовската нахија од 1568-1569 година. Со формите *Елошникъ* и *Елошник* селото е запишано во Поменикот на манастирот Св. Атанасија во Лешок кој датира од XIX век.

Етимологијата на ојконимот *Јелошник* детално ја има разработено Љубица Станковска (1997: 120-124). Според неа, станува збор за метонимиско име, преземено од првобитно хидронимиско или оронимиско име. Името *Јелошник* настанало со супстантивизација на придавката од првобитната атрибуциска синтагма **Јелошни (Извор, Рид)*, изведено со именскиот суфикс *-ик*, чијашто основна функција во топонимскиот систем е структурно-топонимиската.

Во основата на ојконимот Јелошник, односно атрибуциската компонента **Јелошни* се крие исчезнатата лексичка единица *јелох*, а притоа имаме палатализација на крајниот консонант *х* во *ш* пред *ь* од придавскиот суфикс *-ьнъ*. Лексичката единица *јелох*, пак, е образувана со непродуктивниот суфикс *-ох* од фитонимот *јехла*, којшто претставува дијалектна развидност на името од дрвото *елха* ‘евла’ од старословенското *ѣлъха/ѣлзха*

(alnus) или од неговата дијалектна варијанта *јела*. Сепак, Станкоска не ја исклучува можноста образувањето на ојконимот *Јелошник* да се поврзе и со фитонимот *ела* (*Abie alba*), кој потекнува од стсл. *џла*.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	425	520	241	234	158	18	0	0	0	0	0

Лешок

Лешок е познато населено место коешто се наоѓа во областа Подгор во Долни Полог, на осум километри од градот Тетово. Селото се наоѓа на надморска височина од околу 600 метри, во подгорскиот појас кој претставува премин меѓу полошката котлина и планинските предели на Шара. Атарот на селото Лешок е релативно богат и опфаќа обработливо земјиште, ниви и ливади во котлинскиот дел под селото, како и ридско-планински површини богати со пасишта и шуми. Населеното место е од збиен тип и се дели на неколку маала: Дабеско Маало, Попоско Маало, Качоско Маало, Бањинско Маало, Буческо Маало и Долно Маало.

Лешок, во минатото и денеска е познат по манастирот Св. Богородица којшто се наоѓа во непосредна близина над населеното место. Манастирот е изграден околу старата црква, којашто во 1326 година била припоена на Св. Богородица Левишка во Призрен. Манастирот е еднаш обновен во 1600 година од страна на скопскиот митрополит Никанор, којшто потекнувал од ова село. Во почетокот на XIX век, манастирот е повторно обновен од страна на јеромонахот Кирил Пејчиновиќ, нашиот просветител, којшто е роден во соседното село Теарце. Подоцна во рамките на манастирот е изградена и нова манастирска црква посветена на св. Атанасиј. За време на конфликтот во 2001 година оваа црква е срушена од страна на припадниците на ОНА. Веднаш по завршување на конфликтот црквата е повторно изградена и ставена во функција на православните верници.

Кај населението постои предание дека селото Лешок во минатото било градска населба. Градот се состоел од две населби, Горни Варош и Долни Варош. Горни Варош се наоѓал над денешната положба на селото, на местото каде што денеска се наоѓа селото Варвара, додека Долни Варош се наоѓал на денешната положба на Лешок. Во периодот кога Лешок бил градска населба, помеѓу двете населби постоела тврдина изградена на стрмно возвишение. На ова место денеска постојат остатоци од ѕидините на тврдината.

За древноста на Лешок наоѓаме потврди и во пишани извори. Во монографијата „Полог“, Јован Трифуноски наведува дека уште во времето на основањето на Охридската Архиепископија, ако не и порано, за време на Климент, Наум и нивните ученици, во X век, во Долни Полог, под градот Лешок е формиран духовен црковен центар, а на чело на центарот имало епископски намесник. Тој ни прикажува податоци коишто ги изнесува Снегаров во неговата книга „Историја Охридске Архиепископије“ за гратчето *Леаскумџос* кое се наоѓало во Косово. Но, според, Р. Грујиќ, добар познавач на историските прилики во Полог, споменатиот град *Леаскумџос* се однесува на урнатините на гратчето Лешок во Долни Полог.

Лешок се споменува во турските пописни дефтери од 1467/68 година, како дел од нахијата Калканделен (Nahiye-I Kalkandelen) и имало 200 семејства, 11 неженети и 22 вдовици, сите христијани. Селото е споменува во османлиските даночни регистри на немуслиманското население од вилаетот Калканделен од 1626-1627 година и е забележано како село *Лешка* со 89 домаќинства. Според пописот од 2002 година, селото брои 440 жители, од кои 435 Македонци, 1 Србин и 4 останати. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 696 жители, од кои 381 Македонец, 280 Албанци, 2 Роми, 1 Србин, 11 останати и 21 лице без податоци.

Името на ова село и познатиот манастирски комплекс има чиста словенска етимологија поврзана со природата, односно потекнува од прасловенскиот корен **lěsъ* (лес), што значи ‘шума’. Од коренот е изведена основата *леш-* (преку првата палатализација, каде гласот *с* пред преден вокал преминал во *ш*). Се користи суфиксот *-ок*, кој во македонската топонимија често означува деминутив (мала шума) или едноставно локативен формант. Значење на името буквално би било ‘шумичка’ или ‘место во шумата’. Инаку, во македонските говори, каде што старото *јайи* (Ѓ) главно преминува во *е* (лѣсъ > лес), формата Лешок е сосем природна. Слични имиња се Лесковец, Лешница или

рускиот Лесок. Сите тие укажуваат на предел кој некогаш бил густо пошумен (најверојатно со леска или даб).

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	336	320	861	915	785	718	666	542	399	440	696

Мало Једварце, Селиште или Гиновци

На надморска висина од околу 800 м југозападно од селото Једварце се наоѓа месноста Селиште или Гиновци. Гиновци и Једварце се разделени со дол. На локалитетот има остатоци од стара населба како и стари гробови. Со името Мало Једварце селото се споменува во турските документи од 15 и 16 век (Петрушевски 2009: 34). Според Трифуновски (1976: 343) селото првпат се спомнува во пишани извори од 1337 - 1346, кога крал Душан селото и селската црква Св. Никола ги приложил на манастирот Св. Богородица во Тетово. Остатоци, најверојатно од оваа црква, постојат во месноста Црква или Црквиште. Средновековното село Једварце подоцна е раселено. Раселувањето најверојатно се случило за време на австро-турската војна кон крајот на 17 век.

Во опширниот пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година се спомнуваат синовите на Гин: Гин, Иван и Дујко. Оттука може да предложиме дека топонимот *Гиновци* е класичен патроним изведен од основата на личното име *Гин* со додавање на суфиксот *-овци*, за образување патронимиски имиња, кој означува ‘потомци или припадници на родот на Гин’.

Моравце или Мала Вратница

Моравце или Мала Вратница е селиште на околу 800 метри западно од селото Вратница, на зарамнета површина на Шарпланинската падина. Според Трифуновски (1976: 298) родовите го напуштиле Моравце за време на австро-турската војна во 1690 година, што се совпаѓа и со преданието дека селото се раселило за време на некоја војна.

Според преданијата, населението мигрирало на север кон Косово и по одреден период, дел од семејствата се вратиле, но се населиле малку појужно, формирајќи го денешното село Вратница. Со името Мала Вратница, селото е запишано во Турскиот опширен пописен дефтер за Скопскиот санџак од 1568-1569 г. Во турските документи никаде не се споменува село Моравце. Според Петрушевски (2009:33) повеќе од сигурно турските попишувачи Моравце го запишале како Мала Вратница, со оглед на близината со Вратница.

За потеклото на името Моравце ќе го предложиме следново толкување: корен (mog- / mag-) со потекло од праиндоевропскиот корен **mori-*, кој примарно означува ‘вода, море или мочуриште’ (сродно со латинското *mare*, старословенското *more* и германското *meer*). Може да претпоставиме дека се работи за образување од придавката *морав* со значење ‘воден, мочуриштен’ а суфиксот *-це* со којшто е изведен називот претставува формант за место. Со оглед на фактот дека оваа област е една од хидрографски најактивните во подножјето на Шар Планина, а тоа се забележува од присуството на големиот број извори со голем капацитет, кои претставуваат дел од водоводниот систем на населбата, потоа реките Раќита и Љуботенска Река, кои формираат слив што се влева во Вардар кај Орашје како и присуството на подземни води, несомнено се работи за топоним со хидронимска основа. Во близина на селото се наоѓа и Вратничкото Езеро. Иако е вештачка акумулација, тоа е изградено токму поради природната конфигурација на теренот и изобилството на површински води во овој дел од Полог.

Непроштено

Селото Непроштено се наоѓа во областа Подгор, Долни Полог, во рамките на општина Теарце, 7 километри североисточно од градот Тетово. Станува збор за ридско-планинско село кое се наоѓа во подножјето на Шар Панина, на надморска височина од 509 метри. Селото се дели на два дела. Југозападниот дел е поголем и во него живее главно македонско население, а во североисточниот дел, главно живеат Албанци. Двата дела ги дели само мала река која се нарекува Палавица, затоа што некогаш имало многу вода и го поплаувала селото. Просторот помеѓу двата дела на селото се нарекува *Средсело* или *Збирало*. Во селото постојат три маала, Горно Маало, Долно Маало и Прек'о-Река Маало.

Непроштено се смета за стара населба, за што говорат и многуте остатоци од стари цркви во околината на селото.

Според статистиката на Васил К’нчов („Македонија, Етнографија и статистика“) од 1900 година, во Непроштено живееле 690 жители, од кои 580 Македонци и 110 Албанци. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 1 178 жители, од кои 330 Македонци, 808 Албанци, 1 Србин, 5 останати и 34 лица без податоци

Според народното верување, во поранешно време с. Непроштено се викало Андреево. Но, за време на некоја војна положките главатари решиле областа да ја предадат на Турците без борба. Поради тоа околните жители незадоволни од ваквата одлука, ова населено место го нарекле Непроштено (да не му биде простено). Според друго народно верување, селото името го добило во периодот кога се водела Косовската битка. Низ селото поминувала војска која се распрашувала дали во близина имало сокриени непријатели. Жителите ја измамиле војската, и кога војската излегла од селото, била нападната од непријателите и уништена. Поради оваа измама селото го добило денешното име (Труфуноски 1976: 336).

Селото првпат се среќава во турскиот опширен дефтер за Тетовската нахија од 1568-1569 година, при што се регистрирани 44 христијански и 3 муслимански семејства.

Во однос на потеклото на ојконимот Непроштено, Заимов смета дека претставува етничко име добиено од постарото **Нейроцане* што доаѓа од топонимот **Нейросӣ* составено од честицата *не* и придавката *йросӣ*, која во руските дијалекти се среќава со значење ‘прав, прек пат’ (Заимов 1967: 154). Според Станковска (1995: 216) името Непроштено е посесивна топонимиска изведенка, којашто е образувана со супстантивизација на придавката **Нейрошено* (Село). По испуштање на именката, придавката се супстантивизирала и продолжила да суштествува во формата на елипса. Ојконимот е образувачен со посесивниот суфикс *-ъ* во неговата форма за ср. р. *-о* од личното име Непроштен, односно неговата семантичка мотивација е ‘село кое му припаѓало на Непроштен’.

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 066	1 148	1 132	1 061	1 243	446	1 251	1 310	1 178

Нераште

Нераште е големо населено место коешто се наоѓа во рамките на општина Теарце, на 17 километри од градот Тетово. Сместено е под регионалниот пат којшто води до граничниот премин Јажинце, на граница помеѓу повисокото земјиште од северозапад и нискиот котлински дел од југ. Западно од селото поминува Доброшка Река, додека во срцето на селото извира мала река која се нарекува Мали Поток. Двете реки се спојуваат во долниот тек, пред да се влеат во Вардар. Во источниот дел на селото, пак, поминува Беловишка Река, која исто така се влева во Вардар.

Според турските пописни дефтери од 1467/68 година, како дел од нахијата Калканделен, Нераште имало 29 семејства, 1 неженет и 2 вдовици, сите христијани. Денеска во селото живее само албанско население. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 2 724 жители, од кои 2 Македонци, 2 670 Албанци, 1 останат и 51 лице без податоци.

Селото најрано го среќаваме регистрирано во грамотата на Михаил IX Палеолог од 1299 година за манастирот Св. Никита кај Скопје, со формата *Нерашиѿа*. Со истата форма се среќава и во грамотата на кралот Милутин од 1308 година. Во турскиот пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година е запишано како *Нерашге*.

Во однос на потеклото на името на селото Нераште, Станковска смета дека, според неа постарата форма *Нерашиѿа* < **Нерашиѿа (Вьсь)*, е образувана од личното име *Нераиѿ* со формата за ж.р. *-ја* од суфиксот *-јь*.

Сепак, ние ќе понудиме уште две тези за можното потекло на ојконимот Нераште.

Коренот *нер-*, од којшто е образуван ојконимот Нераште, се јавува како корен на повеќе називи. Така на пример, Аргировски во однос на името на селото *Нереѿ*, смета дека е изведено од ие. корен **ner-* со значење ‘нурка, потонува, понира’, и притоа наведува

неколку хидроними со истиот корен: Nerehta, Nereta, Nerica, Neretum. Ние тука ќе го додадеме и името на реката *Нерейџва*, кое исто така е образувано од истиот корен. Коренот *нер-* можеме да го сметаме и за балтословенски, бидејќи го среќаваме и во балтичките јазици, сп. лит. *ner̃ti* ‘нурка, нурне, потонува’ (Lalis 1903: 179), латв. *nirt, nirstu* ‘нурка, нуркање’, во буг. јазик, пак, имаме *в̃нрѣти* со значење ‘потопува’. Дуриданов, кој прави споредба на стариот балкански слој топоними останати од дакискиот и од тракискиот јазик, со топоними на Балтикот, го наведува називот *Naruja*, во Романија, кој се однесува и на населеното место и на реката којашто поминува во близина на местото и се влева во друга река. Тој, овој назив го смета за остаток од дакискиот јазик и прави паралела со називот на реката *Naruža* во Латвија.

Ако тргнеме од географската конфигурација на месноста каде што се наоѓа селото, којашто изобилува со вода – реки, потоци, извори, можеме да констатираме дека предложената теза за потеклото на ојконимот Нераште, е основана.

Третата теза којашто ќе ја предложиме е за зоонимско потекло на ојконимот. Коренот потекнува од прасловенскиот збор **nerastъ*, што во превод значи „вепар“. Овој архаичен збор сè уште е жив во одредени словенски јазици (на пр. срп.хрв. диал. *нерасѝ* ‘дива свиња’; словен. *нересеи, мерјасец* ‘дива свиња’; буг. *нерез* ‘нескопена машка свиња за приплод, дива свиња’) (БЕР IV, 2012: 620). Во ТРМЈ ја имаме лексемата *нерез* која е дадена со значење ‘нескопено домашно животно, оставено за приплод, обично коњ или крмнак’. Со оглед на тоа што селото е сместено во подножјето на Шар Планина и во близина на планината Жеден, именувањето на местото според карактеристиките на фауната (ловно место или живеалиште на вепри, диви свињи) е чест топономастички мотив.

Суфиксот кој е додаден на основата **nerastъ* и со кој е образуван ојконимот *Нерашиџе* е стариот прасловенски формант **-je* (или *-jъ*). Овој суфикс многу често се користи за образување на топоними, и притоа најчесто се врзува за лични имиња и зооними.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	465	/	1 301	1 457	1 663	2 280	2 901	/	3 235	3 485	2 724

Одри

Селото Одри се наоѓа во областа Подгор во Долни Полог, во североисточните падини на Шар Планина, сместено по течението на Одранска Река. Оддалечено е 18 километри северно од градот Тетово. Најблиски села со кои граничи се: Беловиште на североисток, Доброште на југозапад и Првце на Запад. Во пишани извори Одри првпат се среќава во 1321 година, кога Милутин, населението и атарот на селото го приложува на Св. Богородица во Грачаница, Косово. Во османлиските извори првпат се споменува во даночните регистри на немуслиманското население од вилаетот Калканделен (Тетово) од 1626-1627 година, каде што е забележано како село со 70 домаќинства. Според германска карта издадена во 1941 година, а заснована на пописот на Кралството Југославија во 1931 година, селото имало 400 Македонци и 500 Албанци. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 1 175 жители, од кои 87 Македонци, 1 044 Албанци и 44 лица без податоци.

Етимологијата на Одри може да биде покомплексна, и притоа да се понудат неколку насоки на размислување. Сепак ние ќе дадеме една теза со која ќе го објасниме потеклото на ојконимот Одри.

Според нас станува збор за *odar*, прасловенски ‘1. кревет; 2. лежиште; 3. нешто возвишено’. Се среќава и во старословенскиот *odръ*, во словенечкиот *oder*, во бугарскиот *odър*, во чешкиот *odr* ‘колец’, *odru* ‘скеле’ итн. Во преносна смисла кај топонимите, ова често означува „рамно место“ или „плато“ подигнато над околниот терен (како одар). Името е во множина (Одри), што сугерира на повеќе такви рамнини или градби.

Може да станува и за балтословенски корен, на пр. лит. *ardai* < *adrai*. Со оглед на тоа што во чешкиот *odr* значи ‘колец’, Скок го споредува со англосаксонското *eodor*, старонордиското *eodorr*, со значење ‘ограда’. Според тоа, индоевропската форма би била **odhro*, превод со суфиксот *-ro* од ие. корен **edh* ‘ограда од колци’ (Skok II 1972: 543).

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 246	1 338	1 363	1 716	2 040	488	1 608	1 739	1 175

Орашје

Орашје се наоѓа во Општина Јегуновце, во областа Долни Полог, на 27 км оддалеченост од градот Тетово. Селото е поделено на два дела, при што главното село, Горно Орашје, се наоѓа во близина на регионалниот пат 1203, кој води до граничниот премин Јажинце, додека издвоениот дел, наречен Долно Орашје, се наоѓа на регионалниот пат 2234, кој започнува во скопски Сарај и се движи преку Радуша и Јегуновце до Теарце. Селото е ридско, и е распослано на надморска височина од околу 600 м, во долината на Вратничка Река. Граничи со атарите на селата, Старо Село, Вратница и Рогачево. Долно Орашје се наоѓа четири километри југоисточно од главното село Орашје непосредно покрај Вардар во Дервенската Клисура. Над Долно Орашје се наоѓаат остатоците на старата населба наречена Градиште.

Денес, Орашје е албанско муслиманско село, иако во минатото во него живеело македонско православно население, кое пребегало од месноста Градиште, кое се наоѓа 4 км јужно од селото

Според Трифиноски (1976: 300), денес се знаат иселените православно македонски родови од Орашје, кои отишле во соседните села. Еден од тие родови се Краговци, чии наследници живеат во Старо Село, а дел од нив се преселени во Јегуновце. Нивниот предок, од Орашје се иселил во Старо Село, но неговиот брат останал во Орашје, каде го примил исламот и се албанизирал.

Според статистиката на Васил К’нчов („Македонија, Етнографија и статистика“) од 1900 година, во Орашје живееле 195 жители, сите Албанци. Орашје во 1961 година имало 645 жители, од кои 605 биле Албанци, 36 Турци и тројца жители Македонци.

Ојконимот Орашје е образуван од стсл. именка *орахъ* ‘орев’, која во овие говори се среќава во формите *орав* и *ора* и претставува нејзина збирномножинска форма настаната по аналогија. Во 1346 година, во пописот на имотот на ман. Св. Богородица во Тетово, селото е регистрирано како *Ораши:* и *дрогги коматъ оу Сѳраши под поутемь* (Станковска, 2002: 288).

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	195	—	535	569	645	802	939	0	929	1 084	625

Отуње

Отуње е планинско село сместено на падините на Шар Планина на надморска височина од 985 метри. Административно од 2004 година припаѓа на општина Тетово, а од градот е оддалечено 7 километри. До селото води локален асфалтен пат којшто се двои од регионалниот пат 1203 во с. Џепчиште. Во периодот 1952-1955, селото било дел од тогашната Општина Непроштено, во која покрај селото Отуње, се наоѓале и селата Брезно, Варвара, Ѓермо, Једоарце, Лешок, Непроштено, Порој, Ратае, Сетоле, Требош и Џепчиште. Од 1955 до 1965 припаѓало на некогашната општина Теарце, од 1965 до 1996 година, селото се наоѓало во рамките на големата општина Тетово а од 1996 до 2004 било во рамките на некогашната општина Џепчиште.

Отуње е село од збиен тип. Во минатото, водата за пиење доаѓала од чешми во самото село (*Чешма, Лаџ, Чешмиче*). Во атарот на селото избиваат слаби извори: *Врба, Бавчиче, Поличница, Требениче, Бела Вода, Ливаџе, Коловоз и Вирои*. Според Трифуноски (1976: 334-335) во селото постоела стара црква која е подоцна срушена. Нов храм посветен на Алипиј Столник бил подигнат во 1866 година, но денес во селото постои само црквата Св. Ѓорѓија.

Името на селото е регистрирано во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година со формата *Хоџуле* (Соколоски 1976: 73) а со формата *Хиџуле* е забележано во пописниот дефтер за Тетовската нахија од 1467-1468 (Соколоски 1971: 374). Кај К'нчов (1900: 210) е забележано како Отунје. Љубица Станковска (2002: 294) го посочува Заимов (1973:138) според кого името на селото потекнува од некогашната синтагматска форма *Хотунје (Село), чијшто атрибутски член е образуван од л.и. Хотун со формата за среден род *-је* од суфиксот *-јѝ*. Според неа, личното

име Хотун е образувано со суф. -ун од хипокористикот Хото изведен од сложените антропоними Хотимир, Хотислав.

Според статистиката на Васил К’нчов „Македонија, Етнографија и статистика“ од 1900 година, во Отуње живееле 220 жители, сите Македонци. Според Афанасиј Селишчев, во 1929 година Отушиште било село во Теарска општина и имало 65 куќи со 480 жители, Македонци и Албанци.

Селото било наполно раселено по 1981 година, кога броело 10 жители македонско население. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 3 жители од кои 2 Македонци и 1 Србин.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	220	240	193	177	78	29	10	0	0	0	3

Отушиште

Отушиште се смета за историско село во Тетовско во областа Подгор, денес населба на општинското седиште, селото Теарце, северозападна Македонија. Во минатото Отушиште било посебно село коешто се наоѓало помеѓу селата Теарце и Пршовце, но со порастот на Отушиште, а особено на Теарце, двете села се споиле, и Отушиште станало населба на Теарце.

Селото првпат е регистрирано во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година со формите *Отушишиџе* и *Аџушиџишиџе* (Соколовски 1976: 50), потоа со формата *отџшиџа* се споменува во Поменикот на манастирот Св. Атанасија во Лешок од XIX век (Станковска 1995: 294).

Ојконимот Отушиште се смета дека е изведен од личното име Хотуш од Хотомир, Хотогод, Хотогос. Личното име Хотуш + посесивниот суфикс -џ + суфиксот *-шиџе*, кој во случајов има топономастичка функција затоа што е употребен со посесивен суфикс. Личното име Хотуш е засведочено во антропонијата на бугарскиот јазик (Заимов 1988: 233). Значи, ојконимот Отушиште претставува секундарен топоним со кој се означува место каде што се наоѓа или се наоѓала месноста *Хотушџ Место.

Порој

Селото Порој е сместено во подножјето на Шар Планина, на брегот на Поројска Река. На североисток граничи со селото Џепчиште, а на југозапад со градот Тетово. Како резултат на големиот прираст на населението во овој регион, денеска селото Порој е споено со градот Тетово. Над селото постои месност наречена *Вакав*, а до неа месност *Ула Кишес* (Црквен пут). Според преданијата на жителите од околните села, на местото *Вакав* се наоѓала селската црква на иселеното македонско население. Некогашната црквата во селото Порој била посветена на св. Никола. Денеска во селото *Порој* живее албанско муслиманско население (Трифунски, 1976: 349).

Името на селото *Порој* се споменува во Душановата грамота за манастирот Св. Архангели Михаил и Гаврил во Призрен од 1467-1468 година: и мегѝ с Пороѝмь. Во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година, селото *Порој* е регистрирано како село со 80 христијански семејства. Веќе, во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовската нахија од 1568-1569 година, селото *Порој* е запишано со вкупно 46 христијански и 9 муслимански семејства.

Ојконимот *Порој*, претставува име добиено од апелативот *ѝорој* ‘дол, силен поток по дожд, поток со дождовна вода’. Како што споменавме погоре низ селото поминува *Поројска река* или *Порошница*, која всушност претставува сув дол, или дол со многу мала вода, а по топењето на снегот на Шара и по обилни дождови, енормно го зголемува својот водостој при што редовно го поткопува коритото и со себе носи големи наноси на земја, песок, камења и тиња.

Како апелатив и како топоним, формата *порој* ја среќаваме на целата македонска јазична територија. Со значење ‘поток со дождовна вода’ ги среќаваме следните форми *порој* – Бенче (Порече), Карабуница (Кичевско), Леска (Преспанско), Зеленич (Леринско), *пор'ој* – Елешница (Разлошко), *пур'ој* – Мегленско, исто така и алб. *përria*, гот. *pārāi* и др. Топоними: *Порој* ‘село’ – Прилепско, *Пор'ој* ‘суводолица’ – Гевгелиско, *Пор'ојо* ‘рекичка’ – Струмичко, итн. (Видоески, 1999: 116).

Според Станковска, апелативот *порој* претставува девербативна именка добиена како резултат на вокална алтернација од стсл. префиксен глагол *поринџти* составен од префикст *по-* и глаголот *ринџти*, по потекло од прасл. **ri* ‘потисне, турка’, во кој вокалот *i* доаѓа од ие. дифтонг *ei* во базата **erei-* : **eroi-* од коренот **er-* ‘тргнува, стави во движење’, од каде потекнува и апелативот *река* < стсл. *рѣка* (Станковска, 1995: 246).

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	440	/	1 131	1 269	1 527	1 998	2 370	0	2 443	2 899	2 653

Првце

Првце е мало село коешто се наоѓа на падините на Шар Планина, на висорамнина од околу 1 050 метри. Административно припаѓа на Општина Геарце. Во периодот 1952 – 1955, селото било во рамките на тогашната Општина Вратница, во која покрај селото Првце, се наоѓале и селата Беловиште, Вратница, Јажинце, Нераште, Одри, Орашје, Рогачево и Старо Село. Првце се смета за старо село, кое најпрво било населено со македонско население, но кон крајот на 19 век станало целосно албанско село. Според пописот од 2002 година, во селото Првце живееле 27 жители, сите Албанци. Додека, според последниот попис од 2021 година, во селото немало жители.

Во однос на потеклото името на селото Првце ќе ги понудиме следните одговори. Иако звучи слично на Пршовце, неговата структура е поедноставна, но значењето е симболично.

Една од предложените тези е дека во основата на името стои редниот број прв (прасловенски: **pъrvъ*), а суфиксот *-це* со кои е изведен називот претставува формант за место. За значењето на овој ојконим ќе дадеме две толкувања:

1. Географско: ‘првото село’ на одреден пат или во одреден предел (прво кога се влегува во планината).

2. Антропонимско: Од личното име *Прво, Прван. Првослав.*

Според нас, овој ојконим е еден од ретките имиња каде што коренот директно укажува на примат или почетна точка.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	70	/	238	269	286	109	0	0	0	27	0

Пршовце

Пршовце се наоѓа во северозападниот дел на Република Македонија, под падините на Шар Планина. Административно припаѓа на Општина Теарце. Најблиски села со кои се граничи, се Глоѓи, Теарце, Брезно и Јелошник. Покрај селото од југозападна страна тече реката Бистрица или Теаречка Бистрица. Пршовце има голем атар во делот на котлинската рамница. Називите на места во рамничарскиот дел се следните: Макарија, Раситовица, Лапуф, Врбица, Лазинџе, Тумба, Ограде, Ред Реки, Јурија, Бистрица. Западно од селото се издигаат падините на Шар Планина. Земјиштето на оваа страна им припаѓа на соседните села, Теарце, Брезно и Јелошник. Селото е регистрирано во турскиот пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година, како Пршовци. Во пописот извршен во Тетовската нахија од 1467-1468 година Пршовци е запишано како село со 20 христијански семејства.

Населението во селото е албанско, но словенскиот назив на селото, како и некои други топографски називи укажуваат дека во ова село некогаш живееле Македонци. Според пописот од 2002 година Пршовце има 2.516 жители населени во 430 живеалишта, од кои 2 478 Албанци, 6 Роми, 1 Македонец, 1 Србин и 29 останати. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 1 923 жители, од кои 11 Македонци, 1 871 Албанец, 1 Турчин, 3 Роми и 37 лица без податоци.

Постарата форма на името е *Пршовци*, а формата *Пршовце* е резултат на дијалектниот изговор во овој крај, според кој суфиксот *-ци* се променил во *-це*, особеност која може да се посведочи кај повеќе топоними во овој крај изведени со ваков суфикс.

Во однос на значењето на ојконимот *Пришовце*, можеме да констатираме дека станува збор за патронимиска топонимска единица којашто е настаната со топонимизација на некогашното фамилијарно име *Пришовци*. Основата на називот е личното име *Пришо*. Ова име претставува хипокористик (скратено име од милост) од постарите словенски имиња како *Првослав*, *Прван* или *Првул*. Според ова, патронимското име *Пришовци* доаѓа од првобитната атрибуциска синтагма, *Пришови* (деца, синови,), а сложениот суфикс *-ов-ци*, со кој се супстантивизирала придавската компонента, се состои од посесивниот суфикс *-ов* и суфиксот *-ци* кој врши патронимска функција.

Ќе додадеме, дека освен патронимското значење и потекло на ојконимот *Пришовци*, тој може да претставува и етничко име добиено со топонимизација на некогашниот етник во мн. *ѝршовци*, изведен од исчезнатиот топоним *Пришово* (Станковска 1997: 225).

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	165	/	978	1 059	1 248	1 638	1 999	29	2 117	2 516	1 923

Рогачево

Рогачево е средно подгорско село завлечено во подножјето на југоисточниот дел на Шар Планина. Селото Рогачево денес спаѓа во Општина Јегуновце, а најблиски соседни села се Старо Село од една страна и Јажинце од другата. Се наоѓа на 800 метри надморска височина. Површината изнесува 23,5 км². Тоа е погранично село оддалечено околу 25 км од градот Тетово и 25 км од градот Урошевац (во Србија). Над Рогачево се издига врвот Љуботен, а низ него течат реките Калуѓер и Гушаец.

Името на селото *Роѓачево* е регистрирано во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовската нахија од 1452/1453 година, каде што селото е запишано со формата Рогачево, а во него се избројани 40 христијански семејства (Соколовски 1976: 75). Со истиот облик селото е забележано и во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовската нахија од 1467/1468 година, кога во него се запишани 63 христијански семејства (Соколовски 1971, 378).

Подоцна во литературата и на картите селото е запишано во обликот *Роџачево* (К'нчов 1970: 511; Јаранов Карта), а Бранкоф го бележи како *Rogatchevo* (Бранкоф 1905: 122). Неговото официјално име е Рогачево (Список 1981: 67).

Ојконимот *Роџачево* е посесивно топонимска единица која настанала со супстантивизација на придавскиот дел од првобитната синтагматска форма **Роџачево* (Село), од хипокористичното име *Рогач* изведено од *Рого* и суфиксот *-ач* од апел. *рог* < стел. *рогъ*, и по елизијата на именката *село* придавката **Роџачево* продолжила да суштествува во јазичниот систем како елиптично име. При образување на придавката **Роџачево* учествува придавскиот суфикс со посесивно значење *-ев*, палаталната варијанта на суфиксот *-ов*, во формата за ср.р. *-ево*. (Станковска 1995: 260).

Во руските споменици од XV до XVIII век е посведочено личното име *Роџачь* што се крие во основата на топонимот *Роџачевь* и во презимето *Роџачев* (Мароевиќ 1985, 39; Тупиков 1903, 781).

Олга Иванова (2014: 149) дава друго толкување за потеклото на името според етниците и тоа е следново:

1. Според теренските испитувања, дијалектната форма на името во сооднос со етниците и ктетикот е Рогачево: *рогачеац*, *рогачефци*; *рогачефка*, *рогачефке*; рогачески;
2. Во врска со етимологијата на името, искажани се две мислења:

А. Од прек. *Рогач* < *рогач* '1. вид грав 2. елен 3. упорен, прост, неразбран човек' (Иванова 2014: 149).

Во минатото, селото броело преку 500 жители, но според Државниот завод за статистика, на последниот попис од 2021 г. во селото живеат 282 жители, од кои 250 Македонци, 10 Срби, 3 останати и 19 лица без податоци.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	210	440	565	563	574	554	572	552	353	347	282

Сетоле

Сетоле е мало планинско село, сместено на падините на Шар Планина, на надморска висина од околу 900 метри. Соседни села со кои граничи се Отуње на североисток, Непроштено на југоисток, Ѓермо на запад и Једоарце на југ. Селото е од збиен тип и е поделено на три маала: Прек'о-Дол, Збиороало и Опар Маало. Познато е дека Сетоле некогаш се нарекувало Долно Сетоле, а над него се наоѓало селото Горно Сетоле, коешто подоцна било раселено.

Според статистиката на Васил од 1900 година, во Сетоле живееле 330 жители, сите Македонци. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 22 жители, од кои 19 Македонци и 3 Албанци.

Селото Сетоле го среќаваме регистрирано во турскиот опширен пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година со формата *Сџоле*, додека кај К'нчов е забележано во обликот *Сеџоле*. За потекото на ојконимот Сетоле, Станковска го цитира Заимов, дека називот доаѓа од синтагмата **Сеџолје (Село)*, чијашто придавка е изведена од личното име *Сеџол* со формата за среден род *-је* од суф. *-јѝ* (Станковска, 2002: 357-358).

Сепак, ние ќе се обидеме да дадеме и поинакво толкување на потеклото на ојконимот Сетоле, чијшто корен го среќаваме кај повеќе топоними на нашата територија (*Сеџина*, *Сеџишиџа*, *Сеџома* и др.).

Тракискиот топоним **Seietovia* Дуриданов го поврзува со литванското *sietuva* со значење 'длабока точка во реката, вдлабнатина, бездна, јама'. Притоа наведува неколку хидроними во Литванија со речиси иста форма: *Sietuva*, *Sietuvos*, *Sietuveles*, *Setuva*, *Setova*,

Sitova. Дуриданов наведува уште еден запишан топоним со иста форма од Далмација – *Setovia*, кој го класифицира како илирски топоним (Duridanov, 1969: 61). Понатаму, Дуриданов коренот на топонимот го поврзува со ие. **se(i)*, **sei-*, **seiǎ-*, со значење ‘вдлабнатина, длабина’, старофризиски **sit* ‘ниско’, старогермански **sidr* ‘висечки, сливен, долг’, англосаксонски **side*, старогермански **sita* ‘страна која се протега надолу’; англосаксонски **sid* ‘долг, широк, простран’. Младенов, со овој корен го поврзува и словенското *сетне* ‘отпосле’; *сетен* ‘последен, краен’ (БЕР VI, 2002: 623).

Според прикажаното, можеме да видиме дека топоними со корен како ојконимот *Сетоле* имаат претсловенско потекло, односно се третираат како тракиски или илирски топоними. Но интересно е што истите топоними се среќаваат и на Балтикот односно во балтиските јазици, што истите ги поврзува со старите балкански јазици, а од друга страна балтиските јазици се генетски поврзани со словенските јазици и заедно ја сочинуваат балтословенската јазична група. Тука ќе констатираме дека е можно називот *Сетоле* да датира од претсловенскиот период, односно да има супстратно потекло.

Во врска со суфикот *-оле* со кој е образуван ојконимот *Сетоле*, можеме да кажеме дека е многу ретко застапен во македонската топонимија. Како паралела ќе го споменеме ојконимот *Подмолје*, кој, пак, е образуван од апелативот *подмол* со значење ‘вдлабнатина крај (езерски) брег’ со суфиксот *-џе*. Така што, можно е ојконимот *Сетоле* да доаѓа од првичната форма *Сетол*, изведен, исто со суфиксот *-џе*. Во овој контекст можеме да направиме сопоставување и со постариот назив на соседното село *Ѓермо* – *Ѓермол*, в. *Ѓермо*.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	330	352	128	100	25	9	12	6	7	2	22

Слатино

Слатино е големо село распослано во подножјето на Шар Планина помеѓу селата Лешок и Теарце. Името на селото се споменува во повеќе пишани историски документи, но најрано го среќаваме во турскиот пописен дефтер од 1452-1453 година за Тетовскиот вилает, каде што е запишано со формата *Ислајина*, а притоа во селото се попишани 50 христијански семејства (Соколовски 1976, 121-122). Во повеќето пишани документи името на селото го среќаваме со формата *Слајина*, но исто така во некои документи се јавува регистрирано како *Слајино*. Официјалното име на селото е *Слајино*, но месното и околното население го вика *Слајина*.

На пописот од 2002 година, селото имало 4 112 жители, од кои 11 Македонци, 4 018 Албанци, 7 Роми, 1 Србин и 75 останати. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 3 198 жители, од кои 3 125 Албанци, 6 Роми, 2 останати и 65 лица без податоци.

Називот е изведен од коренот *слај-* кој потекнува од прасловенската именка **soltina*, која пак доаѓа од индоевропскиот корен за *сол* **sal-*. Слогот *сла-* во апелативот *слајина* настанал според законот на ликвидната метатеза. Суфиксот *-ина*, со кој е образуван овој ојконим, главно се користи како посесивен суфикс или се употребува како локативен дериват. Според Станкоска оригиналната и постара форма на името, која одговара на неговата етимолошка и семантичка вредност е *Слајина*, додека формата *Слајино* настанала под влијание на именката *село*.

Инаку, апеативот *слајина* во македонските дијалекти обично означува: солено земјиште – место каде што почвата е засилена со соли; извор на кисела или солена вода – место каде што извира минерална вода; или блатно/влажно место – во многу македонски краишта, значењето еволуирало во ‘влажна ливада’, ‘место каде што извира вода која се разлива’ или ‘бара’. Имајќи го предвид фактот што во околината на *Слајино* постојат повеќе извори, а во месноста Св. Петка има извор со кисела вода, називот на селото во суштина значи место каде што извира минерална вода.

Името *Слајино* е еден од најчестите и најстарите словенски топоними на Балканот. Како што видовме неговата етимологија е многу јасна и е директно поврзана со

природните карактеристики на земјиштето. На македонска територија и во соседните земји, постојат повеќе села со истото име: *Слајино* (Мегленско), *Слајино* (Охридско), *Слајино* (Бродско), *Слајина* (во областа Мокра, Албанија), *Слајина* = *Σκλαταινα* (Грција) и др. Треба да дополниме дека апелативот *слајина* е исто така присутен во образувањето на топоними и во другите словенски јазици (Станковска 1995: 272).

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 628	1 724	2 008	2 707	3 422	59	3 893	4 112	3 198

Старо Село

Селото се наоѓа во северниот дел на областа Долни Полог, оддалечено 25 километри северно од Тетово. Лежи на падините на Шар Планина на околу 880 м надморска висина. Над селото се издига врвот Косматица, а низ него поминува и патот којшто води до планинарскиот дом и до врвот Љуботен. Старо Село е населено место од збиен тип и се дели на две маала, Јањоско Маало и Вељаноско Маало. На половина час одење над селото се наоѓа месноста Селишта. Според народната легенда на месноста Селишта се наоѓало старото село коешто се нарекувало Стрвница. По појавата на чума во селото, немајќи лекови, лекари, единствен спас било сите жители на селото да се иселат, но не се знае точно каде се засолнале. По некое време, жителите повторно се вратиле назад, но не во селото туку неколку километри пониско, каде што го основале денешното Старо Село. Називот на селото бил променет, поради верувањето, чумата да не оди по името на селото, притоа било наречено Старо Село бидејќи не станувало збор за нова населба, туку се однесувало на старото село коешто било напуштено поради чумата (Лаброска и др. 2012: 247).

Официјалното име на селото е *Сџаро Село*, а локалното население го вика *Сџар'е Село*. Во пишани документи селото се среќава во турскиот пописен дефтер за Тетовскиот вилает од 1452-1453 година, во кој името на селото е запишано со формата *Исџаро Сила* (Соколовски 1971: 96). Со формата *Сџаро Село* е запишано во турскиот пописен дефтер за Тетовската нахија од 1568-1569 година.

Називот Старо Село претставува двокомпонентен ојконим којшто е составен од компонентата *Сѿаро* којашто е рамна на придавката од ср. р *сѿаро* и од компонентата *Село* еднаква на апелативот *село*.

Инаку, апелативот *село* е прасловенска лексичка единица, којашто потекнува од и.е. корен **sel-*, а првобитно означувало подвижна наслеба, односно место кое било сопственост на феудалниот господар на кое тој според својата волја населувал кметови. Во старословенскиот јазик **сѣло** значело ‘седиште’, а подоцна го добива значењето на ‘оградена селска населба’, за кој поим се употребувала лексемата **вьсь**. (Станковска 1995: 283).

Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 185 жители, од кои 169 Македонци, 6 Срби, 3 останати и 7 лица без податоци.

Година	1900	1905	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	215	240	412	428	424	454	538	407	230	217	185

Теарце

Теарце е големо потпланинско село што се наоѓа во областа Подгор во Долни Полог, на 10 километри од градот Тетово. Сместено е во подножјето на Шар Планина на надморска височина од околу 540 метри, помеѓу селата: Пршовце и Слатина. Селото Теарце е седиште и на истоимената општина во чиј состав се наоѓаат 14 населени места. Населението во Теарце е со мешан етнички и религиозен состав: Македонци, Албанци, Турци и други.

Според статистиката на Васил К’нчов („Македонија, Етнографија и статистика“) од 1900 година, во Теарце живееле 1 200 жители, од кои 600 Македонци и 600 Турци. Во 1961 година селото има 2 883 жители, од кои 1 353 Македонци, 805 Албанци, 652 Турци, 6 Срби и 21 останат. Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 3 038

жители, од кои 778 Македонци, 1 748 Албанци, 376 Турци, 39 Роми, 7 Срби, 3 останати и 87 лица без податоци.

Името на селото Теарце првпат се среќава во турски пишани извори, односно во турскиот пописен дефтер за Тетовската нахија од 1568-1569 година. Притоа, покрај со името Теарце, селото било именувано и со името *Рунишиџа*, така што, постои верување дека селото првобитно се именуvalo како *Рунишиџа*, а потоа го добило второто име *Теарце*, кое го исфрлило од употреба постарото име (Станковска 1995: 293).

Во однос на потеклото на името Теарце постојат неколку тези. Според Заимов (1967: 226), Теарце е патронимско име коешто е образувано со суфиксот *-џи* од личното име *Те(о)хар*. Од друга страна, Лубаш смета дека ојконимот претставува етничко име изведено со суфиксот *-џи*, а коренот е образуван од апелативот *џехара*, сп. срп. *џехара* и хрв. *tehara* што значи ‘кожена вреќичка за пари или тутун’ (Лубаш 1971: 69). Станковска се согласува дека постарото име на селото е *Техарџе* и дека претставува етничко име, но смета дека името е примарно добиено од топонимизација на етникот во множина **џехарџи* изведен од некој постар топоним **Техари* со суфиксот *-џи*, кој во тетовскиот говор се јавува со формата *-џе*. Притоа, топонимот **Техари* е добиен со топонимизација на родовско-фамилијарното име **Техари* = (*Техарови) образувано од личното име *Техар* (Станковска 1995: 293).

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	2 351	2 546	2 883	3 509	4 004	1 475	3 766	3 974	3 038

Џепчиште/Џепчишта

Селото се наоѓа во областа Долни Полог, во северниот дел на Полошката Котлина, северозападна Македонија и претставува приградска населба на Тетово. Сместено е во северен правец од градот Тетово, на оддалеченост од четири километри. Селото е потпланинско, рамничарско, на надморска височина од 480 метри. Атарот е мал и зазема простор од 4,5 км². На него обработливото земјиште зафаќа површина од 342 х, па затоа

селото, во однос на земјоделието, има полјоделска функција. Се наоѓа на патниот правец кој води до границата со Косово, помеѓу селата, Порој и Непроштено. Селото се состои од две маала, едното се нарекува Село а другото, Маало.

Селото се споменува во турските пописни дефтери од 1467/68 година, како дел од нахијата Калканделен (Nahiye-I Kalkandelen) и имало 60 семејства, 2 неженети и 6 вдовици, сите христијани. На крајот на XIX век, селото било дел од Полошката нахија во Тетовската каза на Отоманското Царство.

Според статистиката на Васил К’нчов (Македонија, Етнографија и статистика) од 1900 година, во Џепчиште живееле 465 жители, од кои 80 Македонци и 385 Албанци.

Според пописот на населението на Македонија од 2002 година, Џепчиште има 4 051 жител и оттогаш претставува голема населба. Населението се состои од 3 934 Албанци, потоа 81 Македонец, 1 Влав и 35 останати.

Според последниот попис од 2021 година, во селото живееле 3 338 жители, од кои 33 Македонци, 3 198 Албанци, 1 Турчин, 1 Влав, 2 останати и 103 лица без податоци.

Ојконимот Џепчиште се смета дека доаѓа од апелативот *џејче* (< дем. форма на именката *џеј* употребен со метафорично значење: растресито земјиште или височинка каде што има одрони од земја и камење + суфиксот -иште). Олга Иванова (2014: 200) смета дека потекнува од ојконим или топоним *Жејче* или *Жејица* од **жејѝа* ‘вид извишено место’ + *-ишиѝе*, со значење ‘место каде што се наоѓа (-ло/-ла) *Жејче* или *Жејица*’.

Година	1948	1953	1961	1971	1981	1991	1994	2002	2021
Население	1 680	1835	2 141	2 645	3 152	79	3 834	4 051	3 338

ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА КЛАСИФИКАЦИЈА НА ТОПОНИМИТЕ ОД ОБЛАСТА ПОДГОР

Класификацијата на топонимите во словенската ономастика ја развивале и ја дополнувале повеќе лингвисти, како што се: О. Франк, И. Дуриданов, В. Ташицки, С. Роспонд, В. Шмилауер, П. Шимуновиќ и др.

Прв обид за класификација на македонските топоними во македонската топономастика направил А. М. Селишчев во студијата *Славянское население в Албании* во којашто прави семантичка класификација на македонски топоними од јужна и средна Албанија, но според Пјанка (1970: 3) не е издржана да биде семантичка.

Божидар Видоески во трудот *Говорот и топонимизацијата на кичевските села од титинската група* прави посовремен обид за класификација на македонските топоними. Во овој труд, покрај семантичка класификација на топонимите, Видоески предлага и граматичка, која содржи три групи: 1. имиња рамни на апелативи, 2. топоними образувани со топономастички суфикси, 3. сложени имиња (Јачева-Улчар 2005: 159-160). Со оглед на фактот дека авторот располагал со мал број топоними, тој немал можност да ги предвиди сите модели на топонимски образувања.

Полскиот лингвист В. Пјанка во својата докторска дисертација *Топонимизацијата на Охридско-језеранскиот базен* прави лексичко-семантичка и структурно-граматичка класификација на богат топонимски материјал од оваа област во југозападна Македонија, која подоцна претставува основа во македонската ономастичка наука. И во нашиот труд, класификациите ќе бидат направени врз основа на предложената класификација на Пјанка, се разбира, со одредени исклучоци или дополнувања, во зависност од топонимскиот материјал со којшто располагаме. Во врска со поделбата на

лексиката на словенска и несловенска, неа ја даваме во поглавјето *Лексикаџа вложена во топонимијата на Подгор*.

Во рамките на лексичко-семантичката класификација на топонимијата на областа Подгор се изделуваат две групи топоними: (1) топоними образувани од апелативи и (2) топоними образувани од оними. Првата група се дели на две подгрупи: 1) топоними образувани од нелични апелативи и 2) топоними образувани од лични апелативи. Втората група се дели на три подгрупи: 1) топоними образувани од етноними, 2) топоними образувани од антропоними и 3) топоними образувани од други топоними. Овие подгрупи од двете групи, понатаму се делат на помали лексичко-семантички единици.

ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД АПЕЛАТИВИ

1.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД НЕЛИЧНИ АПЕЛАТИВИ

Во оваа група изделуваме седум основи кои понатаму се делат на помали групи и подгрупи: именска, придавска, глаголска, заменска, бројна, прилошка и предлошка основа.

1.1.ТОПОНИМИ ИЗВЕДЕНИ ОД ИМЕНСКИ ОСНОВИ

Најголем број од топонимите се образувани од именки. Според Коробар-Белчева (1990: 161) ваквите топоними можат да бидат дел од топономастички и нетопономастички апелативи и според тој критериум се делат на топоними коишто го изразуваат реалното значење на именката и на метафорични топоними со преносно значење.

1.1.1.Топономастички апелативи

1.1.1.А. Физиографски објекти

1.1.1.А.1. Орографија

Според Основниот систем и терминологија на словенската ономастика (1983: 110) оронимот претставува сопствено име на формација од вертикалниот релјеф на површината на земјата и на морското дно. Ние во рамките на оваа поделба ќе издвоиме три подгрупи: угорнини, удолинни и рамнини.

1.1.1.A.1.a. Угорнини

било ‘врв на рид или планина, гребен, срт’: *Било*.

брдо ‘мал рид, брег’: *За-брда, Зад-Брда, Средно-Брдо*.

венец ‘група ридови или планини’: *Венци*.

врв ‘највисоко место на планината’: *Вр, Татин-Вр, Црн Врв, Црни-Врх*.

вршник ‘највисок заоблен дел на возвишение’ (Видоески 1999: 38): *Вршник, Вршчак*.

глава ‘заоблена височинка’: *Глава, Вржи-Глав, Главешко-Чешмиче, Глајно-Гумно*.

главица ‘дијал. ритче’: *Глајце*.

голина ‘голо, непошумено место’: *Голина (5), Голинче, Јечка Голина, Пајџишко Голинче*.

грамада ‘голем куп со камења’: *Грамада*.

жар ‘место изложено на сонце’: *Жар*.

забрдо ‘место зад брдо’: *Забрда*.

завој ‘свиок, кривина’: *Завој (3)*.

занога ‘место во долниот дел на брдо; планинска полјана’: *Занога*.

камен: *Арајечки-Камен, Бел-Камен, Биоло-Камче, Високи-Камен, Врлај-Камен, Гоедарски-Камен, Голем-Камен, Гури и Љамаз (алб. Љамазов Камен), Дервишки Камен, Длабочки-Камен, Ѓенов-Камен, Ѓинов-Камен, Зли-Камен, Камен, Какум-Камен, Мали-Камен, Маркоф-Камен, Медин-Камен, Орлов-Камен, Осојски-Камен, Проен-Камен, Раманов-Камен, Р’жани-Камен, Сиџан-Камен, Сиџен-Камен, Сиџожар-Камен, Црн-Камен, Чифџие Таш (џур. Два Камена), Шуџлев-Камен*.

карпа: *Белосџанска-Карџа, Гоецка Карџа, Давинчеа Карџа, Зравеа-Карџа, Карџа (5), Кокошкина-Карџа, Курљеа-Карџа, Лисичина-Карџа, Љубоџанска-Карџа, Пајџишка Карџа, Сошка Карџа, Цејена Карџа, Црвени-Карџе, Црвеничка-Карџа*.

китка ‘возвишение што ги надвишува другите планински ридови’: *Киџка, Киџка*.

осој ‘влажно и студено место под сенка’: *Горџи-Осој, Дољџи-Осој, Осој (3)*.

осојница ‘осојна страна на некое возвишение’ (Видоески 1999: 102): *Осојница (3)*

падина ‘една страна од височинка’: *Бозоа Падина, Бузо-Падина, Горна Падина, Долна Падина, Ѓорчеи Падине, Јоаноа Падина, На Падина Изворон, Падина, Падински-Дол, Паџе*.

падинче ‘мала падина’: *Падинче*.

планина: *Грајска Планина, Теаречка Планина, Шар Планина*.

плоча ‘рамна каменлива месност’: *Маркова Плоча, Плоча, Плоче*.

преслап ‘премин преку рид’: *Преслап* (4)

присој ‘место изложено на сонце’: *Горни Присој, Долни Присој, Присој.*

присојче ‘мала присојница’: *Присојче.*

присојница ‘присојна страна на некое возвишение’: *Голема Присојница.*

пек ‘место изложено на сонце’: *Пек*

разлог ‘рамница на височина’: *Разлог̃.*

рид: *Бојкев Рид, Вр̃ишики-Рид̃, Голем-Рид, Гол Рид, Кушков Рид, Обли-Рид, Пај̃иашки Рид, Пејчинов Рид, Присински-Рид, Рид (8), Средњи-Рид, Тујанов Рид, Цвейков Рид, Црвички Рид.*

рудина ‘планинска полјана’: *Рудина* (4)

средорек ‘среден рид’(Видоески 1999: 149): *Средорек.*

срт ‘гребен на рид или на планина’: *Срт̃ориши̃е.*

страна ‘страна на некое возвишение’: *Голема-Срт̃рана, Добра-Срт̃рана, Страна (<Страна), Срт̃ранчина.*

странка ‘мала страна’: *Сранка, Сранчина.*

таш ‘камен’ (тур. taş): *Чифте Таш.*

требеница ‘дијал. гол рид; исчистено, истребено место од камења и од шума’: *Требекина, Требекинете Коачој, Требениче.*

тумба ‘возвишение’: *Тума Ладодјчина (<Тумба Владовичина), Тумба (6), Тумба Бошкоа.*

ќуле ‘остар врв’: *Ќуле, Ќулче.*

чалија ‘каменливо возвишение, бигорлива почва¹’: *Чалија.*

чука ‘каменлива височинка’: *Остра-Чука, Чука (6), Чука Вецина.*

1.1.1.A.1.6. Удолнини

дол ‘длабнатинка, долинка меѓу два брега’: *Асаничин Дол, Бел Дол, Белосрт̃ански-Дол, Дол (4), Дол Гиноечки, Дол Појчев, Ѓур'ов-Дол, Зли-Дол, Једоаречки Дол, Коч'ев-Дол, Крешњечки Дол, Криво-Долче, Мал'ев-Дол, Мал'ин-Дол, Млак'ин-Дол, Муј̃ни-Дол, Осојски-Дол, Павиј̃ан-Дол, Павлекев-Дол, Падински-Дол, Преку-Дол, Прој Маг (алб. Голем Дол), Рани-Дол, Рајчин-Дол, Суо-Дол, Самојлов-Дол, Срански-Дол, Сув-Дол, Чобрин-Дол, Чубрин-Дол, Ширишин Дол, Шуков Дол.*

¹ Според Видоески (1999:171) покрај со наведеното значење, се јавува и со значење ‘рид’.

дупка ‘длабнатица, јама’: *Глоцка-Дуџка* (<Глотска (с. Глоѓи), *Голема-Дуџка*, *Мечкина-Дуџка*).

занога ‘подножје, место под планина’ (Видоески 1999: 61): *Заноѓа*.

јаруга ‘длабнатица, провалија’: *Аџина Јаруѓа*, *Илоа Јаруѓа*, *Крсџоа Јаруѓа*.

кутлиште ‘длабнатинка со рамно дно’: *Куџлишиџа*.

пештер ‘пештера, дупка во стена’: *Горњи-Пешиџер*, *Долњи-Пешиџер*, *Пешиџер*, *Чона Пешиџер*.

преслап ‘премин’: *Преслап* (4).

раздол ‘место каде што се разделува еден дол’: *Раздолје*.

рупа ‘дупка’: *Голема Руџа*, *Долна Руџа*, *Каџина Руџа*, *Мачкина Руџа*, *Мечја Руџа*, *Мечкина Руџа*, *Миџиринска Руџа*, *Палена Руџа*, *Руџа (12)*, *Руџина*, *Руџина Ливаџа*, *Руџиџа*, *Руџиче*, *Руџиџа*, *Руџиџе*, *Смиланоа Руџа*.

ровина ‘ров направен од поројница; дол’: *Ројна* (Ровина), *Ројне* (Ровине <Ровини)

страга ‘теснина, отвор за поминување на овците за молзење’: *Голема Сруѓа* (<Голема Страга), *Мала Сруѓа* (<Мала Страга), *Сџирѓа* (<Страга), *Сџирѓе* (<Страги).

трап ‘ров; бразда’: *Траџишиџа*.

урва ‘длабока провалија, амбис, или многу стрмна надолница’: *Урвишиџе*.

урвал ‘одрон на земја и камења’: *Урвалина*².

чаша ‘длабнатица: *Чашумка*.

1.1.1.А.1.в. Рамнини

вргешка ‘место изложено на ветер’: *Врџалике*, *Врџаљке*.

гарина ‘место со исечена, изгорена шума, рудина’: *Гарине*, *Рамна Гарина*.

гариште ‘место каде што имало пожар’ (Видоески 1999:39): *Гаришиџа*.

голина ‘непошумена, необработена земја’: *Голина* (6), *Голинче*.

кутлина ‘ниска месност во облик на кутел’: *Куџлина*.

лаг ‘рамнина покрај река’: *Царевлак* (*Царев Лаџ*).

орница ‘напуштена нива, земја што претходно се обработувала’: *Орница*.

плошт ‘широко, рамно место’: *Плошник*.

поле ‘широка рамнина, нива’: *Среџ-Поле*.

почивалиште ‘рамно место за одмор“: *Починалишиџе*.

² Овој топоним го сретнавме во с. Порој. Самото место до денес е подложно на одрони и свлечишта при обилни дождови.

равен ‘рамница, рамно место’: *Равен, Равењ.*

рамнина ‘рамна површина без височинка’: *Рамнина.*

рамниште ‘рамно место, рамнина’: *Рамништие (9).*

1.1.1.A.2. Хидрографија

Хидронимите претставуваат сопствени имиња на вода: море, езеро, река, поток, залив, бара, мочуриште, извор, брзак, водопад итн. (Ф. Безлај и др. 1983: 108). Зборот ВОДА претставува семантички најопшт збор меѓу топономастичките апелативи што означуваат хидрографски објекти. Поради тоа, овој апелатив ќе го сместиме надвор од класификацијата на хидрографските апелативи на: истечни води, неистечни води и мелиорации. *Бел'а-Вода, Брза-Вода, Брл'а-Вода, Вукина-Вода, Гушаечка-Вода, Дабж'а-Вода, Здрав'а-Вода, Кисел'а-Вода, Кучка-Вода, Пејачко-Водиче, Прек'о-Вода, Силн'а-Вода, Цај'ареа Вода.* Во рамките на оваа група издвојуваме три подгрупи: истечни води, неистечни води и мелиорации.

1.1.1.A.2.a. Истечни води

буче ‘мал водопад’: *Буче, Бучејца, Бучлике.*

вруток ‘извор со силна вода, врело’: *Врутоок.*

глава³ ‘глава на река, извор’: *Глава, Главешко Чешмиче.*

дол ‘длабнатина меѓу два брега; рекичка со вдлабено корито’: *Асаничин Дол, Бел Дол, Белосиански-Дол, Дол (4), Дол Гиноечки, Дол Појчев, Ѓур'ов-Дол, Зли-Дол, Једоаречки Дол, Коч'ев-Дол, Крешњечки Дол, Криво-Долче, Мал'ев-Дол, Мал'ин-Дол, Млак'ин-Дол, Муџини-Дол, Осојски-Дол, Павиџан-Дол, Павлекев-Дол, Падински-Дол, Преку-Дол, Прој Маг (алб. Голем Дол), Рани-Дол, Рајчин-Дол, Суо-Дол, Самојлов-Дол, Срански-Дол, Сув-Дол, Чобрин-Дол, Чубрин-Дол, Ширишин Дол, Шуков Дол.*

долче: *Долче, Криво-Долце, Криво Долче.*

извор: *Извор, Ке Извороџ (<Каж Извороџ), Лазоев Извор, На Пагина Изворон, Сейолски Извор, Сџудени Извор, Сџуден-Извор, Шојоџски Извор.*

изворче: *Изворче Чуџуроо*

³ Покрај посоченото значење, според Видоески (1999: 40) се јавува и со значење ‘место од каде што се зема вода од река за наводнување или за воденица; извориште; почеток на воден ток’.

кладенец: *Бучко Кладенец* (<Бучков Кладенец).

кладенче ‘мал кладенец’: *Кладенче*.

поток: *Голем Поџок, Кадин-Поџок, Караџин-Поџок, Поџок*.

порој ‘силен поток што се прави од дождовна вода’: *Порој, Поројка, Поројшије*.

раздол ‘место каде што се разделува еден дол на два или повеќе краци’: *Раздолје*.

река: *Гораначка-Река, Доброшка Река, Ѓермоска Река, Каменичка Река, Лешечка Река, Љубоџанска Река, Мала Река, Преко-Река, Река, Слаџинска- Река, Сџара-Река, Суа-Река, Три-Реке* (<Три Реки), *Чаушка-Река*.

свињур ‘дијал. извор’: *Свињаре* (извор во с. Ѓермо).

скок ‘водопад’: *Скок*.

студенец ‘извор’: *Сџуденец, Сџуденац, Поџоф-Сџуденец*.

сурда ‘глува, затворена долина’ (Видоески 1999: 155): *Сурдулина*.

1.1.1.A.2.б. Неистечни води

азмак ‘блато, мочуриште’: *Азмак*.

бара ‘поголема плитка вдлабнатина во која се задржува вода’: *Бара, Долња Бара, Горњо-Бариче*.

блатиште ‘кал, расквасена леплива земја, мочур’: *Блаџишиџа*.

вир ‘бара, локва, место каде што се собира вода’: *Вир, Вирја, Вирје, Вирој, Враџи-Вир, Врџи-Вир, Вриен-Вир, Миличин-Вир*.

езеро ‘длабнатина на копно исполента со вода’: *Враџничко Језеро, Долно Доброшко Језеро, Језеро, Језера, Језерџе, Ливадичко Језеро*.

локва ‘бара, вир’: *Локва (3), Локва Коекеа*.

локвиче ‘помала локва’: *Локвиче*.

млака ‘влажно место; мочуриште’: *Млака (8), Горна Млака, Долна Млака, Долно Млачје, Маркоа Млака, Млакин-Дол, Млачинка, Ројчеа Млака, Сџојкоа Млака, Камлака*.

пив ‘голем вир во кој се собира вода’: *Пиој*.

шавар ‘мочуриште каде што расте тревата шавар; тревата *Sphaegosoccus*, мочуришно растение’: *Шавар (3)*.

1.1.1.A.2.v. Мелиорации

бразда⁴: *Бразда, Поројска Бразда.*

брана ‘речен насип’: *Брана.*

бунар ‘ископан кладенец; изсидан кладенец’: *Бунар, Бунар Длабочки, Бејџоф-Бунар, Кара-Бунар.*

јаз ‘канал за вода за воденица; јама; дупка’: *Више-Јаз, Под-Јаз.*

олук ‘бразда, жлеб, одводен канал’: *Олук.*

чешма ‘извор од каде водата се спроведува низ дрвена или метална цевка’ (Видоески 199: 172): *Биолска Чешма, Висока Чешма, Горна Чешма, Горња-Чешма, Горњомалска Чешма, Збиралска-Чешма, Јанкулоска Чешма, Јоанчеа Чешма, Јороачка Чешма, Кумоа-Чешма, Милеска Чешма, Милчина Чешма, На Чешма, Нова Чешма, Средњомалска Чешма, Сџара Чешма, Сџојкојчина Чешма, Тофоа Чешма.*

чешмиче: *Чешмиче, Главеско Чешмиче, Иваново-Чешмиче, Синдоо-Чешмиче, Сошко-Чешмиче, Чулео Чешмиче.*

1.1.1.A.3. Минералогија

Топоними во коишто се содржи општиот назив ‘земја’ се следниве: *Бела Земја, Црна Земја и Црна Земља.*

1.1.1.A.3.a. Видови почви

бигор ‘камен варовник; сталактит’: *Биџор.*

варовник ‘вид камен од кој се прави вар’: *Вареник, Варница, Варје.*

грагор ‘чакал, каменливо место со ситен камен’: *Граџор.*

груготарник⁵ ‘каменлива почва’: *Гругоџ.*

грамада ‘куп камења; урнатини; голема карпа’: *Грамада.*

клак ‘варовник, варовнички нанос’: *Клакојца.*

крш ‘каменливо место’: *Крика Леска.*

мел ‘речен песок’: *Мел, Данов Мел, Мелоо (<Мелово).*

песок ‘зрнести камени честички’: *Песак, Песокница, Пефчаник (<Песок), Пефчина.*

грагор ‘ситни речни камчиња’: *Граџор.*

⁴ Според Видоески (1999:23) апелативот бразда се јавува со следниве значења: 1. длабнатинка во земјата изорана од плуг; поток; 2. вада за спроведување вода за вадење; 3. матица во река.

⁵ Видоески (1999:46) Груот, Груготарник, Груор, Груотиште ‘каменлива почва; земја помешана со камења’

смола ‘глинеста земја’: *Смолница*.

црвеница ‘глинеста црвеникава почва’: *Црвеника, Црвеник, Црвени-Карѝе, Црвениче, Црвеничка-Карѝа*.

1.1.1.А.3.б. Видови минерали

Железо: *Железен-Мосѝ, Железни-Мос*.

Кремен ‘тврд камен’: *Кременик*.

Мед ‘бакар’ (:стрсл. мѣдъ): *Медин-Камен*.

Сол: *Солишѝа, Солишѝе*.

1.1.1.Б. Растителен и животински свет

1.1.1.Б.1. Флора

1.1.1.Б.1.а. Шумски дрвја

багрем ‘*Robina pseudoаксиа*’: *Баѣреми*.

брест ‘*Ulmus*’: *Брес, Бозман-Брес, Бреслике, Бреслике, Дабичен-Брес, Два Бресѝа, Илин Брес, Лазарчев Брес, Орлов-Брес, Поѝоо-Бресѝе*.

бука ‘*Fagus silvatica*’: *Кочоа-Бука, Радоа-Бука*.

врба ‘*Salix*’: *Врбе, Марчеј-Врбе, Морска-Врба, Врбѝане*.

врбица ‘помала врба’: *Врбица*.

габер ‘*Carpinus betulus*’: *Габер (4), Габар (3), Габринике., Габровница*.

гавез ‘слично на габер, со потемна кора’: *Гавез*.

глог ‘*Crataegus monogyna*’: *Глок, Глокче*.

даб ‘*Quercus*’: *Дуб, Дубје, Дублика, Дубовник, Дуболник, Дубраа, Дубрава, Дубрајца, Два Дуба, Дебели Дуб, Долна-Дуба, Голема Дубрајца, Горна-Дуба, Русеа-Дубраа, Три-Дубице, Чесѝо-Дубје*.

ела ‘*Alnus*’: *Јела, Јели, Јелика, Јеличе, Голема Јела*.

јавор ‘*Acer pseudoplatanus*’: *Јаор, Јаороац (<Јаворовец), Јаороачка Чешма, Јороац, Јороачка-Чешма, Чифѝе-Јаор*.

јасика ‘*Populus tremula*’: *Јасика, Јасике, Бела-Јасика, Кеј Јасикаѝа, Поѝој-Јасике (<Попови Јасики)*

костен ‘*Castanea sativa*’: *Кошѝан, Кошѝањ, Кошѝање, Кошѝанлике, Вакалски Кошѝање, Варварски Кошѝање, Весој Кошѝање, Големо Кошѝање, Горни Кошѝање, Данѝ*

Кошџање (<Данови Костење), Длабочки Кошџање, Ѓурѓини Кошџање, Кандил Кошџан, Киџански Кошџање, Марков Кошџањ, Миличин Кошџањ, Мирчин Кошџањ, Млади Кошџање, Оџини Кошџање, Ристџои-Кошџање, Салков Кошџањ, Сейџолски Кошџање, Сџирој-Кошџање (<Спирови Костење).

клен ‘*Acer campestre*’: *Клен, Кленика, Кленике, Клен На Горњи-Ниве.*

лилџак ‘*Syringa vulgaris*’: *Лилџачко Камче.*

липа ‘*Tilia argentea*’: *Лиџа (10)*

ракита ‘вид ниска врба со црвеникава кора’: *Ракиџа (<Ракита), Ракиџе, Ракиџка.*

топола ‘*Populus alba*’: *Тоџоли, Тоџољике.*

цер ‘*Quercus cerris*’: *Цер, Цереко, Церје, Церлике.*

чам ‘иглолисно дрво’: *Чам, Чамушно-Трло, Чамче.*

1.1.1.Б.1.б. Овошни дрвџа

џаболко ‘*malus*’: *џабучица.*

круша ‘*Pirus communis*’: *Круша, Круше (<Круши), Круши, Крушче (<Крувче), Горњи-Круше, Долњи-Круше, Круша Василеа, Крушечки Камење.*

леска ‘*Corylus avellana*’: *Леска, Леске, Лескиште, Лешничшта, Леске (<Лески), Голема Леска, Кришка Леска.*

орев ‘*Juglans regia*’: *Орав, Орае, Орашје, Орашлике, Гоџдариште у Орае, Под Орае, Орашка Шума, Орашка Срана, Орашки-Пут.*

оревче ‘помал орев’: *Оравче, Ораше, Орашче, Орашчиња*

слива ‘*Prunus domestica*’: *Сливарник, Сливиче, Црвено-Сливиче.*

цреша ‘*Prunus avium*’: *Црешња, Црешње, Црешница, Црешниче, Црешничина, Црешњов-Корен, Трешњица.*

црница ‘дудинка, црница, *Morus alba*’: *Црниче.*

1.1.1.Б.1.в. Грмушки и други повеќегодишни растениџа

базар ‘вид трева’: *Базар.*

боз ‘*Sambucus nigra*’: *Боз, Бозманица, Бозман-Брес, Бозо-Падина.*

грм: *Длџги-Грм, Попов-Грм.*

глог ‘*Crataegus monogyna*’: *Глог, Глок, Глокче.*

дрен ‘Comus mascula’: *Дрен, Дрена, Дренац, Дрениче* (<Дренче), *Дренок*.

дренка ‘плод од дрен’: *Дренике, Дренике, Дренлике,*

капина ‘Rubus fruticosus’: *Анејчина Купина*.

трендафил: *Трендафил*

трн ‘Ranunculus acris’: *Трн, Трнчиња, Трњоарник. Осној-Трње*.

чалија ‘вид шума, трње’: *Чалија*.

шип ‘Rosa canina’: *Шип*.

1.1.1.Б.1.г. Билки и други растенија

базер ‘вид трева’ (Asphodelus albus): *Базар*.

киселец ‘Rumex acetosa’: *Киселачка, Кисел’ачка*.

качунка ‘Galantus nivalis’: *Как’ум-Камен*

папрат ‘Nephridium filix mas’: *Пајрадина, Пајрадица, Пајрадник, Пајрадица, Пајрајница, Пајрадишје, Појрадица*.

перуника ‘Iris germanica’: *Перуника*.

печурка ‘Fungus’: *Печурак*.

повид ‘Clematis vitalba’: *Повид’ан-Дол*.

трска ‘Phragmites communis’: *Трска (5)*.

чубрика ‘Satureja’: *Чубрин-Дол*

шип ‘Rosa canina’: *Шип, Шипојца*.

1.1.1.Б.1.д. Полјоделски култури и производи

бостан ‘место посадено со дињи и лубеници’: *Босиданишје*.

вино: *Виница*.

грав ‘Phaseolus’: *Грашшија, Грашшије, Милоо-Грашшије*.

зелка (кпуз) ‘Brassica oleracea’: *Кујузишје*.

компир ‘Solanum tuberosum’: *Злајанкини Компири*.

леќа ‘Ervum lens’: *Лекишја, Лекишје*.

лоза ‘Vitis vinifera’: *Лозје, Лозја, Божиноо-Лозје, Буџоо Лозје, Вакалски Лозја, Горно Лозје, Долни Лозја, Есајоо Лозје, Заг-Лозје, Првачко Лозје, Срѓено Лозје, Сјаро Лозје, Шайќино Лозје*

лозница ‘лоза што ползи’: *Лозница, Лознице*.

лозиште ‘место под лоза’: *Лозишиџа, Лозишиџе,*
праз ‘Allium porrum’: *Празарник.*

1.1.1.Б.1.ѓ. Индустриски растенија

лен ‘Linum usitatissimum’: *Лџнишиџа, Лџнишиџе.*

коноп ‘Cannabis sativa’: *Коноџишиџе.*

1.1.1.Б.1.е. Општи имиња на растенија и делови од растенија

корен: *Црешињов-Корењ*

трева: *Длџга-Трава, Травник.*

китка: *Киџика, Кџика.*

семе: *Семенкелија.*

1.1.1.Б.2. Фауна

1.1.1.Б.2.а. Домашни животни

говедо ‘општ назив за крави, волови и биволи’: *Гојдарник, Гојдаршиџе, Гојдаршиџе у Орае.*

кобила: *Крива-Кобила, Кобилица.*

коза: *Козарски Камен, Козјакоа Воденца.*

коњ: *Коњушница.*

магаре: *Маѓаречки-Дол.*

мачка: *Мачкина-Руџа.*

свиња: *Свињаре, Свињарски-Дол.*

1.1.1.Б.2.б. Диви животни

волк: *Волчек, Волчак, Вуклево, Вукина-Вода, Вуко:-Румно, Вукоа-Њива, Вук'ов-Лаз.*

лисица: *Лисичина Карпа, Лисичини Дупки*

мечка: *Мечја Руџа, Мечкаро:, Мечкина Ливада, Мечкини Ливаде, Мечкин Шибак, Мечкина Дуџка, Мечкина Руџа, Мечкина-Дуџка.*

1.1.1.Б.2.в. Птици

гавран: *Гавраноец, Гавраноац.*

еребица: *Јеребичин Каменъ.*
јастреб: *Јасѿребоа Карѿа.*
кокошка: *Кокошкина Карѿа*
орел: *Орлоец, Орлов-Камен, Орлов Бресѿ.*
сојка: *Сојкарник*
сокол: *Соколец, Соколоа Њива.*
штрк: *Шѿрклајца (<Штрклавица)*

1.1.1.Б.2.г. Други животни и инсекти

болва ‘*Pulex irritans*, диј. буа⁶’: *Буац.*
желка: *Желкарник.*
мрава: *Мравјаник.*
стршлен: *Сѿршеноац, Тршаноац (<Стршленовец).*

1.1.1.Б.3. Шуми и шумарство

гар ‘изгорена шума, пепелиште’: *Гарине, Гарика.*
гора ‘шума во планина’: *Јероа Гора, Синоѿорица, Палиѿорица.*
дубрава ‘дабова шума’: *Дубрајца, Дубраа, Дубрава, Дублика, Голема Дубрајца, Русеа Дубраа.*
забел ‘мала шума, забран; корија’: *Забел, Голем Забел, Димов Забел, Марков Забел, Миѿрев Забел, Сѿар Забел.*
лаз ‘ископачен дел во шума; нива или ливада добиена со сечење и горење на шума’: *В Лаз, Лаз Бошков, Лазиња, Лазица, Лазиќ, Бојко-Лаз (<Бојков Лаз), Вук’ов-Лаз, Кумлас (Кумов Лаз), Перов-’Лаз, Пеѿк’ов-Лаз, Ранч’ев-Лаз, Сѿовлас (<Сѿојов Лаз), Шурн’ов-Лаз.*
лазиште ‘место со лазови’: *Лазишѿе.*
опал ‘ископачена, изгорена шума’: *Оѿал, Оѿаљ, Дрндов-Оѿал, Дрндаров-Оѿал.*
орман ‘земја пошумена со густа шума’: *Орман (4), Орманче, Орман Манчев, Орман Цркварник, Бујук Орман, Више-Орман, Зао-Орман, Корман, Кокошкино Орманче.*
прлина⁷ ‘горено, прлено место во шума’: *Прљак*

⁶ Како континуант на **вокалното *j**, во говорите коишто припаѓаат на областа Подгор: зад лабијална согласка се јавува рефлексот /y/: Буа, Вук и др.

⁷ Според Видоески (1999:124) се јавува и со значење ‘страна со лавина од камење’.

сек ‘место со исечени дрва’: *Сек, Секојне*.

требеница ‘место очистено од камења и шума’: *Требеница, Требениче, Требенче, Требенце, Требеници, Требежина, Требежиней̄е Коачој*.

шибок ‘млада шума’ (Видоески 1999: 175): *Шибак, Мечкин Шибак*.

шума ‘место зарастено со дрвја’: *Орашка Шума*.

1.1.1.В. Стопански објекти

1.1.1.В.1. Стоچارство

1.1.1.В.1.а. Сточарски површини

вртешка ‘место каде што пасе, каде што се врти стоката; планински пат со свијоци’: *Вр̄ишики-Рид, Вр̄ишиӣа, Вр̄иое, Вр̄иои*.

вртел ‘место каде што се врти стоката’: *Вр̄ӣа̄лке*

јурија ‘слободно, отворено место, ширина’: *Јурија*.

ледина ‘шумска ливада’: *Голема Ледина, Лединче*.

ливада ‘рамно место обраснато со трева, пасиште’: *Белојшќи Ливада, Божна-Ливада, Боро-Ливада (Борова Ливада), Вакафска Ливада, Вељојлчина Ливада, Голема Ливада, Горња Ливада, Горњи Ливаџе, Гос̄оодоа Ливада, Градена Ливада, Гркчео Ливадиче, Гуљоа Ливада, Дл̄а̄га Ливада, Долња Ливада, Кочоски Ливаде, Ливада, Ливаде, Ливадица, Ливадице, Ливадиче, Ливадичиња, Ливадичко Језеро, Ливада Садиќоа, Ливада Шеменќоа, Ливаџе, Марќоа Ливада, Мечкини Ливаде, Никоа Ливада, Николоа Ливада, Павлеа Ливада, Појоа Ливада, Ра̄ӣа̄јски Ливаде, Раќеа Ливада, Роќе Тр̄ӣкӣӣ (алб.> Тр̄ӣќова Ливада), Рӯӣина Ливада, Санѓароски Ливаде, Селски Ливади, Се̄ӣолска Ливада, С̄ӣасоа Ливада, С̄ӣара Ливада, Улкина Ливада*.

луг ‘пасиште, ливада’: *Лӯџ (3)*.

плужина ‘земја орана со плуг’: *Плӯџе*.

рудина ‘планинско пасиште’: *Рудина (4)*

1.1.1.В.1.б. Сточна храна и сточарски производи

јонца: *Л’онца*.

сено: *Сенокосе*.

јајца: *Јајце (2)*.

млеко: *Млекара.*

1.1.1.В.1.в. Сточарски објекти и опрема

аргач ‘место оградено со прачки во ке се чуваат овци’: *Арџач, Арџачишиџа.*

бачило ‘место каде што се преработува млекото и живеалиште за сточари’: *Ајдаро-Бачило, Бачилишиџа, Бачилишиџе, Бачило, Бисџиричко Бачило, Бојко-Бачило, Веаџ Каино Бачило, Горно Бачило, Долно Бачило, Завиро:-Бачило (<Зафирово), Ке Извороџ на Бачилишиџе, Марко-Бачило (<Марково), Мураџово Бачило, Ниско Бачилишиџе, Сџари Бачила, Сџаро Бачило, Сџолео Бачило, Џемо-Бачило (Џемово).*

говедарник ‘пребивалиште за говеда’: *Гојдарнишиџе, Гојдарнишиџе у Орае.*

збирало ‘селско широко место каде што се збираат говедата пред и по пасење, под надзор на говедар’: *Збирало (7), Збиралишиџе, Збиралска Чеџма, На Збирало, Сџаро Збирало.*

колиба ‘пребивалиште за сточари’: *Гркчеа Колиба, Милеи Колибе, Симоа Колиба.*

котар ‘пребивалиште за стока’: *Коџар, Коџарки.*

кошара⁸ ‘место за чување овци’: *Кошариџа, Кошаришиџа.*

падарник ‘падарска колиба’: *Пударник (<Падарник).*

пладниште ‘место каде што пладнува стоката’: *Пладнишиџе (3).*

појата ‘трло, кошара; незаграден дел од објект; место под покрив (трем)’: *Појаџа, Појаџишиџа, Појаџишиџе.*

пондила ‘пребивалиште за стока’: *Пондила, Пондилче.*

самар ‘седло за коњи, маски и магариња’: *Самар.*

слон ‘појата’: *Слон, Бошков Слон, Тасев Слон.*

страга ‘тесно место во кошара или на излезот од ограда низ кое се пропуштаат овците и козите пред молзење’: *Сџрџа (Страга), Сџрџе, Голема Сџрџа, Голема-Сруџа, Мала Сџрџа, Мала Сруџа.*

стожер ‘забодено дрво сред гумно’: *Сџожер-Камен.*

солиште ‘место каде што се крми стоката’: *Солишиџа, Солишиџе.*

трло ‘оградено место за чување овци’: *Василе'о-Трло, Савео Трло, Трла, Трло, Трла џокрај Три Воде, Чамушно Трло.*

⁸ Називот е балканизам од општословенско и прасловенско потекло. Присутен е на поголемиот дел од македонската јазична територија со сточарска семантика: 1. заградена покриена просторија за овци; 2. заградено откриено место каде што се затвораат овците; 3. покриениот дел од трлото за засолнување на овците; 4. заградена покриена просторија за коњи и говеда; 5. вид колиба во која спие овчарот (Поповски 1979: 25-26).

1.1.1.В.2. Полјоделство

1.1.1.В.2.а. Полјоделски површини

бавча ‘градина со зеленчук и овошје’: *Андрој-Башиче* (<Андрови Бавчи), *Бафче* (Бавчи), *Бафче-Ойџушечки*, *Горња-Бавча*, *Долњи-Башиче* (Долни Бавчи), *Приоечки Бафче*, *Сјасена-Бафча* (Спасенова Бавча), *Сул’оа Бафча*, *Тасеа Бафча*.

гумно ‘место каде што се врши житото’: *Беџличко Гумно*, *Гумно*, *Гумненце*, *Гумеје*, *Гумнишиџе*, *Гумнишиџа*, *Дојно Гумно*, *Марко-Гумно* (Марково Гумно), *Пејџро-Гумно* (Петрово Гумно).

гумненце ‘помало гумно’: *Гуманце*, *Гумненце*.

ѓубре ‘плодна нива’: *Ѓубришиџа*.

нерези ‘напуштена нива или лозје’: *Нерезина*, *Нерезине*.

нива⁹: *Ара џе Ејра* (алб. <Горна Нива), *Ара џе Пошиџра* (алб.<Долна Нива), *Бајрамоа Њива*, *Вакалска Нива*, *Голема Нива*, *Гусечина Нива*, *Дубока Нива*, *Ѓелев-Нива* (Ѓелева Нива), *Јонузоа Њива*, *Лалошоа Нива*, *Маринкоа Нива*, *Маџоа Нива*, *Нива Војнојчина*, *Нива Маџоа*, *Пеа-Нива*, *Соколоа Нива*, *Сошка Нива*.

нивче ‘помала нива’: *Јанео Нифче*, *Кумо-Нифче* (Кумово), *Нивче*.

ограда ‘заградена нива покрај село’: *Оџрада* (8), *Оџраде*, *Оџрадиче*, *Оџрадишиџа*.

орница ‘подолго време необработувана нива’: *Орница*, *Орнице*.

прогон ‘нива што се ора со волови за еден ден’: *Проџон*, *Проџун*.

расад ‘нива со расад’: *Расадишиџе*.

сад ‘место посадено со растенија’: *Димов Саџ*, *Саџ*, *Саџишиџе*.

слог ‘дел од нива меѓу две бразди’: *Слоџој*, *Слоџо*.

тул ‘ровка земја погодна за обработување’ (Видоески 1999: 162): *Тулук*, *Тујлек*.

требеница ‘нива очистена од дрвја и камења’: *Требенце*, *Требенци*, *Требениче*, *Требежсина*, *Требежинешџе*.

чифлик ‘феудален земјоделски имот во време на Отоманската империја’: *Чивлак*, *Чифлик* *Маало*.

⁹ Според РМЈ ‘место што се ора и се сеат култури’; Сп. (Видоески 1999: 98) ‘парче земја што се обработува, ораница’.

1.1.1.В.3 Манифактури

варница ‘место каде што се произведува вар’: *Варница*.

воденица ‘објект покрај река во кој се меле жито’: *Васоа Воденца, Весоа Воденца, Воденце* (Воденици), *Глиѓуроа Воденца, Ѓуркина Воденца, Козјакоа Воденца, Миџајџоа Воденца, Никушоа Воденца*.

дуќан: *Дуќанче*.

кланица ‘место каде што се коле добиток’: *Кланица*

мадем ‘рудник’: *Мадем*.

тенеќецилница ‘работилница за обработка на тенеќе’: *Тенеќе Ма:ло*.

топилница ‘работилница за топење руда и метал’: *Тојилишиџе, Тојилишиџа*.

ќерамидница ‘работилница за изработка на ќерамиди’: *Ќерамидница*.

1.1.1.В.4 Комуникации

врвица ‘тесен пешачки пат, патче’: *Вървица*.

друм ‘пат’: *Друм, Друмче*.

калдрма ‘улица поплочена со камења’: *Калорма*.

колник ‘пат за коли’: *Колник, Колски Пуџ*.

коловозник ‘исто’: *Коловозник, Коловоз*.

мост: *Брезјанск’и-Мос, Влашки-Мос, Железен Мосџ, Железни-Мос, Лезов-Мос, Нов-Мос*.

пат (диј. пут): *Белош-Пуџ, Брезјанск’и-Пуџ, Варварск’и-Пуџ, Виш’е-Пуџ, Горн’о-Пуџе, Грацк’и-Пуџ, Долн’и-Пуџ, Долн’о-Пуџе, Жилечк’и-Пуџ, Јалоачк’и-Пуџ, Јанче’в-Пуџ, Јелошничк’и-Пуџ, Колск’и-Пуџ, Лешечк’и-Пуџ, Лозарск’и-Пуџ, Лозјарск’и-Пуџ, Нерашк’и-пуџ, Орашк’и-Пуџ, Оџушешк’и-Пуџ, Оџушк’и-Пуџ, Пршоечк’и-Пуџ, Перешечк’и-Пуџ, Поличинск’и-Пуџ, П’оџ-Пуџ, Прак’и-Пуџ, Првачк’и-Пуџ, Прек’о-Пуџе, Пуџе, Раџајск’и-Пуџ, Роѓаческ’и-Пуџ, Сейџолск’и-Пуџ, Слеј’о-Пуџе, Средн’о-Пуџе, Средњ’и-Пуџ, Сред’ан-Пуџ, Среѓан-Пуџ, Скојск’и-Пуџ, Сџ’ар-Пуџ, Тамн’о-Пуџе, Теаречк’и-Пуџ, Тесн’о-џуџе, Трџч’ев-Пуџ, Ќор’о-Пуџе, Чим’о-Пуџе, Широќ’и-Пуџ*.

прескакалница: *Прва Прескакалница, Друѓа Прескакалница*.

раскрсница: *Раскрсница*.

џаде ‘широк јавен пат’: *Но:-џаде (Ново џаде), Сџаро-џаде*.

1.1.1.В.5. Административни целини

град: *Грацки-Пуџи, Грајска Планина.*

градиште ‘место со остатоци од градска населба’: *Градишиџе.*

збирало ‘место во селото каде што се собираат селаните’: *Збирало (7), Збиралска Чешма, На Збирало, Сџаро Збирало.*

краиште ‘најоддалечени краишта на селското земјиште’: *Краишиџа.*

маало ‘населба, помал населен дел од село или град’: *Бањинско Маало, Бакар Маало, Биџор Маало, Буческо Маало, Горно-Маало, Горњо-Маало, Маало Грозданофци, Дејанофце Маало, Долно Маало, Долњо-Маало, Имишиџе Маало, Јанкуловици Маало, Калник Маало, Књаковци Маало, Качоско Маало, Коље-Маало, Крс-Маало, Маало Маркофци, Маало Пејчинофци, Маало Појофци, Маало Сџејанфци, Маџилије-Маало, Миаје-Маало, Незеље-Маало, Оџаљ-Маало, Оџушечко-Маало, Оџалари Маало, Појоско Маало, Првеш Маало, Реч-Маало, Средњо-Маало, Тренеке Маало, Чифлик Маало, Чукофци Маало, Шабане Маало, Шукере Маало, Шуљоке Маало, Шурновици Маало.*

селиште ‘место со остатоци од населба’: *Горни Селишиџа, Долни Селишиџа, Селишиџа, Селишиџе.*

село: *Под-Село, Среџ-Село, Сџаре-Село.*

1.1.1.Г. Социјални односи

1.1.1.Г.а. Имот што и припаѓа на општествената заедница и граници

беглик ‘турски данок и место на негово собирање’: *Беглешки Гумења, Беглички Гумење, Беглешко Гумно.*

браненица ‘шума во којашто е забрането сечење дрва’: *Браненица, Браненице.*

меѓа ‘граница меѓу два имота’: *Меѓа, Меѓе, Три-Меѓи.*

падарница ‘колиба на полјакот’: *Пударник (Падарник)*

парче ‘дел (од земја)’: *Длџго-Парче, Малоо Парче.*

чифлик ‘земјоделски имот’: *Чифлак, Чифлик Маало.*

1.1.1.Г.б. Места и објекти каде што се врши социјална активност

ан ‘ноќевалиште’: *Ан, Под-Ан.*

амам ‘турска бања’: *Амамличе, Амличе.*

бања: *Бања, Бањинско Маало.*

дуќан: *Дуќанче.*

куќа: *Куќа, Куќершиија, Куќишија, Куќиче Суљоо.*

клет ‘скришна соба, колиба, живеалиште’: *Клешиија, Клешиије.*

1.1.1.Д. Објекти изградени од човекот и реквизити за специјална намена

бајрак: *Бајрак*

кале ‘тврдина’: *Кале, Лешочко Кале.*

келија ‘соба без прозорец во манастир или затвор’: *Келија.*

кула ‘висока тесна градба’: *Кула, Куле, Кули.*

саат ‘часовник’: *Сай.*

стражарница: *Џандарско Буќинче*

тапан: *Тујан (Тапан), Тујан Перов, Тујалишије.*

1.1.1.Г. Верски објекти и поими што се однесуваат на религијата

амајлија¹⁰: *Амајлија (2).*

богородица: *Боџ'оројца.*

вакаф: *Вакал (Вакаф), Вакалска Нива, Вакалска Њива, Вакалски Кошијање, Вакалски Лозја, Вакалско, Вакаф, Вакалска Ливада, Ваќуско.*

господ: *Госјодоо Ливада*

гроб: *Андреов Грој, Булин-Грој, Вора Пришијајн (<алб. Пришиински Гроб), Идризов Грој, Јанов Грој, Јендров Грој, Маџаров Грој, Паунов Грој.*

гробништа: *Гробишија, Турски Гробишија, Циѓански Гробишија.*

крст: *Крс, Крс-Брдо, Крс-Камењ (алб. Гур и Крич), Мали Крсј.*

кандило: *Канд'иљ-Кошијањ*

манастир: *Манасијир, Сијар Манасијир.*

црква: *Горња-Црква, Долња-Црква, Зай-Црква, Пој-Црква, Сијара-Црква, Црквешије, Цркварник.*

1.1.1.Г.а. Свети води

петок: *Пејачко Водиче.*

¹⁰ Мал предмет со запис или без запис, што се носи со себе како заштита од несреќа, болест или уроци. Потекнува од тур. *hataulı* и претставува балкански турцизам од арапско потекло (Цветаноски 2025: 24).

1.1.2. НЕТОПОНОМАСТИЧНИ АПЕЛАТИВИ

Употребата на нетопономастичките апелативи во топонимијата најчесто е со метафоричко значење. Во нашиот материјал се јавуваат мал број вакви примери.

1.1.2.А. Делови од куќа и покуќнина

било ‘врвот на покривот’: *Било*.

врата: *Пешиерска Враќа*.

жар: *Жар*.

каленик: *Каленца*

капија: *Кайија*.

клада: *Клаѓе*

ковчег: *Србина Кофчек*

олук: *Олук*.

полица: *Полица, Поличица*.

стол: *Сџолоаџеџ*.

скала: *Цкала*

слабница ‘скала’: *Слабница*.

тула: *Тулук*.

ќоше ‘дел од просторија меѓу два зида’: *Пејќо-Ќуше, Ќуше Василео*.

чардак: *Чардак*

1.1.2.Б. Садови и предмети во домаќинството

вршник: *Вриник*.

решетка: *Решетка*.

тепсија: *Тейсија*.

чаша: *Чашумка*.

црепна: *Црепнаришиџе*.

1.1.2.В. Облека и делови од облека

гушник ‘дел од женска носија што се става на градите’: *Гушаџе, Гушаџка Вода*.

цеб: *Цейчишиѿе, Цейчишко.*

1.1.2.Г. Делови од човечкото тело

газ: *Долна Голуѿојца (<Гологазица).*

глава: *Вржи-Глаа (Врзи Глава), Глава, Главешко Чешмиче, Глајно (Главино) Гумно, Глајце (Главици).*

грло: *Грланишиѿе.*

гуша: *Гушаец, Гушаечка-Вога.*

кур: *Курилоо, Кайи-Кур, Курљеа-Карѿа, Куро:-Водиче, Плач'и-Кур.*

нога: *За-Ноѿа.*

пичка: *Пичкојојца, Пичкино Водиче.*

рака: *Ракоац.*

1.1.2.Д. Облик и правец

завој ‘кривина на река или на пат’: *Завој.*

кривина: *Врайничка Кривина.*

крколица ‘кривина, завој, свијок’: *К'ркојца*

кука ‘кривина, завој на река или на пат’: *Кука Равенска.*

прекача ‘нива која се наоѓа наспроти друга нива’: *Прекача, Прекаче, Прекачи.*

1.1.2.Ѓ. Метеоролошки појави

ветер: *Сѿани-Вейар*

зима: *Зиморка.*

1.1.2.Е. Митолошки суштества

враг: *Враж'и-Вир (Вражји Вир)*

самовила: *Самовилац.*

1.1.2.Ж. Апстрактни поими

глад: *Гладница.*

1.2.ТОПОНИМИ ИЗВЕДЕНИ ОД ПРИДАВСКИ ОСНОВИ

1.2.1 Придавки што означуваат големина

висок: *Висока-Чешма, Високи-Камен.*

голем: *Голем-Забел, Голем-Пойок, Гол'ем-Рид, Голема-Дуика, Голема-Јела, Голема Ледина, Голема-Леска, Голема Ливада, Голема-Нива, Голема-Руѝа, Голема-Срана, Голема-Сруџа, Голема Дубрајца, Голема-Сѝрџа, Големо Кошѝање.*

дебел: *Дебели-Дуб.*

длабок: *Длабочки Коштање, Длабочки Камен.*

долг: *Длаџа Ливада, Длаџа Мара, Длаџа Њива, Длаџача, Длаџоац, Длаџо-Парче, Длаџи-Грм, Длаџа Ливада, Длаџа Трава.*

мал: *Мала Нивица, Мала-Река, Мала-Сруга, Малев-Дол, Мали-Жеден, Мали-Крс, Мали-Камен, Мало-Паѓе, Мало'о-Парче.*

ситен 'мал': *Сиѝан-Камен.*

тесен: *Тесен-Пуѝ, Тесно-Пуѝе.*

широк: *Широк-Дол, Широки-Пуѝ, Широко Проаџалиѝе.*

1.2.2.Придавки што означуваат положба

горен: *Горно Маало, Горна Д'бж'а-Вода, Горна-Дуба, Горна-Млака, Горна Падина, Горна-Чешма, Горни Бојќев Рид, Горни Кошѝање, Горни Ливаџе, Горњи-Ниве, Горни-Осој, Горни-Присој, Горни Селиѝа, Горно Бариче, Горно Бачило, Горно Маало, Горно-Рафче, Горно Сеѝоле, Горно-Лозје, Горно-Пуѝе, Горња Ливада, Горња Реѝа, Горња-Бафча, Горња-Црква, Горња-Чешма, Горњи Камења, Горњи-Круше, Горњи-Пеѝиер, Горњо Маало, Горњо-Поле, Горњомалска Чешма.*

долен: *Долна-Бафча, Долна Голуџојца, Долна-Дуба, Долна Јеленица, Долна-Млака, Долна Падина, Долна-Руѝа, Долни-Габер, Долни-Присој, Долни-Пуѝ, Долни-Селиѝа, Долни-Лозја, Долни Кололеч, Долно Бачило, Долно Доброшко Езеро, Долно Маало, Долно-Поле, Долно-Пуѝе, Долно-Рафче, Долно Смилофце, Долно-Брце, Долно Млачје, Долно Морафце, Долња-Бара, Долња-Башча, Долња Ливада, Долња-Реѝа, Долња-Црква, Долњи-Круше, Долњи-Осој, Долњи-Башче, Долњи-Пеѝиер, Долњо-Маало.*

лев: *Леверица.*

среден: *Средна-Реѝа, Средно-Пуѝе, Средно-Брдо, Средња-Реѝа, Средњи-Пуѝ, Средњи-Рид, Средњо Маало, Средњомалска-Чешма, Среџан-Пуѝ, Среџно-Лозје.*

1.2.3. Придавки што означуваат облик

крив: *Крива Кобила, Криво-Долце, Криво-Долче.*

остар: *Осра-Чука, Осри-Карпе.*

рамен: *Равен, Равењ, Рамна Гарина.*

1.2.4. Придавки што означуваат боја

бел: *Бел-Дол, Бел-Камен, Бела-Вода, Бела-Јасика, Беленице.*

зелен: *Зелени Ливаде.*

кара ‘црн’ (тур. *кага*): *Кара-Бунар, Караџина.*

темен: *Тамно-Пуџе.*

црвен: *Цврвевник, Цврвени-Карџе, Црвеник, Црвеника, Црвениче, Црвени-Карџе, Црвеничка-Карџа, Црвено-Сливиче.*

црн: *Црн-Врв, Црн-Камен, Црна-Земја, Црња-Земња, Црњи-Камењ, Црни-Вр, Црница, Црниче.*

1.2.5. Придавки што означуваат вкус

благ: *Блаџошџиџе.*

кисел: *Кисела-Вода, Киселачка.*

лут: *Луџовник.*

солен: *Слаџинка.*

сладок: *Слаџкача.*

1.2.6. Придавки што означуваат физички и природни својства

бистар: *Бисра.*

гол: *Гол-Рид.*

див: *Дивјачка, Дивјачке.*

добар: *Добра-Сџрана.*

жежок: *Жежница.*

јалов: *Јалојца.*

лизгав: *Лизгав-Камен.*

матен: *Муџни-Дол.*

рогат: *Рогаишица.*

слеп: *Слејо-Пуше.*

студен: *Сџуден-Извор, Сџудени-Извор.*

сув: *Суа-Река, Сув-Дол, Суа-Ливада, Суи-Рује, Суи-Ливаде, Суо-Дол, Суф-Дол.*

кор: *Коро-Пуше.*

цепен: *Цейена-Карѝа*

чадлив: *Чагливо*

чест ‘густ’: *Чесѝо-Дубје.*

шуплив: *Шуѝлеац, Шуѝлев-Камен.*

1.2.7. Придавки што означуваат старост

млад: *Млади Кошиѝање.*

нов: *Нов-Мосѝ, Нова-Чешма.*

стар: *Сѝар Манасѝир, Сѝара Бачила, Сѝара Ливада, Сѝара-Река, Сѝара-Чешма, Сѝар-Забел, Сѝаро Бачило, Сѝари Бачила, Сѝаро Збирало, Сѝаро-Лозје, Сѝар-Пуѝ.*

1.2.8. Придавки што означуваат душевни состојби и физички својства на

човекот

зол: *Зли-Дол, Зло-Камен.*

лут: *Луѝовник*

космат ‘влакнест’: *Космаѝица.*

куц ‘крив’: *Куч-Баба, Куж-Баба.*

сам: *Сама-Бука, Самаѝиница.*

1.3.ТОПОНИМИ ИЗВЕДЕНИ ОД ГЛАГОЛСКИ ОСНОВИ

бега: *Беѝлишки Гумеѝа.*

брани: *Браненица.*

брине ‘грижи’: *Бриница*

вари: *Вареник*

виде: *Видоец, Видакоц.*

влече: *Кололеч (Коловлеч), Горни Кололеч, Долни Кололеч*

врви: *Вѝрвица, Врвеж*

врзе: *Вржиглав*
врие: *Ври'ен-Вир*
вотна 'протна': *Войник*
ечи, одекнува: *Јечка Голина*
збира: *Збирало, Збиралска Чешма*
фрла: *Врлај-Камен*
врти: *Врџалике, Врџалке, Врџешка, Врџишиџа, Врџлакем, Врџое.*
жеже: *Жежица, Жежница*
семне 'студи': *Себљак*
навива; *Навијалишиџе*
пали: *Палиџорица, Паљојна (џалена, изџорена)*
вози: *Коловозник*
пладнува: *Пладнишиџе*
плави: *Плаеница*
плаче: *Плачкоец, Плачи-Кур*
копа: *Койаник*
коси: *Сенокосе*
кутура 'тркала': *Куџурлишиџа*
обеси: *Обешеник*
пои: *Појџишиџа*
понира 'водата се губи во ерозивната земја': *Поника*
почива: *Починалишиџе*
прди: *Прден-Камен*
сече: *Сек, Секојне*
скока: *Скакалишиџа, Скок, Скачаец*
макне 'влече': *Смакнаџо*
топи: *Тоџилишиџе, Тоџилишиџа*
тупа: *Туџалишиџе*
чади: *Чадливо*

1.4.ТОПОНИМИ ИЗВЕДЕНИ ОД БРОЈНИ ОСНОВИ

1.4.1.Главни броеви

два: *Два-Бресѝа, Два-Дуба, Два-Камна.*

три: *Три-Воде, Три-Дубице, Три Дуљака, Три-Меѝи, Три-Реке, Три-Реке.*

четири: *Чейири Јасике.*

1.4.2.Редни броеви

прв: *Прва Прескакалница.*

друг, дијал. втор: *Друѝа Прескакалница.*

1.5.ТОПОНИМИ ЕДНАКВИ НА ПРЕДЛОШКИ СИНТАГМИ

над, дијал. више: *Више-Орман, Више-Јаз, Више-Пуѝ.*

на: *На-Збирало, На-Падина, На-Чешма, Клен на Горњи Ниве, На Падина Изворон;*

зад: *Заг-Лозје, Заѝ-Црква, Заг-Орман.*

под: *Под-'Ан, Под-Бафче, Под-Върбе, Под-Јаз, Под-Орае, Под-Р'ека, Под/ѝ-Пруѝа, Под/ѝ-Цесѝа, Под-Брце, Под-Село, Под-Чивлак, Поѝ-Пуѝ, Поѝ-Бафча, Поѝ-Црква,*

преку: *Преко Река, Преку Болин Дол, Преко-Вода, Преко-Пуѝе, Преку-Дол;*

сред: *Сред-Поле, Сред-Село.*

2.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ЛИЧНИ АПЕЛАТИВИ

Кај топонимите образувани од лични апелативи, исто како и претходните, од нелични апелативи, ќе изделиме неколку подгрупи семантички разновидности:

2.1. Роднински врски:

ацо: (срико): *Аѝино, Аѝина Јаруѝа, Аѝина Леска.*

девојче: *Дејчеа-Јела.*

дедо: *Дедоача.*

жена: *Закоѝана Жена*

кум: *Кумлас, Кумо-Нифче, Кумоа-Чешма*

татко: *Тайин-Вр*

2.2. Занимања (nomina agentis)

2.2.1. Општествени функции и позиции

ација: *Ацишце, Ацина-Јаруџа, Ацина-Леска, Ацино.*

бег: *Беџоо, Беџлешки Гумења, Беџлички Гумења, Беџличко-Гумно*

војник: *Војничница, Војников Забел.*

јаничар: *Јаничарско*

кадија: *Кадин-Пошок, Кадина-Руџа.*

телал ‘гласник’: *Тел’алоо*

ќаја ‘надзорник на имот, главен сточар’: *Ќајаџа*

цар: *Царевлак (Царев Лаџ)*

чауш: *Чаушица, Чаушка-Река*

2.2.2. Занаети

терзија ‘кројач, шијач’: *Терзино*

ковач: *Коачница*

ќуршија ‘кожувар, крзнар’: *Ќуршина.*

2.2.3. Селски занимања

говедар: *Гојдаришиџе*

козар: *Козарски-Камен*

падар: *Пударник*

рибар: *Рибар*

свињар: *Свињаре, Свињарски-Дол*

шилегар: *Шилеџарник*

2.2.4. Свештенство

дервиш ‘муслимански калуџер’: *Дервишица, Дервишки Камен*

калуџер ‘монах, свештеник’: *Калуџер, Калуџере, Калуџераџ, Калуџерје, Калуџери, Калуџероо.*

оца ‘мухамедански свештеник, вероучител’: *Оџино, Оџалари-Маало, Оџини Кошиџање*

поп: *Појоѝ, Појоа-Ливада, Појоа-Бавча, Појо-Бресѝе, Пој'ов-Дуб, Пој'ов-Грм, Појои Ливади, Појој-Бавче, Појоско Маало, Појов Сѝуденец.*

ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ОНИМИ

1.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ЕТНОНИМИ

Топонимите образувани од етноними се честа појава во словенската топонимија. Според Божидар Видоески (1983: 93), етноним претставува сопствено име на етничка група (народ, националност, племе и сл.): Македонец, Словенци, Словени. Трајко Стаматоски (1990: 227) етнонимите ги именува како вистински етници, и според него, тие претставуваат племенска и етничка, односно национална и државна припадност. Во топонимијата на Подгор ги забележавме следниве топоними образувани од етноними:

Арап: *Арајечки Камен*

Влав: *Влашк'и-Мос*

Грк: *Грк, Гркоа-Шума, Гркчеа Колиба, Гркчео Ливадиче*

Маџар: *Маџаров Грој*

Србин: *Србина Кофчеџ*

Турчин: *Турски Гробшиѝа*

Циган: *Циџански Гробшиѝа*

Шоп: *Шојоѝѝ, Шојкаѝа, Шојојџа, Шојоѝски-Извор*

2.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД АНТРОПОНИМСКИ ОСНОВИ

Под терминот антропонимска основа се подразбира секаков вид на именување кај луѓето: лично име, прекар, фамилијарно име (Јосифовска 2019: 121). Во македонската и воопшто во словенската топонимија, најголем број топоними се образувани од антропонимска основа. Во оваа група спаѓаат топоними образувани од лични имиња, од прекари и топоними образувани од фамилијарни имиња.

Фамилијарните имиња претставуваат претходница на презимињата, а се производ на личните имиња и на прекарите. Со фамилијарните имиња се именува група луѓе коишто се во родова врска и тие претставуваат наследна категорија. Имињата и прекарите

се индивидуални именувања на луѓето и носат информација за конкретната именувана личност. Меѓу нив постои временска динстинкција, односно, личното име се избира пред или со раѓањето на детето, додека прекарот се добива во текот на животот.

Во рамките на топонимите образувани од лични имиња, најголем број од топонимите се образувани од словенски лични имиња, но има и такви коишто се образувани од муслимански имиња.

1.1.Топоними образувани од машки лични имиња

БИЛЈАК: Биљако: Коштање; БОГДАН: Богданоа-Шума, Богданќев-Камен; БОГОЈА: Богоа-Нива, Извор Богојов; БОЖИН: Божинќео, Божино:-Лозје, Божна-Ливада; БОШКО: Лаз Бошков, Тумба Бошкиа; БОЈКО: Бојко-Бачило, Бојко-Лаз, Бојк'ев-Рид, БОРО: Боро-Ливада, БРАЈКО: Брајкоа-Нива, Брајко:, ВАСИЛ: Василео-Трло, Круша Василеа, Ќуше Василео; ВАСО: Васо:, ВЕСЕЛИН: Веселино:, ВЕСЕ: Весоа Воденца, Весој Коштање; ВУКО(<Вукадин): Вуко:-Румно, Вуков-Лаз; ДЕЈАН: Дејанофце; ДИМО: Димо:, Димов-Забел, Дим'ов-Сад, ГЕЛЕ (<Ангеле): Гелев-Нива; ЃЕНО: Ѓенов-Камен, Ѓеновштина; ЃУРО: Ѓурео, Ѓур'ев-Дол, Ѓур'ов-Лас; ЃУРКО: Ѓурко, Ѓуркојца; ЗАФИР: Завиро: Бачило, Завирово Бачило; ЗДРАВЕ: Здравеа-Карпа; ЗДРАВО: Здравко:, ИВАН: Ивано:-Чешмиче; ИДРИЗ: Идризов Гроп; ИЛИЈА: Илин-Брес; ИЉО: Ил'оа-Јаруга; ЈАНЕ: Јанео-Нифче, Јан'ов-Гроб; ЈАНЧЕ: Јанч'ев-Пут, Јанчео; ЈАСТРЕ: Рупа Јасреа; ЈОАН (<Јован): Јоано:, Јоаноа-Падина; ЈОАНЧЕ (Јованче): Јоанчеа-Чешма; ЈОВЧЕ: Јовчико:, КАЈЧИН: Кајчино:, КАЛИН: Калино:, КИРО: Киров-Коштан; КИТАН: Китанои-Коштање; КОСТО: Косто:, КОЧО: Кочоа-Бука, Коч'ев-Дол; КРСТО: Крстоа Јаруга; КУШО: Кушк'ов-Рид; ЛАЗАР: Лазарч'ев-Брес; ЛАЗО: Лазое, Лазоев-Извор; ЛЕЗО: Лезов-Мос; ЉУБЕ: Љубео; МАНЧЕ: Орман Манчев; МАНО: Рупа Маноа; МАРИНКО: Маринкоа-Нива; МАТО: Нива Матоа; МАРКО: Марко-Бачило, Марко-Гумно, Маркоа-Ливада, Маркоа-Млака, Марков-Камен, Марков-Коштањ, Маркоа-Плоча, Марков-Забел; МАРТИН: Мартиноо; МАРЧЕ: Марч'еј-Врбе; МИЛЕ: Милеи-Колибе; МИЛЕНКО: Миленко:, МИЛО: Мило: Грашиште; МИРЧЕ: Мирчин-Коштањ; МИТРЕ: Митрев-Забел; НАКО: Накоа-Ливада; НИКОЛА: Николоа Ливада, Николо: Бачилиште; НИКУШ: Никушоа Воденца, ОГНЕН: Огнено:, ПАВЛЕ: Павлеа-Нива, Павлеа-Ливада, Павлек'ев-Дол; ПАУН: Пауно:, Пауноа-Бафча, Паун'ов-

Гроб; ПЕЈКО: Пејкое; ПЕЈЧИН: Пејчин'ов-Рид; ПЕРО: Пер'ов-Лаз, Перо:-Камче, Тупан Перов; ПЕТКО: Петко:, Петко-Ќуше, Петк'ов-Лаз; ПЕТРЕ: Петреќео, Петро:-Гумно, Петриќеац; ПЕТРУШ: Петрушо:, РАДО: Радо:, Радоа-Бука; РАДИВОЈ: Радивојо:, РИСТО: Ристои Коштани; РОЈЧЕ: Ројчеа-Млака, Ројч'ин-Дол; РУСЕ: Русеа-Дубра; САВЕ: Рит Савеф, Савео-Трло; САЛКО: Салков Коштањ; САМОЈЛЕ: Самојл'ов-Дол; СЕЛИМ: Селимои Њиве; СИНАДИН: Синдо: Забелче, Синдо: Чешмиче; СМИЉАН: Смиљаноа-Рупа; СОКОЛ: Соколоа-Нива; СПАСЕ: Спасеноа-Бафча, Спасено:, Спасоа Ливада; СПИРО: Спиροј-Коштање; СТАМАТ: Стамато:, СТЕВАН: Стевано:, СТОЈАНЧЕ: Стојанчео; СТОЈКО: Стојкоа Млака, Стојкоо Ќоо, Стојк'оф-Рит; СТОЛЕ: Столео-Бачило; ТАНЕ: Тано:-Нифче; ТАСЕ: Тасеа-Бафча, Тас'ев-Слон; ТАШКО: Ташко:, ТРАЈАН: Трајано:, ТРПЕ: Трпео, ТРПЧЕ: Трпч'ев-Пут; Ќирко: Ќирко:, ФИЛИП: Филипо:.

2.1.1.Топоними образувани од муслимански машки имиња

АБАЗ: Абазо:, АБДУЛА: Абдулоо; АЗИЗ: Азизо:, АЈДАР: Ајдаро-Бачило; БАЗО (<Абаз) : Базо-Њивче; БАЈРАМ:Чешма Бајрамоа, Бајрамоа-Њива; БЕЈТО: Бејтов-Бунар; ВЕАП: Веапо: Бачило, Веап Ќаино Бачило; ЕСАТ: Есато:, Есато:-Лозје, Ниве Есато:ј; ЈАКУП: Јакупо:, ЈОНУЗ: Јонузо:, Јонузоа-Њива; КАСАМ: Касамице; ЉАМАС: Гури Љамас (алб. превод на Љамазов Камен); ЉУМО (Љуман): Л'умоо; МЕДИЈА: Меди:н-Камен, Меди:ни Ливаде; МЕМИШ: Мемишоо, МИЦАТ: Мицатоа Воденца; МУРАТ: Мурато:, Мурато: Бачило; МУСА: Мустајно; ЧАИЉ: Чаил'оо; ЦЕВЕР: Цеверо:, ЦЕЉО: Цел'о:, ЦЕМО: Цемо:-Бачило; ЦИТО: Цито:, ШАБАН: Шабано:, ШАИН: Шаино:, ШЕРИФ: Шеривоо; ШУКО: Шук'ов-Дол.

1.2.Топоними образувани од женски лични имиња и од андроними

Покрај топонимите образувани од женски лични имиња, во македонската топонимија се образуваат и топоними од андроними. Андронимите претставуваат именување на жените по имињата на нивните мажи (Јосифовска 2019: 128). Со оглед на малиот број вакви образувања од нашиот материјал и двата вида топоними ги сместуваме во една група: АШИКИЦА (андроним од м.и. Ашик + -ица): Ашикица; ВОЈНО>ВОЈНОВИЦА: Нива Војнојчина; ВЕЉО>Вељовица: Вељојчина Ливада;

ВЕЛКО>ВЕЛКОВИЦА: Велкојца; ВЛАДО>ВЛАДОВИЦА: Тумба Ладоджина; ГРОЗДА: Гроздино-Камче; ЃУРЃА: Ѓурѓеј-Муке, Ѓурѓини Коштање, Ѓурѓоо; ЃУРКА: Ѓурчина Воденца; ИЛИЈА>ИЛИИЦА: Ииичино; КАДА(<КАДИВКА): Кадина-Рупа, Кадин-Поток; ЌИРКА: Ќирќина-Бафча; КРСТАНА: Крстанино; ЛАЗО>ЛАЗИЦА: Лазица; МАРЕНА: Марена; МАРА: Марино; МАРКО>МАРКОВИЦА: Маркојца; МАРТИН>МАРТИНИЦА: Мартиница; МИЛИЦА: Милич'ин-Вир, Миличин-Коштањ, Миличина-Чешма; ПЕЈЧИН>ПЕЈЧИНИЦА: Пејчиница; ПЕТКО>ПЕТКОВИЦА: Петкојца; РАДО (<РАДОМИР)>РАДОВИЦА: Радојца; РУЖА: Руж'ин-Лаз; СИМО>СИМОВИЦА: Симојца; СИМУН>СИМУНИЦА: Симуница; СТОЈКО>СТОЈКОВИЦА: Стојкојчина-Чешма.

1.3.Топоними образувани од прекари

БУЗО: Буз'ов-Лаз, Бузо-Падина; ГРУБ: Грубаноо; ПРЦКО: Прцково; ПУПЕЛА: Тумба Пупелоа; ЧУТУРА: Изворче Чутуроо; ЌУКЧЕ: Ќукчео Изворче; ЦЕПАК: Цепаккоо, ЦЕРКО: Церкоо; ЧУЛЕ: Чулео Чешмиче; ЦОКЕ: Јелве Цокеи.

1.4.Топоними образувани од фамилијарни имиња

БУЧЕВЦИ: Буческо-Маало; ГРОЗДАНОВЦИ: Маало Гроздановци; ЈАНКУЛОВЦИ: Јанкуловци, Јанкулоска-Чешма; КАЧОВЦИ: Качоско Маало, Качоски Ливаде, Качео-Забелче; КЊАКОВЦИ: Књаковци Маало; МАРКОВЦИ: Марковци Маало; МАРШЕВЦИ: Маршени Клетишта; МИЛЕВЦИ: Милеска-Чешма; САНДАРОВЦИ: Сандароски Ливаде; ПЕЈЧИНОВЦИ: Маало Пејчиновци; ПОПОВЦИ: Маало Поповци; СМИЛОФЦИ: Долно Смилофце; СТЕПАНОВЦИ: Маало Степановци; ТРПЧЕВЦИ: Трпчески Ливади; ЦАНЦАРЕВЦИ: Цанцаревци; ЦАПАРЕВЦИ: Цапаревци; ЦУКЛЕВЦИ: Цуклео Корито; ШАБАНОВЦИ: Шабане Маало; ШАПКОВЦИ: Шапкино-Лозје; ШУКЕРОВЦИ: Шукере Маало; ШУРНОВЦИ: Шуруновоз (<Шурунов Лаз).

1.5.Топоними образувани од имиња на светци и на верски празници

Кога станува збор за образување на топоними од имиња на светци и на верски празници, ќе кажеме дека нашите примери не претставуваат само имиња на цркви и на

манастири, што, се разбира, не е исклучено од нашиот материјал. Така, покрај именување на верски објект, месност каде што некогаш постоеле црква или манастир, вакафско место и сл. тука се среќаваат и топоними кои означуваат име на камен, место без црква, но на кое се вршат црковни обреди за празникот, шума, па дури и извор:

Св. Атанасиј: *Свети Атанасија, Свети Атанасиј.*

Благовештение: *Благоиштинје.*

Св. Богородица: *Бог'оројца, Свѣѣа Бог'оројца, Свѣѣа Богор'одица.*

Св. Варвара: *Варвара, Осој Варварски.*

Св. Врачи: *Врача, Свѣѣи Врача.*

Св. Димитрија: *Свѣѣи Димитрија.*

Св. Ѓорѓија: *Свѣѣи Ѓорѓија, Ѓурѓеј-Муже.*

Св. Јован: *Свѣѣи-Јоан.*

Св. Козма и Дамјан: *Свѣѣи Кузман и Дамјан.*

Св. Марена: *Марена, Свѣѣа Марена.*

Св. Никола: *Свѣѣи Никола.*

Св. Петка: *Свѣѣа-Пеѣѣка, Пеѣѣачко Водиче.*

Св. Спас: *Свѣѣи Сѣас.*

3.ТОПОНИМИ ОБРАЗУВАНИ ОД ДРУГИ ТОПОНИМИ

Кога станува збор за топоними образувани од други топоними, тука ќе кажеме дека ги вбројуваме топонимите за коишто сме сигурни оти се образувани, во најголем број, од ојконими. Исклучок се топонимите Вардар, Жеден и Пајатишта. Останатите топоними образувани од други топоними, застапени се во други поделби во рамките на класификацијата.

БЕЛОВИШТЕ: Белојшки-Лозја, Белојшки Ливаде, Белош-Пут; БИСТРИЦА: Бистричко Бачило; БРЕЗНО: Брезјански-Пут; ВАРВАРА: Варварски Коштање, Варварски-Пут; ВАРДАР: Вардар; ВРАТНИЦА: Вратничке-Ниве; ГЛОЃИ: Глоцка-Дупка, Глоцко; ГОРАНЦЕ: Гораначка-Река; ДЛАБОЧИЦА: Бунар Длабочки; ДОБРОШТЕ: Доброшка-Река; ЖЕДЕН: Жедан; ЖИЛЧЕ: Жилечки-Ниве, Жилечки-Пут; ЈАЖИНЦЕ: Јажиначка Река; ЈАНЧИШТЕ: Јанчишки-Пут, Јанчишко; ЈЕГУНОВЦЕ: Јегуноачко; ЈЕДОАРЦЕ: Јдоаречка Пефчина, Јдоаречки-Дол; ЈЕЛОШНИК: Јелошнички-Пут, Јелошничко;

КРЕШЊИЦА: Крешнечки-Дол; ЛЕШОК: Лешечка Река, Лешечки-Пут, Лешочка-Река;
ЉУБОТЕН: Љуботанска-Река, Љуботанска Карпа; МОРАВЦЕ: Долно Морафце;
НЕРАШТЕ: Нерашко, Нерашќи-Пут; ОРАШЈЕ: Орашка-Шума, Орашка-Срана, Орашќи-
Пут; ОТУШИШТЕ: Бавче Отушечки, Отушечко Маало, Отушечки-Пут, Отушќи-Пут;
ПАЈАТИШТА: Пајатишка-Карпа, Пајатишки-Рид, Пајатишко Голинче; ПРВЦЕ: Првачки-
Пут, Првачко-Лозје, Првачки Водопади, Првеш-Маало, Пршоеки-Бафче; РАТАЕ: Ратајски
Ливаде, Ратајски-Пут; РОГАЧЕВО: Рогачески-Пут; СЕТОЛЕ: Сетолска Ливада, Сетолски-
Извор, Сетолски-Пут, Сетолски Коштање; СЛАТИНА: Слатинска, Слатинска Река;
ТЕАРЦЕ: Теаречка Планина, Теарски-Пут; ЦЕПЧИШТЕ: Цепчишко.

СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧКА КЛАСИФИКАЦИЈА

Структурно-граматичката класификација подразбира обработка на топонимите од граматички аспект и претставува дополнување на лексичко-семантичката класификација. Таа ќе ги открие правилата и моделите според кои се создавале топонимите во еден конкретен регион од Македонија, а ќе биде опфатена структурата формално изразена преку морфолошко-синтаксичките јазични средства.

При граматичката обработка на топонимите, ќе направиме зборообразувачка и синтаксичка анализа. Предмет на зборообразувачка анализа ќе бидат сите топоними, без разлика дали се работи за еднокомпонентни или пак, за сложени топоними, при што ќе бидат опфатени префиксите и суфиксите. Синтаксичката анализа се однесува само на сложените топоними и со неа се опфатени граматичките односи меѓу елементите во синтагмата.

Што се однесува до структурата, топонимите од областа Подгор, Тетовско ги делиме на две големи групи: 1. еднокомпонентни топоними и 2. сложени или композитни топоними. Еднокомпонентните топоними понатаму се делат на: 1) примарни или недеривувани топоними, коишто се еднакви на апелативи и 2) секундарни или деривувани топоними, коишто се добиени по пат на зборообразувачка деривација. Сложените топоними, исто така се делат во две групи: 1) топоними – сложени и 2) топоними – состави. Сите овие групи понатаму се делат на помали подгрупи.

ЕДНОКОМПОНЕНТНИ ТОПОНИМИ

1. ПРИМАРНИ (НЕДЕРИВУВАНИ) ТОПОНИМИ

Примарните (недеривувани) топоними претставуваат топонимизирани апелативи и они, коишто содржат најмала топономостичка информација. Тука, апелативот е директно преземен без измени од основниот лексички фонд. Кога апелативот преминува во топоним, неговата функција се менува од значенска во означувачка (Јосифовска 2019: 138). Ова значи дека на преминот од апелатив кон топоним се губи старото значење на апелативот, и тоа добива нова функција на ниво на топонимот, односно, врши идентификација на некое место во просторот. Според Јачева-Улчар (2005: 266) апелативите и топонимите се разликуваат и по тоа што апелативот е основа за формирање топоним, а од апелативот може да се образуваат и други апелативи, додека пак, топонимите служат за образување и на други топоними, но не и на апелативи. Во овој контекст може да кажеме дека преминот на апелативите во топоними е постојан процес во кој доаѓа до губење на семантичката вредност на општата именка. Преземањето на апелативот од основниот лексички фонд без никакви измени претставува најстар топономастички модел.

1.1. Апелативи во функција на топоними

Во оваа група ќе издвоиме неколку подгрупи во функција на топоними, а тоа се следниве видови апелативи: именки, придавки, лични имиња и етнотопоними.

1.1.1. Именки во функција на топоними

Примарните (недеривувани) топоними најчесто претставуваат именски апелативи коишто се јавуваат во две разновидности: нелични и лични именки. Според Јосифовска (2019: 138) при топонимизацијата на апелативот, во првата фаза именката содржи јасна семантика во чинот на именувањето. Тука се конкретизира опсегот на поимот, а значењето останува исто: *бара* - *Бара*, *бука* - *Бука*. Понатаму, со текот на времето, мотивираноста ослабнува, а може и да се изгуби. Така топонимот може да ја прошири својата содржина и во целост да ја изгуби семантичката врска со апелативот, којашто била причина за неговата топонимизација. Во топонимијата на областа Подгор, ваквото семантичко поместување е често присутно, сп: *Биџор* - лозја (Теарце), *Вир* - ниви в поле (Непроштено), *Глава* - ливада под село (Старо Село).

1.1.1.a. Нелични именки

Топонимите коишто според лексичко-семантичката класификација беа најбројни и најразновидни, спаѓаат токму во оваа група:

- **ороними:** *Било, Вр, Вршник, Вршчак, Глава, Голина (5), Грамада, Жар, Завој, Осој, Падина, Плошник, Преслај, Равен, Рио, Руја, Рудина, Тумба, Куле, Чука, Пештер, Сирѓа.*
- **хидроними:** *Бара, Бразда, Брана, Бунар, Буче, Вир, Вружок, Дол, Извор, Језеро, Локва, Млака, Пожок, Порој, Река, Скок, Чеима, Шавар.*
- **називи на минерали и почви:** *Бигор, Грамада, Кременик, Мел.*
- **називи од областа на растителниот свет:** *Базар, Боз, Брес, Бука, Габер, Гавез, Глок, Дуб, Дрен, Јаор, Јасика, Јела, Клен, Кошиан, Кошиань, Круша, Леска, Лија, Орав, Перуника, Печурак, Ракија, Трн, Трска, Цер, Црешња, Шии.*
- **називи од областа на шумарството:** *Дубраа, Забел, Лаз, Орман, Сек.*
- **називи од областа на земјоделството и на сточарството:** *Арѓач, Бачило, Бирало, Гумно, Јурија, Кошар, Лебина, Ливада, Лонца, Луг, Прогон, Рудина, Сао, Самар, Сирѓа, Трло, Чифлик.*
- **називи на манифактури:** *Варница, Воденца, Мадем.*
- **називи на сообраќајни објекти:** *Друм, Калорма, Мос, Пуи, Раскрсница.*
- **називи за социјални односи (објекти, граници, религиозни објекти и поими поврзани со нив):** *Меѓа, Бања, Гробишија, Кука, Кале, Кула, Саи, Тујан, Вакал, Вакаф, Крс, Манасир.*

1.1.1.б. Лични именки

Оваа група недеривувани топоними е најмалубројна. Личните именки во функција на недеривувани топоними се ретки и непродуктивни. Според Јосифовска (2019:142) со исклучок на професионалните имиња, сите останати топоними имаат метафоричко значење, односно претставуваат нетопономастички апелативи. Од нашиот материјал, во оваа група спаѓаат само два примера: *Рибар* и *Калуѓер*.

1.1.2. Придавки во функција на топоними:

Во топонимијата на Подгор, од примери за придавки во функција на топоними ги сретнавме следниве: *Бисра, Жеден, Жедан, Равен*. Ваквите топоними не се фреквентни и тие претставуваат остатоци од некогашни синтагми од придавка и именка.

1.1.3. Етноними во функција на топоними

Етнонимите ретко се јавуваат самостојно во функција на топоними. Од нашиот материјал, пример за недеривуван етноним во функција на топоним е *Грк*.

2. СЕКУНДАРНИ (ДЕРИВУВАНИ) ТОПОНИМИ

Секундарни (деривувани) топоними претставуваат т.н. суфиксни топоними, добиени главно со супстантивизација на придавките и на глаголите од некогашните првични сложени синтагматски топоними (Коробар-Белчева 2019: 258). Колку е поголем и поразнообразен бројот на изведените топоними, толку е поразвиен и посложен неговиот топономастички систем (Јосифовска 2019: 215).

2.1. ТОПОНИМИ СО ФЛЕКСИВНА ДЕРИВАЦИЈА

2.1.1. Топоними - множински форми

Множинските наставки при образувањето на секундарни топоними не вршат поместување во семантиката на топонимот. Овие топоними се деривувани со множински суфикси исто како и во современиот македонски јазик, па тука ќе ги издвоиме обичните множински форми, избројаната множина и збирните множински форми.

2.1.1.а. Топоними - обични множински форми

Во топонимијата на Подгор обичната множина кај именките од **машки род** се образува со наставките *-и, -е, -ој*. Со наставката *-е* множина образуваат именките од машки род што завршуваат на *-а*. Пр.: *Венци, Вирој, Врџое, Врџои, Габринике, Гарине, Кошџанлике, Казани, Калуџере, Калуџери, Кленике, Садоје, Секојне*. Како посебни, ќе ги издвоиме топонимите образувани со множинскиот суфикс *-ишија*: *Граишија, Гробишија, Краишија, Куџишија, Лешничиија, Лџишија, Паџрадишија, Солишија*.

Обичната множина кај именките од **женски род**, за разлика од стандардот, се образува со наставката *-e*, а кај двородовите именки што завршуваат на консонант, со наставките *-и* и *-ој* (Лаброска и др. 2012: 42). Пр: *Аџице, Бучлике, Воденце, Врбе, Врџаље, Габринке, Глајце, Дренике, Дренлике, Јасике, Јасике, Јелве, Јеле, Касамице, Коџарки, Круше, Круши, Куле, Леске, Леске, Ливаде, Лознице, Маглике, Млаки, Ниве, Орашлике, Плоче, Прекаче, Пролумке, Ракиџе, Режики, Рује, Слабинке, Тојољике, Требенце, Требеници, Церлике, Цреиње*. Суфиксот *-ишија* се јавува и при образување топоними кај именките од женски род: *Кошаришија, Кукершија, Кукишија, Лекишија, Нивичишија, Нивишија, Оградишија, Појатишија*.

Обична множина кај именките од среден род се образува со наставките *-а*, *-иња* и наставката *-иќи* кај именки од среден род што завршуваат на *-а*, а се сретнува и во други наши северни говори (Видоески 1998: 66). Пр: *Корија, Орашчиња*. И кај именките од среден род забележавме форми со суфиксот *-ишија*: *Гумнишија, Губришија, Коријишија, Селишија, Тојилишија*.

2.1.1.б. Топоними – збирномножински форми

Употребата на збирномножинските форми во Подгор не е многу распространета, односно повеќе се среќава формално отколку функционално. Така, збирномножинските форми со наставките *-је* и *-ја* се восприемаат како форми на обичната множина, за разлика од западното наречје, каде што збирната множина доследно се чува и се употребува (Лаброска 2008: 48). Во топонимијата збирномножинските форми најчесто се употребуваат кај објекти од областа на флората или од областа на физиографските објекти. Од нашиот материјал, како збирномножински форми ги сретнавме следниве топоними: *Вирја, Вирој, Вирје, Дубје, Калуѓерје, Камење, Ливаѓе, Орашје, Трње, Паѓе, Рујје, Сошје, Сруѓе, Сирѓе, Церје*.

2.1.1.в. Топоними – избројана множина

Како примери на топоними во коишто забележавме употреба на избројана множина ги посочуваме следниве: *Два-Бресја, Два-Дуба, Три-Дуљка, Три-Меѓи, Три-Реке, Четири Јасике*.

2.1.2. Топоними - членувани форми

Категоријата определеност во македонскиот јазик се изразува преку членот. Во говорите коишто се опфатени со областа Подгор, членските морфемии се изразени преку тројниот член исто како и во стандардниот македонски јазик, а тоа се следниве: *-о̄ӣ/-а̄ӣ*, *-ӣа*, *-ӣо*, *-ӣе*; *-ов/-ав*, *-ва*, *-во*, *-ве*; *-он/-ан*, *-на*, *-но*, *-не*. Според Лаброска и др. (2012: 45) членските морфемии за машки род *-а̄ӣ*, *-ав* и *-ан* се карактеристични за вратничките говори, сп. *ӣӯӣаф*, *ӣӯӣаӣ*, *ӣӯӣан*. Во топонимијата на Подгор членот е мошне ретка појава. Членувани форми забележавме само кај три повеќекомпонентни топоними коишто се наоѓаат во зависен однос, а тоа се следниве: *Кеј Јасикаӣа*, *На Падина Изворон* и *Ке Изворӣӣ на Бачилишӣе*. Овде најверојатно се работи за понови топоними, а членот се јавува само како топономастички формант. Ова ќе го поткрепиме со фактот дека во структурата на овие топоними влегуваат други, постари топоними, како што се: *Три-Воде* - месност во с. Варвара; *Бачилишӣе* - месност во букова шума под планината, десно; овде порано имало бачила с. Варвара; *Горни Ниве* - ораници над с. Отуње; *Падина* - пространа месност со сушни ниви и костенова шума, под село Брезно.

2.2. ТОПОНИМИ СО ЗБОРООБРАЗУВАЧКА ДЕРИВАЦИЈА

Зборообразувачката деривација во топонимијата е во сооднос со јазичните законитости на зборообразувањето во македонскиот јазик. Во деривацијата на топонимите учествуваат суфиксите и префиксите, а во некои случаи и суфиксите и префиксите заедно.

2.2.1. Топоними образувани со суфикси

Најчесто застапени зборови во топонимијата се именките и придавките образувани со суфиксација. Зборообразувањето на топонимите е процес кој подразбира премин на зборот од една зборовна група во друга, при што, со помош на суфиксите тој од апелатив преминува во топоним. Тука велиме дека во одредени збороформи, суфиксите имаат структурно-топономастичка функција.

ИМЕНСКИ СУФИКСИ

Суфиксот *-ица*

Суфиксот *-ица* претставува стар деривациски формант, наследен од прасловенската јазична заедница. Во лингвистичката наука, за потеклото на овој суфикс главно е прифатено мислењето на Розвандонски, според кого, суфиксот *-ица* настанал од **-īka* како резултат на присоединувањето на суфиксот **-ka* кон старата номинативна форма на именките од женски род кои завршувале на *-ī-*, а според третата палатализација *-k* од суф. **ka* преминала во *-c* во сите словенски јазици (**vьlċī < *vьlkī + *-ka > *vьlċīca*). Од именките од типот **vьlċīca* се издвоил суфиксот **-īca > -ица* (Станковска 2001: 7). Топонимите образувани со суф. *-ица* се застапени во топонимијата на сите словенски земји, што сведочи дека настанале многу рано, уште од прасловенската епоха.

Во апелативниот систем на македонскиот јазик суфиксот *-ица* се вбројува меѓу најпродуктивните именски деривациски морфемии. Се користи за: биолошка корелација, односно за образување именки кои означуваат женско лице (или женка во животинскиот свет) наречени *nomina feminativa*; деминутивно значење; називи на носители на особини или *nomina attributiva*. Особено е важна способноста на овој суфикс да учествува во моделирање на полиморфемните суфикси *-ница, -алница, -арница, -ачница, -илница* со кои се означуваат именки за називи на места или *nomina loci*.

Основната функција на суфиксот *-ица* во македонскиот топонимски систем е структурно-топономастичка, а тоа значи дека суфиксот *-ица* се одликува со способноста да ги супстантивизира придавките од првобитните двокомпонентни топонимски состави, коишто можат да бидат неизведени и изведени придавки со апелативни основи, односно од придавки, именки, глаголи и броеви, и од онимски основи, односно од лични имиња, прекари и топоними (Станковска 2001: 12).

Апелативна основа

а. Топоними образувани од именски основи

а.1. Топоними образувани од општи именки

а.1.1. Топоними образувани од географски термини

а.1.1.1. Топоними образувани од орографски термини: ливада: *Ливадица*, нива: *Нивица*, планина: *Планиница*, полена 'рамнина, поле': *Поличица*, рид: *Ридојца*.

- a.1.1.2. Топоними образувани од хидрографски термини – истечни води, неистечни води и мочурливи места: шамак: *Шамакојца*.
- a.1.1.3. Топоними образувани од географски термини кои ги означуваат особините на теренот: камен: *Камењица*, песок: *Песокница*, тиња: *Тињајца*.
- a.1.1.4. Топоними образувани од географски термини кои укажуваат на ориентираноста на локацијата: место коешто е на сонце: *Жежница*, *Присојница*, место што не го грее сонце: *Осојница*.
- a.1.1.5. Топоними образувани од метафорични географски термини: *Казаница* (планинска месност каде ги сместувале казаните од бачилата), *Каленица* (рамна месност во форма на чинија), *Ќулуница* (диј. апелкатив *ќуљум* ‘боздоган’ тур.).
- a.1.1.6. Топоними образувани од имиња на растенија и животни: врба: *Врбосарница*, габер: *Габровница*, даб: *Дубрајца*, јаболче (диј. *јабуче*): *Јабучица*, папрат: *Пајрадница*, смола: *Смолница*, цреша: *Црешница*, глувче: *Глувчејца*, елен: *Јеленица*, коњ: *Коњушница*, штрк: *Шџирклајца*.
- a.1.1.7. Топоними образувани од термини кои ја означуваат стопанската, културната и духовната дејност на човекот: амбар: *Амбарница*, слапка ‘скала’: *Слабница*, ќерамида: *Ќерамидница*, чад: *Чагајца*.
- a. 2. Топоними образувани од персонални именки
- a.2.1 Топоними образувани од именки кои означуваат роднински врски: баба: *Бабојца*;
- a.2.2. Топоними образувани од именки кои означуваат општествени функции и разни позиции и состојби: војник: *Војничница*, дервиш: *Дервишница*, *Ќајајца* (<ќаја ‘главен овчар, сточар’ тур.), чауш: *Чаушница*.
- б. Топоними образувани од придавски основи
- б.2.1. Топоними образувани од придавски основи кои ја означуваат бојата на објектите: бела: *Беленице*, црвена: *Црвеница*.
- б.2.2. Топоними образувани од придавски основи кои ги означуваат физичките и природните својства на објектите: бистар: *Бисрица* (пасиште), *Бисџирица* (река), жежок: *Жежница*, јалов: *Јалојца* (<Јаловица), рогав: *Рогаџица*.

в. Топоними образувани од глаголски основи: брани: *Браненица*; брине ‘грижи’: *Бриница*; бучи: *Бучејца*; врви: *Врвица*; делка: *Деларница*, жеже: *Жежица*, кова: *Коачница*; коле: *Кланица*; ора: *Орница*; плави: *Плаеница*; прескока: *Прескакалица*; трпа: *Трпалница*.

Онимска основа

а. Топоними образувани од етноними: Арап: *Араица*; Шоп: *Шојојца*.

б. Топоними образувани од антропоними

б.1. Топоними образувани од лични имиња: *Ашикица*, *Аливерница* (<Оливерница), *Бождарица*, *Велкојца* (<Велковица), *Ѓуркојца* (<Ѓурковица), *Кадројца*, *Касамица*, *Малејца*, *Маркојца* (<Марковица), *Марџиница*, *Османица*, *Петкојца* (<Петковица), *Пејчиница*, *Радојца* (<Радовица), *Симојца*, *Симуница*, *Сџанкојца*.

Во рамките на топонимијата, суфиксот *-ица* се карактеризира со деминутивно, описно, месно и со посесивно значење. **Описното значење** на топонимите со суфиксот *-ица* произлегува од тоа што придавската основа отсликува особини или својства што се карактеристични за соодветниот предмет изразен со примарната именка. Овде најчесто се работи за топоними образувани од придавски основи, но исто така можат да бидат и топоними од глаголски основи. Од нашиот материјал, ќе ги издвоиме следниве топоними: бистар: *Бисрица* (пасиште), *Бисџрица* (река), жежок: *Жежница*, јалов: *Јалојца* (<Јаловица), рогав: *Рогаџица*. Од глаголски основи: брани: *Браненица*, брине ‘грижи’: *Бриница*, врви: *Врвица*, делка: *Деларница*, ора: *Орница*, пали: *Палиџорица*, плави: *Плаеница*, прескока: *Прескакалица*, трпа: *Трпалница*. Со **деминутивно значење**, каде што деминутивизацијата сметаме дека е предизвикана за да се направи диференцијација меѓу два истоимени географски објекти, од кои едниот е поголем и му го позајмува своето име на помалиот географски објект, суфиксот *-ица* добива диференцијална функција. Тука ќе ги наведеме следниве топоними: ливада: *Ливадица*, нива: *Нивица*, планина: *Планиница*, полена ‘рамнина, поле’: *Поличица*. Од нашата анализа, како топоними кои имаат **посесивно значење**, односно ја изразуваат припадноста на именуваното место кон лицето од чиешто име е изведена придавката, ги посочуваме следниве: *Ашикица*, *Аливерница* (<Оливерница), *Бождарица*, *Велкојца* (<Велковица), *Ѓуркојца* (<Ѓурковица), *Кадројца*,

Касамица, Малејца, Маркојца (<Марковица), *Марџиница, Османица, Пејќојца* (<Петковица), *Пејчиница, Радојца* (<Радовица), *Симојца, Симуница, Сџанкојца*. Со значење **nomina loci** ги среќаваме примерите: *Амбарница, Коњушница, Коачница, Кланица, Казаница, Керамидница*.

Суфиксот -ец

Општословенскиот суфикс *-ец* претставува континуант на прасловенскиот *iĕo и на старословенскиот суфикс -ѣць: *iĕo > -ѣць> -ец. Основната функција на суфиксот *-ец* во тој период била деминутивната. Со текот на времето, оваа функција постепено се намалувала. Во стандардниот македонски јазик, суфиксот *-ец* се користи со сите функции што ги поседувал во старословенскиот јазик, а покрај деминутивната функција (народец, ветрец, снежец), *-ец* се користи за образување етници, или називи на жители (Македонец, Балканец), покрај суфиксот *-чанец*, којшто е пофреквентен во овој поглед; се додава на глаголски основи за образување **nomina agentis** (борец, стрелец, творец); на придавски основи за образување **nomina attributiva** (итрец, слепец, старец). Во рамките на македонската топонимија суфиксот *-ец* се јавува во својата структурно-топономастичка функција и може да се додава на именски, придавски и на глаголски основи. Исто така, се карактеризира и со деминутивно, описно, месно и со посесивно значење.

Суфиксот *-ец* се јавува и во проширен облик како *-арец, -инец, -овец/-евец*.

Во областа Подгор, суфиксот *-ец* се јавува и во фонетската разновидност *-иц* во вратничките говори, како резултат на замената на малиот ер *ѣ, којшто во силна позиција се вокализира во /a/ во зборовите со суфикси *-иц, -ал, -ан*, пр: *Јаџанац* (<*Јаџа* што во чакавски и штокавски хрв. дијалекти значи: 1. заклон од ветер, дожд; 2. кров, сид, стебло, кабаница. Се наоѓа и во словачки, чешки и полски јазик, а се смета дека е настанато од *ѣојаѣа*, назив којшто се среќава и во старослов. јазик со значење 'кров на куќа') (Скок, 1971-1974 : 761-762), *Кушоац, Меанац, Кајчиноац, Тршаноац, Сџуденац*.

Во рамките на структурно-топономастичката функција, ги сретнавме следниве примери:

именски основи + суфикс -ец/-овец: буа 'болва': *Буац*; гавран: *Гавраноец, Гавраноац*; дрен: *Дреноац, Дрењоац, Дренац*; орел: *Орлоац*; појата: *Јаџанац*; рак: *Ракоац*;

сокол: *Соколец*; стол: *Сѳолаѳоац*; страчка: *Сѳрачкоац*; стршлен: *Сѳрилеѳоац*, *Трианоац*;

придавски основи + -ец: студен: *Сѳуденац*, *Сѳуденец*.

глаголски основи + -ец: *Ваљаец*, *Видоец*, *Забраноац*, *Кушоац*, *Кушенац*, *Надеец*, *Плачкоец*, *Пљачкоец*, *Скачаец*.

Посесивната функција суфиксот *-ец* ја изразува кога се врзува со лични именки и антропоними. Во топонимијата на Подгор ги забележавме следниве примери на лични именки деривувани со суфиксот *-ец*: бог: *Боѳлеац*; калуѳер: *Калуѳерац*; мома: *Момулец*. Во однос на образувањата од антропоними и суфиксот *-ец/-овец*, ги бележиме примерите *Кајчеец* и *Кајчиноац*.

Суфиксот *-че*

Суфиксот *-че* води потекло од старословенскиот суфикс *-ѳко* и деминутивниот суфикс *-е* (<стел. *-ѳ*) така што претставува сложен суфикс. Во македонскиот стандарден јазик, тој е еден од најпродуктивните суфикси за образување деминутивни форми кај именките од машки и од женски род. Се јавува и во неговата проширена форма *-иче* со идентична употреба како и *-че*. Во топонимијата на Подгор ги забележавме следниве топоними образувани со суф. *-че / -иче*: *Амамличе*, *Амличе*, *Бавчиче*, *Буче*, *Врбиче*, *Глокче*, *Горинче*, *Долче*, *Дрениче*, *Друмче*, *Дуканче*, *Јеличе*, *Камче*, *Кладенче*, *Клейѳиче*, *Крушиче*, *Лединче*, *Ливадиче*, *Локвиче*, *Нивиче*, *Нивче*, *Оѳрадиче*, *Оравче*, *Орашче*, *Орманче*, *Падинче*, *Пондилче*, *Присојче*, *Рашиче*, *Руѳиче*, *Сливиче*, *Требениче*, *Тумбиче*, *Ќулче*, *Црвениче*, *Црешниче*, *Црквиче*, *Црниче*, *Чамче*, *Чешичиче*. Во примерите *Амличе* и *Амамличе* суф. *-че* се јавува во комбинација со тур. суф. *-ѳи*.

Суфиксот *-е*

Суфиксот *-е* во македонскиот стандарден јазик се користи за образување деминутиви и хипокопристици кај именките од машки и од женски род, а поретко кај именките од среден род. Потекнува од прасловенскиот суфикс **-е*. При образувањето деминутиви со *-е*, доаѓа до редување на /к, г, х/ во /ч, ж, ш/ под влијание на неговата

природна мекост. Во топонимијата на Подгор овој суфикс не е продуктивен, а за тоа сведочи единствениот пример којшто го забележавме, а тоа е *Млаче*, од апелативот *млака*.

Суфиксите -це и -енце

Суфиксите *-це* и *-енце* во современиот македонски јазик служат за образување деминутивно-хипокористични форми од именките од среден род. Суфиксот *-це* во топонимијата на Подгор застапен е во пет ојконими: *Јажинце*, *Једоарце*, *Првце*, *Пришовце* и *Теарце* (в.т. Ојконими). Топоними од именки во среден род образувани со овие суфикси се: *Брце* (им. брдо + *-це*); *Гуманце* и *Гумненце* (им. гумно + *-це* / *-енце*); *Језерце* (им. езеро + *-це*) и *Селце* (им. село + *-це*).

Суфиксот -ка

Суфиксот *-ка* претставува општословенски и прасловенски суфикс којшто води потекло од суфиксите **-ъка* и **-ька*. Со него се образуваат деминутиви, но и именки од женски род од соодветните машки именки (Јосифовска 2019: 159). Според Станковска (1985: 114) овој суфикс ги супстативизира придавките од првобитните состави кои можат да бидат неизведени и изведени придавки од именска, глаголска, антропонимиска и топонимиска основа. Во топонимијата на Подгор овој суфикс, како и во стандардниот јазик, не е продуктивен. Од нашиот материјал како топоними со деминутивно значење ги издвоивме примерите: *Јелика* (од им. *ела*) и *Тојолике*, множинска форма од именката *ѿојола*. Топонимот *Прилика* претставува дијал. разновидност на *ѿрслика* со значење ‘слаба земја, каменлива почва’.

Суфиксот -лък

Турскиот суфикс *-лак /-llk/* (-llk, -lik, -luk, -lük) е стар суфикс што и во минатото и денес во турскиот јазик има функција да гради именки што се карактеризираат со голема продуктивност. Поради природата на вокалите кои се тесни во овој суфикс (l, i, u, ü), тој во современиот турски јазик се јавува со четири варијанти (-llk, -lik, -luk, -lük). Според туркологот Мухарем Ергин (1998: 156-157), ова е стар турски суфикс што уште во

старотурскиот јазик ги имал денешните четири варијанти, но во староанадолскиот турски, суфиксот останал надвор од вокална хармонија, што резултирало во западотурскиот јазик да се употребуваат двете варијанти со рамен вокал -lik, -lik.

Во нашиот фонд на лексеми со турски елементи, овој суфикс се јавува со варијантите -лик (-lik), -лак (-lak), -лук (-luk) што постојат во турскиот јазик и со варијантите -лак и -лок што не постојат во турскиот јазик. Овој суфикс во стандардниот македонски јазик се унифицира во суфиксот -лак.

Од топонимијата на Подгор со суфиксот -лик се образувани два топонима: *Бучлике* и *Дублика*. Топонимот *Бучлике* претставува множинска форма од апелативот *буче* со значење ‘мал водопад’ + суф. -лик и множ. наставка -е. Во основата на топонимот *Дублика* лежи фитонимот *дуб*, дијал. *дуб*. Според Скок (1972: 328) ваквите топоними образувани од именки имаат колективно значење.

Суфиксите -ач / -ача / -ачка

Со суфиксот **-ач** во современиот македонски јазик се изведуваат називи на вршители на дејства (Nomina agentis) од несвршени глаголи и nomina instrumenti. Според Конески (1995: 49) тој се додава на зборообразувачката основа која е еднаква на општиот дел на глаголот: *берач, готвач, ковач, свирач*. Во топонимијата на Подгор забележавме само два топонима со суфиксот -ач, а тоа се *Л’ачач* (ниви во с. Порој) и *Реткач* (ретка, слаба шума во с. Варвара). За топонимот *Л’ачач* ќе кажеме дека е образуван од глаголот *влачи* со значење ‘чешла или гребе, волна или нива’ и тука суфиксот -ач има структурно-топономастичка функција. За топонимот *Реткач* сметаме дека е дијалектна варијанта на апелативот *редак* со значење ‘ретка шума’ а суфиксот -ач има структурно-топономастичка функција.

Суфиксот **-ача** не е познат во македонскиот зборообразувачки систем. Според Станковска (1973: 224-225) овој суфикс е продуктивен во српско-хрватскиот и словенечкиот јазик и со него се образуваат именки од глаголски, придавски и од именски основи. Во овие јазици при образување именки од глаголски основи ги развил значењата nomina agentis и nomina instrumenti. При образување именки од придавски основи суф. -ача е носител на некоја особина. Иако овој суфикс не му е познат на стандардниот македонски јазик, сепак тој се среќава во македонските говори, особено во северните, а со

тоа и во топонимијата. Според Видоески (1962: 128) интересни се образувањата со наставката *-ача* до толку што во другите наши говори не се среќаваат со исклучок на топонимијата. Според него, ваквите образувања во кумановскиот говор се не така чести, но ги има. Во топонимијата на Подгор ги забележавме следниве топоними образувани со суфиксот *-ача*: *Дедоача* (ап. дедо + суф. *-ача*), *Длџџача* (придавката долг + *-ача*), *Ѓеноача* (лич. име Ѓено + суф. *-ача*), *Прекача* (апелатив прекача ‘нива која се наоѓа наспроти друга нива’), *Слајќкача* (прид. слатка + суф. *-ача*). На топонимот *Дедоача* сметаме дека му претходела атрибуциска синтагма *Дедова Нива* и по отпаѓањето на центарот на именската група *Нива*, придавката *Дедова* се супстантивизирала со суф. *-ача*, со посесивна функција. Истото мислење го имаме и за топонимот *Длџџача*, на кого му претходела атрибуциска синтагма *Длџџа Нива*, при што се супстантивизирала со суф. *-ача* со значење *nomina attributiva*.

Со суфиксот *-ачка* во стандардниот македонски јазик се изведуваат именки од несвршени глаголи со додавање кон општиот дел на глаголот: *џрабнувачка*, *живеачка*, *земачка* и др. Според Конески (1995: 42) дериватите од овој тип ретко имаат и значење на предмет. Од топонимијата на Подгор ги посочуваме следниве топоними образувани со суф. *-ачка*: *Сврљачка* (извор во с. Лешок) од апел. *сврљлак* ‘завој на река, сврт’ и суфиксот *-ачка* со структурно-топономастичка функција; *Кисел’ачка* (ливади во с. Вратница со диви јаболка) прид. кисела + суф. *-ачка*, на што најверојатно претходи атрибуциска синтагма *Кисела Јабука*; *Дивјачка* од апел. дивјак ‘неплодно и диво место’ + суф. *-ачка* со структурно-топономастичка функција. Суфиксот *-ачка* го сретнавме и во композитниот топоним *Јажиначка Река*, од ојконимот *Јажинце*, каде што има секундарна топономастичка функција.

Суфиксот *-ци*

Основната функција на суфиксот *-ци* е да образува патронимски или фамилијарни имиња. Топонимите со суфиксот *-ци* се чести модели во словенската топонимија. Со патронимите се именува една родова или племенска заедница и како такви тие подеднакво припаѓаат на апелативната и на антропонимиската лексика. Во топонимијата на Подгор, овој суфикс го сретнавме кај следниве примери: *Бошевци*, *Буневци*, *Јанкуловци*, *Јанофци*, *Књаковци*, *Цанцаревци*, *Чуковци*, *Шурновци*.

Суфиксот -еж и -еш

Суфиксот *-еж* е општословенски суфикс со индоевропско потекло *egjo, додека суфиксот *-еш* потекнува од *-isio. Според Коробар-Белчева (1990: 234) суф. *-еж* има апелативна функција и најчесто се јавува во форма *-еш*. Во современиот македонски јазик суфиксот *-еж* служи за образување именки од глаголски основи, најчесто од несвршени глаголи (пр.: *џрабеж*, *џрмеж*, *бакнеж*, *црџеж*, *сџремеж* и сл.). Во топонимијата на Подгор забележавме само два топонима образувани со овие суфикси: *Врвеж 1* (раскрсница на патишта: Отуње-планина-Варвара-Сетоле во с. Отуње) и *Врвеж 2* (ниви в село; патишта за сите страни во с. Старо Село). Овде се работи за образување топоним од глаголска основа со апелативна функција. *Регеш 1* (лозја под село, еден черај; името: само еден ред, с. Јелошник) и *Регеш 2* (ниви в поле; наредени по ред, с. Вратница). Овде сметаме дека се работи за именката *ред* и суфиксот *-еш* кој се јавува со топономастичка функција.

Суфиксот -иште

Суфиксот *-иштие* е општословенски и прасловенски суфикс. Потекнува од индоевропското *-iskjo/-istjo + колективниот суфикс *-је*. Тој е еден од најфреквентните суфикси во современиот македонски јазик со кој се образуваат аугментативи, збирномножински форми, како и локативно-колективни именки или т.н. *nomina loci*. Во топонимијата суф. *-иштие* е меѓу најфреквентните форманти со кои се образуваат топоними (Јосифовска 2019: 161). Неговото првично локативно-колективно значење подоцна се проширило со аугментативно множинско значење. Поради оваа двојна функција на суф. *-иштие*, честопати е тешко да се одделат аугментативните топоними од оние што претставуваат *nomina loci*.

Примарни топоними во еднина: *Гумништие* (< именката *џумно* + суфиксот *-иштие*) или рамно и широко место каде што се врши житото.; *Исариштие* (< тур. *hisar* со значење тврдина + суфиксот *-иштие*), месност каде што некогаш имало тврдина; *Кон'опиште* (< именката *коноп* + суфиксот *-иште*), месност на која порано се одгледувал

коноп.; **Лозишиѝе** (< именката *лоза* + суфиксот *-ишиѝе*), месност со стари лозја под селото, сега се ливади; **С'елишиѝе** (< именката *село* + суфиксот *-ишиѝе*), месност во која се наоѓаат остатоци од поранешна населба; **Црквеште** (< именката *црква* + суфиксот *-иште*) и е име на месност со остатоци од црква.

Примарни топоними во множина:

Во оваа група има поголем број топоними од претходната, што се должи на општата човекова перцепција за бројност и колективност, но и за препознавањето на поимот аугментативност кај именките. Тука спаѓаат следниве топоними: **Амб'аришиѝа** (< именката *амбар* со значење: место каде што се чува жито, метафорички употребена според физичкиот изглед на месноста); **Бач'илишиѝа** (< именката *бачило* со значење: место каде што престојуваат овците во зима. Овој топоним на конкретниов терен има просторна детерминација, која се согледува преку двата композитни топонима образувани од прости придавки во комбинација со збирномножинската именка со аугментативно значење *бачилишиѝа*: *Горње Бачилишиѝа* и *Долње (Долно) Бачилишиѝа*. Овој топоним е преубав пример од нашето лексичко богатство, дотолку повеќе, што укажува на посебностите на нашите дијалекти; Типичен пример за *potina loci*, или топоними со локативно-множинско значење се следниве: **Гр'обишиѝа** (< именката *ѓроб* + суфиксот *-ишиѝа*), месност со гробишта; **Кол'ибишиѝа** (< именката *колиба* + суфиксот *-ишиѝа*), месност со колиби, т.е.; **Кои'аришиѝа** (< именката *кои'ар* + суфиксот *-ишиѝа*), месност каде што во минатото имало котари за овците **Кра'ишта** (< именката *крај* + суфиксот *-ишиѝа*), крајна месност од поголемо географско протегање. **Оѓра'ашиѝа** (< именката *оѓрада* со значење: заградена површина во која се одгледува зеленчук и типични видови на овошје + суфиксот *-ишиѝа*), крајна месност од поголемо географско протегање. **Л'а'нишиѝа** (< именката *лен*, едногодишно тревно растение со сини цветови и издолжени листови, со влакнесто стебло, што се преработува за добивање суровина во текстилството, со семе богато со масло + суфиксот *-ишиѝа*. Во северните говори, рефлексот на двата ера, во коренот на зборот е темниот вокал *ǎ* (в. Дијалектните особености на говорите во областа Подгор). Во конкретниов збор се работи за рефлекс на малиот ер, *ь > ǎ*, па оттука ја имаме формата *лǎн* (с. *Враи'ница*). Бидејќи овој топоним означува место каде што во минатото се садело лен, претставува типичен пример за *potina loci*, односно топоним со локативно-множинско

значење; *Трајишиџа* (< именката *џрај* со значење: заградена површина во која се одгледува зеленчук и типични видови на овошје + суфиксот *-ишиџа*), крајна месност од поголемо географско протегање.

Секундарни топоними:

За секундарни се сметаат оние топоними што немаат првична топономастичка функција. Нивната улога во јазичниот систем е огромна, затоа што тие ги откриваат подзаборавените модели на креирањето зборови и, воедно, нè потсетуваат на богатиот лексички фонд на македонскиот јазик. Во оваа група ќе ги претставиме следниве топоними: *Печалишиџе* (< глаголот *џече* + проширениот суфикс *-алишиџе*), месност на припек; *Равњишиџе* (< придавката *равно*, дијалектна разновидност на придавката *рамно*, + проширениот суфикс *-алишиџе*), рамна месност со ливади и ниви северно од селото Вратница. Кај овој топоним дошло до скратување на првобитната форма *Равњиалишиџе* во *Равњишиџе*, по пат на јазичната економичност; *Скак'алиште* (< глаголот *скака*, дијалектна разновидност на глаголот *скока* + проширениот суфикс *-алишиџе*), месност над селото Старо Село со пад кон долина; *Туј'алишиџе* (< придавката *џуј*, дијалектна разновидност на *џај*, употребено со метафоричко значење: празно и голо место + суфиксот *-алишиџе*); *Мурчишиџа* (< именката *мур* + суфиксот *-чишиџа*); извор во дол со костенова шума; Топонимот Мурчиште го поврзуваме со сесловенското и прасловенското **mulj* со значење 'кал, нанос, ситни камења и песок, што ги носи водата'. Па имаме, *muljina* 'песокливо земјиште' (Црна Гора); *muljiti* 'носи песок, поплавува' (Лика) итн. Со оглед на фактот дека суф. *-ишиџе* е широко распространет во словенските јазици со значење место, овој топоним со право можеме да го посочиме за пример на *nomina loci*.

Суфиксот -ак/-јак

Со суфиксот *-ак/-јак* се образувани неколку топоними во Подгор. Од именска основа со локативно значење се следниве: *волк*: *Волчак*; *џечурка* 'габа': *Печурак*; *џрлина* 'горено, прлено место во шума; лаз' (Видоески 1999: 124): *Прљак*; *шибок* 'млада шума': *Шибак*. Од апелативот *врв* 'највисок дел на планина' се топонимите *Врњак* и *Вршчак* со деминутивно значење.

ПРИДАВСКИ СУФИКСИ

Во рамките на оваа група ќе ги разгледаме топонимите настанати со супстантивизација од некогашни бинарни состави од придавка и именка. Овие топоними се еднакви на деривувани придавки од апелативи или од сопствени имиња со посредство на придавските суфикси.

Суфиксот - јџ, -ја, -је

Суфиксот *-јџ, -ја, -је* е општословенски суфикс за посесивни топонимски образувања на словенски посесивни имиња, наследен уште од прасловенската јазична епоха. Во зборообразувачкиот систем на современиот македонски јазик тој е непродуктивен и суштествува само во одделни структури од типот на *Иванден, Илинден* (Конески 1954: 83).

Според Станковска (1982: 660) во структурно-семантичка смисла посесивните топонимски образувања со суфиксот *-јџ* се однесуваат еднакво како и другите посесивни образувања со формантите *-ов/-ев* или *-ин*. Нивната семантичка мотивација е именување на места според имиња на лица, односно означување на ‘место што го поседува соодветниот сопственик’ или ‘место каде што живее соодветното лице’. Од дијахрониски аспект топонимските образувања со суфиксот *-јџ* претставувале двокомпонентни изрази составени од придавски и именски член, во коишто поради законот за јазичната економија, именскиот член отпаѓа (пр.: *Вешалја Вџь > *Вешалја).

Од топонимијата на Подгор ги издвојуваме следниве ојконими образувани од лично име и суфиксот *-јџ*: *Доброште* - денешната форма на овој ојконим е добиена од постарата форма *Доброџоштиџе* со губење на консонантот *џ* во интервокална позиција, при што двата еднородни вокали *оо* се контрахирале во долго *џ*. Оваа фонема, од екстралингвистички причини, подоцна ја загубила својата должина во корист на јазичната економичност: *Доброџоштиџе* > *Доброоштиџе* > *Доброџиџе* > *Доброштиџе*. *Доброџоштиџе* е форма од поранешната синтагматска форма *Доброџоште (Село), чијашто придавска форма е образувана од личното име *Доброџосџи* со формата за ср.р. *-је* од суфиксот *-јџ*.

Сложеното име *Доброгоси* е образувано од компонентите *добро-* стсл. прид. **добръ** ‘добар’ и *-госи* од стсл. именка **гостъ** ‘гост(ин)’; Отуѓе - во чијашто основа се наоѓа исчезнатото лично име **Хотун* со формата за среден род -је од суф. -јъ; Ојконимот *Ойушишии* се смета дека е изведен од личното име *Хојуш* од *Хојомир*, *Хојоџо*, *Хојоџос*. Личното име *Хојуш* + посесивниот суфикс -ъ (или од лично име **Хотух* со -јъ); *Сетоле* - името е добиено од постарото **Сетолје* (село) образувано со посесивниот суфикс -је од исчезнатото лично име **Сетол*.

Суфиксот -ов/-ев

Со суфиксот *-ов*, односно *-ев* како негова палатална варијанта, се изведуваат придавки од лични именки од машки род. Се работи за мошне продуктивен суфикс, како во македонскиот стандарден јазик, така и во топонимијата. При ваквите образувања неговата основна функција е посесивната. Според Пјанка (1970: 271) овој суфикс овој суфикс е продуктивен од најраните времиња за што сведочат антропомастични бази од различен период, спор.: *Велесиово*, *Сулејмано*, *Рисиео*. Со него првобитно се образувале придавки од основа на согласка, додека за изведување придавки од именки на -а служел суфиксот *-ин*.

Семантичката мотивација на овој суфикс е именување на места според имиња на лица, односно означување ‘место што го поседува соодветниот сопственик’. Во топонимијата на Подгор суфиксот *-ов/-ев* најчесто го среќаваме врзан за машко лично име, пр.: *Абазоо*, *Абдуло*; *Бајчикоо*, *Бекиро*; *Брајко*; *Бучкоо*, *Васоо*, *Веселиноо*, *Вуклево*, *Грозданчео*, *Данекеи*, *Димоо*, *Ѓуроо*, *Ѓурео*, *Ѓуркоо*, *Јакуйо*; *Јанчео*, *Јарнико*; *Јонуз*; *Јофчико*; *Кајмачео*, *Калино*; *Кољоо*, *Косио*; *Љубео*, *Маршиноо*, *Мемшио*; *Мураио*; *Огнено*; *Пејико*; *Пејрекео*, *Радо*; *Симњано*; *Сиасено*; *Сиамайо*; *Сиевано*; *Сиојанчео*, *Сиолео*, *Ташко*; *Тогое*, *Тодоро*; *Цајарео*, *Цел’о*; *Цеверо*; *Шабано*; *Шаино*. Во сите наведени топоними суфиксот *-ов* има посесивна функција. Истата функција ја има и кај образувањата од персонални именки *Калуѓероо* и *Појоо*.

Според Конески (1995: 93) кога со овој суфикс се образуваат придавки изведени од имиња на животни со нив се изразува родова припадност. Од нашиот материјал таков е

зоонимот *Мечкарово*. Во основата на два топонима образувани со овој суфикс се наоѓаат глагол: *Гужво*; и придавка: *Грубано*.

Од наведените примери може да се забележи дека суфиксот *-ов/-ев* најчесто се јавува во формата за среден род при што интервокалното /в/ е редовно загубено. Оттука претпоставуваме дека во претходната синтагма именката центар којашто отпаднала била исто така во среден род, а најверојатно се работело за именките *месѝо*, *ѝоле* или *село*.

Суфиксот *-ски*

Суфиксот *-ски* е општословенски суфикс и со неговите категориски варијанти *-чки*, *-цки* и *-шки* е еден од пофреквентните при придавските суфиксни образувања. Со него се искажува припадност на некој географски објект кон она што е именувано со основата од којашто е изведена придавката. Овој суфикс најчесто се врзува со општи именки, со лични именки, со антропониими како и со други топоними и со етнониими.

Од топонимијата на Подгор ги издвојуваме следниве топоними:

Од лични апелативи: јаничар: *Јаничарско*, со структурно-топономастичка функција.

Од нелични апелативи: вакаф: *Вакалско*, *Вакаџско*; рид: *Рицко*; село: *Селско*, со квалификативна функција (ги дава особеностите на теренот).

Од други топоними: Беловиште: *Белојшко*; Вратница: *Враѝничко*; Глоѓи: *Глоцко*; Јанчиште: *Јанчишко*; Јегуновце: *Јеџуноачко*; Јелошник: *Јелошничко*; Цепчиште: *Цеѝчишко*. При образување топоними од други топоними, во дадениве примери од ојконими, се работи за секундарно-топономастичка функција на суфиксот *-ски*.

Суфиксот *-ин*

Суфиксот *-ин* е стар општословенски суфикс со посесивна функција. Потекнува од прасловенскиот суфикс **inъ* кој пак, води потекло од индоевропскиот *-ino*. Според Коробар-Белчева (1990-239) со суфиксот *-ин* би требало да се градат посесиви од апелативи и лични имиња на *-а* и *-о*, меѓутоа поради идентичната функција со суф. *-ов*

доаѓа до нивно мешање, па *-ин* го среќаваме кај апелативи на консонант, а *-ов* кај апелативи на вокал.

Во топонимијата на Подгор придавскиот суфикс *-ин* и неговите категориски варијанти *-ина*, *-ино*, *-ини* главно се врзуваат со именки од женски род што завршуваат на *-а*, а тука најчесто се вбројуваат антропониими и лични апелативи, но и нелични апелативи. Во Подгор ги сретнавме следниве примери: *Булино*, *Досџино*, *Крсџанино*, *Мари:но*, *Николино*, *Оџино*, и *Терзи:но*. Сите се со посесивна функција. Топонимот *Сџранчина* е образуван од апелативот *сџрана* со значење ‘страна на планина или рид’. Топонимот *Руџина* е образуван од неличниот апелатив *руџа* со значење ‘дол изрован од поројни дождови’.

Суфиксот *-лив*

Со придавскиот суфикс *-лив* во македонскиот стандарден јазик се образуваат придавки од именки, од глаголи и ретко од прилози (Конески 1995: 103). Во топонимијата на Подгор забележавме само еден пример со овој суфикс, *Чаџлив*. Овој топоним е изведен од именката *чаџ* а суфиксот *-лив* има структурно-топономастичка функција.

2.2.2.Топоними образувани со префикси

Префиксните образувања во македонската топонимија не се чести. Според Пјанка (1970: 275) тоа се должи на аналитичноста на македонскиот јазик. Повеќето продуктивни префикси во словенските јазици настанале од предлози и најчесто не се разликуваат по својот облик. Затоа, предлогот со именка е почесто застапен во македонските топоними а префикс со именска основа е многу ретка појава. Од нашиот материјал, ги издвојуваме следниве топоними: со префиксот *за-* образувани се топонимите *Забрџа* и *Заноџа*; со негацијата *не-* која се јавува како префикс и според Конески (1995: 72) со неа се негира значењето на основната именка, односно се изразува спротивно значење, го сретнавме топонимот *Неделено*; тука ќе го дадеме и топонимот *Прекача*, кој според нас претставува, девербална именка од префиксиран глагол образувана од глаголот *качи* со префиксот *џре-*.

2.2.3. Префиксно-суфиксни топоними

Исто како и префиксните образувања, и префиксно-суфиксните топоними се многу ретки. Во стандардниот македонски јазик за- е еден од најпродуктивните префикси во префиксација на глаголите (Конески 1995: 139). Нашиот пример, *Забраноац*, претставува префиксно-суфиксен топоним каде што проширениот суфикс *-овец* се јавува со својата структурно-топономастичка функција. Во топонимот *Налешиџе* се работи за префиксно-суфиксно образување на назив на место, образуван е од глаголот *леа* со префиксот *на-* со значење ‘извршување на дејството во голема мера’ и суфиксот *-иџе* којшто му дава локативно значење. За топонимот *Поседок* ќе кажеме дека е образуван со префиксот *по-* со значење ‘краткотрајно извршување на дејството’, глаголот *седе* и општословенскиот деминутивен суфикс *-ок*. Топонимот *Раздолје* се состои од префиксот *раз-*, именката *дол* и суфиксот *-је*.

СЛОЖЕНИ (ДВОКОМПОНЕНТНИ) ТОПОНИМИ

Сложените топоними се образувани од два елемента, од кои првиот елемент најчесто е придавка, а поретко именка, глагол или број. Сложените топоними се делат на две групи: **топонимски сложенки** и **топонимски состави**.

1. ТОПОНИМСКИ СЛОЖЕНКИ

Топонимските сложенки се настанати со сраснување на две коренски морфемии во една збороформа под заеднички акцент. Сраснувањето на коренските морфемии може да биде: 1. директно, кога двете компоненти непосредно се поврзуваат во една збороформа и 2. индиректно, кога сраснувањето на компонентите се врши со помош на интерфикс (најчесто *-о*). Според Конески (1995: 76) во образувањето на сложенките покрај интерфикс може да учествува и т.н. композициски суфикс кој се поврзува со втората основа, но се однесува на целиот состав. Во топонимијата на Подгор ги регистриравме следниве примери топонимски сложенки: *Душогубец* - топоним којшто е образуван со интерфиксот *-о* и композицискиот суфикс *-ец*, врзан за основата од втората компонента.

На истиот начин е образуван и топонимот *Душогубица*, каде што како композициски се јавува суфиксот *-ица*. Топонимот *Коловозник* е образуван со интерфикс *-о* и композицискиот суфикс *-ник*. Без употреба на интерфикс, но со композициски суфикс *-ица* е образуван топонимот *Палигорица*. Уште ги забележавме и примерите: *Вржиглав*, *Пичкојојца*, *Сенокосе*, *Сџовлас* (Стојов Лас), *Коловоз*, *Кумлас* (Кумов-Лаз).

2. ТОПОНИМСКИ СОСТАВИ

Топонимските состави претставуваат двокомпонентни синтагми образувани од две збороформи коишто можат да бидат во независна или во зависна синтаксичка врска (Јосифовска 2019: 170). Топонимските состави се делат на две групи: 1. топоними - независни состави и 2. топоними - зависни состави.

2.1. НЕЗАВИСНИ ТОПОНИМСКИ СОСТАВИ

Независните топонимски состави претставуваат двокомпонентни состави образувани од два независни збора, коишто имаат заедничка семантичка вредност на топономастичко рамниште. Од нашиот материјал, вакви состави се образувани од **две именки**, коишто се наоѓаат во независна синтаксичка врска и подеднакво учествуваат во создавањето на топонимот. Кога овие компоненти би се употребиле самостојно, тогаш би се изгубило значењето на композитниот топоним. Според Јачева-Улчар (2005: 352) ваквата појава во македонскиот јазик е засведочена уште во македонските црковнословенски ракописи од 12 и 13 век и се развила како резултат на преминот од синтетизам кон аналитизам, како замена за партизивниот генитив, а позната е како јукстапозиција. Пр: *Кандил Коштан*, *Какум Камен*, *Крс-Брдо*, *Крс-Камењ*, *Орман Цркварник*, *Реч Маало*, *Стен Камен*, *Стожер Камен*.

Во оваа група ќе ги сместиме и топонимските состави од глагол во императивна форма и именка: *Врли-Камен*, *Плачи-Кур*. Според Коробар-Белчева (1972: 133-141) покрај македонската топонимија, вакви сложенки познава и македонската апелативна лексика (молчитолчи, вртиопашка) и македонската антропонимија (кај прекарите: Боримечка, Колимачкова).

2.2.ЗАВИСНИ ТОПОНИМСКИ СОСТАВИ

Зависните топонимски состави се образувани од две компоненти меѓу кои постои зависна синтаксичка врска. Првата компонента од топонимските состави најчесто е придавка, којашто се јавува во функција на определувач и е во зависен однос со именката. Во функција на определуван член, најчесто се јавува именка, којашто го определува родот и бројот на придавката, односно на првата компонента. Во рамките на зависните топонимски состави разликуваме неколку разновидности:

2.2.1.Топонимски состави од проста недеривувана придавка и именка

2.2.1.а. Придавки што означуваат големина

висок: *Висока-Чешма, Високи-Камен.*

голем: *Голем-Забел, Голем-Пошок, Гол'ем-Рид, Голема-Дујка, Голема-Јела, Голема Ледина, Голема-Леска, Голема Ливада, Голема-Нива, Голема-Руйа, Голема-Срана, Голема-Сруѓа, Голема Дубрајца, Голема-Сирѓа, Големо Кошиќање.*

дебел: *Дебели-Дуб.*

длабок: *Длабочки Кошиќање, Длабочки Камен.*

долг: *Длаѓа Ливада, Длаѓа Мара, Длаѓа Нива, Длаѓо-Парче, Длаѓи-Грм, Длаѓа Ливада, Длаѓа Трава.*

мал: *Мала Нивица, Мала-Река, Мала-Сруѓа, Малев-Дол, Мали-Жеден, Мали-Крс, Мали-Камен, Мало-Паѓе, Малоо-Парче.*

стрмен: *Сирмол.*

тесен: *Тесен-Пуш, Тесно-Пуше.*

широк: *Широк-Дол, Широки-Пуш, Широко Проаѓалиште.*

2.2.1.б. Придавки што означуваат положба

горен: *Горно Маало, Горна Д'бж'а-Вода, Горна-Дуба, Горна-Млака, Горна Пагина, Горна-Чешма, Горни Бојкев Рид, Горни Кошиќање, Горни Ливаѓе, Горњи-Ниве, Горни-Осој, Горни-Присој, Горни Селиштиа, Горно Бариче, Горно Бачило, Горно Маало, Горно-Рафче, Горно Сейоле, Горно-Лозје, Горно-Пуше, Горња Ливада, Горња Рейа, Горња-Бафча, Горња-Црква, Горња-Чешма, Горњи Камена, Горњи-Круше, Горњи-Пешиќер, Горњо Маало, Горњо-Поле, Горњомалска Чешма.*

долен: Долна-Бафча, Долна Голуџојца, Долна-Дуба, Долна Јеленица, Долна-Млака, Долна Пагина, Долна-Руџа, Долни-Габер, Долни-Присој, Долни-Пуџ, Долни-Селишџа, Долни-Лозја, Долни Кололеч, Долно Бачило, Долно Доброшко Езеро, Долно Маало, Долно-Поле, Долно-Пуџе, Долно-Рафче, Долно Смилофце, Долно-Брце, Долно Млачје, Долно Морафце, Долња-Бара, Долња-Башча, Долња Ливада, Долња-Реџа, Долња-Црква, Долњи-Круше, Долњи-Осој, Долњи-Башиче, Долњи-Пешиџер, Долњо-Маало.

среден: Средна-Реџа, Средно-Пуџе, Средно-Брџо, Средња-Реџа, Средњи-Пуџ, Средњи-Рид, Средњо Маало, Средњомалска-Чешма, Среџан-Пуџ, Среџно-Лозје.

2.2.1.в. Придавки што означуваат облик

крив: Крива Кобила, Криво-Долце, Криво-Долче.

остар: Осра-Чука, Осри-Карпе.

рамен: Рамна Гарина.

2.2.1.г. Придавки што означуваат боја

бел: Бел-Дол, Бел-Камен, Бела-Вода, Бела-Јасика.

зелен: Зелени Ливаде.

кара ‘црн’ (тур. кара): Кара-Бунар.

темен: Тамно-Пуџе.

црвен: Црвени-Карџе, Црвени-Карџе, Црвеничка-Карџа, Црвено-Сливиче.

црн: Црн-Врв, Црн-Камен, Црна-Земја, Црња-Земња, Црњи-Камењ, Црни-Вр.

2.2.1.д. Придавки што означуваат физички и природни својства

гол: Гол-Рид.

добар: Добра-Сџрана.

слеп: Слеџо-Пуџе.

студен: Сџуден-Извор, Сџудени-Извор.

сув: Суа-Река, Сув-Дол, Суа-Ливада, Суи-Руџе, Суи-Ливаде, Суо-Дол, Суф-Дол.

ќор: Ќоро-Пуџе.

цепен: Цейена-Карџа

чест ‘густ’: Чесџо-Дубје.

2.2.1.д. Придавки што означуваат старост

млад: *Млади Кошѿање.*

нов: *Нов-Мосѿ, Нова-Чешма.*

стар: *Сѿар Манасѿир, Сѿара Бачила, Сѿара Ливада, Сѿара-Река, Сѿара-Чешма, Сѿар-Забел, Сѿаро Бачило, Сѿари Бачила, Сѿаро Збирало, Сѿаро-Лозје, Сѿар-Пуѿ.*

2.2.2.Топонимски состави од глаголска придавка + именка

Во топонимијата на Подгор сретнавме неколку примери на композитни топоними од коишто првата компонента е глаголска придавка, а тоа се следниве топоними: *Вриен-Вир, Градена Ливада, Закоѿана Жена, Палена-Руѿа, Прден-Камен и Цейена-Карѿа.*

2.2.3.Топонимски состави од деривувана придавка и именка

2.2.3.1.Топонимски состави од деривувана придавка со суфиксот -ов / -ев + именка

Во топонимските состави од овој вид влегуваат сите категориски варијанти на суфиксите -ов -ев: -ова, -ово, -ови; -ева, -ево, -еви. Овие топонимски состави се едни од најфреквентните кај двокомпонентните топоними. Тие најчесто се користат за образување придавки од именки од машки род што означуваат лице и имаат присвојно значење. Во топонимијата на областа Подгор, такви се следниве примери: *Ајдиро:-Бачило, Алиризови Коштање, Андреов-Гроп, Андрој-Башче, Бајрамоа-Њива, Беглешки Гумења, Бегличко-Гумно, Бејтов-Бунар, Билјако: Кошѿање, Биоло-Камче, Биолска-Чешма, Боѿданоа-Шума, Боѿоа-Њива, Боѿданокев Камењ, Баниноо-Лозје, Бозоа Падина, Бојкев-Риѿ, Бојко:-Бачило, Бојко-Лаз, Боро-Ливада, Бошков-Слон, Брајкоа-Њива, Бранкоа-Нива, Бузов-Лак, Бузоа-Падина, Бучко-Кладенец, Буѿо:-Лозје, Василео-Трло, Веаѿо: Бачило, Весоа Воденца, Весој-Кошѿање, Војников Забел, Вуко:-Гумно, Вуков-Лаз, Глајно-Гумно, Глиѿуроа Воденца, Госѿодоа Ливада, Гркоа-Шума, Гркоа-Шума, Гркчеа Колиба, Гркчео Ливадиче, Груѿоа Чешма, Гуљоа Ливада, Дабинчеа-Карѿа, Дабинчев-Брес, Даној Кошѿање, Данов-Мел, Даноо Бачило, Дејчеа-Јела, Димов Забел, Димов-Саг, Добреа-Сѿрана, Дрндаров-Оѿал, Гелеа-Нива, Ѓенов-Камен, Ѓорчеи-Падине, Ѓуроа-Вода, Ѓуров-Дол, Ѓуров-Лас, Завиро: Бачило, Зравеа-Карѿа, Идризов-Грој, Иљоа-Јаруѿа, Јаворов-Извор, Јанео-Нифче, Јанчев-Пуѿ, Јероа-Гора, Јоаноа Падина, Јоанчеа-Чешма, Јонузоа-Њива, Качео-Забелче, Киров-*

Кошиџан, Киџаној-Кошиџање, Козјакоа Воденца, Кочев-Дол, Кочоа-Бука, Кумо:-Нифче, Кумоа-Чешма, Курљеа-Карџа, Кушков-Рид, Лазарчев-Брес, Лазое-Ливаде, Лазоев-Извор, Л'ало'шоа-Нива, Лезоф-Мос, Маринкоа-Нива, Марко: Бачило, Марко:-Гумно, Маркоа Ливада, Маркоа-Млака, Марков-Камен, Марков-Кошиџањ, Маркоа-Плоча, Марков-Забел, Маџоа-Нива, Маџов-Камен, Маџаров-Гроб, Милеи Колибе, Миџрев-Забел, Миџаџоа Воденца, Мураџџ Бачило, Накоа Ливада, Николоо Бачилиџиџе, Николоа Ливада, Никушоа Воденца, Орлов-Камењ, Павлеа-Нива, Павлеа Ливада, Павлекев-Дол, Пауноа-Бафча, Паунов-Гроб, Пејчинов-Рид, Перов-Лаз, Перо: Камче, Пеџко:-Ќуше, Пеџков-Лаз, Пеџроо-Гумно, Поџоа-Бафча, Поџо:-Бресџе, Поџов-Дуб, Поџов-Грм, Поџои Ливаде, Поџој-Бафче, Поџој-Ливаде, Поџов Сиџуденец, Радоа-Бука, Раманов-Камен, Ранчев-Лаз, Ракеа Ливада, Рисџоои Кошиџани, Савео-Трло, Салков-Кошиџањ, Самојлов-Дол, Селимои-Њиве, Симоа Колиба, Синдоџ Забелче, Синдо: Чешмиче, Смил'аноа-Руџа, Соколоа-Нива, Сиасена-Бафча, Сиасоа Ливада, Сиџрој Кошиџање, Сиџојкоа-Млака, Сиџојкџ-Ќоо, Сиџолео Бачило, Сиџојков-риџи, Сиџолео Бачило, Суљоа-Бавча, Тано:-Нифче, Тасеа-Бафча, Тафоа-Чешма, Тричев-Пуџи, Ќукчео Изворче, Цаџареа-Воа, Чуклео-Чешмиче, Цемо: Бачило, Цуклео Корџиџо, Шајкоа-Млака, Шуков-Дол, Шурнов-Лаз.

Како посебна група во рамките на оваа поделба ќе ги издвоиме топонимските состави кај коишто има инверзија, а тоа се следниве топоними: *Бавча Симчеа, Дол Поџчев, Извор Боџојов, Изворче Чуџуро:, Јелве Цокеи, Круша Василеа, Куќиче Суљоо, Лаз Бошков, Ливада Анџароа, Ливада Саџикоа, Ливада Шеменкоа, Локва Коекеа, Риџи Савев, Руџа јасреа, Руџа Маноа, Требежинеџе Коачој, Тумба Бошкоа, Тумба Пуџелоа, Туџан Перов и Ќуше Василео.*

2.2.3.2. Топонимски состави од придавка на -ин + именка

Во топонимијата на Подгор придавскиот суфикс *-ин* и неговите категориски варијанти *-ина*, *-ино*, *-ини* главно се врзуваат со именки од женски род што завршуваат на *-а*, а тука како прва компонента најчесто се вбројуваат антропоними и лични апелативи, но и нелични апелативи. Од нашиот материјал забележавме и образување на три топонимски состави од лични апелативи со именки од машки род: *Или:н-Брес, Оџини Кошиџање* и *Таџин-Вр*. Според Конески (2003: 92) кај овие именки, образувањата на *-ов* се препорачуваат како повообичаени.

Основната функција на суфиксот *-ин* и на неговите категориски варијанти е посесивната. Овде ќе ги наведеме нашите примери: *Булин-Грој, Веајкаино Бачило, Вукина-Вода, Гроздино-Камче, Ѓурѓини Кошџање, Ѓуркина Воденца, Злајџанќини Комџири, Или:н-Брес, Кадина-Руја, Кадин-Поџок, Караџин-Поџок, Каркина-Бафча, Лисичина-Дујка, Мачкина-Руја, Медин-Камен, Медини Ливаде, Мечкин-Шибак, Мечкина-Дујка, Мечкина Ливада, Мечкина-Руја, Мечкини Ливаде, Миличин-Вир, Миличин-Кошџање, Миличина-Чешма, Милошина-Млака, Мирчин-Кошџање, Млакин-Дол, Оџини Кошџање, Пичкино Водиче, Рекин-Бреџ, Ројчин-Дол, Ружин-Лаз, Рујина Ливада, Сџојкојчина-Чешма, Тајин-Вр, Улкина Ливада, Чубрин-Дол, Шайќино-Лозје.*

Во оваа група, инверзија во однос на збороредот забележавме само во два примера, а тоа се *Нива Војнојчина* и *Чука Веџина*.

2.2.3.3. Топонимски состави од придавка на *-ски* + именка

Суфиксот *-ски* со неговите категориски варијанти *-чки, -џки* и *-џки* е еден од позастапените при образување топонимски состави. Со него се искажува припадност на некој географски објект кон она што е именувано со основата од којашто е изведена придавката. Придавките коишто влегуваат во овие топонимски состави се образуваат од општи именки, од лични именки, од антропоними, од други топоними и од етноними. Пр: *Бањинско Маало, Беџлешки Гумења, Белојџки-Лозја, Белојџки Ливаде, Белосџанска-Карја, Белосџански-Дол, Бисџричко Бачило, Бојоски Лазое, Брејжански-Пуџ, Брејжански-Мосџ, Вакалска-Њива, Вакалски Кошџање, Вакалски-Лозја, Вакафска Ливада, Варварски Кошџање, Варварски-Пуџ, Влашки-Мос, Врџничка-Река, Врџничка Кривина, Врџничко Езеро, Врџџишки-Рид, Главешко Чешмиче, Глоџка-Дујка, Гоедарски-Камен, Гораначка-Река, Горњомалска Чешма, Грајска Планина, Граџки-Пуџ, Гушаечка-Вода, Дабеско Маало, Длабочки Камен, Длабочки Кошџање, Доброшка-Река, Ќермоска-Река, Жилечки-Ниве, Жилечки-Пуџ, Јажиначка-Река, Јалоачки-Пуџ, Јанкулоска-Чешма, Јанџишки-Пуџ, Једоаречка Пефчина, Једоаречки-Дол, Језерски-Камењ, Јелошнички-Пуџ, Јеребичин-Камењ, Јечка Голина, Јороачка-Чема, Каменичка-Река, Качоски Ливаде, Качоско Маало, Козарски-Камењ, Колски-Пуџ, Крушечки Камење, Лешечки-Пуџ, Лешечка-Река, Лешочка-Река, Лешочко-Кале, Ливадичко Језеро, Лилјачко-Камче, Лозарски-Пуџ, Љубоџанска-Река, Маџаречки-Дол, Маркоски-Ниве, Милеска-Чешма, Миџринска-Руја, Морска-Врба, Орашка-Шума, Орашка-Срана, Орашки-Пуџ, Осојски-*

Камен, Осојски-Дол, Ойушечко Маало, Ойушки-Пуѝ, Ойушешки-Пуѝ, Падински-Дол, Пајѝпника-Карѝа, Пајѝпники-Рид, Пајѝпнико Голинче, Прешечки-Пуѝ, Пеѝѝерска-Враѝа, Поличински-Пуѝ, Појоско Маало, Првачки-Пуѝ, Првачко-Лозје, Призренско Маало, Присински-Рид, Приоечки-Бафче, Раѝајски Ливаде, Раѝајски-Пуѝ, Сандароски Ливаде, Свињарски-Дол, Селски Забели, Селски Ливаде, Сеѝолска Ливада, Сеѝолски-Извор, Сеѝолски Кошѝање, Сеѝолски-Пуѝ, Скојски-Пуѝ, Слаѝинска-Река, Сошка-Карѝа, Сошка-Нива, Сошко Чешмиче, Срански-Дол, Средњомалска Чешма, Теаречка Планина, Теаречки-Пуѝ, Трѝчески Ливаде, Турски Гробиѝиѝа, Црквички-Рид, Чаушка-Река, Цандарско Букиче, Шојоѝски Извор.

Во оваа група инверзија забележавме само кај два примера: *Дол Гиноечки* и *Кука Равенска*.

2.2.4. Топонимски состави од број + именка

Во рамките на оваа група ги издвојуваме следниве поткатегории:

2.2.4.1. Топоними составени од основен број и именка:

два: *Два-Бресѝа, Два-Дуба, Два-Камна.*

три: *Три-Воде, Три-Дубице, Три Дуљака, Три-Меѝи, Три-Реке, Три-Реке.*

четири: *Четѝири Јасике.*

2.2.4.2. Топоними составени од реден број и именка:

прв: *Прва Прескакалница*

друг, дијал. втор: *Друга Прескакалница*

2.2.5. Топоними составени од глагол и именка

Во рамките на оваа група, од од топонимијата на Подгор ги регистриравме следниве двокомпонентни топоними: *Вржи-Гла:* (<Врзи Глава), *Врлај-Камен, Плачи-Кур, Сѝани-Вешар, Байѝи-Соба.*

2.2.6. Топоними составени од предлог и именка

Како специфичен предлог за вратничките говори а карактеристичен и за северните говори во целина ќе го издвоиме предлогот *више* (Видоески 1998: 67). Во рамките на оваа група топонимски состави, од топонимијата на Подгор ги бележиме следниве примери:

над, дијал. више: *Више Орман, Више Јаз, Више Пуџ.*

на: *На-Збирало, На-Пагина, На-Чешма.*

зад: *Зад-Лозје, Зай-Црква, Зад-Орман.*

под: *Под-'Ан, Под-Бафче, Под-Върбе, Под-Јаз, Под Орае, Под-Р'ека, Под/џ-Пруџа, Под/џ Цесџа, Под-Брџе, Под-Село, Под-Чивлак, Поџ-Пуџ, Поџ-Бафча, Поџ-Црква,*

преку: *Преко-Река, Преко-Вода, Прек'о-Пуџе, Преку-Дол;*

сред: *Сред-Поле, Сред-Село.*

ПОВЕЌЕКОМПОНЕНТНИ ТОПОНИМИ - ЗАВИСНИ СОСТАВИ

Во рамките на оваа група ги вбројуваме топонимите коишто се составени од три или четири збора. Овие состави се наоѓаат во меѓусебна зависна синтаксичка врска. Според Пјанка (1970: 285) тие претставуваат прилошки изрази затоа што во нивниот состав влегуваат предлози коишто имаат прилошка функција. Прилозите и предлозите имаат функција на ориентири или локатори (Јосифовска 2019: 187). Тука ќе ги издвоиме примерите: *Трла џокрај Три Воде, Кеј Изворон на Бачилишџе, Клен на Горњи Ниве, На Пагина Изворон, Ке Изворон на Пагина; Преку Болин-Дол, Гојдаришџе у Орае.* Тука е важно да кажеме дека во структурата на овие топоними влегуваат други, постари топоними, како што се: *Три-Воде* – месност во с. Варвара; *Бачилишџе* - месност во букова шума под планината, десно; овде порано имало бачила с. Варвара; *Горни Ниве* – ораници над с. Отуње; *Пагина* – пространа месност со сушни ниви и костенова шума, под село Брезно.

Во примерот *Веаџ Каино Бачило* ги забележуваме следниве компоненти: лично име, лична именка и општа именка.

На крајот од оваа група ги бележиме примерите *Горни Бојкев Рид* и *Долно Доброшко Езеро*, каде што како прва компонента се јавува придавката *џорен / долен*, втора компонента е придавка образувана од топоним и третата компонента е именка, во нашиов случај *езеро* и *рид*.

ДИЈАЛЕКТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ГОВОРОТ ОД ОБЛАСТА ПОДГОР КОИ СЕ РЕФЛЕКТИРАЛЕ ВО ТОПЕНИМИЈАТА

Во поглед на јазичните особености на говорот во населените места од Подгор, како и според нивната местоположба тие претставуваат дел од полошката јазична територија. Според Видоески (1998: 149), на полошката јазична територија се изделуваат три јазични типа, од кои двата се основни, а едниот преоден. Селата во Горни Полог го сочинуваат гостиварскиот говор, односно тип А. За нас се важни останатите два јазични типа коишто се распространети и во областа Подгор. Вториот основен тип (тип Б) или вратнички говори го сочинуваат крајните северни долнополошки села: Рогачево, Старо Село, Вратница, Беловиште и Одри, а како гранични села Видоески ги наведува Јелошник, Доброште, Брезно, Теарце. Како гранично село во кое живее и македонско население, ние ќе го додадеме и селото Глоѓи, коешто се граничи со селата: Доброште, Јелошник и Пршовце. Во третиот говорен тип (тип В) или тетовски говор му припаѓаат населените места: Варвара, Једоарце, Лешок, Непроштено, Отуње, Сетоле, Слатина, Џепчиште. Селото Глоѓи според нас може да се третира како гранично населено место каде што се мешаат особеностите на вратничките и тетовските говори. Во оваа поделба на населените места според говорниот тип, не ги класифициравме населените места во кои денес не живее македонско население.

Акцент

Што се однесува до прозодијата, вратничко-полошките говори спаѓаат во западномакедонскиот акцентски модел (Лаброска и др. 2012 : 39). Акцентот е определен на третиот слог од крајот на зборот кај трисложните и кај повеќесложните зборови (сп. *Ам'ајлија, Бавчиче, Бач'илишиџе, Врбос'арница, Гојд'аришиџе, Пар'адница* и тн.). И во случаите кога има појава на дифтонзи при губење на интервокалните консонанти, а како втор елемент се јавува вокалот /u/ (-ој < -ои < -ови), важи правилото за третосложно

акцентирање, пр: *Глувчејца, Маркојца, Малејца, Јалојца, Каројца, Кркојца, Пејќојца, Радојца, Тињајца* и др. Според Видоески (1999: 115) во ваквите случаи, во процесот на акцентска адаптација дошло до скратување на должините и до поместување на акцентот на антепенултима.

Образувањето на акцентски целисти во овој регион е позната појава која се одразила и во топонимијата, па имаме: *Заг-Лозје, Зај-Орман, Збиралск'а-Чешма, Јане'о-Нифче, Канд'ил-Кошијан, Крив'о-Долце, Маринко'а-Нива, Марко'а-Млака* и тн. При обработката на топономастичкиот материјал, како од картотеката, така и од теренските истражувања, забележавме интересна појава при образување на акцентски целисти кај двокомпонентните топоними, од кои втората компонента е едносложна именка. Имено, тука се јавува отстапување од третосложното акцентирање и акцентот паѓа на пенултима, пр: *Брезјанск'и-Пуј, Варварск'и-Пуј, Виш'е-Пуј, Влашк'и-Мос, Железн'и-Мос, Лез'ов-Мос, Вук'ов-Лаз, Перов-Лаз, Пејк'ов-Лаз, Ранч'ев-Лаз, Шурн'ов-Лаз*.

Вокали

Вокалниот систем на областа Подгор е шесточлен. Покрај основните вокали, во него е застапен и темниот вокал од среден ред /ǎ/ како рефлекс на *ъ, *ь, *Ѡ, *ъ2 и на *ј. Според Лаброска и др. (2012: 17) фонемата /ǎ/ во вратничко-полошките говори се јавува во две алофонски варијанти [ǎ] и [ǎ]. Функција на силабема врши и вокалното р.

Како континуант на **носовката од заден ред *ж** во во говорите содржани во топонимијата на Подгор се јавува рефлексот /у/. Носовката од заден ред се развила во /у/ и во други наши дијалекти во целиот појас што го зафаќаат северните говори (Видоески 1988: 157). Ваков тип на замена на носовката од заден ред се среќава и во тетовскиот говор. Овој рефлекс се јавува во коренот на зборот, но и пред звучни преградни согласки и пред други согласки. Пр: *Д'убје, Д'ублика, Д'убовник, Виш'е-Пуј, Варварск'и-Пуј, Горн'о-Пује, Грацк'и-Пуј, Долн'и-Пуј, Жилечк'и-Пуј, Пударник, Тујалишије, Тујан, Тујан'ов-Рид* и др.

Како континуант на **носовката од преден ред *а** се јавува вокалот од преден ред /е/, како што е и случај на поголемата македонска јазична територија. Во топонимијата на Подгор имаме: *Језеро, Језерск'и-Камењ, Језерце, Јединче, Пејќоо, Пејачко В'одиче, Пејк'ов-Лаз, Чесј'о-Дубје* и др.

***I.** Старото палатално **I* во повеќето случаи во вратичко-полошките говори се зачувало (Лаброска и др. 2012: 37): *Вал'аец, Ил'оа Јаруга, Кол'е Маало, Кол'оо, Данов-Мел', Мел'оо.*

Специфика за дел од вратничко-полошките говори се случаите кога гласот /л/ се наоѓа на крајот од зборот или на крајот од слогот. Тогаш тој се реализира како /љ/. Според Томовски (2025: 31) станува збор за една тенденција за лабијализација во изговорот на л на крајот на слогот, којашто се јавува и во други јужнословенски говори, при што /л/ преминува во /љ/, пр: *Дољн'о-Гумно, Вакаљско.*

н, *н'. За старото палатално **н* во вратничко-полошките говори имаме различни ситуации. Во иницијална позиција пред вокали од преден ред затврднало, во други позиции се чува, а во некои зборови се јавува /њ/ на крајот од зборот. Пр: *Бел-Камен, Високи-Камен* но: *Боѓраноќев Камен, Ѓенов-Камен, Језерски-Камен, Крс-Камен, Каменџица; Бајрамоа Њива, Вакалска Њива, Длаѓа-Њива* и др. Како говор кој се изделува од останатите во Подгор, каде што палаталното ** н* затврднало во сите позиции на зборот е говорот во селото Рогачево (Вељаноска-Томовска, М. 2017: 16). Ова го прави специфичен и поразличен од соседните села, но и од северните говори. Пр: *Кошиќан, Каќум-Камен.*

в. Гласот /в/ во интервокална позиција се губи во најголем број примери, пр: *Веселиноо, Видоец, Пауноа-Бафча, Пејќојца, Пејќркео, Пејќрушо; Појоо, Оѓненоо, Радо; Јероа-Гора, Јоаноа Падина, Јоанчеа-Чешма, Јонузоа-Њива, Качео Забелче, Козјакоа-Чешма, Куќиче Сулоо, Кумоо-Нифче, Маринкоа-Нива, Маркоо Бачило, Маркоа Ливада, Маркоа-Млака, Мајќоа-Нива, Милеи-Колибе, Миќајќоа Воденца, Накоа Ливада, Николоо Бачилишиќе, Никушоа Воденца, Пауноа-Бафча, Пејќроо-Гумно, Радоа-Бука.* Во составот од придавка на *-ов/-ев* и именка /в/ во позиција пред звучен опструент (на граница меѓу два збора) не се обезвучува. Истото се случува и во позиција кога /в/ се наоѓа пред сонант, а и кога е на граница со вокал. *Киров Кошиќањ, Кочев-Дол, Кушков-Рид, Лазоев Извор, Лезов-Мос, Марков-Забел, Мајќов-Камен, Маќаров-Гроб, Орлоф-Камен, Павлеќев-Дол, Паунов-Грой, Пејќинов-Рид, Перов-Лаз, Пејќков-Лаз, Појов-Дуб, Појов-Грм* и др.

Забележуваме и појава на губење на /в/ на крајот од зборот во состав од придавка на *-ов/-ев* и именка: *Бучко-Кладенец, Бојко-Лаз.*

Во северните вратнички села /в/ ја сочувало звучноста и во финална позиција, односно има сонантски карактер (Лаброска, Томовски 2011: 87-94): *Дол Поичев, Извор Боџоџов, Лаз Бошков, Туџан Перов*.

ѓ, ќ. Во тетовскиот говор карактеристични се /ќ/ и /ѓ/ добиени кога меконепчаните /к/ и /г/ се наоѓаат пред предните вокали /е/ и /и/. Па така имаме: *ќисела, ќиџка, џејке, р'уке, џруџи, н'оџе* и тн. (Стаматоски 1956: 234) пр: *Белојшќи Ливаџе, Бојсќи Лазое, Висоќи-Камен, Ѓурќина Воденца, Злаџанќини Комџири, Јелошќи-Пуџи, Мечќина-Дуџка, Нерашќи-Пуџи, Орашќи-Пуџи, Оџушќи-Пуџи, Прешечќи-Пуџи, Шайќино-Лозје*. Во врска со ова, ќе го споменеме образувањето на етници во женски род, множина, и ктетици од селата Одри, Беловиште (диј. Б'елојште), Вратница, Старо Село (диј. Стар'е-Село) и Рогачево: *'оџранќе - 'оџранќи, белојшќианќе-белојшќи, сџар'еселќе-сџар'еселќи, враџин'ичанќе-враџиничќи, роџачевќе-роџачесќи*.

***тј, *ќт-*дј** Прасловенските консонантски групи *тј, *ќт- во овие говори дале /ќ/ (ретко *шџи, ш*), додека групата *дј дала /џ/: *Меџа, Меџе, Злоќукане, Куќа, Куќеришџиџа, Куќиче, Куќишџиџа, Пешџер, Горњи-Пешџер, Пешџерска-Враџа*.

Гласовни групи

Групата ***џр** дала рефлекс /џр/џ'р: *Црн-Врв, Црн-Камен, Ц'рњ'и-Вр, Ц'рњ'и-Камењ* и др.

Групата ***џре** е заменета со *џре*: *Црешница, Црешниче, Црешничина, Црешња, Црешњов-Корењ*.

Групата **вн** преминала во *мн*: *Рамна Гарина, Рамнишџе, Рамнина, Бе'личк'о-Гумно, Глајно-Гумно, Гумненце, Гумнишџа* и др.

Во групите *сџр-* и *џр-* /т/ и /д/ се губат, така што групите се упростуваат: *Бисра, Добра-Срана, Срана, Зравеа-Карџа, Зравкоо*.

Морфологија

Во овој дел од дијалектните особености на говорот на областа Подгор ќе бидат претставени морфолошките особености на топонимите. Во топонимијата најчеста зборовна група се именките. Со оглед на фактот дека топонимите како јазични единици ги

имаат сите карактеристики на именките, тука ќе ги разгледаме граматичките категории коишто се својствени за нив, а тоа се: род, број и определеност.

Род. Во однос на категоријата род ќе кажеме дека топонимите од областа Подгор се јавуваат во сите три рода: машки, женски и среден род. Кај именките, а со тоа и кај топонимите од машки род се јавуваат следниве наставки: -ø, -а, -о, -е. Примери: *Висон, Вршник, Завој, Појоо, Радео, Оѓненоо, Савео-Трло, Сџолео* и др. Кај топонимите од женски род се јавува наставката -а и поретко -ø, пр.: *Бара, Бразда, Брана, Чешма* и др. Наставките -о и -е се показатели за топонимите од среден род: *Сред-Поле, Буче, Врџничко Језеро* и др. Кај извесен број примери се јавуваат дублетни форми: *Осој - Осојница, Пајрачник - Пајрадица, Песак - Песокница, Присој - Присојница - Присојче, Пришаљ - Прилика* и др. Овие дублетни форми се во бинарна опозиција по род, машки наспрема женски род, а во претпоследниот пример и опозиција на трите рода, што најверојатно се должи на дијалектната разновидност.

Што се однесува на двокомпонентните топонимски состави, редовно е застапена конгруенција по род, пр.: *Висока-Чешма, Високи-Камен, Голем-Забел, Голем-Поток, Голем-Рид, Голема-Дупка, Голема-Јела, Голема Ледина, Голема-Леска, Малоо-Парче, Тесен-Пут, Тесно-Путе, Средно-Пуџе, Средно-Брдо, Средња-Реџа, Средњи-Пуџ, Средњи-Рид, Средња Маало, Средњомалска-Чешма* и др.

Број. Во однос на категоријата број топонимите во Подгор се среќаваат во еднина и во множина. Топонимите во еднина всушност претставуваат недеривувани апелативи, додека топонимите во множина се деривувани топоними со множински суфикси. Тука се застапени трите вида множина: обична, избројана и збирна.

Во топонимијата на Подгор **обичната множина** кај именките од **машки род** се образува со наставките -и, -е, -ој. Со наставката -е множина образуваат именките од машки род што завршуваат на -а. Со наставките -оф(в)џи, -еф(в)џи обична множина образуваат личните именки и антропонимите. Пр: *Бошефџи, Венџи, Вирој, Врџое, Врџои, Габринике, Кошџање, Кошџанлике, Казани, Калуѓере, Калуѓери, Кленике, Сагое, Секојне.* Како посебни, ќе ги издвоиме топонимите образувани со множинскиот суфикс -ишџа: *Граишџа, Гробишџа, Краишџа, Куџлишџа, Леишџишџа, Лџишџа, Пајрадишџа, Солишџа.*

Обичната множина кај именките од **женски род**, за разлика од стандардот, се образува со наставката -е, а кај двородовите именки што завршуваат на консонант, со

наставките *-и* и *-ој* (Лаброска и др. 2012: 42). Пр: *Аџице, Бучлике, Воденце, Врбе, Врџаље, Габринке, Глајце, Дренике, Дренлике, Јасике, Јасике, Јелве, Јеле, Касамице, Коџарки, Круше, Круши, Куле, Леске, Леске, Ливаде, Ливадице, Лознице, Маглике, Њиве, Орашлике, Плоче, Прекаче, Пролумке, Ракиџе, Режики, Рује, Слабинке, Тојољике, Требенце, Требени, Церлике, Цреиње*. Суфиксот *-иџија* се јавува и при образување топоними кај именките од женски род: *Кошариџија, Кукериџија, Кукиџија, Лекиџија, Нивичиџија, Нивиџија, Оградиџија, Појатиџија*.

Обична множина кај именките од среден род се образува со наставките *-а*, *-иња* и наставката *-иќи* кај именки од среден род што завршуваат на *-а*, а се сретнува и во други наши северни говори (Видоески 1998: 66). Пр: *Кориџа, Орашчиња*. И кај именките од среден род забележавме форми со суфиксот *-иџија*: *Гумниџија, Губриџија, Кориџиџија, Селиџија, Тојилиџија*.

Употребата на **збирномножинските форми** во Подгор не е многу распространета, односно повеќе се среќава формално отколку функционално. Така, збирномножинските форми со наставките *-је* и *-ја* се восприемаат како форми на обичната множина, за разлика од западното наречје, каде збирната множина доследно се чува и се употребува (Лаброска 2008: 48). Во топонимијата со збирномножинските форми најчесто се употребуваат кај објекти од областа на флората или од областа на физиографските објекти. Од нашиот материјал, како збирномножински форми ги сретнавме следниве топоними: *Брекиња, Вирја, Вирје, Дубје, Калуѓерје, Камење, Ливаѓе, Орашје, Трње, Паѓе, Рујје, Сошје, Сруѓе, Сџрѓе, Церје*.

Како примери на топоними во коишто забележавме употреба на **избројана множина** ги посочуваме следниве: *Два-Бресџа, Два-Дуба, Три-Дуљка, Три-Меѓи, Три-Реке, Четири Јасике*.

Определеност. Категоријата определеност во македонскиот јазик се изразува преку членот. Во говорите коишто се опфатени со областа Подгор, членските морфемии се изразени преку тројниот член исто како и во стандардниот македонски јазик, а тоа се следниве: *-оџ/-аџ, -џа, -џо, -џе; -ов/-ав, -ва, -во, -ве; -он/-ан, -на, -но, -не*. Според Лаброска и др. (2012: 45) членските морфемии за машки род *-аџ, -ав* и *-ан* се карактеристични за вратничките говори, сп. *џуџаџ, џуџаџ, џуџан*. Во топонимијата на Подгор членот е мошне ретка појава. Членувани форми забележавме само кај три повеќекомпонентни топоними коишто се наоѓаат во зависен однос, а тоа се следниве: *Кеј*

Јасикаџа, На Пагина Изворон и Ке Изворој на Бачилишџе. Овде најверојатно се работи за понови топоними, а членот се јавува само како топономастички формант. Ова ќе го поткрепиме со фактот дека во структурата на овие топоними влегуваат други, постари топоними, како што се: *Три-Воде* - месност во с. Варвара; *Бачилишџе* - месност во букова шума под планината, десно; овде порано имало бачила с. Варвара; *Горни Ниве* - ораници над с. Отуџе; *Пагина* - пространа месност со сушни ниви и костенова шума, под село Брезно.

Збороред

Збороредот претставува синтаксичко средство кое ја определува синтаксичката шема на именските групи и на речениците (Минова-Ѓуркова 2000: 96). Во македонскиот стандарден јазик придавката е поставена пред именката затоа што таа е носител на дополнителна информација со којашто се определува именката од синтагмата.

Во топонимијата на Подгор има голем број синтагматски топоними, кај коишто збороредот е обичен и неутрален. Тој е во согласност со македонскиот јазичен стандард.

Во анализираниот материјал забележавме извесен број инверзни состави од типот: *Нива Војнојчина* и *Чука Веџина* кај топонимски состави од придавка на -ин + именка, како и: *Дол Гиноечки* и *Кука Равенска* кај топонимски состави од придавка на -ски + именка. По голем број примери со инверзни состави забележавме кај топонимските состави од деривувана придавка со суфиксот -ов / -ев + именка: *Бавча Симчеа, Дол Појчев, Извор Боџојов, Изворче Чуџуро, Јелве Докеи, Круша Василеа, Кукиче Суљоо, Лаз Бошков, Ливада Анџароа, Ливада Садиќоа, Ливада Шеменкоа, Локва Коеќеа, Риџ Савев, Руџа јасреа, Руџа Маноа, Требежинеџе Коачој, Тумба Бошкоа, Тумба Пуџелоа* и др.

Зборовни групи

Во однос на зборовните групи, најзастапени се именките а веднаш по нив доаѓаат придавките. Глаголите се застапени во помал обем а броевите во сосема ограничен број. Предлозите се употребени како граматички средства за искажување географска ориентација на топонимите: *На-Збирало, На-Чешма, Заг-Лозје, Заџ-Црква, Заг-Орман Пог-Пуџ, Пог-Брце, Пог-Село, Пог-Чивлак, Преко-Река, Преко-Вода, Прек'-О-Пуџе, Преку-Дол, Сред-Поле, Сред-Село* и др.

ЛЕКСИКАТА ВГРАДЕНА ВО ТОПОНИМИТЕ НА ПОДГОР

Македонскиот јазик се развивал долг историски период и секогаш бил во тесна врска со општествените и со историските процеси. Поради својата географска положба на Балканот, Македонија често била крстопат на различни народи, култури и цивилизации. Низ историјата овде се одвивале многу општествено-политички промени и постојани контакти со други народи. Влијанието на овие контакти се забележува во речникот на македонскиот јазик, а свој одраз има и во топонимијата. Историските околности, преселбите на населението, трговијата и културната размена оставиле траги и во именувањето на градови, села, планини, реки и други географски објекти. Преку топонимите, како важен дел од јазичното и од културното наследство, може да се согледаат историските процеси и влијанијата што се случувале на нашиот простор.

Во рамките на лексиката ќе ги разгледаме топонимите од словенско потекло, но и несловенската лексика, па така ги издвојуваме следниве лексички слоеви:

Словенска лексика

Во топонимијата на Подгор преовладува словенската лексика. Според Станковска (1986: 35) во Полог, а со тоа и во Подгор, задржани се апелативи наследени од **прасловенскиот** период а исчезнати од современата македонска апелативна лексика, коишто претставуваат потврда за историскиот и етимолошкиот континуитет на словенската лексика. Такви се следниве термини: *bregъ, *vьlkī, *vьсъ, *zabelъ, *mulj, *peštъ, *pologъ, *urva. Географски лексички елементи од словенско потекло се документираны во топонимијата уште во 12 век, а во 13 и 14, видно се зголемила фреквенцијата на географски термини, како што се апелативите: *бразда, бреџ, врх, ѓора, ѓумнишиѓе, дол, дубрава, земја, кладенец, локва, луџ, мел, месѓо, нива, ѓек, ѓланина, ѓолоџ, ѓорој, ѓоѓок, ѓреслај, река, сѓуденец* и др.

Дијалектизмите се важен дел од словенската лексика. Тие во себе го носат својот регионален признак а не се активни во речникот на македонскиот јазик. Преку нив најдобро се забележува инвентивноста на жителите при именување на местата. Од топонимијата на Подгор ќе издвоиме неколку дијалектизми: *Врџалике* ‘место на ветер’, *Дублика*, *Дубрајца* ‘дабова шума’, *Пек* ‘место на сонце’, *Пр'екача* ‘нива наспроти друга нива’, *Прилика* ‘слаба земја, каменлива почва’, *Треб'ежина* ‘очистена нива од дрвја и камења’, *Урвишије* ‘провалија’ и др.

Несловенска лексика

Заеднички за сите балкански јазици се географските термини од балканскиот лексички **супстрат** а тие се распространети на целата македонска јазична територија. Како најстари лексеми од илиро-тракиско или дако-мизиско потекло, а некои од нив имаат дури и иранско потекло, се: *биџор*, *карџа*, *рид*, *сџрџа*, *чука*, *шар* (Станкоска 1986: 36). Овие лексеми во целост се вклопиле во граматиката на стандардниот македонски јазик и ги следат македонските зборообразувачки модели. Примери од Подгор: *Биџор* – ледина со камен настанат од водата на синорот со с. Теарце лево од селото, *Биџор Маало*, *Белосџанск'а-Карџа* - карпа над Старо Село, *Гоецк'а-Карџа* - карпа над селото Лешок на Шара, *Дабинче'а-Карџа*, *Врџишки-Рид*, *Гол'ем-Рид*, *Голем'а-Сруџа*, *Голема-Сџрџа*, *Чука*, *Осра-Чука*, *Чука Веџина* и др.

Врз македонскиот јазик а преку него и врз топонимијата, влијание имал и **грчкиот** јазик. Балканските грцизми не навлегле само во македонскиот јазик туку тие станале дел и од другите балкански јазици. Географски термини од грчко потекло се: *друм*, *калуџер*, *колиба*, *куџлина*, *џаџан*, *џрај* и др. Во топонимијата на Подгор, овие лексеми се заложени во следниве топоними: *Друм*, *Друмче*, *Калуџер*, *Калуџерац*, *Калуџере*, *Калуџери*, *Калуџероо*, *Гркчеа Колиба*, *Милеи Колибе*, *Симоа Колиба*, *Куџлина*, *Куџлишиџа*, *Туџан*, *Туџанов-Рид*, *Траџишиџа*.

Во македонската топонимија се одразило и **романското** влијание. Тука спаѓаат лексеми од романско, латинско и од ароманско потекло. И тие, како и грцизмите, застапени се во целата македонска топонимија, а во Подгор ги забележавме следниве: *бачило*, *вино*, *клицура*, *џумба*, *џесџа*. Тие се вградени во следниве топоними: *Аџароо* *Бачило*, *Бачило*, *Бачилишије*, *Виница*, *Тумба*, *Тумбино*, *Тумбиче*, *Џесџа*.

Најголеми траги врз целата македонска јазична територија, но воопшто и на Балканот, оставил **турскиот** јазик. Турските лексички елементи како дел од балканската лексика се интегрирале и во топонимијата. Според Конески (1967: 11-17) географски термини од турско потекло, регистрирани во полошката, а со тоа и во подгорската топонимија, во 15 и 16 век се следниве: *азмак, бавча, бунар, вакаф, дервен, јаруџа, јурија, казан, кајнак, кале, калорма, колџук, кула, маало, орман, сокак, срѝ, џаши, џеџе, џеџија, џеџе, куше, чардак, чаршија, чешма, џаге, шамак*. Од Подгор ќе ги издвоиме следните топоними во кои се заложени турцизми: *Азмак, Бафча Симчеа, Бафче, Бафчинка, Бунар, Беџџов-Бунар, Бунар Длбочки, Кара-Бунар, Вакал, Вакалска-Њива, Вакалски Кошџање, Вакалски-Лозја, Вакалско, Дервен, Аџина Јаруџа, Илоа Јаруџа, Крсџоа Јаруџа, Јурија, Казани, Казаница, Кале, Калорма, Кула, Куле, Бујук Орман, Више Орман, Орман, Орманче, Орман Манчев, Орман Цркварник, Срџорџиџе, Чифџе Јаор, Чифџе-Таи, Теџија, Пеџкоо-Куше, Куше Василео, Чардак, Баш-Чешма, Биолска-Чешма, Висока-Чешма, Горња-Чешма, Горњомалска-Чешма, Грујоа-Чешма, Збиралска-Чешма, Јанкулоска-Чешма, Јоанчеа-Чешма, Јороачка-Чешма, Кумоа-Чешма, Милеска-Чешма, На-Чешма, Нова-Чешма, На-Џаге, Ноо-Џаге, Сџаро-Џаге*.

Областа Подгор ја сочинуваат населени места со мешан етнички карактер, односно има етнички македонски, етнички албански и мешани населени места. Меѓутоа, и покрај таквиот состав, не се забележува значително влијание врз топонимите. За разлика од влијанието на апелативите на другите балкански несловенски јазици, коишто се навлезени во македонскиот јазик, албанските термини претставуваат дијалектизми на албанското население коишто не успеале да се инфилтрираат во македонскиот стандарден јазик и во топонимијата. Ова е уште една потврда дека во населените места каде што денес живее албанско население, во минатото живееле Македонци.

Овде може да кажеме дека се работи за формално албанизирање на македонските топоними без да биде засегната основата на зборот, односно тие се само фонетски адаптирани на албанскиот јазик.

Превод на словенските топоними на албански забележуваме кај примерите: *Еџр* за Горно Маало, *Пошџр* за Долно Маало, *Ара џе Еџра* за топ. *Горна Нива*, *Ара џе Пошџра* за *Долна Нива*, *Вора Пришџајн* за *Пришџински Гроб*, *Гури Крич* за *Крс Камен*, *Друни Демџ Аџас* за *Аџино Дрво*, *Прој Маџ* за *Горни Дол*, *Уј Баро* за *Бела Вода*, *Ура Кишес* за *Цркв'ен-Мосџ*, *Грој е Маге* за *Голем'а-Дуџка*, *Шулони* за *Осој*. Овие примери се од

етнички албанските и од мешаните населени места. Тука мора да го споменеме фактот дека етнички албанските некогаш биле етнички македонски или мешани села.

Во оваа област е застапена и појава на хибридни топоними, каде што е преведен само дел од топонимот, па имаме: *Ара Појиӣ* за *Појова Нива*, *Ара ње Љуснанӣ* за *Љуснано̀ва Нива*, *Бреџа Рекӣ* за *Рекин Бреџ*, *Роџе Трикӣ* за *Трикова Ливада*, *Гури Љамаз* за *Љамазов Камен*, *Гури Пољакӣ* за *Полјаков Камен*, *Ливада ње Ејри* за *Горна Ливада*, *Коора Забелӣ* - *Забел Рио*, *Паџе Воџаљ* за *Мало Паџе*, *Сѣани Рамаданӣ* за *Рамаданов Сѣан*, *Бачило*, *Чешма Амеди* за *Амедова Чешма*, *Чешма Сефери* за *Сеферова Чешма* и др.

И покрај хетерогениот состав на поголемиот број на населени места во рамките на Подгор, сепак албанските топоними се ретки и главно претставуваат фонетско преобразување на словенски топоними, според албанската фонетика, или пак, албански преводи на словенски топоними. Тука не се исклучени и хибридните формации. Важно е дека преведените и фонетски адаптираните топоними функционираат само во меѓусебната комуникација кај албанското население, додека пак на македонското население тие му се туѓи и непрактикувани.

ЕТНИЦИ И КТЕТИЦИ ОД НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА ВО ПОДГОР

Етноним и етник

Најпрво ќе ги дефинираме поимите етничко име или етноним и етник. Во литературата поимите етноним и етник, честопати се поистоветуваат. Ономастиката има прецизно толкување за двата термина. Според Божидар Видоески (1983: 93), етноним претставува сопствено име на етничка група (народ, националност, племе и сл.): Македонец, Словенци, Словени. Трајко Стаматоски (1990 : 227) етнонимите ги именува како вистински етници, и според него, тие претставуваат племенска и етничка, односно национална и државна припадност.

Етниците се дефинираат како имиња на жители на населени места: области, градови, села, населби: скопјанец, тетовчанец, цепчиштанец и сл.

Во некои јазици, како што се германскиот и рускиот, и етниците и етнонимите се сметаат за општи именки, додека во српскиот и во хрватскиот јазик се сметаат за сопствени имиња.

Образување на етниците

Образувањето на етниците е слабо проучувано кај нас. За него се споменува во неколку понови ономастички и зборообразувачки студии и статии. Наставки со кои се образуваат етници, приведени се во Граматиката на македонскиот литературен јазик од Блаже Конески и во Зборообразувањето во современиот македонски јазик од Кирил Конески. Љубица Станковска во монографијата Имињата на населените места во Кумановско, ја дава дијалектната форма на етниците и ктетиците, а покрај неа, и официјалната. Во Правописот на македонскиот јазик од 2017, во делот Географски и други имиња среќаваме и етници и ктетици.

Етниците се образуваат од топонимите (во потесна смисла, од ојконимите), според одредени граматички правила, и според тоа влегуваат во стандардниот јазик. Нивното образување е со употреба на суфикси, кои се додаваат на основата на ојконимот. При зборообразувањето на етничките имиња доаѓа до низа морфолошки промени: кратење или проширување на полната форма на ојконимот кон која се додава кратка или проширена наставка.

Суфикси со кои се образуваат етнички имиња во македонскиот јазик се следниве: *-ин, -јанин, -чанин, -ец, -анец, -јанец, -чанец*. Посебно активен суфикс за изведување називи на жители на населени места е суф. *-чанец* (Конески 1995 : 64-65).

Етниците и ктетиците чиешто образување ќе го прикажеме во нашиот труд, претставуваат изворни единици, запишани од теренските испитувања на оваа област.

Во продолжение следуваат примерите образувани со наведените суфикси, за м.р. едн.

-ец (диј. *-ац*): *роѓачеац, сѿар'еселац,*

-анец (диј. *-анац*): *враѿн'ичанац, џл'оѓанец, добр'ошиѿанац, бел'ојшиѿанац, јаж'инчанац, џеѿ'ишиѿанец*

-јанец (диј. *-јанац*): *бр'езјанец*

-чанец (диј. *-чанац*): *варв'арчанец, једо'арчанец, ѿор'ојчанец, неѿрошиѿенчанец, ѿрвчанец, ѿрш'овчанец, ѿе'арчанец,*

-(ј)анин: *бр'езјанин, 'огранин, слаѿинчанин, ѿрш'овљанин,*

-чанин: *оѿ'унчанин, варв'арчанин, враѿн'ичанин, јелошн'ичанин, слаѿинчанин, сеѿ'олчанин.*

Во образувањето етници од ж.р. учествуваат суфиксите: *-ка -чанка, -(ј)анка*. Се разбира, и тука доаѓа до морфонолошки промени на основата, како што се: кратење или проширување на основата, едначење по звучност:

-ка: *сѿар'еселка, роѓачевка, ѿе'ѿовка;*

-чанка: *једо'арчанка, јелошн'ичанка, оѿ'унчанка, ѿор'ојчанка, сеѿ'олчанка, варв'арчанка, ѿрвчанка, ѿрш'овчанка, слаѿинчанка, ѿе'арчанка, ѿеѿ'овчанка;*

-(ј)анка: *бр'езјанка, добр'ошиѿанка, џл'оѓанка, јел'ошанка, леш'очанка / л'ешанка, 'огранка, бел'ојшиѿанка, џеѿ'ишиѿанка;*

Множинската форма на етниците од ж.р. е редовно застапена со наставката *-е*: *бр'езјанке*, *добр'ошијанке*, *џ'лоџанке*, *роџачевке*, *сѿар'еселке*, *врајн'ичанке* и тн.

Образување на ктетиси

Ктетик (грч. κτητικός ktetikos - посвоен, присвоен) претставува присвојна придавка изведена од името на населеното место (или од етникот или етнонимот). Како најпродуктивен придавски суфикс за образување придавки изведени од именки е суфиксот *-ски* со неговите варијанти *-чки*, *-шки*. При поврзувањето на суфиксот со основата, во зависност од нејзиниот завршеток, се јавуваат различни морфонолошки промени. Од нашиот материјал, ќе ги издвоиме следниве образувања:

- Од имиња што завршуваат на *-а*, *-о*, *-е*, *-и*, основата се добива со отфрлање на завршетоците, на којашто се додава суф. *-ски* или неговите варијанти, пр: Теарце – *ѿ'еарски/ѿ'е'арчански*, Једоарце – *јед'оарски*, Отуње – *'оѿунски*, Варвара – *'варварски*, Стар'е-Село – *сѿар'еселски*, Рогачево – *роџачески*, Јажинце – *јаж'иначки*.
- Со проширување *-(j)ан-ски* се образуваат имињата кои завршуваат на *-а*, *-о*: Непроштено – *неѿ'ошијански*, Брежно – *бр'езјански*.
- Кај имињата што завршуваат на сонант, основната форма се сведува на зборообразувачка основа: Порој – *ѿ'оројски*.

РЕГИСТАР НА ЕТНИЧКИ И КТЕТИЧКИ ИМИЊА ОД НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА ВО ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

1. **Беловиште** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *беловишијанец / беловишијанин*, *беловишијанка*, *беловишијани*. **2.** (кт.) *беловишки*.
2. **Брежно** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *брџанец / брџанин*, *брџанка*, *брџани*. **2.** (кт.) *брџански*.
3. **Варвара** (село во о. Теарце), *ж.* **1.** (етн.) *варварчанец/варварчанин*, *варварчанка*, *варварчани*. **2.** (кт.) *варварски*.

4. **Вратница** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *врай̄ничанин, врай̄ничанка, врай̄ничани.* **2.** (кт.) *врай̄нички.*
5. **Глоѓи** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *џлоѓанин, џлоѓанка, џлоѓани.* **2.** (кт.) *џлоцки*
6. **Доброште** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *доброш̄танин, доброш̄танка, доброш̄тани.* **2.** (кт.) *доброшки.*
7. **Ѓермо** (село во о. Тетово). **1.** (етн.) *џермовчанец, џермовчанка, џермовчани.* **2.** (кт.) *џермовски.*
8. **Јажинце** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *јажинчанин, јажинчанка, јажинчани.* **2.** (кт.) *јажинечки.*
9. **Једоарце** (село во Тетовско). **1.** (етн.) *једоарчанец, једоарчанка, једоарчани.* **2.** (кт.) *једоарски / једоаречки.*
10. **Јелошник** (село во о. Теарце), *м.* **1.** (етн.) *јелошничанин, јелошничанка, јелошани / јелошничани.* **2.** (кт.) *јелошнички.*
11. **Лешок** (село во о. Теарце), *м.* **1.** (етн.) / *лешочанец, лешочанка, лешочани.* **2.** (кт.) *лешочки .*
12. **Непроштено** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *нејрош̄тенец / нејрош̄тенчанин, нејрош̄тенка, нејрош̄тенчани.* **2.** (кт.) *нејрош̄тенски.*
13. **Нераште** (село во о. Теарце). **1.** (етн.) *нераш̄тенчанец, нераш̄тенчанка, нераш̄тенчани.* **2.** (кт.) *нерашки / нераш̄тенчански.*
14. **Одри** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *одранин, одранка, одрани.* **2.** (кт.) *одрански/ одарски.*
15. **Орашје** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *ораш̄јанин, ораш̄јанка, ораш̄јани.* **2.** (кт.) *орашки / ораш̄јански.*
16. **Отуње** (село во Тетовско). **1.** (етн.) *ој̄унчанин, ој̄унчанка, ој̄унчани.* **2.** (кт.) *ој̄унски.*
17. **Порој** (село во Тетовско). **1.** (етн.) *ј̄ороец, ј̄оројка, ј̄оројци / ј̄оројчанец, ј̄оројчанка, ј̄оројчани.* **2.** (кт.) *ј̄оројски.*
18. **Првце** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *ј̄рвценчанец, ј̄рвценчанка, ј̄рвценчани.* **2.** (кт.) *ј̄рвценчански .*
19. **Пршовце** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *ј̄ршовчанин, ј̄ршовчанка, ј̄ршовчани.* **2.** (кт.) *ј̄ршовечки* (според Картотека *ср.* **1.** (етн.) *ј̄ршовљанин, ј̄ршовљанка, ј̄ршовљани.* **2.** (кт.) *ј̄ршоечки).*

20. **Рогачево** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *ро̄гачевчанец, ро̄гачевчанка, ро̄гачевчани / ро̄гачевци.* **2.** (кт.) *ро̄гачки / ро̄гачевски.*
21. **Сетоле** (село во Тетовско). **1.** (етн.) *се̄џолчанец, се̄џолчанка, се̄џолчани.* **2.** (кт.) *се̄џолечки / се̄џолски.*
22. **Слатино** (село во о. Теарце), *ср.* **1.** (етн.) *сла̄џинчанин, сла̄џинчанка, сла̄џинчани.* **2.** (кт.) *сла̄џински.*
23. **Старо Село** (село во о. Јегуновце). **1.** (етн.) *сӣџароселчанин, сӣџароселчанка, сӣџароселчани.* **2.** (кт.) *сӣџароселчански / сӣџароселски.*
24. **Теарце** *ср.* **1.** (етн.) *џе̄арчанец, џе̄арчанка, џе̄арчани.* **2.** (кт.) *џе̄аречки // џе̄арски.*
25. **Џепчиште** (село во Тетовско). **1.** (етн.) *џе̄џишӣџанец, џе̄џишӣџанка, џе̄џишӣџани.* **2.** (кт.) *џе̄џишки.*

ЗАКЛУЧОК

Во овој труд направена е комплетна анализа на 2216 топонимски единици регистрирани во областа Подгор – Тетовско. Подгор е област во Полошкиот регион во која е доминантно албанското население. Имајќи го предвид релативно ограничениот опсег на истражуваниот терен, добиениот фонд на топоними не само што ги задоволува однапред поставените критериуми, туку претставува и релевантна и статистички репрезентативна база за јазични анализи.

Најголемиот дел од материјалот е собран од самиот терен, дел од наша страна и дел од картотеката на Одделението за ономастика при ИМЈ, собирани во шеесетите и седумдесетите години од минатиот век. Мал дел од материјалот е ексцерпиран од историски извори, географски карти и монографии со содржини од овој крај.

Во делот Ојконимија опфатени се 27 ојконими кои спаѓаат во областа Подгор, вклучувајќи и две исчезнатите населби. За секој ојконим одделно е даден историски и современ опис за видот, местоположбата, населението, архитектурата на населеното место, како и етимолошко толкување на името. Речиси сите ојконими се од словенско потекло. Само за три ојконими имаме дадено етимолошко толкување кое се поврзува и со супстратно потекло. Најчести се образувањата од лично име, ојконими со хидрографска основа, со оронимска и со фитонимска основа. Најголемиот број од ојконимите претставуваат елиптични имиња настанати по пат на супстантивизација од некогашни двокомпонентни состави. Ојконимот *Сџаро Село* е единствениот двокомпонентен ојконим.

Во второто поглавје направивме лексичко-семантичка класификација на сите топоними, без разлика дали нивното потекло е словенско или несловенско. Начелно, според оваа класификација, топонимите се поделени на две групи: 1) топоними образувани од апелативи и 2) топоними образувани од оними. Првата група е поделена на две подгрупи: 1) топоними образувани од нелични апелативи и 2) топоними образувани од лични апелативи. Втората група е поделена на три подгрупи: 1) топоними образувани од етноними, 2) топоними образувани од антропоними и 3) топоними образувани од други

топоними. Од основната поделба заклучивме дека најголем дел од топонимите се образувани од апелативи.

Во следниот дел од трудот направивме структурно-граматичка класификација на топонимите од областа Подгор, Тетовско. Со оваа класификација ги откриваме правилата и моделите според кои се создавале топонимите во еден конкретен регион на нашата земја. Од структурен аспект, топонимите може да бидат: 1) еднокомпонентни топоними и 2) сложени или композитни топоними. Во рамките на еднокомпонентните, се изделуваат две подгрупи: 1) недеривувани или примарни и 2) деривувани или секундарни топоними. Во рамките на втората група, сложени или композитни, исто така се изделуваат две подгрупи: 1) топоними сложенки и 2) топоними состави, кои понатаму се делат на помали подгрупи. Примарните (недеривувани) топоними најчесто претставуваат именски апелативи коишто се јавуваат во две разновидности: нелични и лични именки. Топонимите коишто според лексичко-семантичката класификација беа најбројни и најразновидни, спаѓаат токму во групата образувана од нелични именки. Личните именки во функција на недеривувани топоними се ретки и непродуктивни. Тие имаат метафоричко значење, односно претставуваат нетопономастички апелативи а од нашиот материјал во оваа група спаѓаат само два примера: *Рибар* и *Калуѓер*. Придавките и етнонимите ретко се јавуваат во функција на топоними. Секундарните (деривувани) топоними претставуваат т.н. суфиксни топоними, добиени главно со супстантивизација на придавките и на глаголите од некогашните првични сложени синтагматски топоними. Во рамките на оваа група, топонимите ги поделивме во две подгрупи: 1) топоними со флексивна деривација, во чишто рамки ги издвоивме подгрупите: топоними - множински форми и топоними - членувани форми; 2) топоними со зборообразувачка деривација: топоними образувани со суфикси (именски и придавски суфикси); топоними образувани со префикси и префиксно-суфиксни образувања. Како најбројна група од сложените или композитни топоними се покажаа зависните топонимски состави.

Во следното поглавје дадени се дијалектните особености на говорот во областа Подгор, односно одделни јазични специфики на населените места кои се рефлектирале и во топонимијата. Акцентот е определен на третиот слог од крајот на зборот кај трисложните и кај повеќесложните зборови (сп. *Ам'ајлија*, *Бавчиче*, *Бач'илишиџе*, *Врбос'арница*, *Гојд'аришиџе*, *Пар'адница* и тн.). образувањето на акцентски целисти во овој регион е позната појава која се одразила и во топонимијата, па имаме: *Заг-Лозје*, *З'аи-*

Орман, Збиралск'а-Чеима, Јане'о-Нифче, Канд'ил-Кошиџан, Крив'о-Долце, Маринко'а-Нива, Марко'а-Млака и тн. При обработката на топономастичкиот материјал, како од картотеката, така и од теренските истражувања, забележавме интересна појава при образување на акцентски целисти кај двокомпонентните топоними, од кои втората компонента е еднословна именка. Имено, тука се јавува отстапување од третосложното акцентирање и акцентот паѓа на пенултима, пр: *Брезјанск'у-Пут, Варварск'у-Пут, Виш'е-Пут, Влашк'у-Мос, Железн'у-Мос, Лез'ов-Мос, Вук'ов-Лаз, Перов-'Лаз, Петк'ов-Лаз, Ранч'ев-Лаз, Шурн'ов-Лаз*. Вокалниот систем на областа Подгор е шесточлен. Покрај основните вокали, во него е застапен и темниот вокал од среден ред /ǎ/ како рефлекс на *ъ, *ь, *o, *ъ2 и на *ј. Во рамките на вокалниот систем, ги разгледавме континуантите на старите вокали коишто се одразиле во топонимијата, како и одделни консонанти и гласовни групи. Во рамките на морфологијата ги разгледавме категориите род, број и определеност кај топонимите.

Петтата глава ја посветивме на лексиката вградена во топонимите на областа Подгор. Во Топонимијата на Подгор преовладува словенската лексика. Дијалектизмите се важен дел од словенската лексика. Тие во себе го носат својот регионален признак а не се активни во речникот на македонскиот јазик. Преку нив најдобро се забележува инвентивноста на жителите при именување на местата. Од топонимијата на Подгор ќе издвоиме неколку дијалектизми: *Врџалике* 'место на ветер', *Глајце* 'глава, заоблена височинка', *Дублика, Дубрајца* 'дабова шума', *Пек* 'место на сонце', *Пр'екача* 'нива наспроти друга нива', *Прилика* 'слаба земја, каменлива почва', *Треб'ежина* 'очистена нива од дрвја и камења', *Урвишиџе* 'провалија' и др. Од несловенска лексика, застапени се географските термини од балканскиот лексички супстрат (*Дабинче'а-Карџа, Врџишки-Рид, Голем-Рид, Голем'а-Сруџа*), потоа балканските грцизми (*Друм, Друмче, Калуџер, Калуџерац*), романизмите (*Бачило, Бачилишиџе, Винаца, Тумба, Тумбино, Тумбиче, Цесџа*) и секако, турцизмите (*Азмак, Бафча, Дервен, Јаруџа, Бунар, Кале, Орман*). Албанските топоними се ретки и главно претставуваат фонетско преобразување на словенски топоними, според албанската фонетика, или пак, албански преводи на словенски топоними. Тука не се исклучени и хибридниите формации.

Во шестиот дел во целост ги обработивме етниците и ктетиците од населените места во областа Подгор. Најпрво ги дефиниравме поимите етник, етноним и ктетит и

начинот на којшто се образуваат. Потоа ги дадовме дијалектните називи и на крајот Регистар на етници и ктетици како предлог за стандардизација.

Веднаш по заклучокот е даден регистар на топонимите. Во регистарот, по топонимот следува информација за населеното место на коешто му припаѓа тој топоним, како и опис на географскиот објект што е именуван со него. Кај преведените топоними е дадена и информација за дублетната форма, како и информација за тоа дали топонимот е преведен македонски топоним на албански или, пак, е новосоздаден албански топоним, што е многу ретка појава.

На крајот од трудот е приложен список на користената литература.

РЕГИСТАР НА ТОПОНИМИТЕ ВО ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

Абазо: (Абазово) - багремова шума над село; бела ерозивна земја (Слатино)

Абдуло (<Абдулово) - нива в поле (с. Доброште)

Аз'изо (<Азизово) - бавчи со зарзават (с. Доброште)

Азмак - мочурливо место. (с. Варвара)

Ајдар'о-Бачило - планинска месност в планина; рамно место во Вртишта (с. Брезно)

Ајдароо-Бачило - бачило во букова шума, под Чифте Таш. (с. Варвара)

Али Ризови Коштање - костенова и дабова шума над село во месноста Забал (Слатино)

Аливерница (<Оливерница) - мрачлива месност во букова шума под планината; антропоним Оливера. (с. Варвара)

Алтипатлак - нива во вид на пиштол. (Сетоле)

Амајлија - ледина в поле; името: форма на триаголник бидејќи рабовите ги претставуваат браздите со вода; оваа е во средина (с. Глоѓи)

Амајлија - плодни ниви (Лешок)

Амамличе- дабова шума и ореви кон с. Орашје; -амам (тур. збор) (с. Вратница)

Амличе- костенова шума северно над село (с. Вратница)

Ан - некогашен Ан на патот, сега бавчи под село. (с. Непроштено)

Ан - овошки, ниви и ливади; овоштарник од стари јаболка; под село; -ан: куќичка на патот; (с. Вратница)

Андрев Гроп - ливади (с. Једоарце)

Андр'ој-Башче (< Андрови Бавчи): овошни насади северозападно над село (Вратница)

Андро: - ливади (с. Вратница)

Анејчина Купина - брежна месност во дол, десно од селото; името: Анејца (жена) (с. Брезно)

Аништа - месност (Лешок)

Ара те Попит (алб. превод на Попова Нива) - месност со остатоци од стари гробишта (Нераште)

Ара е Епра (Горна Нива) - нива (Ѓермо)

Ара те Љусњанит (алб. нива) (Јажинце)

Ара е Поштра (Долна Нива) - нива (Ѓермо)

Ара те Никас (алб. превод од Никова Нива) - ниви и ливади (Ѓермо)

Арапечки Камен - падинка со камен, лево, над село, близу до сувиот дол (с. Варвара)

Арвалина - ливада во лескова шума; името - можеби урвалина или сл. (с. Варвара)

Аргач - месност во Стар Забел под планината; легалиште за говеда (с. Варвара)

Аргачишта - месност со дабова шума над село; сушни ниви; аргачи (с. Одри)

Асаничинин-Дол - дол и шума (с. Једоарце)

Ацице - ниви в поле (Џепчиште)

Ацина Јаруга - месност во долот на река Бистрица; името: ација од фамилијата Зургулои; го менил правецот на текот на реката (Теарце)

Ацина Леска - шума и ливади (с. Једоарце)

Ацино - брежна месност со костенова шума (с. Варвара)

Ацино - сливарник (место со сливи-џанарики) (с. Брезно)

Ашикица (мусл. име) - ниви в поле, на синорот со с. Џепчиште (с. Непроштено)

Бавче Отушечки - порано ова место било манастирско (Пршовце)

Бавчиче - ливади (Отуње)

Багреми - багремова шума више село (с. Јелошник)

Базар (вид трева) - пасиште над село; базар, папрат и букова шума (Старо Село)

Базент - сегашниот базен за капење под село (с. Вратница)

Базо-Њивиче (<Базово) - голинче во букова шума в планина (с. Брезно)

Бајрак - раскрсница на патиштата покрај пругата; некое време (од I светска војна) имало овде некој знак со дрва (Теарце)

Бајрамоа-Њива (<Бајрамова) - месност со нива под село; сопствена нива (с. Варвара)

Бајчико: - лево од селото, месност со костен (с. Брезно)

Бања - месност со извор (Лешок)

Бањинско Маало - маало (Лешок)

Бара - месност в поле, јурија со вода (порано); сега задружни ниви (Слатино)

Бара - ниви под пругата; биле мочуришта порано; не биле ниви (Теарце)

Бара - овошни насади северно над село; млаки (с. Вратница)

Бати Соба (куќа во дол) - в село, во долот; шклапнала, пропаднала куќата (Теарце)

Бафча Симчеа (<Симчева) - месност со черешни и јаболка среде село (с. Варвара)

Бафче - месност близу Лјаништа; лево од с.Брезно (Теарце)

Бафче (<Бавчи) - месност со ливатчиња под село (с. Варвара)

Бафчинка - ливада више село; рамно; букови грмушки; името: поради рамното место (с. Брезно)

Бачилишта - сушни ниви над село; некогаш имало бачило (с. Брезно)

Бачилиште - месност во букова шума под планината, десно; овде порано имало бачила. (с. Варвара)

Бачилиште - месност под Попоа Ливада под планината; имало бачило (с. Одри)

Бачило - месност више шумата; има бачило (с. Јелошник)

Баш Чешма - чешма (Порој)

Бего: (<Бегово) - нивчиња на брег десно од селото (с. Јелошник)

Беглешки Гумења - месност под село в поле; се врши жито; името: оваа месност в поле била од бегови (с. Глоѓи)

Беглички Гумења - месност во лешечки синор в поле (с. Брезно)

Бе'личк'о-Гумно - ниви в поле, веднаш под селото; беглерско било гумното (Отушиште)

Бејг'ов/ф-Бунар - бунар в поле (Слатино)

Бел-Дол - дол што тече низ месноста Бела Земја; багрем; десно од селото (Старо Село)

Бел-Камен - месност (Порој)

Бел'а-Вода (алб. Уј Бард) - извор (Гермо)

Бела Јасика - ниви и ливади (Лешок)

Бел'а-Вода - извор (Пршовце)

Бел'а-Вода - извор во букова шума в планина (Геоарце)

Бел'а-Вода - млака во нива, десно од селото (с. Брезно)

Бел'а-Вода - тече нечиста вода (Сетоле)

Бел-Дол - ерозивна месност со бела песоклива земја кон Старо Село (с. Вратница)

Бел'енице - ливади в планина; сајбиски; „сложно“ место во букова шума (с. Брезно)

Бел'етинац - ниви сушни над село лево (с. Јелошник)

Б'елимен - голина на пат од с. Лешек кон с. Варвара (с. Варвара)

Белимен; Бела земја -извор и место на патот од Лешок за Брезно (Лешок)

Бел-Камен - ниви в поле; сега нема камен (Слатино)

Бел-Камен - ниви сушни десно над село; има камења бели (с. Брезно)

Бел-Камен - дабова шума со бел камен на тумбата кон с. Нераште (с. Вратница)

Белојшки-Лозја - лозја в поле, кон с. Беловиште (с. Вратница)

Б'елојшко - ниви в поле кон синорот на с.Белојште (с. Одри)

Белојшки Бачила - место северозападно од селото (Беловиште)

Белојшки Ливаде - ливади во месноста Ракоац кон с. Белијште (с. Вратница)

Белостанск'а-Карпа - месност со букова шума, леска и смрека; карпа висока ерозивна (ројна) месност над село; под карпата извор со обилна вода; водата се носи во селска чешма (Старо Село)

Белостанск'и-Дол - песоклив дол со букова шума над село (Старо Село)

Белош - ниви в поле (с. Доброште)

Белош - ниви под село; јако место-плодно; црна земја (с. Глоѓи)

Белош-Пут - пат од селото до полето во месноста Орман; поради што минува низ месноста Белош (с. Глоѓи)

Беќироо (<Беќирово) - ниви в поле кон нерашки синор; според сопственикот (с. Одри)

Бигор – ледина со камен настанат од водата на синорот со с. Теарце лево од селото (Слатино)

Бигор Маало - маало (Теарце)

Бигор - лозја во малото Бигор; има наслаги од бигор кој се таложи од киселата вода вода; карпи од бигор (Теарце)

Бил’ајко: К’оштање - месност со костени и шума над село (с. Непроштено)

Било - ливади во широка брежна месност; срт планински; името: било (географски поим) (с. Брезно)

Биојца - ливади в поле; (оревови дрвја) (с. Одри)

Биол’о-Камче (<Биолово Камче) - камен, карпа висока во планината кај месноста Пичкопојца (с. Брезно)

Биолска-Чешма - чешма среде село; постои биолска фамилија: Биоловци-постои легенда за прекарот на оваа фамилија (с. Брезно)

Бисра (<Бистра) - голина со убава трева во планина (Теарце)

Бистрица (<Бистрица) - голо пасиште во планината, над букова шума (с. Брезно)

Бистрица - планинска месност со бачила; лево од р.Бистрица; името по р.Бистрица (Теарце)

Бистрица - река (Пршовце)

Бистричко Бачило - врв на ридот од каде извира Бистрица (Пршовце)

Благоштиње (<Благовест) - месност со црквиче; се оди на Благовест над село; карпеста месност; празник: Благовештение (с. Јелошник)

Блатишта - ниви (Гермо)

Блештео (<Блештево) - пространа месност со пасиште, лево под село (Старо Село)

Богданоа-Шума - сопствени букова шума во сушни ниви над село, лево (Старо Село)

Богданокев Камењ - две големи карпи во брежна месност веднаш над село; едната од нив е Богданокев Камењ (с. Јелошник)

Боглеац - месност и извор (Јажинце)

Богоа-Њива (<Богојова Нива) - голина во букова шума, в планина; има и липи (с. Доброште)

Богомила - бавчи лесво од селото; две месности со исто име, една спроти друга (с. Варвара)

Бог'оројца (<Богородица, Богоровица) - костенова и липова шума над село; има икониче; место засидано со камен; се доаѓа на Богородица (с. Доброште)

Бож'анеќо: (<Божанеќово) - костенова шума, лево од селото (с. Брезно)

Божд'арица - име на дол со вода до селото (с. Брезно)

Божино'о-Лозје - во месноста Дрениче (с. Варвара)

Божна Ливада – месност со ливади; врби и вода, извори над село (Отуње)

Бож'оара - ниви в поле; цвеќе божур (с. Вратница)

Боз - ниви в поле; според растението (с. Одри)

Бозм'ан-Брес (<Бозман Брест); и: **Бозманица** - (I назив-турците II назив-македонците); ниви слаби; се сее повеќе бостан и тутун; до пругата; името: Боз (растение) (Теарце)

Бозоа-Падина (<Бозова) - папрати боз(растение во падина); букова шума; под планината (Теарце)

Бозо-П'адина (<Бозова Падина) - букова шума и леска во планината; -боз (растение) (Отушиште)

Бојк'ев-Рид - костен и даб, леска и габрика над село (с. Вратница)

Бојко: Бачило (<Бојково) - месност со букова шума под планината; порано овде имало бачило; лично име (с. Варвара)

Бојк'о-Лаз (<Бојков Лаз) - ливада среде букова шума; млациште со врби; има трева - сука која се плете како камшик (триаголесто); кон с.Брезно (с. Варвара)

Бојски Лазое - забел (Беловиште)

Боро-Ливада (<Борова Ливада) - жичарница по која се пренесуваат трупови букови од шумата; два извора; над село (Старо Село)

Бостаниште - ниви и бавчи со зеленчук в поле, источно (с. Одри)

Бошевци - ниви (Ѓермо)

Бошк'ов-Слон - месност над село до Стар Забел; појатка (с. Варвара)

Брадиноо - место кај гробиштата (Беловиште)

Бразда - месност од кај што почнува селската бразда од р.Бистрица (Теарце)

Бразда - сушни ниви брежни над село лево; селска бразда од Поника за в село (с. Јелошник)

Брајко: (<Брајково) - дабова шума и костен кон синорот на село Доброште (над селото Доброште); име: Брајко, лично име (с. Јелошник)

Брајкоа-Њива - орница под планината; пасиште (с. Одри)

Брана - брана над селото (Пршовце)

Брана - новата брана која ја регулира водата во каналите за фабриката Југохром (Отушиште)

Браненица - букова и лескова шума над село, десно (Старо Село)

Браненица - ливади над село, северозападно (с. Вратница)

Браненице - ниви и ливади в поле под пруга (с. Непроштено)

Бранкоа-Њива - ниви и ливади (Беловиште)

Брашнарка - брежна сушна нива, лево од селото; пасиште; брашно. Постои апелатив (с. Варвара)

Брезјанск'и-Пут - пат за селото Брезно (Слатино)

Брезјанск'и-Мост - мост преку реката кон с. Брезно (Лешок)

Брекиња - брдо (Ѓермо)

Брес(т) - ниви в поле; поради видот на дрвото (с. Одри)

Бреслике (множ.) - ниви в поле под државн. пат (с. Непроштено)

Брешлиќе (<Бреслики) - брежна месност со брес (брс); растение (с. Варвара)

Брза-Вода - извор (Ѓермо)

Бриница - дупка за угинати животни во полето под село (Слатино)

Брл'а-Вода - ливади обградени со евови дрвја в поле; извор, водно име (с. Одри)

Бри'еница - шума (с. Једоарце)

Брце - гробишта (Сетоле)

Брце - тумба више село; збиралиште за младичите и девојките од с.Отуње и с.Сетоле; више село тумба (Отуње)

Буац - источно од селото, ниви в поле (с. Одри)

Бубушеница (<Бубупченица) - ниви сушни под село, лево (Старо Село)

Буз'ов-Лак - шума (Сетоле)

Бузо-Падина - ледина, шума (Пршовце)

Бујук-Орман (Голем Орман) - букова шума во планинската месност Вртишта (с. Брезно)

Булин-Гроп - место над селото, тука била закопана некоја була (Лешок)

Булино- место над гробиштата каде се обесила булата (Лешок)

Бунар - место покрај патот Лешок-Жилче (Лешок)

Бунар Дл'џбочки – бунар, според името на село Длџбочица, Р Србија (с. Јажинце)

Буневци - маало (Сетоле)

Бункер - партизанска земуница во букова шума во месноста Јелика - Мал Орман (с. Вратница)

Буче - ливади, букова шума над село; извори, млаки, поточе (с. Вратница)

Бучејца - извор (Лешок)

Буческо Маало - маало (Лешок)

Бучко Кладенец (<Бучков Кладенец) - ливади в планина со извор во букова шума (с. Брезно)

Бучкоо - ниви (Порој)

Бучлике - букова шума со нива во средина над село; името: бука (с. Брезно)

Буца - шума (Ѓермо)

Буцак - месност под Лазое Ливаде до Лешечка Река, над село, лево; длабнатино како корито, околу букова шума (с. Варвара)

Буцак - шума (с. Једоарце)

Буцо:-Лозје (<Буцово) - ледина и лозја со овошки в село; според сопственикот (с. Одри)

Вървица - ниви и ливади, еволава, јасикова шума в поле (с. Глоѓи)

Вакал - месност со овошки више село // Вакаф (с. Непроштено)

Вакал (<Вакаф) - црквен двор в село; овде се правеле собири за време на верските празници (Теарце)

Вакал (Вакаф) - селска месност сред село, збиралиште (Отушиште)

Вакалска-Нива - нива в село; училиштето (Старо Село)

Вакалск'а-Њива - порано нива, сега пасиште кон с. Орашје; селаните заеднички ја обработувале (с. Вратница)

Вакалски Коштање (<Вакафски Костени) - месност до селото десно, со костен; вакафско место со гробишта селски (с. Брезно)

Вакалски-Лозја - лозја десно од селото (с. Непроштено)

Вакалско (<Вакафско место) - вакафски костени, лево, кон с. Брезно; архаичен топоним (с. Варвара)

Вакалско (<Вакафско) - костени и сливи над село, десно (с. Доброште)

Вакалско (<Вакафско) - ливада в поле; (црквена ливада); ниви (с. Одри)

Вакалско (Вакафско) - вакафски брестови в поле; сега исечени (Слатино)

Вакаф - порано имало црква посветена на св. Никола (Порој)

Вакафска-Ливада - ливада (Сетоле)

Ваќуско (Вакавско) - ниви под пруга, в поле (Цепчиште)

Вакалчани - маало (Теарце)

Ваљаец - бавчи и лозја (Беловиште)

Варварски Коштање - месност со костени (Лешок)

Варварск'и-Пут - коњски пат од Лешок кон Варвара (Лешок)

Вардар - пасиште покрај Вардар (с. Вратница)

Вардар - река (Г. Орашје)

Вареник - дабова шума десно од селото; вакавска корија (Старо Село)

В'ареник - шума (с. Једоарце)

Варје - ливади со костени (Отуње)

Варница - ниви под село; има варница (Старо Село)

Василе'о-Трло - ниви в поле; некогаш Васил имал трло тука (с. Вратница)

Васоо - ниви над лешочко кале (Лешок)

Веап Каино Бачило - бачило во планинска-падинка во месноста Бистрица (Теарце)

Веапо-Б'ачило - бачило покрај р. Бистрица (Пршовце)

Велесто-Камење - ливади под село (Беловиште)

Велкојца (<Велковица) - ниви в поле; името според сопственикот (с. Одри)

Вељојчина-Ливада - ливада; Вељоица (с. Варвара)

Венци - пасишта, ораници и дабова шума над село; шумичката има форма на венец (с. Вратница)

В'епк'ино-Б'ачило - бачило в планина (Отушиште)

Веселиноо - нивје (с. Варвара)

Весоа Воденца - место и воденица (Лешок)

Весој Коштање - месност над коњскиот пат за Варвара (Лешок)

Видакоац - рамно место на планината (Беловиште)

Видоец - лозја; гробишта селски; више село (Теарце)

Виница - лозја под село; име: од памтивек овде биле лозја; се најдени и земјени садови-врчви, во кои се чувало вино (с. Јелошник)

Вир - ниви в поле на синорот со с. Џепчиште, нема вир (с. Непроштено)

Вир - ниви сушни над село; некогаш имало вир; сега има вир (с. Јелошник)

Вирја - пасишта и голина во букова шума под планината (Старо Село)

Вирје - месност со костени (Отуње)

Вирје - шума, има вода (с. Једоарце)

Вирои - лескова и дабова шума, десно од селото; на граница со слатински синор (с. Брезно)

Висока-Чешма - месност со букова шума; голем студен извор над село; познат апелатив; името според местоположбата (Отуње)

Високи-Камен - месност меѓу с. Лешок и Варвара (с. Варвара)

Виш'е-Пут - месност со ливади в поле, више полскиот пат; овошки (с. Одри)

Виш'е-Јаз - овошки над село (с. Вратница)

Више-Орман - големо пространство со ниви в поле (с. Непроштено)

В-Лазик - дабова шума над село, десно; хипок.-лаз (Старо Село)

Влак - пат дрварски за в село; влак (=влачење) (Старо Село)

Влак - стрмно место (Сетоле)

Влашк'и-Мос (<Мост) - мост на Бистрица и месност до него; в планина (Тearце)

В'оденце – месност, имало воденици (с. Јажинце)

Војников-Забел / Војникоо - забел (Беловиште)

Војничца - ниви в поле (Старо Село)

В'олчак - шума (с. Једoарце)

Волче - месност со шума (Једoарце)

Волчек - селска утрина каде преку зима се слуша виене на волци (Сетоле)

Вора Приштајн (алб. од Приштински Гроб) - место (Јажинце)

В'отник - бавчи (с. Једoарце)

Вотник - брежна месност со дабова шума; пасишта над село (с. Непроштено)

Вотњик - месност со овошни градини под село; топонимичен апелатив (Отуње)

Воќњик - ливади со овошки в село (Старо Село)

Вр (<Врв) - врв, голина; околу има букова шума; планинска месност (с. Брезно)

Вр (<Врв) - голина во планината, највисокото место (с. Јелошник)

Вр (<Врв) - сротот на планината Ливадица (с. Вратница)

Враж'и-Вир - вир во долот на реката кон синорот на с.Белојште; над село; водата паѓа од камен во вир; водно име (с. Одри)

Врањак - шума (Беловиште)

Врж'и-Вир - вир кај водопадот; тука се бањаат (Беловиште)

Вратничка Река - река (Г. Орашје)

Вратничка Кривина - месност и кривина помеѓу Беловиште и Вратница

Вратничко - ниви сушни во поле кон с.Доброште; некогаш овие ниви ги имал некој сопственик од с.Вратница (с. Одри)

Вратничко Езеро - езеро под џадето (Вратница)

Врача - место во Тенеќе Маало со остатоци од црква св. Врачи, но денес е приватен имот (Лешок)

Врбе - леска, ливади (Отуње)

Врбе (<Врби) - овошни насади в село; има и врби; поради врбите (с. Вратница)

Врбица - месност под пругата со ниви; има врби (Теарце)

Врбиче - ниви в поле под пругата (с. Непроштено)

Врбјарник - месност в поле под пруга, со млади врби (с. Непроштено)

Врбоац (<Врбовац) - овошни градини, имало и врби; сега ги нема; в село; месност со врби (с. Вратница)

Врбосарница - сушни ниви над село во брежна месност; нема врби (с. Брезно)

Врвеж - ниви в село; патишта за сите страни (Старо Село)

Врвеж - овошни градини над село; раскрсница на патишта: Отуње-планина-Варвара-Сетоле; постои апелатив (Отуње)

Вржи-Глав (<Врзи Глава) - ливади со извор кон с.Белојште в поле; кој пие од водата го боли глава; неарна вода (с. Вратница)

Ври'ен-Вир - вир во кој паѓа водата од р.Габровница и „врие“ (се пени) во дол; водно име (с. Одри)

Врлај-Камен - ливади во дабова и лескова шума над село, десно (Старо Село)

Врпл'јане - рамни ливади со леска и евла; над село; сетолски синор (Отуње)

В'рпљане - ливада (Сетоле)

Врталике (<Вртачи) - месност со ливади под село; има покрај него дел; има бавчи (с. Јелошник)

Вртаљке - ниви (Отушиште)

Вртишки-Рид - пат за месноста Вртишта; кон планината (с. Брежно)

Вртишта - место во подножјето на месноста Куле (Лешок)

Вртишта - планинска месност со пасиште; пространо место со папрат, глој и други шумски дрвја (с. Брежно)

Врглакем (<Врталки) - ниви сушни под село; името: никогаш не може овде да се права бразда кога се ора; рилото (а и во ар. работа), се врти постојано (с. Јелошник)

Вртое - ливади (Отуње)

Вртои - месност на пат за Лfништа, лево во селото; костени (с. Брежно)

Вруток - извор (Лешок)

Врчма - месност (Нераште)

Вршник - камен во месноста Равен; кон с.Орашје; вршник; форма на сач (с. Вратница)

Вршчак - рид (Ѓермо)

Вукина-Вода (порано се викало: Вукоа-Вода) - над село, лево; букова шума со поток (с. Јелошник)

Вуклево - костенова шума над село; брежно (с. Вратница)

Вуко-Румно (<Вуково) - месност со костенова шума над село; има ледина во шумата (с. Одри)

Вукоа-Њива (<Вукова) - лозја под село кон синорот доброшки; име: Вукадин-Вуко (с. Јелошник)

Вук'ов-Лаз - ниви сушни над село (с. Јелошник)

Габар - габрова шума и варовник-камен, источно под Старо Село (с. Вратница)

Габар - габрова шума под село, десно; ридно место (с. Јелошник)

Габар - лозја над село во габрова и костенова шума (Теарце)

Габар - месност габар; карпесто брежно место; слатински синор повеќе; патот брезјански (с. Брежно)

Габар - месност со ниви и ливади под село, в поле; има габрова шума; по шумата и месноста (с. Одри)

Габар - ниви сушни под село; габрова шума (Старо Село)

Габер - брежно место со шума више село (с. Непроштено)

Габер - месност со ливади и лески со нешто габер и даб; над село; постои апелатив (Отуње)

Габер - место лево од Лешочка река, близу Карапанџоски ливаде (Лешок)

Г'абер - шума (с. Једоарце)

Габер - шума со габер. (Сетоле)

Габринике - месност со габринкови грмови в поле; габринка, растение (с. Одри)

Габровница - река доброшка која тече низ одарско поле; водно име (с. Одри)

Гавез (: вид шумско дрво) - шума букова и гавезова, над село; гавез (=слично дрво на габер; кората потемна, лисјата пошироки и потемни) (Старо Село)

Гавраноец - голема црна карпа и месност над Лешочка река после месноста Репушник (Лешок)

Гавреноац (<Гавреновац) - дабова шума и леска со нешто габрика над село, кон Старо Село (с. Вратница)

Гаоришта - ливада, пасиште. (Сетоле)

Гарика - планинска месност (Ѓермо)

Гарине - месност со габар, више село; л.видоизменето; Габарине (Теарце)

Гаришта - забел (Беловиште)

Гиновце - ливада (с. Једоарце)

Гиновци - месност со стари грбови до мес. Селиште (Једоарце)

Глава - букова, костенова, јаворова шума над село; дол од каде извира вода-глава; името: изворот(=глава) (с. Брезно)

Глава - ливада под село; тече бразда; има и чешма голема (Старо Село)

Глава - местото од каде почнува водата на браздата од р.Бистрица (Теарце)

Главешко Чешмиче - чешмиче на пат од селото за планина (с. Вратница)

Гладница - плодни ниви десно од патот Лешок-Жилче (Лешок)

Глајно-Гумно (<Главиново) - месност со гумно в село; сега слабо се употребува (с. Варвара)

Глајце - ниви в село; бавчи со зеленчук; топон. база: глава (Старо Село)

Глигуроа Воденца - место, имало воденица (Лешок)

Глог - месност со глогови во букова шума под планината, под китчеа (с. Брезно)

Глог/к - месност под село лево од Слатинска Река; ниви (Слатино)

Глокче (<глог, деминутив) - ниви в поле, под пруга; на пролет се прави езеро од собраната вода (Теарце)

Глоцка-Дупка (<Глоѓска Дупка) - планинска месност со букова шума; има карпа со голема дупка, голема колку една соба; името: село Глоѓи (што му припаѓа на селото) (с. Јелошник)

Глоцко (<Глоѓско) - ниви в поле на синорот со с.Глоѓи(с. Доброште)

Глувч'ејца - шума (с. Једоарце)

Гоедарск'и-Камен - камен во букова шума; има добар видик во месноста; говедарите овде се како на стража

Гоецка-Карпа - карпа над селото на Шара (Лешок)

Гојдариште - легалиште во летно време; в Гојдариште у Орае. (с. Варвара)

Гојдариште (<Говедариште) - месност во вртишта; лежи добитокот (овци и говеда, коњи); планина (с. Брезно)

Гојдариште у Орае - збиралиште на говеда; ореви (с. Варвара)

Голем-Забел - букова шума над село, лево; брег (с. Јелошник)

Голем-Камен - голема карпеста месност под Павитен Дол; дабова и габрова шума (поретко); има камен (с. Вратница)

Голем-Поток - еден од потоците што ја создава Лешочка река (Лешок)

Гол'ем-Рид - месност на Шар Пл. меѓу Плачкоец и Аништа (Лешок)

Гол'ем-Рид - рид (Јажинце)

Голема Дупка (алб. Гропе Маде) - месност (Гермо)

Голема Јела - шума со елки (Отуње)

Голема Ледина - пасиште во букова шума (с. Вратница)

Голема Леска - леска и пребивалиште на диви животни; над село (Старо Село)

Голема Ливада - некогаш вакафска ливада, пространа кон с.Белојште (с. Вратница)

Голема Нива - ниви под вода в поле (Старо Село)

Голема Руна - пространа месност со букова шума в планина, под пасиштето (с. Брезно)

Голема Страна - месност (Гермо)

Голема-Дубрајца - ливади со дабова шума под село, лево; меѓу два дола (Старо Село)

Голем'а-Сруга - карпа во планинска месност; овде задолжително поминуваат овците; - страга (Отушиште)

Голема-Страга - месност во планина каде што се броеле овците (се делеле) (Теарце)

Големо Коштање - месност лево од селото со костен (с. Брезно)

Голем-Поток - поток со многу вода (Отуње)

Голешина - костен вакафски со чечима, десно до селото; името на чешмата (с. Брезно)

Голина - пространа планинска месност во атарот на с. Варвара; топонимичен апелатив. (с. Варвара)

Голина - голина-пасиште в планина (с. Доброште)

Голина - ливади со јела (Отуње)

Голина - ниви сушни на ритче кон с.Орашје (с. Вратница)

Г'олина - планинско пасиште во Каменица (Отушиште)

Голина - рамница (Беловиште)

Голина - рамница над село (Гермо)

Голинче - голина сува, десно од селото (с. Брезно)

Гологајца - ниви (Беловиште)

Гол-Рид - месност во Блештео; голина без шума и др. растение; под село, лево (Старо Село)

Гомуша - ниви и либади под пругата в поле (с. Непроштено)

Гораначк'а-Река - месност во Блештео; поминува река (Старо Село)

Горна Д'бж'а-Вода - месност со ливада, костенови дрвја над село (с. Варвара)

Горна-Дуба - лозје (Беловиште)

Горна-Млака - млаки во месноста Ливадица; пасиште (с. Вратница)

Горна Падина - месност со костен и џанарика под село; има изворче (с. Брезно)

Горна Чешма (и: Чулео Чешмиче) - чешма в село; водно име (с. Варвара)

Горни Бојќев Рид - костен, даб, габар и леска, над село (с. Вратница)

Горни Кололеч - селски гробишта, над село ((Јелошник)

Горни Коштање - костенова шума над село, близу до синорот на с.Прфце; според местоположбата (с. Одри)

Горни Ливаѓе - брежни ливади во букова шума над селото; името според местоположбата. (с. Варвара)

Горни Ниве (<Ниви) - ораници над село, десно кон атарот на село Отуње; по средина суводолици две; брежна месност со букова шума; има џанарики (с. Варвара)

Горни-Осој - костенова шума, лево од селото; месноста Осој (с. Брезно)

Горни-Присој - горниот дел од месноста Присој со карпи и мешана шума (с. Вратница)

Горни Селишта - ниви над село; сушни ниви во букова шума; името:порано овде биле куќите; овде биле населени Вел'анофци (Старо Село)

Горно Бариче - костен, сливи; ливади над село, северозападно(с. Вратница)

Горно Бачило - бачило во планината Ливадица; покасно се дигаат молзниците кога ќе отопли (с. Вратница)

Горно Маало - маало (има и: Долно Маало, Тенеќе Маало, Старо Маало) (Лешок)

Горно Маало - маало (Рогачево)

Горно Рафче - ниви и ливади (Лешок)

Горно Сетоле - ливади, ниви над село; има ѕидови на едно место; дали била населба или неколку куќи, не се знае (Сетоле)

Горно Смилофце - ниви и ливади под село в поле (с. Вратница)

Горн'о-Лозје - западно од селото, лозје (с. Вратница)

Горн'о-Путе - патче од јужната страна на Присој (с. Вратница)

Горња Ливада - ливади со евли в поле (с. Доброште)

Горња-Репа - месност со букова шума под планината; името: краиште (с. Јелошник)

Горњ'а-Бавча - бавча више Горно-Маало (с. Непроштено)

Горњ'а-Црква - старата црква дури уште новата не била направена; над село, сега се само сидови (Отушиште)

Горњ'а-Чешма - чешма над село во месноста Рупа (Џепчиште)

Горњи Камења - при влезот во селото (с. Глоѓи)

Горњ'и-Круше - месност под село со ниви в поле; некогаш имало круши (Теарце)

Горњ'и-Пештер - планинска месност со карпи под кои лежат кози и овци во невреме (Отушиште)

Горњо Маало - маало во македонскиот дел (с. Непроштено)

Горњо Маало - над патот (с. Доброште)

Горњо-Поле - поле над село (Г. Орашје)

Горно-Скало - горниот водопад во Беловиште, до него не се доаѓа (Беловиште)

Горњомалска Чешма - чешма в село (с. Глоѓи)

Госпоdoa Ливада (< Господова Ливада) - голина, падинка во букова шума под планината. (с. Јелошник)

Грагор - планинска месност во Ливадица; каллива месност со смрека и боровници (диво грозје) (с. Вратница)

Грагор - планинска месност, пасиште, ледина со бачилото од Живе (Беловиште)

Градена Ливада - ниви в поле до пругата. (с. Непроштено)

Градиште - возвишение остатоци од сидини, според жителите, од римско време (Беловиште)

Греишта - ливади над село (Беловиште)

Грамада - пасиште со габер над село, десно. (с. Јелошник)

Граница - ливади, под селото; името: порано се „формирала“ граница меѓу каурите и шиптарите од Старо Село и Орашје (Старо Село)

Гратска Планина - пасиште в планина; некогаш оваа месност ја држеле тетовци (граѓани)
(с. Вратница)

Грацк'и-Пут (<Градски Пат) - ниви на патот под село (с. Непроштено)

Грачиште - месност (Јажинце)

Грашишта - ниви сушни десно од селото (с. Брезно)

Грашиште - бавча в село со овошки и некое костеново дрво; грав<грах (с. Одри)

Грк - дол во шума (с. Једоарце)

Гркоа-Шума (<Гркова) - костен и даб над село (с. Вратница)

Гркчеа Колиба - букова шума; партизанот Гркче направил (база)-колиба (с. Вратница)

Гркчео Ливадиче (<Гркчево) - сопствена ливада во буковашума, над село; постои прекар
(с. Вратница)

Грланиште (и: **Гарланиште**) - ливада со џанарики над село кон с. Отуње; рупа, дол;
името според формата на месноста; грло (с. Варвара)

Гробишта - муслиманските гробишта под село (Слатино)

Гр'обишта - има православни гробишта (с. Јажинце)

Гробишта - ливади (Беловиште)

Гробишта - стари гробишта, десно од селото (с. Доброште)

Грогот - истурена карпа (с. Варвара)

Грогот - огромни наноси од глечери во должина од илјади метри, кој се наоѓа на
шумскиот терен близу до Силна Вода (Лешок)

Грозданчео - ниви и ливади (Беловиште)

Гроздино-Камче - карпа на пат за Лешек; името: девојката Гроза овде спала (с. Брезно)

Грубано: (<Грубаново) - ниви сопствени в поле (с. Вратница)

Грујоа-Чешма - чешма (Беловиште)

Гужво: (<Гужвово) - ниви со пченица и пченка в поле (Старо Село)

Гуљоа-Ливада - прекар Гуљо по апелатив гуљак-волк (Сетоле)

Гуманце - голо место, асоцира на гумно (Лешок)

Гумеје - месност (Ѓермо)

Гумења - ливади со овошни дрвја (јаболка, сливи, ореви) в село (с. Одри)

Гумења - месност (Лешок)

Гумења - нивичиња и бавчи зеленчукови в село (с. Јелошник)

Гумненце - гумно в село, селско место (с. Јелошник)

Гумништа - голина во букова шума, лево од селото, близу месноста Лfништа; рамно со папрат-пасиште (с. Брезно)

Гумништа - месност од Лfништа, лево од с.Брезно; имало гумно некогаш (Теарце)

Гумниште - празен простор в село (Слатино)

Гумниште - гумно (Беловиште)

Гумно - месност в село; овде вршеле некогаш со коњи (Сетоле)

Гур Утаве (алб. Камен) - планинска месност (Порој)

Гури и Љамаз (алб. Љамазов Камен) - камен (Ѓермо)

Гури и Пољакит (алб. превод од Пољаков Камен) - месност со камен (Ѓермо)

Гусечина-Нива - брежна месност, ледина кон с.Орашје (с. Вратница)

Гушаец - извор со лековита вода (Рогачево)

Гушаец - место и извор (Лешок)

Гушаечка-Вода - место (Рогачево)

Дабеско Маало - маало (Лешок)

Дабж'а-Вода - костенова шума над село; рамнини на брег; ниви ораници; има мало изворче под костенот Кривка (с. Варвара)

Дабинче'а-Карпа - карпа во брежна месност над село; (прекар: фам. Дабинчеи) (с. Непроштено)

Дабинчев-Брес - ливада под државниот пат, брестот го исекле (с. Непроштено)

Данекеи (<Дане, л. име <Данекеви) - пасиште и дабова шума кон с. Нераште (с. Вратница)

Даној Коштање (<Данови) - месност со костени в село; Дано, мусл, име (с. Одри)

Данов-Мел' - месност брежна-ерозивна; кон с.Орашје; мел (земја што се рои) (с. Вратница)

Даноо-Бачило - шума и бачило (Беловиште)

Два-Бреста - ниви в поле под село; имало црква; постојат темели (Теарце)

Два-Бреста - ниви в поле; има брестови стари (с. Доброште)

Два-Бреста - ниви и ливади (Лешок)

Два-Дуба - западно од селото, дабова шума со некој костен; стрмно (с. Вратница)

Два-Камна - месност во лескова шума; два камна (еден нагоре другиот надолу); над село (Старо Село)

Дебели-Дуб - месност помеѓу Вратница и Белојште; имало голем даб (с. Вратница)

Дедоача (<Дедовача) - ниви в поле; џанарики; дедо (апелативот) (с. Одри)

Дејанофце - маало в село (Теарце)

Дејчеа-Јела - месност (Беловиште)

Деларница - овде ги доведувале со влак дебелиите букови стебла и ги делале (трупале); во букова шума во долот на Љуб. Река (с. Вратница)

Демирче - поток извира во среде поле и продолжува до Вардар кај Јегуновце; името: изведенка од антропоним (с. Глоѓи)

Дењоац - месност (Беловиште)

Дервен - клисура (Јажинце)

Дервен - клисурата (Г. Орашје)

Дервишица - место со костени (Отуње)

Дервишки Камен - месност во букова шума; поради темнината ги плашеле децата; овде оставаат јадење за да не се плашат; дервиш (Теарце)

Дивјачка - ниви в поле; има овошки (јаболка, џанарики, костени); дива земја (неродна) (с. Одри)

Дивјачке - ливади во букова шума; в планина (с. Брезно)

Димо: - (<Димово) - ливади в поле под пругата кон с. Ратае (с. Непроштено)

Димов-Забел - габрика кон с.Орашје (с. Вратница)

Димов-Сад - ореви и габрова шума во Димов Забел; што се сее (с. Вратница)

Длабочки-Камен - карпа црвена-растурена (некои ја викаат и: растурена карпа); габар (црн) и нешто букова шума; над село (Теарце)

Длабочки-Камен - месност во букова шума под планината (Теарце)

Длаѓа Ливада – ливада (Отуње)

Длаѓа-Мара - долга нива в поле, више пругата (с. Непроштено)

Длаѓа-Њива - ниви (2-3) сушни под село (с. Јелошник)

Длаѓа-Њива - ниви во поле; кон с. Нераште; според формата (с. Одри)

Длаѓача - нива в поле; тесни а долги ниви (с. Доброште)

Длаѓлоац (<Длаѓловац) - дабова шума поголем комплекс кон р.Вардар; од: долг (с. Вратница)

Длаѓ'о-Парче - долга и тесна нива; зеленчукови грadini в поле (Отушиште)

Длаѓа-Мара - Плодни ниви десно на патот за Жилче под железничката пруга (Лешок)

Длаѓи-Грм - место со ниви на Црнички пат до атарот на Слатина (Лешок)

Длабочки Коштање - костенова шума сопствена на фамилијата Длабочани (маало во селото); над село (с. Вратница)

Длаѓа Ливада - пасиште во букова шума;брежна месност на пат за планина; има и рекички; името според формата; (и: во атарот на с. Отуње) (с. Варвара)

Длаѓа-Трава - под Длаѓа Ливада; пасиште (с. Варвара)

Добра Страна - пасиште в планина; голина; ридно (Теарце)

Добра-Срана (<страна) - месност во планината Бисрица (Отушиште)

Добреа-Страна - пасиште (Пршовце)

Доброќоо - ниви (Беловиште)

Доброшка-Река - реката; лево од селото; ниви покрај реката, под село (с. Доброште)

Дол - дол (Г. Орашје)

Дол - дол (Ѓермо)

Дол - ливади и овошки под село (с. Вратница)

Дол - ниви во дол со вода; под село (Старо Село)

Д'ол Гин'оечки - дол со вода што се влева во Вардар (с. Једоарце)

Дол Попчев - ниви в поле сопствени; поп (с. Вратница)

Долишта - долови (Сетоле)

Долна Бафча - брежна месност со овошки, в село (с. Варвара)

Долна Бафча - дабова шума под село; овошки (с. Варвара)

Долна Голугојца (<Гологојца <Гологазица) - ливади в поле кон с.Белојште; било голина и ништо не раѓало (с. Вратница)

Долна-Дуба - пасишта (Беловиште)

Долна Јеленца (<Долна Јеленица) – месност со ливади во шума; десно од селото кон с. Отуѓе на гран. на синор (с. Варвара)

Долна-Млака - ливади, млачлива месност; овошки (јаболка и сливи џанарики); според местоположбата (с. Одри)

Долна-Млака - месност во планината Ливадица; млачлива месност со извори (с. Вратница)

Долна Падина - сушни ниви делум на брег, на нерамнина под село (с. Брезно)

Долна Рупа - месност со; топонимичен апелатив (с. Варвара)

Долни Габар - габрова шума во оцојница кон с.Орашје (с. Вратница)

Долни Присој - даб, габрика, бука и леска; брег над село; присојно (с. Вратница)

Долни Пут - месност покрај патот за Ројна и Којчино (с. Варвара)

Долни Селишта - месност со сушни ниви над село; името:порано овде биле населени фамилиите Јанофци (Старо Село)

Долни-Лозја - ливади (с. Једоарце)

Долни Кололеч - селски гробишта, над село (Јелошник)

Д'олн'и-Пут - пат за с. Порој (с. Једоарце)

Долно Бачило - бачило во букова шума под голината в планина; на пролет ги сместуваат овде (с. Вратница)

Долно Доброшко Езеро - езеро (Доброште)

Долно Маало - маало (Лешок)

Долно Маало - маало (Рогачево)

Долно Маало - маалото под патот (с. Доброште)

Долно Поле - ниви и поле под село (Г. Орашје)

Долно Путе - патче за в Присој од другата страна на месноста (јужна страна); го направиле партизаните во НОБ (с. Вратница)

Долно Путе (I) - патче (кое се дели од главниот пат) за присој; над село (од западна страна) (с. Вратница)

Долно Рафче - ниви и ливади (Лешок)

Долно Скало - водопад (Беловиште)

Долно Смил'офце - ниви и ливади в поле; фам. име (с. Вратница)

Долно-Брце - пасиште (Сетоле)

Долно-Брце - тумба со некоја нива, дабова шума и папрат, под село; името според местоположбата (Отуње)

Долно-Млачје - ливади, млаки под село; покрај р.Раќита кон с.Орашје (с. Вратница)

Долно Морафце - ливади зелени; се наводнуваат; северозападно; брежно (с. Вратница)

Долња-Бара - нивите в поле под месноста Бара (Слатино)

Долња-Башча - овошни градини в село (меѓу куките); според местоположбата (с. Одри)

Долња-Ливада - пасиште в поле (с. Доброште)

Долња-Репа - месност со букова шума под планината;името: краиште (во вид на опашка). (с. Јелошник)

Долња-Црква - црквата в село (Отушиште)

Долњи Круше - месност в поле под село; ниви; некогаш имало круши (Теарце)

Долњи-Осој - костенова шума во месноста Осој, лево (с. Брезно)

Долњи-Башче - бавчи во месноста Камеџица, порано сееле разни зеленчукови култури (Отушиште)

Долњи-Круше - месност со ниви в поле, гумно од Круше (Теарце)

Долњи-Пештер - месност со карпи в планина. (Отушиште)

Долњо-Мало - маало во македонскиот дел (с. Непроштено)

Долче - мало долче (од долот Једоаречки тече вода) (с. Непроштено)

Достино - ниви в поле; постои антропоним (с. Доброште)

Дојно-Гумно - ливада (Сетоле)

Драга - ниви и ливади (Нераште)

Драгасце - сушни ниви со чешма (с. Јелошник)

Дрен - рамна месност во рид со ливада, костенова шума и дрен; постои апелатив (Отуње)

Дрена - сушни ниви во брежна месност; има дресе и црешни; над село (с. Јелошник)

Дрена (<Дрен) - ниви сушни со костенова шума десно од селото стрмно (с. Јелошник)

Дренац - месност со дрен над село (Старо Село)

Дренике - ниви со дрен в полеч деминутив. (Отушиште)

Дрениче - месност во присој над село; има повеќе дренови (с. Вратница)

Дрениче - месност со букова шума, над село; дрен. (с. Варвара)

Дренлике (<Дренини) - ниви под Суо Дол; најслаба категорија-камењарница; в поле; имало порано дренови (Геарце)

Дреноец - ниви и ливади (Порој)

Дрндаров-Опал - ископачена букова шума над село (Варвара)

Друга Прескакалица - прескакалица меѓу Орлов Брест и Трешњице (постојат шест прескакалицы, мостот до Долња Бара) (Слатино)

Друм - ниви в поле; се сеат со разл. култури; најплодни ниви и најрамни; патот државен Тетово-Качаник (Старо Село)

Друмче - ниви сушни под село, лево (Старо Село)

Друни Деми Агас (алб. превод на Агини Ливади) - месност (Порој)

Дубје - месност со дабова шума над село; брежно (с. Јелошник)

Дубје - ниви (Сетоле)

Дублика - нива в поле; нема даб (с. Доброште)

Дубовник (и: Дуболник) – голина десно од селото; пространо пасиште на брегот во долот на Отуњската Река; продолжува кон с. Непроштено; дабова шума. (с. Варвара)

Дубока Нива (и Дубока) - ридна месност со пасиште под село; порано сушна нива (Отуње)

Дуболник - багремова шума под село, порано имало даб. (с. Непроштено)

Дубра: (<Дубрава, даб) - дабова шума под планината (Отушиште)

Дубра: (Дубрава) - месност со дабова шума под село; чест топонимичен апелатив (с. Варвара)

Дубра: (<Дубрава) - ниви в поле; сливи и ораси (с. Доброште)

Дубрава - шума, даб (Пршовце)

Дубрава - шумски предел со даб и бука (Нераште)

Дубрајца - дабова шума со ниви под село в поле (с. Вратница)

Дупка - месност со бачила над Петачко Водиче (Беловиште)

Дупник - камењарник (Лешок)

Дуртоац (<Дуратовац) - костенова шума, над село (с. Доброште)

Дуканче - месност в село кон доброшки синор; се собираат деца; има дуканче сега (с. Одри)

Душогубец - дол над село (Цепчиште)

Душогубица - ниви в поле со врби по краевите (с. Непроштено)

Ѓелев-Нива (и: Ѓелева Нива) - ораници, ливади и костенова шума; над село(с. Вратница)

Ѓеноаче - ливади (с. Варвара)

Ѓенов-Камен - карпа до месноста Голина в планина; овој топоним го има и с.Отуње (с. Варвара)

Ѓенов-Камењ - планинска месност во Плоча; карпест камен; Ѓено, лично име (Отуње)

Ѓеноф-Камен - карактеристични и забележителни карпи издигнати високо под врвот Плоча на Шара (Лешок)

Ѓеноштиња - ниви рамни под село (с. Јелошник)

Ѓермоска-Река - река што тече низ селото (Ѓермо)

Ѓинов-Камен - пасиште в планина; голина со камен (Сетоле)

Ѓорчеи Падине - ниви со сушни жита под село; името: сопственик бил Ѓорче (Сетоле)

Ѓубришта - месност во Блештео; лежи добиток во пролет и есен (Старо Село)

Ѓурѓеј-Муке - црквата св. Ѓорѓија во селото (Отуње)

Ѓурѓини Коштање - сопствени костени над село (с. Вратница)

Ѓурѓо: (<Ѓурѓово) - ливади в поле со овошки; Ѓурѓо, лично име (с. Одри)

Ѓурео (<Гурево) - овошки над село; сопственикот Ѓурче (с. Јелошник)

Ѓурко: (<Ѓурково) - ледини со неколку костенови дрвја; над село; според сопственикот (с. Одри)

Ѓуркојца (<Ѓурковица) - месност под село; падинка со ливади, пасиште, нешто порамно; в рид (Отуње)

Ѓуроа-Вода - извор (Јажинце)

Ѓуров-Дол - дол со костен, леска над село (с. Глоѓи)

Ѓуров-Дол - костенова шума во дол со вода; под село; над с. Глоѓи; голем дол (с. Јелошник)

Ѓуроф-Лас - ледина (Сетоле)

Ѓурќина Воденица - воденица на р. Раќита (с. Вратница)

Есато: (<Есатово) - ниви в поле; Есат, лично муслиманско име (с. Доброште)

Есато: Лозје - (<Есатово лозје) - лозја над село. (с. Непроштено)

Жар - пасиште в планина; на припек (Теарце)

Жеден - пасиште под село (Старо Село)

Жеден - планината (Г. Орашје)

Жежица - шума (с. Варвара)

Жежница - ливади (Сетоле)

Железен мост - пешачки мост за лица и стока на Лешочка Река (Лешок)

Железн'и-Мос - мостот на река Бисрица, на старото цаде в село (Отушиште)

Желепќео - месност брежна со костен; под село (с. Брезно)

Желкарник - ниви сушни со костени и даб под село (с. Варвара)

Жилечки-Ниве - користени од селаните жилчани (с. Жилче) (Слатино)

Жилечк'и-Пут - патот за с. Жилче (Слатино)

Забел - костенова и дабова шума над село (Слатино)

Забел - забел (Нераште)

Забел - букова шума над село; нешто и даб и јавор (с. Доброште)

Забел - забел (Порој)

Забраноац (<Забрановац) - западно од селото овошки и ливади; забран, се брани (с. Одри)

Забрда (<Зад Брда) - осојница со бука, костен, даб и др.; северно под село; Позад Брда (с. Вратница)

Зав'иро: (<Зафирово) Бачило - месност во букова шума под племната (с. Варвара)

Завирово Бачило - бачило во планина (Слатино)

Завој - месност под село; патот од селото до главниот пат (Слатино)

Завој - кривина на патот кон планината во месноста Салков Коштањ (Теарце)

Завој - месност на пат више село; на пат завој (с. Брезно)

Заградско - ниви и ливади (Лешок)

Зад-Лозје - ливади со овошни растенија, десно од селото (Старо Село)

Зад-Орман - големо пространство ниви под пругата в поле (с. Непроштено)

Заедница (Заедница) - букова шума над село, лево (с. Јелошник)

Закопана-Жена - месност на пат за планина; еден настан-жена од Космет (или од друго место) одела преку планина и овде умрфела; овде е и закопана (с. Вратница)

Занога - планинска месност-пасиште; брежно (с. Вратница)

Зат-Црква - ледина (с. Једоарце)

Збирало - собиралиште за говеда сред село (Слатино)

Збирало - збиралиште малку подолу од сред село (с. Непроштено)

Збирало – месност сред село; луѓето се собираат во празниците (Сетоле)

Збирало - место каде се собираат луѓе и добиток в село (Отушиште)

Збирало - се собираат говеда селски (порано) сред село (Теарце)

Збирало - селска месност во која порано се збирале селаните (с. Одри)

Збирало - среде село, збиралиште (с. Доброште)

Збиралск'а-Чешма - чешма в село, во месноста Збирало (с. Непроштено)

Здрава Вода - вода со чешма кон с. Лешок (Слатино)

Зебљак - месност (Г. Орашје)

Зелени Ливаде (алб. Ливаде Љоме) - ниви и ливади (Јажинце)

Зиморка - нива (Нераште)

Златанќини Компири (<Златанкини Компири) - месност над село (с. Вратница)

Зл'и Дол - месност во дол со букова шума; теаречки синор (с. Брезно)

Зл'и-Дол - дол со букова шума в планина; карпеста месност (с. Доброште)

Зл'и-Дол - дол со букова шума; вода само на пролет; пат за планина; името: најтешко место за добиток кога поминуваат со товари (Теарце)

Зл'и-Камен - брежна планинска месност со карпа (Старо Село)

Злокуќане - месност меѓу Нераште и Јегунавце; порано било село (Нераште)

Зравеа-Карпа - месност со леска и букова шума; има карпа; над село; се утепал Здраве (Старо Село)

Зравкоо - нивје (с. Варвара)

Себљак - пасиште, ливади под село; долинка со чешма; има вода (Старо Село)

Ивано: Чешмиче - изворче во лозја (с. Непроштено)

Идризов-Гроп - пасиште (с. Једоарце)

Извор – извор (с. Јажинце)

Извор - извор (с. Једоарце)

Извор - ниви сушни над село; има извор (с. Брезно)

Извор Богогов - извор (с. Варвара)

Изворче Чугуро: (<Изворче Чугурово) - сопствена месност северно; костен (с. Вратница)

Измида - брежна каллива месност над село; пат за Плоча преку Измида (с. Варвара)

Или'ичино - месност со ливада над село (с. Варвара)

Илин-Брес (<Илиин Брест) - раскрсница на патиштата за с.Прељубиште и с.Јанчиште; имало брест порано (Теарце)

Ил'оа Јаруга - месност во долот на р.Бистрица; името: Ило ја превратил водата (го менил правецот на реката) близу својот имот (Теарце)

Имиште Маало - маало (Јажинце)

Јабучица - ливади в поле; јасики и евли; мочурливо; (деминутивен) апелатив (с. Доброште)

Јабучица - ливади со костени (Отуње)

Јаворов Извор - извор (Јажинце)

Јагодарник - ниви в поле (Старо Село)

Јаж'иначка Р'ека - река (с. Јажинце)

Јајце - рид во близина на селото со облик на јајце (Рогачево)

Јакупо: (<Јакупово) - ниви в поле од државниот пат (с. Непроштено)

Јалоачќи Пут (<Јаловачки) - пат од с.Одри до с.Нераште и за в поле; Јалоац (с. Одри)

Јалојца (<Јаловица) - ниви в поле; името:не се многу родни (Старо Село)

Јанео-Нифче (<Јанево Нивче) - едно нивче со костени во дабова шума, десно (с. Брезно)

Јаничарско - букова шума во планината; името: јаничари (с. Брезно)

Јанкуловци - маало (Отуње)

Јанкулоска-Чешма - главната чешма в село (Отуње)

Јанов-Гроб - букова шума над село со гроб; овде се утепал некој Јане (Старо Село)

Јанчев-Пут - пат за с.Орашје; прв го направил Јанче (с. Вратница)

Јанчео I (<Јанчево) - ледина над село (с. Одри)

Јанчео II (<Јанчево) - ниви в поле (с. Одри)

Јанчишки-Пут - пат за Јанчишта, сега не постои (Слатино)

Јанчишко - ниви близу до с. Јанчишта во полето (с. Доброште)

Јаор (<Јавор) - ливада во планината под Билото; јаор сега нема (с. Брезно)

Јаор (<Јавор) - сушни ниви, компири; чешма; букова и дабова шума; над село (Старо Село)

Јаороац - извор (Јелошник)

Јармико: (<Јармиково) - сопствена костенова шума на ридна месност, под село (Отуње)

Јасика - ниви в поле под пругата, има млади јасики; порано имало една голема јасика (с. Непроштено)

Јасике - ниви в поле; јасики (с. Доброште)

Јасиќе - ниви в поле (с. Одри)

Јатанац - голем рид (Рогачево)

Јегуноачко (<Јегуновачко) - на синорот со с. Јегуновце; ниви со пченка (с. Доброште)

Једоаречка Јурија - месност под селото (Једоарце)

Једоаречка Пефчина - од 1960 овоштарник на земјоделска задруга од с. Лешок; песок. (с. Непроштено)

Једоаречки-Дол - дол со надојдива вода кога врне; бела земја; више Непроштено. (с. Непроштено)

Језеро - месност во букова шума; има езеро кое на лето се суши; децата овде покрај езерото играат топка (с. Брезно)

Језерски-Камењ - букова шума лево од селото со карпа во рамниште; голина в шума; името: на пролет има вода, после се суши (с. Брезно)

Језерце - голина в планина; пасиште; има езеро (с. Доброште)

Јела - ливади и шума (с. Једоарце)

Јелве Џокеи (<Евли Џокеви) - евла и костен над село; името: Џоке (прекар) (с. Вратница)

Јелвларник (и: **Јевларник**) - извор со елова (овде јела) шума кон с. Отуње (с. Варвара)

Јеле (<Ели) - месност со елова шума во Мала Река; пат шумски (Старо Село)

Јеленица – месност на брег со ливади и евли кон синорот на с. Варвара; овде *јела* (евла) познат апелатив (Отуње)

Јеленица - сопствени ливади со џанарики (сливи) над село кон Отуњска Река; на синор. (с. Варвара)

Јелика - многу пространа брежна месност со чам; карпеста месност; живеат диви кози; кон планината Ливадица (с. Вратница)

Јелика - под м. Крст (с. Варвара)

Јеличе - месност со сливи; џанарики и костен; више село, лево; нема евла (с. Брезно)

Јелошнички-Пут - патот за селото (с. Јелошник)

Јелошничко - костенова шума под с. Јелошник над село; с. Јелошник се наоѓа више с. Доброште (с. Доброште)

Јендров-Гроп - месност; Јендро, лично име (с. Једоарце)

Јеребичин-Камењ - каллива, брежна месност над село, десно; се кријат еребици; еребица. (с. Јелошник)

Јероа-Гора (Јерова Гора) - густа букова шума в планина (с. Брезно)

Јечка Голина - голина во букова шума; името: ономатопејски - јечи (одекнува) (с. Брезно)

Јоано: (<Јованово) - лозја више државниот пат; сега пасишта (с. Непроштено)

Јоаноа Падина - ливади со костени (Отуње)

Јоанчеа-Чешма (<Јованчева) - чешма скоро направена (с. Одри)

Јонузоо: (<Јонузово) - ниви в поле; првиот сопственик Јонуз (инаку на фамилијата Ставровци); Јонуз, лично муслиманско име (с. Одри)

Јонузоа-Њива (<Јонузова) - сушна нива в планина; Јонуз, муслиманско име (с. Доброште)

Јороац (<Јаворовац) - сушни ниви; пасиште над село; букова шума; јавор (шум. дрво). (с. Јелошник)

Јороачка-Чешма (<Јоровачка) (<Јаворовачка) - чешма в месноста Јороац; над село, лево; ниви ораници; чешма (извор) ; апелатив: јавор (с. Јелошник)

Јофчико: (<Јовчиново) (некои и: **Овчико**) - пасиште со папрат во букова шума (с. Варвара)

Јурија - ниви под село в поле (с. Непроштено)

Јурија - селска утрина в поле под пругата; има вода; се збираат говеда, пладнуваат (Теарце)

Кадин'а-Рупа - рамнинка увална-рупа; во планината; легалиште за говеда; името: некој кадија во турско време ги делел планините; овде го утепале делциите; има гроб (Теарце)

Кадин-Поток - поток покрај планинската месност Кадина Рупа; има вода; притока на р. Бистрица; името: кадија (убиен овде) (Теарце)

Кадројца - лозја над село (Беловиште)

Казани - дупки од карпи (Пршовце)

Казани - увални места-дупки каде лежат говеда во летен период кога се на испаша; планина (Теарце)

Казаница - планинска месност; пасиште; овде ги сместувале садовите (казаните) на бачилото (с. Вратница)

Кајмакео (<Кајмакево) - месност со букова шума под Љуботан (Старо Село)

Кајчеец - ниви и ливади (Лешок)

Кајчиноац - обработливи ниви и ливади (Рогачево)

Калавер - букова шума со високи, дебели дрвја; под пл. Љуботан (Старо Село)

Калдрма - ливади (с. Јажинце)

Калдрма - ливади (Беловиште)

Кале - кале (Г. Орашје)

Кале - карпа во дол меѓу два потока (со вода) под планината; има нешто како сидови; но изгледа фарма е во вид на кале (с. Вратница)

Каленца (<Каленица) - рамна месност во форма на чинија; на пат за планина (с. Вратница)

Калино: - ниви в поле лево од Слат. Река (Слатино)

Калник Маало - маало (Нераште)

Калуѓер - река и место (Рогачево)

Калуѓерац - ливади со овошки над село (Старо Село)

Калуѓере - манастирско место (Пршовце)

Калуѓери - месност во која во старо време имало манастирска населба (Отушиште)

Калуѓерје - над село костенова шума; некој калуѓер се грижел и го користел овој имот (с. Вратница)

Калуѓероо (<Калуѓерово) - месност во букова шума под планината, лево (с. Брезно)

Камен - ливади (с. Једоарце)

Каменица - извор, бачило (Пршовце)

Каменица - месност под село; камен собран од нивите како грмадиште (с. Вратница)

Каменица - ниви, ливади, овошки под село (с. Вратница)

Каменичка-Река - мала река што се влива во Бистрица (Пршовце)

Камењарник - каменлива месност со леска над село кон с. Отуње (с. Варвара)

Камењарник - камења в поле што ги наслагала Бисрица (Отушиште)

Камење - карпеста брежна месност со леска десно, више село (с. Брезно)

Камење - овоштарник под село (с. Глоѓи)

Камењица - месност в планина, со букова шума, трла и џанарики (Отушиште)

Камењица - нива (Беловиште)

Камењица - ниви в поле; поради каменлива месност; сега плодно (с. Одри)

Камењица - ниви ораници, сушни; под село; нема камен. (с. Јелошник)

Камењица - планинска месност, камењар без вода (Теарце)

Камче - брежна месност со ливада и некој костен под село; има карпиче (с. Брезно)

Камче - меѓа меѓу Лешок и Варвара (с. Варвара)

Камче - месност (Лешок)

Камче - месност на возвишението од шумата кон пасиштето во Ливадица; на врвот има една карпа (с. Вратница)

Канд'ил-Коштан - месност на пат за Лешек (с. Брезно)

Капија - брежна месност со костенлива шума више село (с. Непроштено)

Кара-Бунар – чешма (с. Јажинце)

Карацина - ниви сушни; над; габрова шума и пасиште; под дабова шума (синор на с. Отушиште) (с. Јелошник)

Карацин-Поток - поток над село, в планина (Отушиште)

Каројца - ливада (с. Варвара)

Карпа - голема карпа на патот од селото кон планината; под село; постои апелатив (Отуње)

Карпа - карпесто место (Ѓермо)

Карпа - карпесто место близу селото (Рогачево)

Карпа - ливада со џанарики; има и черешни; месност кон атарот на с. Отуње; над село (с. Варвара)

Карпа - планински предел (Беловиште)

Карпа - шума и карпа (с. Једоарце)

Карпе - букова шума во карпеста месност; под планините (с. Јелошник)

Каркина Бафча (<Каркина) - месност со овошки (сливи, ореви, јаболка) под село; име: Карко(а) (с. Јелошник)

Карце - месност (Г. Орашје)

Касамице - ниви под џаде, в поле. (Касам, мусл. име) (Џепчиште)

Какум-Камен - камен над село во брегот над реката Габровница; голем камен (с. Одри)

Какум-Камен - планинско место над село, изобилува со качунки (цвеќе) (Рогачево)

Качео Забелче - шума (с. Једоарце)

Качоски Ливаде - ливади во месноста Млака (Лешок)

Качоско Маало - маало (Лешок)

Ке Изворот на Бачилиште - голина во букова шума под планината; извор во месност Бачилиште (с. Варвара)

Кеј Јасиката - чешма (Ѓермо)

Киров-Коштан - шума (с. Једоарце)

Кисела-Вода - карпесто место со изворчиња со минерална вода. (с. Непроштено)

Киселачка - ниви сушни со костенова шума под село, десно; името: диви јаболки-кисела. (с. Јелошник)

Китаној Коштање - место на Шара, на северозапад од Манастирското лозје (Лешок)

Китка - костенова шума (с. Варвара)

Кл'акојца - ниви под државниот пат в поле (с. Непроштено)

Кладенче - извор (Рогачево)

Клаѓе - долишта со букова и дабова шума; ораници за компир и 'рт; над село; брежно; клада (с. Вратница)

Клаѓе - шумско место (Беловиште)

Кланица - место каде што се колела стоката (Лешок)

Клен - сува месност; ливади. (Сетоле)

Клен на Горњи Ниве - месност со клен (дрво) више село. (с. Варвара)

Кленика - ливади (с. Једоарце)

Кленика - сушна нива со леска; брежна месност, десно од селото; клен (шумско дрво) (с. Брезно)

Клениќе - брежна месност со кленова и дабова шума, под село (с. Вратница)

Клетиче - планинска месност со карпа (името на карпата) ; лошо место; името: клето (проклето, проколнато); изведенка. (с. Јелошник)

Клетишта - евова шума во Лешечка Река; млади; името: форма на *клеѝ* (ниско, длабоко во дол) (с. Брезно)

Клетишта - место блиску до врвот Плоча на Шара, блиску до Аништа и Појатишта (Лешок)

Кли-Камче - леска со карпа; студен извор; над село (Старо Село)

Клуко: (<Клуково) - ниви в поле; името според сопственикот (с. Одри)

Књаковци - маало (Отуње)

Коачница - место северно од селото, над Лешочкото кале, спротивно од Брезјанскиот мост и на свикоот од патот кој води кон Варвара. На ова место во турскиот период имало коачница и воденица (Лешок)

Кодра Гребевас (Рид) - месност со шума во планината (Порој)

Кодра Забелит - шума и ниви (Ѓермо)

Козарски Камен - карпа голема во брежна месност под која лежеле кози во Вртишта (планина) (с. Брезно)

Козјакоа Воденца (<Козјакова Воденица) - воденица во р. Раќита; козар бил сајбијата (с. Вратница)

Којчино: (< Којчиново) - ливади во букова шума; лево кон с. Брезно; на крај од ливадата извор; сопственик, лично име (с. Варвара)

Кокошкина-Карпа - месност со карпа више село, над црквата (Теарце)

Кокошкино Орманче - орман над Раманов Камен (Беловиште)

Колник - ливади и ниви в поле; има и пат со исто име (с. Одри)

Коловоз - ливади (Отуње)

Кол'овозник – пат и забел (с. Јажинце)

Кололеч, Горни и Долни - гробишта селски; имало и стари римски гробишта; над село (с. Јелошник)

Колски-Пут - пат за в поле (Пршовце)

Коље Маало - маало (Јажинце)

Кољоо - место со ливади (Лешок)

Конопиште - зеленчукови градини в село (Старо Село)

Конопиште - ливади, има сливи (Отуње)

Коњушница - ливади во букова шума в планина; коњи паселе (с. Брезно)

Копаник - планински предел со бука (Беловиште)

Корита - долина со извор на патот за Љуботен (Рогачево)

Коритишта - забел, шума (Сетоле)

Коритиште - месност нешто порамна, увалеста во рид; ливади, овошки (џанарики, ореви) над село; корито, топонимичен апелатив (Отуње)

Корман - ливади во месноста Голина; корман (нешто некопачено; дабје, истребени) (с. Вратница)

Косматица - брежна, тумбеста планинска месност со букова шума (Старо Село)

Косто: (<Костово) - месност со костенова шума; лево кон Лешечка Река; сопственикот, Косто (с. Варвара)

Котар - бачилиште и котари с камен оградени во планината (с. Вратница)

Котарки - ниви (Цепчиште)

Коч'ев-Дол - ниви под село, в поле; ридно место (Старо Село)

Кочоа-Бука (<Кочова) - месност во дол со костени, под село; Кочо-лично име (с. Брезно)

Кошарица - шума (с. Једоарце)

Кошаришта - месност со костенова шума над село; постои апелатив (с. Одри)

Коштан - дабова шума со нешто костен кон р.Вардар (с. Вратница)

Коштан - место со костени над село (Рогачево)

Коштанлике - ливади; костени (Сетоле)

Коштанлике - месност во која пладнуваат овци над село кон с. Отуње (с. Варвара)

Коштанлике - шума со костени (с. Једоарце)

Коштањ - ниви в поле; имало порано костен (с. Одри)

Коштање - место повисоко на Шара, над Лешок и под Варвара, каде има многу костенови дрва (Лешок)

Коштање - овошни и зеленчукови градини; над село (с. Доброште)

Коштање (I) - брежна месност со костенова шума над село. (с. Варвара)

Коштање (II) - месност со костенова шума под село (с. Варвара)

Краишта - планински ливади се косат (Старо Село)

Крајште - ниви в поле со дрен и леска; нивите се во средина (с. Доброште)

Крапатиште - карпеста планинска месност (Порој)

Кременик - ридесто место со бел камен (Рогачево)

Крешњица - ниви покрај дол под село (с. Јелошник)

Крешнички Дол - дол сув (малку вода само во пролетниот и есенскиот период) ; под село; месност: Крешњица (с. Јелошник)

Крива-Кобила - ридесто место над село (Рогачево)

Криво-Долце - лозја (с. Варвара)

Криво-Долце - нива порамна во долче со некој даб; името според формата на месноста (с. Варвара)

Криво-Долче - дол со костенлива шума над село (с. Непроштено)

Крифка (<Кривка) - костен-дрво во Дабжа Вода; рамни ниви околу костените; името на месноста според формата на објектот (костенот) (с. Варвара)

Кркојца (<Крколица) - месност на раскрсница на патиштата и на вода (водата на р.Бистрица); се разделува (Теарце)

Крс - маало (Рогачево)

Крс (<Крст) - брежна месност со патиштата за Једоарце и Отуње; више село; на ова место се оди на Св. Атанасиј (с. Непроштено)

Крс (<Крст) - вакавско место више село; некогаш било црквиче (Теарце)

Крс (<Крст) - месност на главниот пат; се вкрстуваат др. патишта; над село кои букова шума; на карпата има крст (потоа името) (Старо Село)

Крс (<Крст) - месност со костенова шума под селото, десно. (с. Јелошник)

Крс (<Крст) - ниви сушни десно од селото; има и по некоја џанарика; главниот пат за планина (с. Брезно)

Крс-Брдо - брдо (Јажинце)

Крс-Камењ (Гури Крич алб.) (Јажинце)

Крс(т) - ледини, ливади над село, вакафско место; постои апелатив (с. Одри)

Крс(т) - ридна месност над село со стари гробишта; диви черешни; постои апелатив. (с. Варвара)

Крстанино - ниви сопствени; габрова шума; под село; Крстана (с. Вратница)

Крстоа Јаруга (<Крстова) - месност во долот на р. Бистрица; името: ја превратил водата и станала јаруга (Теарце)

Круша - извор (Ѓермо)

Круша – ниви (с. Јажинце)

Круша - обработлива земја со дива круша (Рогачево)

Круша - сушни ниви над село; името: дива круша има (с. Брезно)

Круша Василеа (<Василева) - дабова шума кон с.Нераште и р.Вардар (с. Вратница)

Круше - букова шума над село, десно; има ивор; поминува реката за Старо Село; имало некогаш круши (Старо Село)

Круше – ливади (Отуње)

Круше - ниви од прва категорија-најубавото поле на селото; под главниот пат (Теарце)

Круше - ниви сушни над село; црешни (с. Јелошник)

Крушечки Камење - планинска месност (Лешок)

Круши - млад овоштарник со круши (с. Глоѓи)

Крушче (<Крувче, дем.) - ниви в поле; круша (Старо Село)

Кршка Леска - месност на пат за планина; ниви со леска; рамно; името: леска (с. Брезно)

Куж-Баба - место со костен (Отуње)

Кука Равенска - пат од с. Вратница за Равен и Осој (месноста); брежно; завои на патот (с. Вратница)

Кукударка - ридесто место над село (Рогачево)

Кула (и: **Куле**) - карпа на врвот на планината; името: форма на кула (с. Брезно)

Куле (<Кули) - карпа црвена во вид на кули; букова шума во планината (Теарце)

Кулумица - ливада (с. Једоарце)

Кумлас - ниви; името веројатно е Кумов Лаз; (Порој)

Кумо:-Нифче (<Кумово Нивче) - ниви под село; кум (с. Вратница)

Кумоа-Чешма - место; нема чешма (Сетоле)

Купузиште - пасиште више село; порано се сеело зелка (с. Доброште)

Курилоо - нива во м. Чука (с. Варвара)

Курљеа-Карпа - вертикална округла карпа, над Солишта, лево од Лешочката Река (Лешок)

Куро-Водиче - на пат за планина; дрварски пат; водно име (Теарце)

Кутлина - ливади на извишица (Сетоле)

Кутлишта - месност со ливада и овошки више село; името според формата на месноста (с. Варвара)

Кутрејца - ливади и обработливо место под село (Рогачево)

Кутурлишта - ниви сушни на рамника во букова шума (од лево); над село (с. Брезно)

Куќа - забел со букова шума во планина; карпа (с. Доброште)

Куќа - карпа во дабова шума; десно од селото; на пат за планина (с. Брезно)

Кукерчишта - месност со букова шума, леска и смрека (Старо Село)

Кукиче Сул'о: (<Кукиче Сулово) - колиба за чување лозја во месноста Голина (с. Вратница)

Куќишта - ниви в поле; до реката Габровница (с. Одри)

Куч-Баба - планинска месност-државно пасиште (с. Брезно)

Куч-Баба - врв кај месноста Преслап (с. Варвара)

Куч-Баба - месност со ливади под село; ридно место; овој топоним постои и во синорот на др. села во Подгорјето (Отуње)

Куч-Баба - голина и букова шума (Отушиште)

Куч-Баба - планинска месност, лево од р.Бистрица; врв; граничи со Плоча (лешечки синор) (Теарце)

Кучка-Вода - месност и извор (Ѓермо)

Кушенац - извор под село; Куше, лично име (с. Вратница)

Кушков-Рид - ливади и ниви в поле; благ нагиб; лично име (с. Вратница)

Кушоац - извор (Рогачево)

Кушпатица - ниви в поле до синорот на с. Жилче (Слатино)

Лјаништа - вртови на с.Брезно; букова шума со извори; извоорот на водоводот за с. Теарце (Теарце)

Лјаништа - ливади над село; сушни ниви; две чешми (Старо Село)

Лјаништа - месност со зеленчукови бавчи и џанарики, десно од селото; патот од с.Теарце за планина; има извор (с. Брезно)

Лјаништа - шума (Сетоле)

Лјаниште - месност со ливади и тополи; извор под камен; нешто порамно во рид; топонимичен апелатив(Отуње)

Лавои - сушни ниви десно од селото; брежна месност (с. Брезно)

Лаз Бошков - месност со ливада во букова шума над село кон с. Брезно; чест топонимичен апелатив (с. Варвара)

Лазарчев-Брес - месност више пругата со стар брест; го посеал некој Лазарче (Теарце)

Лазиња - емиш, ниви со пченка и пченица, в поле (с. Глоѓи)

Лaziца - ниви над село (с. Јелошник)

Лaziште - место со костени (Гермо)

Лазое - ливади (Сетоле)

Лазое (<Лазови) (и: **Лазое Ливаде**) - брежна месност со селски ливади во букова шума, лево, над село (с. Варвара)

Лазоев Извор - месност со студен извор во букова шума; сопствени ливади лево кон с.Брезно (с. Варвара)

Лак - месност со овошки в село;овде е чешмата од Шурновци; водно име (Отуње)

Лако: (<Лаково) - ниви в поле; сливи (с. Доброште)

Лалошоа-Нива - место, нива сопственост на Црквата од Лешок (Лешок)

Леверица - нива в поле до пругата (с. Непроштено)

Ледниче - пасиште над село; брестови (с. Доброште)

Лезов-Мос - мост на потокот под Старо Село; Лезо го правел (с. Вратница)

Леска - месност више село; леска и дабова шума (с. Јелошник)

Леска - месност со лескова шума под планината; ливада и бачило (имало); постои апелатив (с. Одри)

Леска - ниви под село, скоро в село; леска (Старо Село)

Леска - пасиште со леска над село; нешто малку сушни ниви (с. Вратница)

Лесќе - ниви в поле со леска (с. Одри)

Леске - шума (с. Једоарце)

Лескиште - брежна месност со леска више село (с. Непроштено)

Лесќе - леска в поле со малку ореви; ниви (Отушиште)

Лесќе - ниви в поле, под село (Теарце)

Леске (II) (<Лески) - ниви в поле; леска (с. Одри)

Леќишта - месност со леска и костенова шума (с. Варвара)

Леќиште - ридна месност со костени и папрат; под село; леќа (Отуње)

Лешечка-Река - долот низ кој поминува Лешечката Река; кон с.Брезно (с. Варвара)

Лешечки Пут - патот од с.Лешек (Лешок) за с. Варвара (с. Варвара)

Лешничшта - лескарник лево од селото (с. Јелошник)

Лешочка Река - река (Лешок)

Лешочко Кале - месност и кале над селото (Лешок)

Ливада - ливади (Порој)

Ливада - ливади (с. Једоарце)

Ливада - ниви в поле, нема ливади (с. Непроштено)

Ливада (Отуње)

Ливада Ангароа (<Ангарова) - сопствена ливада; до Вардар (с. Вратница)

Ливада Садикоа - пасиште (Пршовце)

Ливада Те Епри (алб. од Горна Ливада) - ливада (Ѓермо)

Ливада Шеменкоа (<Ливада Шеменкова) - ливада покрај р.Раќита (Вратничка Река); Шеменко (прекар) (с. Вратница)

Ливаде (<Ливади) - ливади со овошки (оревите повеќе) в поле (с. Одри)

Ливадица - планина со пасишта; згодна за испаша (ливатчеста) (с. Вратница)

Ливадице - под село ливади и овошки (с. Вратница)

Ливадиче - ливада над село; некое лозје на ливадите; деминутивен апелатив (с. Доброште)

Ливадиче - месност со ливада и овошни дрвја над село; познат апелатив (Отуње)

Ливадичиња - ливади (с. Варвара)

Ливадичиња - мали ливатчиња едно до друго в село; овошки; постои апелатив (с. Одри)

Ливадичко Језеро - планинска месност на синорот на с. Штрпце (космет); се оди на прошетка (с. Вратница)

Ливаѓе - ливади виѓе село, десно (с. Брезно)

Ливаѓе - ливади (Отуње)

Ливаѓе - ливади (Сетоле)

Ливаѓе - ниви, ливади во порамна месност; над село лево (с. Јелошник)

Ливаѓе - селски ливади брежни; негде-годе рамни; во букова шума над село (с. Варвара)

Лизгав-Камен - букова шума со плочеста карпа која често на пролет подмрзнува; кога се поминува, се лизга (с. Вратница)

Лилјачко Камче - брежна месност-пасиште со габрова шума над село, десно; лилјак (с. Јелошник)

Лимунцина - чешма во дабова и букова шума в планина (с. Доброште)

Липа - влажна месност, извор, липа (Пршовце)

Липа - ливади (Отуње)

Липа - месност в планина со габер, даб и липа. Одовде почнува водоводот за Отушиште и Теарце (Отушиште)

Липа - месност со костен десно од селото; нема липи сега (с. Брезно)

Липа - ниви в поле; липа (вид дрво) (с. Доброште)

Липа - чешма (Пршовце)

Липа - месност до капташата за водовод; над село; името: има липови дрвја (Теарце)

Липа - ниви; бавчи и трње, капинки; в поле (с. Глоѓи)

Липора - костенова шума со некое сушно нивиче:под село, десно (с. Јелошник)

Лисица - ниви под село (Нераште)

Лисичина-Карпа - брежна месност со костенова шума над село; постои карпа во која се кријат лисици (с. Одри)

Лисичини Дупки - карпи во букова шума во месноста Вртишта (с. Брезно)

Лозарски-Пут - пат за лозјата; в поле (с. Вратница)

Лозиште - стари лозја под село; сега ниви и ливади (с. Вратница)

Лозја - лозја под село во вид на степеници поредени (и рамни) (с. Варвара)

Лозјарск'и-Пут - патот за лозјата, десно (с. Непроштено)

Лозје - лозја (с. Једоарце)

Лозје - ниви и лозје (Беловиште)

Лозница - средсело; збирало (с. Варвара)

Лознице - ливади в село; има лозница (Старо Село)

Локва - ливади и ниви под село; има вирови на-пролет; вирови (Старо Село)

Локва - ниви и ливади в поле; виришта (сега оцедено); мочвариште (с. Вратница)

Локва (II) - месност во Блештео; ливада со вирови (од пролет, а после расте трева) (Старо Село)

Локва Коеќеа - локвиште (бара) со ниви и дабова шума в поле (с. Вратница)

Локвиче - ниви и ливади в поле; вирче, мочвариште (исцедено) (с. Вратница)

Л'онца - овоштарник над државниот пат (с. Непроштено)

Лопушник - шума (с. Варвара)

Лугој - ливади мочурливи и шамак в поле; елови дрвја и џанарики; топонимичен апелатив (с. Одри)

Луг - ливади, лозја в поле (с. Вратница)

Лумо (<Лумово) II - ливади лево више село (с. Јелошник)

Лутовник - дол (с. Једоарце)

Љачач - ниви и ливади в поле (Порој)

Љубео - овоштарник (с. Варвара)

Љуботан - планинска месност со дол; врв на Шар Планина (Старо Село)

Љуботанска-Река - реката на Старо Село; извира во месноста Ѓинѓера на Љуботан (Старо Село)

Љуботанска-Карпа - карпеста месност в планина (Старо Село)

Љуботен - врв (Јажинце)

Љуботенска-Река - реката од изворот под Љуботен до месноста Кале (с. Вратница)

Маало Маркофци - маало (Беловиште)

Маало Пејчинофци - маало (Беловиште)

Маало Попофци - маало (Беловиште)

Маало Степанфци - маало (Беловиште)

Магаречки-Дол - дол над село (Г. Орашје)

Мадем - рудникот за ? (сега не работи) (с. Непроштено)

Мадлиќе (множ.) - костенова шума над село (с. Непроштено)

Мала Нивица - ливади (Сетоле)

Мала Нивица - ридна месност со ливада и сливи под село; името според сразмерот (големина) (Отуње)

Мала-Река - дол што се образува од другите извори под Љуботен; помала е во однос на Љуботенска Река (с. Вратница)

Мала-Река - ниви в поле, јурија со големи и стари јасики. Некогаш овде поминувало коритото на реката Бисрица (Отушиште)

Мала-Река - река староселска од која се наводнува нивното поле (Старо Село)

Мала-Сруга (страга) -карпа во планинска месност (Отушиште)

Малев-Дол - дол кон с. Једоарце (с. Непроштено)

Малејца (<Малевица) - ливади со овошки под село; Мале, лич. име (с. Непроштено)

Мали Жеден - дел од планината (Јажинце)

Мали Крст - месност (Ѓермо)

Мали-Камен - ливади (с. Једоарце)

Малин-Дол - дол над село-суводолица; од страните дабова шума (с. Одри)

Мало-Паѓе (алб. Паѓе Вогљ) - падина (Јажинце)

Малоо-Парче - место со костени (Отуње)

Манастир - месност над село со траги од рушен манастир св. Богородица (Цепчиште)

Марена - месност под село; има остатоци од стара црква; вршени се ископувања (Теарце)

Маринкоа-Нива - нива и ливади (с. Једоарце)

Мари:но - месност со овошки и слободен простор во кој играат децата в село; според сопственикот (лично женско име) (с. Одри)

Марко-Бачило (Марково) - рамна месност во букова шума под планината; овде имало бачило; сточарски топонимичен апелатив (с. Варвара)

Марко-Гумно - гумно в село (с. Варвара)

Маркоа Ливада (<Маркова) - месност со ливади во букова шума до Голем Поток над село кон с.Брезно (с. Варвара)

Маркоа-Млака - ливади, има и костени (Отуње)

Маркоа-Чешма - извор (Ѓермо)

Марков-Камењ - место и голема карпа лево од патот Лешок - Варвара над Лешочкото кале (Лешок)

Марков-Коштањ - ридна месност со костен и папрат; сопствени костени (Отуње)

Маркова-Плоча - природна плоча во месноста Св. Ѓорѓија (под неа има дупка); легенда: Крали Марковиот коњ стапнал на неа (с. Непроштено)

Марков-Забел - дабова шума со нешто костен под село, десно (с. Јелошник)

Марков-Камен - бигорлив камен во маалото Бигор, во лозјата; името легенда: Крали Марко со коњот одовде скочил на Жеден; има во каменот „отисоци“ од копита (Теарце)

Маркојца - чешма над селото (Ѓермо)

Маркојца (<Марковица) - ниви и ливади в поле; според лично машко име (с. Одри)

Маркоски-Ниве - ниви и ливади (Беловиште)

Мартиница - ниви в поле, под селото (Теарце)

Мартиноо (<Мартиново) - ниви в поле кон с.Доброште; до реката Габровница (лево); според името на сопственикот (с. Одри)

Марчеј-Врбе - место е во полето под железничка пруга, лево од патот Лешок-Жилче (Лешок)

Маршени Клетишта - планинска месност со многу убав чај; име: фамилија Маршени (Маршевци) (Старо Село)

Матлие (<Матлии) - маало в село (Теарце)

Матлије-Маало - маало (Пршовце)

Матоа-Нива - ливади над село десно во близина дабова шума (Старо Село)

Матов-Камен - шума (с. Једоарце)

Мачкина-Рупа - ливада ридна лево од селото во букова шума (с. Брезно)

Маџаров-Гроб - гроб во планината на некој убиен човек (Беловиште)

Маџо: (<Маџово) и Маџо - букова шума над село (с. Вратница)

Меанац - извор (Рогачево)

Медин-Камен (<Медин; Медија, лично муслиманско име) - планинска месност; име на овчар (Теарце)

Медини Ливади (<Медиини) - ливади в поле; Медија, лично муслиманско име (с. Одри)

Меѓа - планинска месност на граница помеѓу Градската и Вратничката планина (Вратница)

Меѓе (II) - синор со с.Белојште, југозападно од селото (с. Вратница)

Мел'оо - место каде се составуваат водите на р. Чаушица, Бистрица и Три Воде (Пршовце)

Мел'оо (<Мелово) - легалиште а овци во долот на р.Бистрица на раскрсница на патиштата за Чаушница (десно); под Три Воде; камењарник (Теарце)

Мемишо: (<Мемишово) - ниви под село, в поле; Мемиш, лично муслиманско име (с. Доброште)

Мечја-Рупа - нива со дабова шума десно од селото (с. Брезно)

Мечкароо (<Мечкарово) - планинска месност со букова шума; според апелативот мечка (с. Одри)

Мечкин-Шибак - планинска месност со букова шума, десно од одраската река; густа шума (с. Одри)

Мечкина-Дупка - дупка во каменот во месноста Бигор (Слатино)

Мечкина-Дупка - дабова, букова и др. мешана шума во присој; овде е скривалиштето за мечки (с. Вратница)

Мечкина Ливада - планинска месност во Камеџица (Отушиште)

Мечкина-Рупа - букова шума (државна); под планината; има карпи каде што се криела мечка (с. Јелошник)

Мечкина-Рупа - шума (с. Једоарце)

Мечкини Ливаде - планинска месност цо букова шума; во камењата има пештери за мечки (Теарце)

Мечкин'а-Дупка - место према Љуботен (Рогачево)

Мијаје Маало - маало (Јажинце)

Милеи-Колибе (<Милеви Колиби) - пасиште под село; порано имало колиби за кози (Старо Село)

Миленко: (<Миленково) - ливади со евли в поле (с. Доброште)

Милеска-Чешма - чешма в село во маалото Милевци (с. Брезно)

Миличин Вир - висок камен од каде паѓа водата од р. Бистрица во вирот (Теарце)

Миличин Коштањ – месност со ливади и костени под село; сопствени (Отуње)

Мило Грашиште (<Милово) - над село ораница со мешана шума; Мило, лично име (с. Вратница)

Милошина-Млака - ливади и јели (Отуње)

Милошо (<Милошово) - ниви и ливади (повеќе) в поле; има и ореови дрвја; според името на сопственикот (с. Одри)

Милчина-Чешма - извор (Пршовце)

Мирчин-Коштањ - ливада, има и костени (Отуње)

Мислинка - дабова шума над село; вид овошка (јаболко) (с. Јелошник)

Митрев-Забел - дабова шума над село во месноста св. Богородица (Цепчиште)

Митринска-Рупа - нива (с. Једоарце)

Мицатоа Воденца (<Мицатова Воденица) - воденицата на реката кон с.Белојште; Мицат, лично муслиманско име (с. Одри)

Млади Коштање - брежна месност со млади костени више село (с. Непроштено)

Млака - костенова шума над село; десно; нема млаки (Старо Село)

Млака - ливади и лозја више село; млачливо место (с. Непроштено)

Млака - ливади, млака (с. Једоарце)

Млака - ливади, пасиште со сливи и костени; десно од селото; водно име (с. Доброште)

Млака - месност (Лешок)

Млака - месност со нива до селото, лево; овошки (черешни, јаболка, костени); рамно; млачлива месност (с. Варвара)

Млака - млачна месност (Беловиште)

Млака - ниви сушни више село; млаки (с. Јелошник)

Млака - сопствени овошни градини со млаки над село; ерозивна месност; постои апелатив (Отуње)

Млак'ин-Дол - дол више село со даб, багрем и костен; има млаки (с. Непроштено)

Млаче - мочурлива месност над село (Г. Орашје)

Млачинка - десно од селото; месност со костен и џанарики; млака (с. Брезно)

Млекара - месност в село до одарската река, лево; зграда на задругата (с. Одри)

Молтоше - ниви (Ѓермо)

Момулец - извор (с. Једоарце)

Морафце - селиште, западно над село (с. Вратница)

Морска-Врба - ниви и ливади (Лешок)

Морска-Врба - врба под селото, на синор меѓу Лешок и Непроштено (с. Варвара)

Мравјаник - месност меѓу Рогачево и Радушa (Рогачево)

Мрморец - извор во планината (Сетоле)

Музга - планинска месност (Нераште)

Мурато: (<Муратово) - ниви в поле; овошки (јаболка, ореви, круши) (с. Одри)

Мурато: Бачило (<Муратово) - планинска месност во увалеста голина; Мурат, лично име (с. Варвара)

Муратово Бачило - бачило в планина; пасиште (и: Муратš Трло) (Слатино)

Мурчишта - костенова шума во дол со извор; над село; извор (с. Вратница)

Мустајно - ливади со овошки в поле; лично муслиманско име (с. Одри)

Мутни-Дол (<Матен Дол) - дол со вода; често се мати; над село (Старо Село)

Но-Цаде (<Ново Цаде) - државниот пат под село (Отушиште)

На Збирало - месност со орев (дрво) среде село; се собираат луѓето (с. Варвара)

На Падина Изворон (и: **Ке Изворон на Падина**) - извор во месноста Падина над село кон Отуњската Река (с. Варвара)

На-Чешма - селска чешма (Џепчиште)

Навјалиште (<Навијалиште) - месност со ниви в село; бавчи со зеленчук; навиваат жените (Старо Село)

Надеец - извор (Јажинце)

Накоа Ливада (:Нако, лично име) - ливади над село во рамно место (с. Јелошник)

Налеиште (<Налевалиште) - ниви под село, налеани од наноси (с. Непроштено)

Неделено - шума (с. Варвара)

Неделено - месност со костенова шума; над село; името - костените не се поделени меѓу народот, но кој ќе стигне тој збира (с. Варвара)

Незеле Маало - маало (Јажинце)

Нерашко - ливади в поле на синорот со с. Нераште (с. Доброште)

Нерашко - ниви кон с.Нераште (с. Вратница)

Нерашќи-Пут - пат за с. Нераште низ долот на одарска река (с. Одри)

Нерезина - ливади со овошни растенија; постои апелатив (Старо Село)

Нерезина - ниви в поле, под пруга. Постои апелатив (с. Непроштено)

Нерезине – костенова и дабова шума над село; пасиште; пасиште; постои апелатив (с. Доброште)

Нибарник (< Ибарник) – ниви в поле лево од Слатинска Река (Слатино)

Нива Војнојчина - сопствена нива под село; женско име по маж (с. Вратница)

Нива Матоа (<Матова) - сушна нива во брежна месност, под село; сопствена; името според лицето (сопственикот) (Отуње)

Ниве Есато:ј - ниви (Пршовце)

Нивиче - ледина (Сетоле)

Нивичишта - обработливо место (Рогачево)

Нивишта - трњак (с. Варвара)

Нивче - папрат во лескова шума, над село, десно (Старо Село)

Николино - букова шума над село (с. Вратница)

Николо: Бачилиште (<Николово Бачилиште) - бачило в планина; пасиште во Ливадица (с. Вратница)

Николао Ливада - ливада под пруга в поле (с. Непроштено)

Никушоа Воденца - место и воденица (Лешок)

Нов Мос(т) - мостот на р. Габровница на државниот пат за Качаник (с. Одри)

Нова Чешма (I) - чешма до Бошкоска (Бошкои) фамилија (с. Варвара)

Нова Чешма (II) – чешма више село до ф-јата Зафирои (с. Варвара)

Њиве - ниви во пченка под село (с. Глоѓи)

Њиве - сушни ниви в планина, сега орници со трева (Отушиште)

Обешеник - рид со леска; пасиште над село;името, можеби во врска со некоја случка (Отуње)

Обл'и-Рид - рид над селото (Рогачево)

Огнено: (<Огненово, Огнен-лично име) - сушни ниви со мешана десно од селото (с. Јелошник)

Ограда - бавчи со костени и др. овошки в село (с. Одри)

Ограда - бавчи со сливи, под село (с. Доброште)

Ограда - вртови в село (с. Глоѓи)

Ограда - ливада (Сетоле)

Ограда - ливади (с. Једоарце)

Ограда - месност со овошни градини до селото; чест топонимичен апелатив (Отуње)

Ограда - ниви во селото (Слатино)

Ограда - ниви под село (Беловиште)

Ограда - овошни градини в село (с. Непроштено)

Ограде - бавчи овошни в село (с. Вратница)

Ограде - ливади со овошни растенија в село (Старо Село)

Ограде - ниви в село (Г. Орашје)

Ограде - ниви и бавчи под село, над цаде (Цепчиште)

Оградиче - бавчи под село (с. Непроштено)

Оградиче - месност со ливатчиња до селото, десно; познат апелатив (с. Варвара)

Оградиче - ниви в село (Старо Село)

Оградишта - овошки и ниви под село (с. Вратница)

Огрдиче - сливарник и други овошки в село (с. Брезно)

Одранска-Река - реката (Одри)

Одриште - месност в село; збирало, рамно (с. Варвара)

Олук - букова шума над село; името:дол во форма на олук (с. Јелошник)

Онорије - шума (Пршовце)

Опал (и: **Дрндаров Опал**) - до месноста Ливаѓе (над село); шума букова ископачена (с. Варвара)

Опаљ-Маало - маало (Сетоле)

Оравче - ливади (с. Једоарце)

Орае (<Ореви) - месност со ореви дрвја над село; името на месноста според името на дрвото (с. Варвара)

Ораше - падина (с. Једоарце)

Орашје - две сушни брежни ниви под село; овошки (костен и некој орев); орев - постои апелатив (с. Варвара)

Орашје - сушни ниви, овошки-ореви, костени; под село; име: ореви (с. Јелошник)

Орашка-Шума - дабова шума над с. Орашје; кон с.Орашје (с. Вратница)

Орашка-Шума - месност со ореви и дабова шума западно од село; орев (с. Вратница)

Орашка-Срана (<Орашка Страна) - брежна месност во долот на р.Раќита; кон с.Орашје (с. Вратница)

Орашлике - месност со ореви и костени (Отуње)

Орашки-Пут - пат од с. Нераште кон с.Орашје преку синорот на с. Вратница-Голина (с. Вратница)

Орашче (<Оревче) - ниви и ливади в поле; орев (с. Одри)

Орашчиња - мешана шума во месноста Присој; има 5-6 дрва ореви (с. Вратница)

Орлов-Камењ - планинска месност во Шар Планина кон белојшки синор; големи камења (с. Одри)

Орлов-Камењ (н) - брег со камен песок; северно карпи и букова, габова шума; над село; орли се собирале (с. Вратница)

Орлоец - карпи кај што се собираат и прават гнезда орли; в планина (Теарце)

Орман - букова шума под пасиштето на планината Ливадица (с. Вратница)

Орман - ливади в поле на синорот со Јегуновце и Глоѓи; има евова шума; извори и јаз; евова шума (с. Доброште)

Орман - месност со букова шума, над село; постои апелатив (с. Варвара)

Орман - селска утрина; евова шума (овде:јела); извор, млачиште в поле (с. Глоѓи)

Орман Манчев - багремова шума над селото, под с.Јелошник (с. Доброште)

Орман Цркварник - пасиште в поле, до пругата. Порано имало црква. (с. Непроштено)

Орманче - мочуриште в поле, со елова шума. (с. Непроштено)

Орница - ливада (Отуѓе)

Орница - месност со ниви и ливади (с. Једоарце)

Ортеац (<Ортевац) - пасишта со букова шума над село; ортачка шума (с. Вратница)

Ортеац - месност (Беловиште)

Османица - ливада. (Сетоле)

Османица - ливади (с. Једоарце)

Осној-Трње / Осон-Трње (и: **Асаној-Трње**) - месност со трње и костенова шума над село; лицето Асан на ова место се заселило; селаните од Варвара и Отуѓе го утепале зашто им се земало пасиштето (с. Варвара)

Осој - левата страна свртена кон север во долот на р.Бистрица; костенова шума (Теарце)

Осој - месност (Јажинце)

Осој - месност со костен, лево од селото; осојно место (с. Брезно)

Осој - шума со габар и даб кон с.Орашје (Долно); брежно (с. Вратница)

Осој Варварски - шума (с. Варвара)

Осојница - букова шума лево над село; осојно место (с. Јелошник)

Осојница - ливада зад ридот (Рогачево)

Осојски Камен - карпеста месност со ретка букова шума; во месноста Осој (с. Вратница)

Осојски-Дол - дол низ костенова шума; има вода-притока на р. Бистрица (Теарце)

Остри Карпе (<Остри Карпе) - шилести карпи наредени на една планинска коса-срт (Теарце)

Остра-Чука - ливада на врв од рид (Рогачево)

Отаа - место со костени (Отуње)

Отушечко Маало - маало во селото (Пршовце)

Отушешки-Пут - пат за Отуње (Пршовце)

Отушки-Пут - патот од с.Отушиште што поминува низ синорот на с.Јелошник, за Отушка Планина (с. Јелошник)

Оцалари Маало - маало (Нераште)

Оцини Коштање - костенова шума над село; десно од реката кон с.Доброште; според сопственикот (оца) (с. Одри)

Оцино (<Оца) - ливада; в поле; сливи и тополи (с. Доброште)

Павитан-Дол - дол во букова шума; има многу повит (треви) (с. Вратница)

Павлеа-Нива - планинска месност над село (Лешок)

Павлеа-Ливада - ливада (Отуње)

Павлеќев-Дол - нивчиња на ридно место во дол; под село; Павле (с. Јелошник)

Падина - лозја, костен, сливи; над село, благ нагиб (с. Глоѓи)

Падина - месност под село со овошки и ливатче; познат апелатив (Отуње)

Падина - месност со букова и дабова шума над село, под планината (с. Доброште)

Падина - ниви сушни и костени околу нивите (с. Јелошник).

Падина - пространа месност со сушни ниви и костенова шума, под село (с. Брезно)

Падина - рамни ниви во брежна месност; сега пасиште; извор (с. Варвара)

Падина - шума дабова кон с.Нераште (с. Вратница)

Падина - меснот (Гермо)

Падински-Дол - дол сув со некоја сушна нивичка; под село. (с. Јелошник)

Падинче - овоштарник во селото (с. Непроштено)

Падиње - ливади над село (Једоарце)

Паѓе - рамнина (с. Јажинце)

Паѓе - рамница под Рудина (Рогачево)

Пајатишка Карпа - карпа во месноста Пајатишта; букова и лескова десно в планина (с. Брезно)

Пајатишки Рид - рид во месноста Пајатишта; букова, дабова и лескова шума, десно в планина (с. Брезно)

Пајатишко Голинче - голинче во дабова, букова, лескова шума во месноста Пајатишта, десно-напреку од селото (с. Брезно)

Пајатишта - рамнинка во букова шума и лескова шума; пасиште в планина; името: веројатно имало порано појата (с. Брезно)

Палена-Рупа - месност во Блештео; рамна лединка пасиште; под село, лево (Старо Село)

Палигорица - ниви в поле; некогаш имало овде црква во често Дубје; на ова место потпалената пченка ја запалува пченицата (легенда) (с. Вратница)

Палојна - ливади со овошни дрвја; западно од селото; името: палено (изгорено) (Сетоле)

Паљојна - ливада (Сетоле)

Паљур - ниви под село (Старо Село)

Папрадица - папрадиште под планината во близина на Црквиште (Отушиште)

Папрадина - месност со папрат над село; се сее компири (Старо Село)

Папрадник - папрадиште во голина; букова шума, лево од селото (с. Брезно)

Папрадник - сушни ниви над село; негде џанарики (сливи) и черешни (диви); постои апелатив (папрат) (с. Варвара)

Папрадница - месност над село кон Старо Село; папрат (с. Вратница)

Папрадница - месност со даб и папрат (Пршовце)

Папрадница - месност со костени над село (Беловиште)

Папрадница - селско пасиште над село; папрат (с. Јелошник)

Папратница - ниви со папрат понекаде (с. Непроштено)

Пауно (<Пауново) - ниви в поле; сопствени; лично македонско име (с. Одри)

Пауноа-Бафча - ливади (с. Једоарце)

Паунов-Гроб - на ова место е утепан полјакот од селото (во месноста Лазое) од шиптари-непроштенци; гроб (с. Варвара)

Пачи-Ало - шума (с. Једоарце)

Пејкое - овошни насади северно над село; Пејко, лично име (с. Вратница)

Пејчиница - ниви в поле (Слатино)

Пејчинов-Рид - ниви и ливади на блага издигната месност в поле (с. Вратница)

Пералник - данарики и орев в село; фрлаат ѓубре; брежно (с. Брезно)

Перешечќи-Пут - пат над Сеголе; излегува на Плоча (с. Варвара)

Перов-Лаз - мешана шума над село; брежна месност (с. Вратница)

Перов-Лаз - леска во дол над село, десно (Старо Село)

Перо-Камче (<Перово Камче) - камен во букова шума над село, десно (Старо Село)

Пероо-Камче (<Перово Камче) - месност со мешана шума над село; во Перов Лаз; има камен (овој Перо чувал кози и седел на ова камче) (с. Вратница)

Перуника - ниви под село; перуника (цвеќе) (с. Вратница)

Песак - месност (Јажинце)

Песокница - ридна месност со ореви над село; песоклива земја; по неа и името; постои апелатив (Отуње)

Петачко Водиче - месност над село со цркви св. Петка и св Јован, има извор со лековита вода за очи (Беловиште)

Петко: (<Петково) - габрики под село (с. Јелошник)

Петко-Ќуше (<Петково Ќоше) - нивичиња сушни над село, лево; постои апелатив (с. Јелошник)

Петков-Лаз - сушни ниви во лескова и дабова шума; над село, десно (Старо Село)

Петкојца (<Петковица) - месност со ливада и овошки, над село; има извор; името според името на првиот сопственик (Отуње)

Петрекео (<Петрекево) - костенова шума и ливади западно и северно од селото; припаѓале на Петрета (с. Вратница)

Петрикеац (: Петре) (<Петрикевац) - букова шума над село, лево; ридна месност; месност што припаѓа на Петрета. (с. Јелошник)

Петроо-Гумно - рид (с. Једоарце)

Петрушо: (<Петрушово) - бавчи над село (со зарзават); сопственост на лицето (с. Доброште)

Пек - ниви сушни на брежна месност; припек, пек. (с. Јелошник)

Пефчарник (<Песок) - месност со наноси; песокливо место под село, лево, на патот за с.Лешек (Теарце)

Пефчина - месност (Џепчиште)

Пефчина - ниви со пченка и пченица и зарзават в поле; поле (с. Доброште)

Пефчина - овоштарник в село; песок (с. Непроштено)

Пефчиња - ливади (с. Једоарце)

Печалишта - месност на брег со лескова шумаа на припек; над село, десно; припек (Старо Село)

Печалиште - пасиште ридесто под селото (благ нагиб); припекливи, камено место (с. Вратница)

Печурак - гол рид со камен изложен на сонце во месноста Присој; печурак (1. печурка 2. пече) (с. Вратница)

Пештер - карпа каде во невреме спие стоката (Пршовце)

Пештер - карпи во букова шума (с. Вратница)

Пештер - месност в планина со карпи под кои се сокриваат овци (Теарце)

Пештер - чешма, извор (Пршовце)

Пештерска-Врата - карпеста месност во букова шума; единствени влезови (излези) меѓу карпи; личи на врата (с. Вратница)

Пештиќ - ниви (Ѓермо)

Пиој - ливади во планина со извор (с. Брезно)

Пирибрег - врв (Беловиште)

Пичкопојца - сајбиски ливади в планина; (с. Брезно)

Пичкино Водиче - месност со изворче од камен во букова шума; (с.Јелошник) (Теарце)

Пладниште - над село од левата страна на р.Габровница; костенова шума; порано пладнувал добитокот (с. Одри)

Пладниште - над село пасиште; пладнува добитокот (Старо Село)

Пладниште - ниви сушни над село; пасиште; негде-годе по некое дрво од бука, јасика; џанарики (с. Брезно)

Пладниште - ниви (с. Варвара)

Плаеница (<Плавеница) - ниви в поле под државниот пат; се плават (с. Одри)

Планиница - пасиште (Гермо)

Плачи-Кур - месност на граница на синорите со Сетоле, Отуње и Непроштено; печалбарите до ова место се испраќале (с. Непроштено)

Плачкоец - место; извор; карпа, десно од коритото на Лешочка река, од која постојано капе вода меѓу пукнатините (Лешок)

Плаеница - ливади (Сетоле)

Плоча - планина, пасиште со камен (камена плоча) (Слатино)

Плоча - врв на Шар Планина над изворите на Лешочката река (в. 2446 м.) (Лешок)

Плоча - карпа (Гермо)

Плоча - пасиште во планината (Сетоле)

Плоча - пасиште-голина во планината; топонимичен апелатив (Отуње)

Плоча - пространа планинска месност на синорот на неколку села; и на с. Варвара; чест топонимичен апелатив (с. Варвара)

Плочарник - месност со карпа од каде селаните ваделе плочи за покривање куќи; во Вртишта (с. Брезно)

Плоче - месност со камен карпа (плочарник) на пат за Лешек; десно (с. Брезно)

Плошник - широко место со обработливи ниви (Рогачево)

Плуѓе – ниви (с. Јажинце)

Пљачкоец - ливади; некогаш биле ниви (Сетоле)

Повит - костени (Беловиште)

Под 'Ан - ниви и бавчи под село (с. Непроштено)

Под Бафче - огради со овочни насади под село, под маалото Бигор (Теарце)

Под Вјрбе - ниви од главниот пат в поле; порано имало овде врби (Теарце)

Под Вјрбе (<Врби) - ниви под село; покрај патот за в поле (с. Глоѓи)

Под Јаз - овошни насади в село под јазот (с. Вратница)

Под Орае (<Ореви) - месност в село каде што се собирале некогаш имањето пред да тргнат на испаша (с. Глоѓи)

Под Река - месност под државниот пат в поле (с. Непроштено)

Под Рит - ниви и ливади (Јажинце)

Под/т-Пруга - ниви под желез. пруга (Слатино)

Под/т-Цеста - ниви под државн. пат (Слатино)

Под-Брце - ритче (Отуње)

Под-Село - овошни градини и ниви под селото (с. Вратница)

Под-Чивлак - овошни бавчи во шиптарското маало (Теарце)

Појата - костенова шума над село, северно; имало појати за добиток (с. Вратница)

Појата - ливади (Беловиште)

Појатишта - извор (Лешок)

Појатиште - месност

Полица - ниви, ливади, бавчи со овошки в поле; полица (<поленце убаво) (с. Вратница)

Поличински-Пут - пат од селото нагоре; оди преку месноста Поличица и продолжува за в планина (с. Варвара)

Поличица - ливада (Отуње)

Поличица - месност со бавчи под Стар Забел; името според формата; степенесто поредени бавчи (с. Варвара)

Пондилче (: **Пондила**) - ниви в поле (с. Доброште)

Поника - дол кој поминува низ костенова шуа над с. Теарце; името: поради ерозивноста (Теарце)

Поника - ридно место со костен; десно од селото; поника (= лошо стрмно место) (с. Брезно)

Попо: - ниви в поле под пруга (с. Непроштено)

Попоа (<Попова) Ливада - ливада во букова шума под голината; според сопственикот (с. Одри)

Попоа-Бафча (<Попова) - овошки и зарзават над село (с. Доброште)

Попо-Бресте (<Попово Бресте) - нива над село, десно; има еден брест сега; името: поп Трпе е уште жив Тетово (с. Брезно)

Попов-Дуб - месност (Јажинце)

Попов-Грм - шума (с. Једоарце)

Попов-Дуп - обработливо место со неколу стари дабови дрвја (Рогачево)

Попои Ливаде (<Попови) - пасиште под село, в поле (с. Доброште)

Попој-Бафче (<Попови) - зеленчукови градини порано, сега пасиште со некое овошно дрво; над село, лево (с. Јелошник)

Попој-Јасике - ливади (Лешок)

Попо: - на ова место бил убиен беловишкиот свештеник од Одрани за меѓа (Беловиште)

Попоо (<Попово) - костен, сливи; ливади над село северозападно (с. Вратница)

Попоско Маало - маало (Лешок)

Попоф-Студенец - извор (Сетоле)

Попрадница (<Папрадница) - ниви в поле; папрат (с. Одри)

Попунца – ниви в поле (Слатино)

Попунце - ниви под пруга (Слатино)

Пороишта - дол (Рогачево)

Поројка - нива в поле која често се поплавува (с. Непроштено)

Поројска Бразда - браздата што иде од Порој за Џепчиште (Џепчиште)

Поројште - ливада, селска ледина, пасиште под село; необработлива месност; Порој (од реката); (и уште на едно место има поројште со исто име) (с. Одри)

Поројште - месност на патот кон Глоѓи; ливадите под патот; порој (с. Доброште)

Поројште (<Пороиште) - леска, костен, багрем, лозја, над село, дол; името: поток, суводолница (с. Глоѓи)

Поседок - месност на пат преку пршлика за планина; штом ќе се изртне угорницата се доаѓа до поседокот (се одмараат луѓето и добитокот) (с. Вратница)

Пот Пут - ливади под патот стар; овошки (с. Одри)

Пот-Бафча - место со костени (Отуње)

Поток - дол што иде од изворот Мурчишта над село (с. Вратница)

Поток - место-поток на Шар Планина, под врвот Плоча, кај Гавраноец кој се спушта од Вртишта и се соединува кај Гавраноец со другиот поток Силна Вода и така се создава Лешокката Река (Лешок)

Поток - рекиче (Јажинце)

Пот-Црква - место под црквата каде се гробиштата (Сетоле)

Починалиште - на пат за Лешек кога се иде кон Брезно се почива овде (лешечки синор) (с. Брезно)

Празарник - бавчи (с. Једоарце)

Праќи-Пут (<Пречи Пат) - пат в поле за нивите (Теарце)

Прва Прескакалица – кај мостот под село, под државниот пат (Слатино)

Првачки-Пут - патот за селото Прфце; над село (с. Одри)

Првачко-Лозје - месност со лозје и ледина над село; порано го имале прфчани (жители од с. Прфце) (с. Одри)

Првеш-Маало - маало (Пршовце)

Прден-Камен – букова шума на рид над село; има камен на врвот (с. Вратница)

Прекача - ниви в поле, под село (с. Непроштено)

Прекача - ниви в поле; место според правецот (с. Доброште)

Прекача - ниви в поле; поради правецот (с. Одри)

Прекаче//Пракаче - ниви в поле (Цепчиште)

Прекачи – ниви под селото; прекачи-спрема другите напреку поставени; (има др. ниви-брдачи управени кон брдото, упорното (Теарце))

Преко - бавчи лево од село помеѓу два дола; преко (= напреку) (с. Јелошник)

Преко - нивчиња сушни преку долот (с. Јелошник)

Преко Болин-Дол - ниви и ливади меѓу два дола (Отуње)

Преко-Путе - месност в поле до патот државен (за Радушa) (Теарце)

Преко-Река - месност лево од реката в село, има бавчи и куќи (с. Непроштено)

Преко-Река - сушни ниви и ливади под село, меѓу два дола; топонимичен апелатив (Отуње)

Преко-Вода - поток со вода со лескова шума, врба (ракита); две карпи; над село (Старо Село)

Преко-Путе - патче што поминува преку ратајски пат (с. Непроштено)

Преко-Река - другата страна од селото, преку Бисрица, страната на Пршовце (Отушиште)

Преку-Дол - ледина (с. Једoарце)

Преслап - месност в планина на синорот меѓу Лешек и Теарце; премин преку срт (Теарце)

Преслап - планинска месност во Голина; брегот за Силна Вода кон Призрен (с. Варвара)

Преслап - премин од врвот Плоча, на патот кој одел од Лешок покрај Калето, за Призрен од другата страна на Шара (Лешок)

Преслап - седлеста планинска месност меѓу два рида

Преслоп - планинска месност на Шар Планина (с. Одри)

Преќи-Пут (<Прек Пат) - ниви в поле; слива (с. Доброште)

Пречник - ниви и ливади (Лешок)

Призренско Ма:ло - лево од селото; од призренско има дојдено оддамна една фамилија (с. Доброште)

Присински-Рид - голина со песок и камен на ридна месност, нешто букова шума над село (с. Вратница)

Присој - дабова шума под планината кон доброшки синор; топонимичен апелатив (с. Одри)

Присојче - дабова шума со смрека под село, лево; дол (Старо Село)

Прифто - ниви (Ѓермо)

Прљак - месност (Јажинце)

Прогон - обработливо рамно земјиште (Рогачево)

Прогун - ниви и ливади (Беловиште)

Прој Мад (алб. од Голем Дол) - дол (Ѓермо)

Пролумке - ниви и елова шума в поле; мочуришта (с. Непроштено)

Прцково - ниви, камењар (антропонимичен адјектив) (Џепчиште)

Пршаљ - шума (Ѓермо)

Пршлика - брежна месност со песоклива, каллива земја (што се лизга под нозе); западната страна на Присој; под планината (с. Вратница)

Пршоечки-Бафче - бавчи во селото (Пршовце)

Пударник (<Падарник) - ниви сушни со сливи над село, лево; Постои апелатив (= падар). (с. Јелошник)

Путе - пат низ среде букова шума за Бојково и Завирово Бачило. (с. Варвара)

Растофце - ниви со сливи в поле (Отушиште)

Равен - пасиште рамно со дабова шума кон с.Долно Орашје (с. Вратница)

Равен/Равењ - месност више село; игралиште; чест топоним (с. Варвара)

Равењ/Равен - месност со јаболка, ливада, над село (с. Варвара)

Равша - шума (Порој)

Радивојо: (<Радивојово) - ниви в поле; сопствени (с. Одри)

Радоа-Бука (<Радова) - месност во букова шума, под планината (Геарце)

Радојца (<Радовица) - костенова во шума; млака; под село (с. Јелошник)

Радоо (<Радово) - ниви в поле; сопствени (с. Одри)

Раздолје - дабова шума над село помеѓу два дола (Џепчиште)

Разлог - шумско место со бука, забел (Беловиште)

Ракоац - ливади (Беловиште)

Ракоџац (<Раковац) - ливади кон с.Белојште; в поле; има поток со ракови (с. Вратница)

Раманов-Камен - карпест предел над село, рамница со камен (Беловиште)

Рамна-Гарина - ливади (Сетоле)

Рамнина - ниви сушни под село, негде-годе низ нивите џанарики и костенови дрва; под село; рамно на брег (с. Брезно)

Рамниште - костенова шума над село; рамно (с. Доброште)

Рамниште - ледина во букова шума; на пат за Ливаѓе и Лазое; над село (с. Варвара)

Рамниште - ледина во костенова и дабова шума; дол по кој се пуштаат дрва; рамно (с. Одри)

Рамниште - ледина со стари костенови дрвја; пасиште над село (с. Непроштено)

Рамниште - ливади (с. Једоарце)

Рамниште - месност со костен под село; рамно (с. Јелошник)

Рамниште - месност со рамника в планина на влезот од шумата во месноста Ливадица (с. Вратница)

Рамниште - рамно место среде рид (Отуѓе)

Рамниште - месност (Ѓермо)

Ран'и-Дол - дол со костени (Отуѓе)

Ранч'ев-Лаз - ледина со костенова шума под планината; лаз, топонимичен апелатив (с. Одри)

Расадиште - букова шума над село, лево; ридно (с. Јелошник)

Раскрсница - крстопат под село, лево (Старо Село)

Раскрсница - тука поминува патот за Тетово (Отуѓе)

Распила - месност (Ѓермо)

Растовце - месност в поле, више пругата; овде е жел. станица Теарце (Теарце)

Ратајски Ливаде - ливади в поле на синорот со с. Ратае (с. Непроштено)

Ратајск'и-Пут - пат за селото Ратае (Слатино)

Раќеа Ливада - месност ридна; сопствени ливади во букова шума; лески; под планината (Отуѓе)

Раќита - извор со врби во месноста Ливаѓе; вид врба (с. Варвара).

Раќита (<Ракита) - ливади сега, некој пат ниви сушни; над село во орманот; раќита (вид врба) (с. Јелошник)

Раќите - рамница со трева и дрвја *раќиѝе* (Рогачево)

Раќитка - месност в планина во букова шума; има дрво раќита; името: дрво раќита (вид врба) (с. Брезно)

Рашче - месност со нива под село (с. Варвара)

Рашче - ниви в поле (с. Непроштено)

Р’доец - леска, ливади, папрат (Отуње)

Редеш - лозја под село, еден черај; името: само еден ред (с. Јелошник)

Редеш - ниви в поле; редеш (=по ред) (с. Вратница)

Режиќе (Режики) - ниви в поле; постои апелатив, растение (Џепчиште)

Резервар - месност со бавчи над село, резервоар за вода за селската чешма (с. Непроштено)

Река - ливада во букова шума под планината; во долот на Лешечката Река (с. Варвара)

Река - ниви в поле; порано овде течела р. Габровница (с. Одри)

Река - ниви покрај реката, под село (с. Доброште)

Река - реката (Порој)

Река - рекиче (Јажинце)

Рекин Брег (алб. Бреѓа Рекит) - месност (Јажинце)

Репуник - планинска месност (Лешок)

Ресули - ниви и ливади (Нераште)

Реткач - слаба шума (с. Варвара)

Реч Маало - маало (Нераште)

Решетка - ниви сушни над село; од „големи“ приходи со решето носеле жито (с. Јелошник)

Решница - северно над село овошни насади (с. Вратница)

Ржани Камен - месност на Љуботен; каменот постепено се издига дури врвот не стане шилест (с. Вратница)

Ржани-Камен - шумски пат со карпа под Љуботан Река (Старо Село)

Рибар - рамно место; шума; вода има и извор (Сетоле)

Рид - костенова шума над село (с. Доброште)

Рид – месност стрмна над село; гол камењарник со трње; топонимичен апелатив (Отуње)

Рид - месност, рид во Горно Мало, в село (с. Варвара)

Рид - ниви до селото, брежна месност; благ нагиб (с. Брезно)

Рид - ниви под село, в поле; рамно место со благ нагиб (с. Вратница)

Рид - ридска месност (Г. Орашје)

Рид - тумбиче зад село кон с. Цепчиште (с. Непроштено)

Ристои-Коштани (<Ристови) - костенова шума; овошни, студени извори (2) над село, десно (Старо Село)

Рит - рид (с. Једоарце)

Рит-Савеф - рид (Сетоле)

Рицко (<Ридско) - голема букова шума во планината Ливадица (с. Вратница)

Рогатица - ниви в поле, под пругата (с. Непроштено)

Рогачески-Пут - пат за селото Рогачео (<Рогачево) (Старо Село)

Роѓе Трпкит (Трпкоа Ливада) – ледина (с. Јажинце)

Ројна - ерозивна месност кон долот на Лешечката Река; се рои, се лизга; роиште; чест топонимичен апелатив (с. Варвара)

Ројна - ерозивна месност под планината во долот на р.Бистрица (Теарце)

Ројне (<Ројни=уревалишта) - голина бела, ерозивна и песоклива земја; по негде букова и дабова шума над село (с. Вратница)

Ројне (се рои) - селско пасиште десно од селото; ерозивно место (с. Јелошник)

Ројче-Млака (<Ројчева Млака) - костенова пума и ливади; Ројче, лично име (с. Вратница)

Ројчин-Дол - ниви и ливади в поле; поради наносите што ги носела реката, што ги роела; сега нема дол (река) (с. Вратница)

Роспила - ливади, ниви (Гермо)

Росул'а - ливади над с.Нераште (с. Вратница)

Росуља - ниви до Нераште (Беловиште)

Рудина - ниви брежни-сушни десно од селото; подолу костенова шума. (с. Јелошник)

Рудина - пасиште со суводолици под село (Старо Село)

Рудина - ридесто суво место со смрека (Рогачево)

Рудина - сушни ниви на брег, над село, десно. (с. Јелошник)

Рудина - месност (с. Јажинце)

Ружин-Лаз - утрина; пасиште. (Сетоле)

Рупа - ливади в планина во рамнина со чешма студена (с. Брезно)

Рупа - ливади в поле (с. Вратница)

Рупа - ливади со овошки и по некоја лозница; под село; постои апелатив (с. Доброште)

Рупа - ливади (Отуње)

Рупа - месност со ниви в поле под државниот пат, више пругата (Тearце)

Рупа - место окружено со шума (Сетоле)

Рупа - ниви (Беловиште)

Рупа - ниви (Беловиште)

Рупа – ниви в поле више пруга лево од Слат. Река(Слатино)

Рупа - ниви в поле; местото е „рупа“ (рамно); постои апелатив(с. Одри)

Рупа - ниви во рамнина под село (Старо Село)

Рупа - пасиште и дабова шума над село, во ридна месност; апелатив (Џепчиште)

Рупа Јасреа - изворче, ливада (с. Варвара)

Рупа Маноа (<Манова) - месност со орници во букова шума (с. Варвара)

Рупе - брежна месност со костенова шума; над село; долинка-десната страна; постои апелатив со поизменето значење (с. Одри)

Рупина - ливада, пасиште над село; порано сушна нива; постои апелатив (с. Варвара)

Рупина Ливада - голем брег со рамнинка во букова шума; на пат за планина (с. Вратница)

Рупица - извор (Рогачево)

Рупиче - пасиште со рамнинка и костен над село (с. Вратница)

Рупја - густа букова и лескова шума; месност на дивини; над село (Старо Село)

Рупје - ниви сушни со рамнинки во брег; лескова шума; десно од селото

Русеа Дубра: - брежна месност со дабова шума (с. Непроштено)

Суо-Дол - сушна песоклива земја в поле, каде што се создаваат наноси во дождливо време (Отушиште)

Савео-Трло (<Савево) - трло некогашно во месноста Голина кон с. Орашје (с. Вратница)

Сад - месност со лозја; околу трње, под село; сад, топонимичен апелатив (Отуње)

Садиште - месност со сушни ниви, десно од селото во дабова шума, ридно; сад, сеење (с. Варвара)

Садое - месност и извор (Беловиште)

Салков-Коштањ (Салко-лично име, православно) - месност со костен, под селото (Теарце)

Сама-Бука - месност со шума и бука (Беловиште)

Самар (формата) - месност во коштање под планината (Теарце)

Самаќиница - ливади (с. Једоарце)

Самовилац - извор (Јелошник)

Самојл'ов-Дол - месност во Блештео; дол со јасенова шума под село, лево (Старо Село)

Само Орманче - на една долина мала, одделена букова шума (во вид на остров); под планина (Теарце)

Санадиново - антропоним; ниви над џадето (Џепчиште)

Сандароски Ливаде - ниви и ливади (Лешок)

Сат (<Саат) - ледина над село; лозја, овошки; според формата (с. Одри)

Св. Атанасиј - црква (Непроштено)

Св. Атанасиј - манастирски комплекс (Лешок)

Св. Кузман и Дамјан - црква (с. Једоарце)

Св. Спас – црквичка (с. Јажинце)

Света Богородица - месност (Џепчиште)

Света Богоројца – манастир (с. Једоарце)

Света Богоројца - црква в селото (Сетоле)

Света Врача - црква (с. Једоарце)

Света Марена - црквиште, вакаф (Лешок)

Света Петка - црквиче со стари гробишта (рушени); старо школо (с. Варвара)

Света Петка - црквиште (имало црква) (Лешок)

Свети Врачи - место (Лешок)

Свети Димитрија - црквиште (Лешок)

Свети Ѓорѓија - месност со камен каде што се собираат на празникот и палат свеќи. (с. Непроштено)

Свети Ѓорѓија - црквиште, вакаф (Лешок)

Свети Јоан (<Јован) - црквата више село (с. Доброште)

Свети Никола - дабова шумичка над село; верски обичаи; нема црква (Слатино)

Свети Никола - костенова, шипова и дабова шума; над село; постои црквиче со ист назив (с. Доброште)

Свети Никола - месност в село покрај црквата; вакафска месност; името на црквата (с. Одри)

Свети Никола - црквиште, вакаф (Лешок)

Свети-Јоан - манастир (Пршовце)

Свињаре - извор (Ѓермо)

Свињарски-Дол - дол према с. Џепчиште (Порој)

Сврљачка - извор (Лешок)

Сек (<Сечиште) - букова шума под планината; сек (= место одредено за сечење дрва). (с. Јелошник)

Секојне (<Сековине, Сек) - пат со карпа во форма на сек; голина во планината (с. Брезно)

Селесрица - ниви в поле; веројатно-Селестрица; (с. Доброште)

Селимои Њиве (<Селимови) - сушни ниви во дабова шума, над село; според сопственикот Селим (с. Одри)

Селишта - нива сушна, десно над село; некогаш овде имало населба; постојат до половина ѕидови од црквата (с. Брезно)

Селиште - месност со остатоци од населба и стари гробови, југозападно над село (с. Једоарце)

Селски Забели – забел (с. Јажинце)

Селски Ливаде - пасиште сега; порано селски ливади над село (с. Вратница)

Селско - дабова и букова шума над село, под планината (с. Доброште)

Селце - месност над селото; ливади, ледини со трла; овде порано била населбата (с. Одри)

Семенкелија - ливада со сливи (Отуње)

Семенкелија - нива; мешавина од трава (Сетоле)

Сенокосе - ридна месност со ливада и букова шума; под планината; постои апелатив (Отуње)

Сетолска Ливада - месност со ливада и овошки; млаки; над село; кон синорот на с. Сетоле (Отуње)

Сетолски-Извор - извор во планината; одовде почнува Отуњската Река; името: с.Сетоле (во близина, синор) (с. Варвара)

Сетолски Коштање (<Костени) - месност под селото, кон синорот на с.Сетоле (Отуње)

Сетолски-Пут - патот од с.Варвара се соединува со патот од с.Сетоле за кон планината; с.Сетоле (с. Варвара)

Сеч - букова шума (Сетоле)

Силиништа (<Селиништа, каде се сее) - зеленчукови бавчи више село (с. Јелошник)

Силна-Вода - изворот на Лешечката Река (в планина) (с. Варвара)

Силна-Вода - место на Шара под врвот Плоча каде извира еден водоток на Лешочката река (Лешок)

Симњаноо - костени (с. Варвара)

Симоа-Колиба - пладниште (с. Варвара)

Симојца (<Симовица) - ниви в поле; кон с.Нераште (с. Одри)

Симуница - дабова шума над село на брег. (с. Непроштено)

Синдо: Забелче – букова шума и костен над село; името: Синадин, Синадово<Синадиново (с. Брезно)

Синдоо-Чешмиче (<Синдово) - чешма во селото во Синдоско Маало; името: Синдо (деминутив од Синадин) (с. Брезно)

Синогорица - месност со мешана шума над село; близу лозјата (Теарце)

Синогорица - шума и кара (Пршовце)

Ситан Камен - брежна месност во присој под планината (с. Вратница)

Скакалишта - нива-орница, над село во долинка (Старо Село)

Скакалиште - карпа голема под селото; во м. Желкарник (с. Варвара)

Скакалиште - премин на р.бистрица во месноста Коштање (Теарце)

Скачаец (<Скачавец) - лозја, костенова шума; пасиште, десно над село; синор со с.Глоѓи (с. Доброште)

Скок - ниви сушни, сега ливади во букова шума; благ нагиб (с. Брезно)

Скок - од некаде има вода (Сетоле)

Скок/Стар Забел - месност во Чука кон Лешечка Река; над село (с. Варвара)

Скопски-Пут - патот за Скопје преку Радуша (Нераште)

Скоротинац - ниви сушни во рамно место со овошки (сливи маџарки и јаболка); под село (с. Јелошник)

Слабница - брежна месност исечено со безброј патеки низ кои минува ситен добиток; на пат под планината; изгледаат како степеници (с. Вратница)

Сл'ого: (Слогово) - ниви в поле, подигнати на слог, за да бега водата (Отушиште)

Слабинке (<Слабинки) - месност со јорговои во месноста приој, над село; слабинка (=јорговани) (с. Вратница)

Слатинка - нива в поле, под пруга, на синорот со с. Ратае (с. Непроштено)

Слатинска Река - реката (Слатино)

Слаткача - костенова шума со неколку сушни нивчиња; под село (с. Јелошник)

Слепо Пута - над село покрај реката од лева страна на брегот; овчарско патче (с. Одри)

Сливарник - ливади (с. Једоарце)

Сливиче - ниви под вода в поле; има сливи (Старо Село)

Слогон - поток од Глоѓе до фабриката во Јегуновце (се вади полето) извира во среде поле; име на месноста (и оттаму име на потокот) (с. Глоѓи)

Слогон (<Слогови) - ниви в поле; начинот на уредувањето на нивата: средината поиздигната, краиштата пониски (с. Доброште)

Слокчане - месност под село (Нераште)

Слон - месност над село, пасиште; некогаш овде некој од селаните направил појата; сега сидишта; земјоделско-сточарски термин (с. Варвара)

Слон - месност со повеќе слонове (појати); има уште само еден покриен; над село, десно; името: слон (=појата) (с. Брезно)

Сљивиче - ниви со сливи в поле, под државниот пат. (с. Непроштено)

Смиг - брежно место со карпи под кои има простор со убава букова шума; под планината (Теарце)

Смил'аноа-Рупа (<Смил'анова) - долинка со леска, лево од селото (Старо Село)

Смкнато - дол, ерозивна месност; под село; свлечено (с. Јелошник)

Смолница - рамница со ниви и ливади со глинеста земја (Рогачево)

Смолница - планинска месност (Јажинце)

Собор - ливади кон с. Долно Орашје; има кале каде во старо време се збирале; покрај р. Раќита; постојат траги (с. Вратница)

Сојкарник - месност ридна со евли, костенова шума; ливади; сојка, птица; постои апелатив (Отуѓе)

Соколец - месност со извор (најубава) во букова шума под планината; името: Сокол (лично име) име на птица (Теарце)

Соколец (<Соколовец) - бавчи со зеленчук и џанарики, лево од селото на пат за планина; од оваа месност има нешто синор с. Теарце (с. Брезно)

Соколоа-Нива (и Њива) (<Соколва Нива) - месност над село кон с. Старо Село; каллива месност; Сокол ја заорал (с. Вратница)

Солишта - букова, лескова шума во брег; под село, лево; имало порано солишта (с. Јелошник)

Солишта - долче во вода; во близина на рамника; камени плочи на кои се крмат овци и говеда; во букова шума, под планината (Теарце)

Солишта - место покрај Лешочка река, кај Јастребоа карпа и под Прва Прескакалица. Името Солишта го добило, бидејќи порано тука им се давало храна (крма) во која имало и сол во дрвените корита (се крмеље) овците (Лешок)

Солишта - пасиште во букова шума; овде ги крмат овците; над село више месноста Купишта; сол (апелатив) (с. Варвара)

Солиште - пасиште во планинска месност под голината; камени плочи на кои се става сол и се крмат овците (с. Одри)

Сомунцина - ниви сушни над село; сомун. (с. Јелошник)

Сошје - место на Шара на една падина (Лешок)

Сошје - сушни ниви над село десно; леска; карпеста месност (с. Брезно)

Сошка-Карпа - десно од селото, папрадиште; лескарник; карпа голема; името: постои месност Сошје (с. Брезно)

Сошка-Нива - нива некогаш, сега стрмниште, папрадиште, десно од селото кон планината; месност: Сошје (с. Брезно)

Сошко-Чешмиче - чешма на пат за Вртишта кон планината; името: месноста Сошје (с. Брезно)

Спасена-Бафча (Спасенова Бавча) - овошки в село (Старо Село)

Спасено: (<Спасеново) - ниви в поле; овошки (орев, џанарики); според сопственикот (с. Одри)

Спасоа Ливада (и: Спасоска Ливада) - ливада-ледина, под Љуботан; папрат и букова шума (Старо Село)

Спироој Коштање - костенова и др. шума под Марков Камен (Лешок)

Срана (<Страна) - месност: едниот дел ниви рамни (в поле), вториот дел габрова шума на брег; кон с. Орашје (с. Вратница)

Сране (<Страни) - месност со букова шума и дабова, над село; брег (Старо Село)

Сранка (<Странка=Страна) - месност ридна со леска над село; познат апелатив (Отуње)

Срански-Дол - дол со малу вода (с. Варвара)

Сранчина (<Странчина) - над село ледини; лозја; страна, пострана од селото (с. Одри)

Србина Кофчек - карпа во месноста Вртишта; форма на ковчег (с. Брезно)

Сред-Орман - орман (Беловиште)

Средна-Репа - пасиште над село (с. Јелошник)

Средно-Путе - патче (што се дели од главниот пат) за Присој; над село (с. Вратница)

Средно-Путе (II) - патче од јужната страна за Присој (с. Вратница)

Средно-Брдо - рид помеѓу Рогачево и Старо Село (Рогачево)

Средња-Репа - месност со букова шума под планината; името: репа (= опашка, фиг. крајно место) (с. Јелошник)

Средњ'и-Пут - пат за нивите и бавчите под државниот пат (с. Непроштено)

Средњ'и-Рид - ниви сушни на брег над село; чешма со исто име (с. Јелошник)

Средњо Ма:ло - маало во македонскиот дел (с. Непроштено)

Средњомалска Чешма - чешма в село (с. Глоѓи)

Средолец - од три страни потоци , во средина букова шума во планината (Теарце)

Средорек - букова шума меѓу два дола под голината во планината (Отушиште)

Средорек - месност меѓу два дола, под пл. Љуботан (Старо Село)

Средорек - месност меѓу реки в планина; пасиште (с. Вратница)

Средорек - место кај што се составаат трите краци од реката Јелика (Беловиште)

Сред-Поле - ливади сред поле (Старо Село)

Сред^г-Село - понапред било збиралиште, сега е месност засеана со ореви (с. Непроштено)

Среѓан-Пут (Среден Пат) - ниви в поле; пат за нивите (Старо Село)

Среѓно-Лозје - лозја во месноста Голина (с. Вратница)

Срториште - рамно место; ливади (Сетоле)

Сруѓе (<Струги) - голем стрм рид со карпи;голина в планина (с. Брезно)

Сруѓе (<Струѓе <Струги) - брежна месност со сушни ниви од каде почнува букова шума (с. Јелошник)

Стамато: (<Стаматово) - ниви сушни со некој костен над село; брежно; првиот сопственик Стамат (с. Јелошник)

Стамболина - рамница со ливади и шума (Рогачево)

Стани Ветар - рид со шума (Ѓермо)

Стани Рамаданит (алб. од Рамаданов Стан-Бачило) - (Јажинце)

Станиште - шума, папрат (Ѓермо)

Станкојца - ливади (Сетоле)

Станчео (<Станчево) - ливади сопствени в поле; Станче, лично име (с. Вратница)

Стар Манастир - месност над село (Лешок)

Стара Бачила - планинска месност (Јажинце)

Стара Ливада - ливади в село; има и овошки (Старо Село)

Стара Ливада - ниви в поле (с. Непроштено)

Стара Река - ниви и ливади в поле; овде поминува и р.Габровница; на граница; Одри-Доброште-Нераште (с. Одри)

Стара Чешма - стара чешма в село (с. Вратница)

Стара Чешма - чешма в село (с. Брезно)

Стара Чешма - чешма в село кон доброшки синор (с. Одри)

Стара Чешма - чешма непосредно до селото (с. Непроштено)

Стара-Црква - место каде што имало црква (Рогачево)

Стар-Забел - месност букова шума над село; брежно; постои апелатив (Отуње)

Стар-Забел - стара букова шума со големи стебла над селото кон с. Брезно (с. Варвара)

Стари Бачила - место каде имало бачила (Ѓермо)

Старо Бачило - планинска месност во Кули; некогаш постоело бачило (Теарце)

Старо Збирало - место во Лешок, во Тенеќе маало, источно од Лешок и се граничи со Слатина. На ова место порано се собирала стоката од ова маало и се носела на пасење низ полето (Лешок)

Старо Лозје - стари лозја; сега ниви под село (с. Вратница)

Старо-Бачило - бачило во планинска месност; голина-рупа (с. Јелошник)

Старо-Лозје - лозје десно од селото (с. Непроштено)

Старо-Лозје - место обраснато со трње, нема лозје (Отуње)

Старо-Лозје - стари лозја, сега ниви под село; некогаш лозја (Старо Село)

Старо-Цаде - стариот пат низ село (Отушиште)

Стар-Пут - го поврзува селото Глоѓе со фабриката Јегуновце (с. Глоѓи)

Стевано: (<Стеваново) - рамнинка во рид под село со костенова шума (Отуње)

Стен-Камен - карпа во лескова шума над село; карпеста месност (Старо Село)

Стење - ниви сушни; ридна месност, лево, под село (с. Јелошник)

Стовлас - голетина во месноста Дренок, името: веројатно се работи за лич. име и именката лаз; (с. Варвара)

Стожер (Камен) - месност над село (Г. Орашје)

Стожер-Камен - дабова, габрова шума; брежна месност со карпа; кон с. Орашје; стожер (шилеста карпа) (с. Вратница)

Стојанчео (<Стојанчево) - ливатчиња в село овошки; според личното име на сопственикот (с. Одри)

Стојкоа-Млака (<Стојкова) - ливади и костен; букова шума; над село (с. Вратница)

Стојкојчина-Чешма - чешма в поле во месноста Гујлек; Стојковица, лично женско име по маж (с. Глоѓи)

Стојкоо - ливади, има костени (Отуње)

Стојкоф-Рит - ритче (Отуње)

Столео (<Столево) Бачило - месност под планината близу до долот на реката; и денес постои ова бачило. (с. Варвара)

Столео Бачило - место под Плоча кај потокот Силна Вода, а името е по Столе од родот Цинцарој (Лешок)

Столоатец (<Столоватец) - голем камен во дабова шума во дол; лево кон Лешечка Река; името според формата на стол (с. Варвара)

Странчина - ниви (Беловиште)

Странчина – шума (с. Једоарце)

Страчкоац - планинска месност (Беловиште)

Стрга (<Страга) - ниви со џанарики; сега ливади и пасиште; над село, лево (Вратница)

Стрѓе - бачило (од Страга) (Беловиште)

Стрѓе (<Страги) - планинска месност; стрѓе (= страга) (с. Јелошник)

Стрмол - месност (Ѓермо)

Стрш(л)ењоац (<Стршењовац) - под село кон с. Белојште; пасиште, овошки, ниви и ливади; инсект (с. Вратница)

Студенац - извор (Беловиште)

Студенац - извор (Рогачево)

Студенац - ливади со извор кон с.Белојште в поле; студенец (извор) (с. Вратница)

Студенац - чешма в село (Старо Село)

Студенец - јурија в поле; чешмиче но не работи; пругата ја дели јуријата (Слатино)

Студенец - извор (Сетоле)

Студенец - ридна месност со овошки под село; има извор; по него името на месноста (Отуње)

Студенец - чешма во долот среде село; водно име (с. Варвара)

Студенец - чешма со убава вода (Сетоле)

Студени-Извор - месност со извори во Лазое; ливади лево од селото над село; името според карактеристиката на објектот (с. Варвара)

Студен-Извор - извор. (с. Варвара)

Суа-Река - реката (Г. Орашје)

Суа-Река - јасенова шума под село, лево; има сув дол (на пролет со вода) (Старо Село)

Сув-Дол - дол кон с.Брезно; брежна, ерозива месност со букова шума (с. Варвара)

Сува Ливада - ниви и ливади (Јажинце)

Суи-Рупе - рамна планинска месност без вода, со убава трева за ширежиња (Отушиште)

Суи-Рупи (<Суви Рупи) - планинска месност во Бистрица; легало на шилеџиња; увална рамнинка (Теарце)

Суј-Л'иваде – ливади (с. Јажинце)

Сул'оа-Бавча (<Сулова) - овошна градина над село (с. Доброште)

Суо-Дол - каллива месност в поле; ниви; под главниот пат; има нанос од суводолици што се обрезаваат во дожливо време (Теарце)

Сурдулина - лево од селото, месност со костени; името: длабок дол (с. Брезно)

Сурекеац - поток: извира во среде поле; од него вадат ниви од блиските села; еклова и јасикова шума (с. Глоѓи)

Сурин - месност меѓу Старо Село и Рогачево со сепарации за песок (Рогачево)

Сурин - суви ниви над село, лево; габрова шума (Старо Село)

Суф-Дол - место на Шара, десно од Лешочка река, наспроти Репушник. (Лешок)

Тамно-Путе - патче низ густа буова шума на пат а планина; едвам се гледа во овој густеж(с. Вратница)

Табашница - нива (Порој)

Тано-Нифче (<Таново) - нива во букова шума више село; Тане, сопственик (с. Варвара)

Танчев-Рид - ниви над село (Беловиште)

Тарај - пасиште под село, лево; смрека и дабова шума (Старо Село)

Тасеа-Бафча (<Тасева) - месност со бавчи до селото; името по сопственикот (Отуње)

Тасев-Слон - појатка во месноста Падина; топонимичен апелатив (с. Варвара)

Татин Вр (<Татин Врв) - највисока тумба со камен; габрова и дабова шума над Вардар кон с. Д. Орашје (с. Вратница)

Тафоа-Чешма (<Тафова) - чешма во ливада, в поле; (извори); Тафо (с. Доброште)

Ташко: (<Ташково) - ниви в поле; Ташко, лично име (с. Одри)

Теаречка Планина - планина, пасиште, лево од коритото на р. Бистрица (Теарце)

Теаречки-Пут - пат од с. Теарце за планина, лево од селото; костен(с. Брезно)

Тел'ало: (<Телалово) - поток: извира в поле; еклова и јасикова шума; ниви и ливади мочурливи (с. Глоѓи)

Тепсија - извор (Порој)

Терзино - ливади (с. Једоарце)

Тесен-Пут - пат во планината (с. Варвара)

Тесно-Путе - тесно патче за прилаз кон селото (с. Непроштено)

Тиквица - рид над село (Рогачево)

Т'ињајца (<Тињавица) - ниви со тиња од надојдена вода, под државниот пат. (с. Непроштено)

Типец - извор (Ѓермо)

Тодео - ливада под пруга (с. Непроштено)

Тодороо - место со сливи (Отуње)

Томчео (<Томчево) - ливада со овошки, лево од селото (с. Доброште)

Топилишта - месност; чешма (Сетоле)

Топилишта - млади над село (с. Брезно)

Топилиште - ниви и костенова шума; има вода (извор); овде топеле лен (л'н); под село. (с. Јелошник)

Топлиште - маало (Рогачево)

Тополи - ливади в поле (Лешок)

Топољике - место во полето, лево од патот Лешок-Жилче, каде имало многу тополи но денес се исечени (Лешок)

Травник - ниви орници над село под планината. (с. Јелошник)

Трајано: (<Трајаново) - ниви в поле; цанарики и други овошки; дренки; според сопственикот (с. Одри)

Тракаљача - месност над село (Ѓермо)

Трапишта - ниви и ливади в поле; трапено, изделено (с. Вратница)

Требежина - месност со ливада више Лазое (ливади) во букова шума; над село, лево; името според дејноста (с. Варвара)

Требежина - ниви сушни со мека и дабова шума; над село брежно место (с. Јелошник)

Требежинете Коачој - ливади на фамилијата Ковачовци (с. Варвара)

Требениче - месност со букова шума над село; ридно; чест топонимичен апелатив; името според човекова дејност (Отуње)

Требениче - месност со орница во букова шума над село; името според дејноста (с. Варвара)

Требенце - ливада (Сетоле)

Требенци - ниви, камењар над џадето (Џепчиште)

Трендафиљ - ледина со дабова шума кон с. Џепчиште (с. Непроштено)

Треска - шумска месност (Јажинце)

Трешница - ниви под државниот пат на пат за с. Ратае (Слатино)

Три-Воде - бачило на планината, има планинарски дом (Пршовце)

Три-Воде - ливади во букова шума каде лежат говеда; има старо бачило; името: 3 студени извори (Теарце)

Три-Воде (<Води) - планинска месност во сикорот на с. Теарце (с. Брезно)

Три Дубице - дабова шума, лево од селото; некогаш три, сега цел орман-дубрава (с. Јелошник)

Три-Дуљка - чешма во Долно маало со три дулци- дуљка (Лешок)

Три-Меѓи - месност со нивје (Г. Орашје)

Три-Реке - сув дол; шума; нема вода (Сетоле)

Три-Реке (<Реки) - река планинска составена од три потоци; дол со вода под планината (Отуње)

Три-Реке - извори на граница со Сеголе (с. Варвара)

Трла покрај Три Води - планинска увалеста месност; пасиште; овде прават на лето трла; по нив името на месноста (с. Варвара)

Трло - ливади (Беловиште)

Трло - ниви в поле; имало трло, кошари (с. Одри)

Трн - ниви в поле под пругата (с. Непроштено)

Трн - патишта под село; камењар со трње и папрат; постои апелатив (Отуње)

Трнчиња - ниви и овошки (костени) до селото во правец на с.Брезно; трн. (с. Варвара)

Трњоарник - јурија в село; името; некогаш било трње (с. Глоѓи)

Трпалница - букова шума в планина (с. Брезно)

Трпео (<Трпево) - ниви в поле кон синорот на с.Нерашта; според сопственикот (с. Одри)

Трпчев-Пут - пат од селото до тур. дом на Љуботан (Старо Село)

Трпчески Ливаде - планински ливади се косат; има фамилија Трпчефци (Старо Село)

Трска - ливада, влажно место на кое вирее трска (Рогачево)

Трска - ливади и шума (с. Једоарце)

Трска - месноста во Блештео поминува суводолица; отпролет и назима со вода; дабова шума; нема трска (Старо Село)

Трска - место со костени и папрат (Отуње)

Трска - ниви в поле; мочурлива месност (с. Одри)

Тршаноац - (стршлен) место каде во минатото се експлоатирало хромна руда (Рогачево)

Тужлек - ниви и ливади в поле; пченка и пченица; чешма (с. Глоѓи)

Тулек - ниви в поле зашумени со евли; (отушечки синор) (Теарце)

Тулек - ниви; чешма со добра вода (Отушиште)

Тумба Ладоејчина (<Тумба Владовичина) - нива на тумба сопствена (с. Брезно)

Тумба - место во Лешок во Тенеке Маало (Лешок)

Тумба - ниви в поле; сливи и ореви; нема тумба, но нешто малку благо се издигнува (с. Доброште)

Тумба - рид десно од селото со пасиште и џанарики (сливи); топонимичен апелатив (с. Варвара)

Тумба - срт (с. Једоарце)

Тумба - тумба над село; голина (с. Јелошник)

Тумба - чешма в село до фамилијата Печирибој; познат топонимичен апелатив (с. Варвара)

Тумба Бошкоа (<Бошкова) - месност со ливада над село; ридно (с. Варвара)

Тумба Пупелоа - забел (Беловиште)

Тумбино - ниви в поле (Лешок)

Тумбиче - мало ридче в село, се собираат луѓето навечер. (с. Непроштено)

Тупалиште - голина над село; форма на тапан(с. Вратница)

Тупан - букова шума со голина близу Језерски Камењ и Језеро, над село; името: форма на тапан, голинката(с. Брезно)

Тупан - месност со леска на рид под село; името според формата: тапан (Отуње)

Тупан - ниви; рид; голина; орман (Сетоле)

Г'упан П'еров - ливада (Отуње)

Тупанов-Рид - месност-врвот на ридот во форма на тапан; под врвот букова шума и пасиште над село (с. Вратница)

Турски Гробишта - шиптарски гробишта в село (под куќите) (с. Одри)

Ќајајца (<Ќајавица, некои и: Чаѓајца) – ливади во букова шума; има и некоја евла; ридна месност над село; сточарски апелатив (Отуње)

Ќамљака - ливади, биле ниви (можеби Ќаина Млака?) (Сетоле)

Ќелија - стара црква, више село (Теарце)

Ќерамидница - дол помеѓу македонското и шиптарското маало (Џепчиште)

Ќирко: (<Ќирково) - ливади в поле на синорот со с.Јегуновце (с. Доброште)

Ќисел'ачка - ливади в поле; кон с.Белојште; стара јаболкница киселачка (с. Вратница)

Ќиселачка - нива во костенова, јаворова шума; леска; лево од селото;кон с. Брезно; вид дивача, јаболкница (с. Варвара)

Ќитка - букова шума во планинската месност Вртишта; името: китка од букова шума среде голина (с. Брезно)

Ќитка - нива со џанарики под село; има и др. шума мешана; (истиот топоним го има и с.Отуње) (с. Варвара)

Ќитка - чиста букова шума над село; како китка убава (с. Вратница)

Ќитка (<Китка) - месност со јавори и костени под село; метафорички апелатив (Отуње)

Ќоро-Путе - тесна патека низ букова шума над село (с. Вратница)

Ќукчео-Иворче - ниви со овошки и извор в поле кон с.Белојште; извор (с. Вратница)

Ќуле - тумба со чешма, над село; врв (с. Јелошник)

Ќулумица - ливади и шума (с. Једоарце)

Ќулче - голинче суво со некој костен, десно од селото; има камен кулче (с. Брезно)

Ќуршина Ливада - ливада под село (Старо Село)

Ќуше Василео (<Коше Василево) - букова шума над село; еден ден (черај) бил Василев; над село(с. Вратница)

Ула Кишес (алб. за Црквен Пут) - пат (Порој)

Улкина Ливада - падинка во букова шума, десно од р.Бистрица, во горниот тек (Теарце)

Урвалина - планинско место; има и пасиште (Порој)

Урвиште (<Уревалиште) - ниви под село; во близина три долчиња (с. Јелошник)

Филипоо – месност (Отуње)

Фтослина - осојница (Ѓермо)

Цајрвеник - букова шума; под неа почнуваат костени; името: ерозивна црвеника (Теарце)

Цајрвени-Карпе - голема стена со шилести врвови; црвена притеклива боја; в планина (Теарце)

Цанцаревци - маало (Отуње)

Цапареа-Вода (<Цапарева) - извор во месноста Цапарео; Цапарејци, фамилијарно име (с. Брезно)

Цапареа-Вода - месност со костен, над село; името: фамилија Цапареи (<Цапаревци) (Теарце)

Цапарео (<Цапарево) - костенова шума лево од селото; фамилијата Цапаревци; Цапаре (прекар) (с. Брезно)

Царевлак (<Царов Лаг) - извор в поле; ниви и ливади; кон с.Нераште; извор (с. Одри)

Цветк'ов-Рид - ливади на рид со трла, под село (Старо Село)

Цепак: (Цепаково) - месност со лозје во данова шума под село; името од прекар (с. Варвара)

Цепена-Карпа - карпеста месност во букова шума; пукната, отцепена карпа (с. Вратница)

Цепена-Карпа - карпеста месност над село, десно во букова и лескова шума (Старо Село)

Цер - дабова шума над село, чешма со студена вода (Старо Село)

Церекo: (<Церекoво) - ниви в поле; сливи и тополи кон с. Глоѓи (с. Доброште)

Церје - дабова (церова) шума над село; кон Старо Село (с. Вратница)

Церлиќе - шума (Сетоле)

Цеста - ниви и ливади (Беловиште)

Цигански Гробишта - ниви в поле; имало порано неколку гробишта на закопани (убиени) цигани (Слатино)

Цкала (<Скала) - карпеста месност над село; во вид на скали (с. Вратница)

Црвеник - ливади во букова шума; има карпа голема, црвена-црвеничка карпа; в планина; името: бојата на карпата (с. Брезно)

Црвеника - пасиште (с. Једоарце)

Црвени-Карпе - извор (Пршовце)

Црвени-Карпе - карпа (Пршовце)

Црвени-Карпе - стрмна месност со карпи (Отушиште)

Црвениче - ниви под село в поле; бојата на земјата (Старо Село)

Црвеничка-Карпа - голема карпа од едната страна, а одозгора ливада; името: бојата (с. Брезно)

Црвено Сливиче - ниви в село; црвена слива (Старо Село)

Црепнариште - дабова шумадесно под Плоче; името: се копа земја за црепни (с. Брезно)

Црепнариште - ледина, порано тука правеле црепови (с. Једоарце)

Црепнариште - ниви више село; црепна (с. Јелошник)

Црепњариште - рид над село каде порано се копала земја (с. Непроштено)

Црешница - имало некогаш черешни; раскрсница на патиштата за нивите во полето на главниот пат (Теарце)

Црешница (:Черешна) - ливади, овошки в поле (скоро в село) (с. Вратница)

Црешниче - ниви под вода в поле; има една черешна (Старо Село)

Црешничина - ридна месност со черешни спроти селото; постои апелатив (Отуње)

Црешња - извор (Лешок)

Црешње - ниви в поле (Цепчиште)

Црешњов-Корењ - шума (с. Варвара)

Црквиче - црквичето во месноста Благоштиње; над село (с. Јелошник)

Црквички-Рид - месност во вртишта-рид; има остатоци од сидови; планинска месност; се сеат компири; папрат; името: имало населба (с. Брезно)

Црквиште - месност во која во старо време имало манастирска населба (Отушиште)

Црквиште - месност под планината во букова шума (отушишки синор); постоела црква порано; сега само сидишта (Теарце)

Цркворник - месност до црквата; овошки; в село нешто погоре (с. Одри)

Црн Врв - планинска месност со врв; гол камен на планината Плоча; топонимичен апелатив (с. Варвара)

Црн-Камен - месност (Порој)

Црн-Камен - камен во планината Плоча; постои апелатив (с. Варвара)

Црна-Земја - шума, пасишта (Пршовце)

Црна-Земња - месност под планината со земја црница (Отушиште)

Црни-Камењ (Јажинце)

Црни-Вр (<Црни Врв) - планинска месност; голина со крш (во окупацијата 1941-44 г.- граница помеѓу италијанската и бугарската окупациска зона) (Теарце)

Црни-Врх - врв меѓу Теарце и Пршовце (Пршовце)

Црница - ниви и ливади (Лешок)

Црниче - ниви в поле; дудинки и сливи; црница (=дудинка) (с. Доброште)

Црн-Камен - планинска месност на Љуботен (Старо Село)

Црн-Камен - шума каде што има и еден црн камен (Пршовце)

Чагајца - ливади, бука (Отуње)

Чагајца - месност со ливади и евова шума над село. Има топоними во синорот на с. Отуње (с. Варвара)

Чадливо - ниви (Цепчиште)

Ча'ило: (<Чаилово) - ниви под пругата в поле (с. Непроштено)

Чалија (:вид шума, трње) - месност со чалија до Вардар (с. Вратница)

Чам - букова шума проредена со чам (100-200 дрва чамови) (Теарце)

Чамушно-Трло (<Чамушново Трло) - сајбиски ливади в планина; некогаш овде имало трла (с. Брезно)

Чамче - букова шума више селото, лево; брежно; има и други дрвја; името: чам (еден чам, сега нема) (с. Брезно)

Чардак - месност со букова шума и пасиште; над село; според формата (с. Одри)

Чардак - планинска месност, рамна како чардак (с. Вратница)

Чаушица - бачило (Пршовце)

Чаушица - планината (Отушиште)

Чаушка Река - река во селото (Пршовце)

Чаушка-Река – поток што се влива во р. Бистрица, а иде од планината Чаушица (Теарце)

Чаушка-Река - реката што тече од пл. Чаушица (Отушиште)

Ч'афчаник – ливади и ниви (с. Јажинце)

Чашумка - месност со две карпи на пат за Вртишта; Горња Чашумка (од горна страна на патот; Долња Чашумка (од долна страна на патот) (с. Брезно)

Чеѓин - ливади под планината; во шума (с. Варвара)

Често-Дубје - дабова стара шума кон с.Белојште; в поле (с. Вратница)

Четири Јасиќе - ниви в поле, имало јасики (Слатино)

Четири Јасиќе - ниви в поле покрај пругата; раскрсница на патиштата за сите села од Повардарието; името: биле четири јасики (сега се три) (Теарце)

Чешма - голема чешма од која се наводнуваат ливадите в село во месноста Глава (Старо Село)

Чешма - месност со чешма во Блештео (Старо Село)

Чешма - чешма во планината што порано се викала Миличина-Чешма (Отушиште)

Чешма Амеди - чешма (Порој)

Чешма Бајрамоа (<Бајрамова) - извор в поле (с. Доброште)

Чешма Отушка - одовде почнува водоводот за селото; синорот на с.Отушиште (Теарце)

Чешма Сефери - чешма (Порој)

Чешмиче - чешма среде село; водно име (с. Варвара)

Чешмиче - чешмиче во дол над село; водно име (с. Одри)

Чивлак - турското маало од фамилијата Цакмаковци (Теарце)

Чимо-Путе (<Чимово Путе) - патче над село за месноста Присој; Чимо го добил прекарот по употребата на зборот чим; тој го направил патчето за пасење на својот добиток (с. Вратница)

Чифлик Маало - маало (Нераште)

Чифте-Јаор - јавори во планината (с. Варвара)

Чифте-Таш - месност над село (Лешок)

Чифте-Таш - планинска месност со голема карпа; со повеќе врвови; во голината; турски назив за камен (с. Варвара)

Чобрин-Дол - дол со малу вода (с. Варвара)

Чомаро: (<Чомарово) - ниви и лозја више државниот пат (с. Непроштено)

Чона-Пештер - карпа висока в планина; на пат за Вртишта (с. Брезно)

Чубрин-Дол - дол под село меѓу с.Лешек и с.Непроштено (с. Варвара)

Чука - лозје, костен и леска; над село; брежно-тумба (с. Глоѓи)

Чука - рамна месност (Пршовце)

Чука – тумба над село, више црквата; покрај поток (Теарце)

Чука - тумбесто место над село со габер и други мешани дрвја (Отушиште)

Чука (I) - рамна нива околу со костенови дрвја; до селото; топонимичен апелатив. (с. Варвара)

Чука (II) - брежна месност со костенови дрвја до селото кон с.Брезно; топонимичен апелатив (с. Варвара)

Чука Вецина - рамни ниви со сушни жита, над село (с. Варвара)

Чукаљка - било ниви, а сега се ливади (Сетоле)

Чуковци - маало (Сетоле)

Чулео-Чешмиче - чешмиче (с. Варвара)

Цандарско Букинче - месност со букова шума десно од тур, дом на Љуботан; името: порано имало жандармериска станица (испостава) (Старо Село)

Цеверо: (<Цеверово) - ливади в поле под село; овошки; Цевер, муслиманско име (с. Одри)

Ц'ел'о: (<Целово) - ниви под државниот пат (с. Непроштено)

Цемо: Бачило (<Цемово Бачило) - бачило в планина; голина (с. Доброште)

Цепчишко - ниви вполе под пругата, на синорот со с. Цепчиште (с. Непроштено)

Цито: (<Цитово) - ливада в село; Цито, муслиманско име (с. Одри)

Цуклео Корито (<Цуклево) - месност во букова шума; рид; има извор; десно; името: сопственикот од Цуклејци однел корито да пие стоката (с. Брезно)

Шабане Маало - маало (Нераште)

Шабано: (<Шабаново) - ниви в поле; Шабан, муслиманско име (с. Одри)

Шавар - костенлива шума над село; суви долови; млачливо (с. Непроштено)

Шавар - лозја под село; ридна месност со благ ?; името по тревата; постои апелатив (Отуње)

Шавар - шума (с. Једоарце)

Шаино: (<Шаиноово) - патот од државниот пат до селото; главен пат за село (Слатино)

Шајкоа-Млака - млака, забел (Беловиште)

Шапкино Лозје (фамилијарно име) - осамено лозје во дабова шума кон р. Вардар (с. Вратница)

Шар Планина - планината; делот на с. Доброште (с. Доброште)

Шаторник - месност (Цепчиште)

Шаторник - шума (с. Једоарце)

Шериво: (Шерифово) - ниви и ливади в поле; Шериф, муслиманско име (с. Одри)

Шилегарник - место за јаганца (Беловиште)

Шип - месност со трње-шипови; ливади со евли над село; цанарики; постои апелатив (с. Варвара)

Ширишин Дол (<Широчин, Широк Дол) - дол со дабова шума и костен; десно од селото (с. Брезно)

Широки-Пут - пат за с.Гермо (с. Једоарце)

Широко Проаѓалиште - месност по која има повеќе патишта за месноста Присој (с. Вратница)

Шкрапа - планинска месност (Порој)

Шопката - месноста под планината (с. Вратница)

Шопојца - пасиште (с. Једоарце)

Шопот - место (Нераште)

Шопотски Извор - извор со студена вода во месноста Шопот (с. Одри)

Штрклајца (< Штрклавица) - ливада под планината; името, веројатно, според случка (с. Варвара)

Шукере Маало - маало (Нераште)

Шук'ов-Дол - дол во костенова шума (неколку дрвја); лично име: Шуко (с. Одри)

Шулан - (<Осој, алб.) шумска месност (Порој)

Шулон - (<Осој, алб.) месност (Гермо)

Шулони (алб. Осој) - ниви (Јажинце)

Шуљоке Маало - маало (Нераште)

Шупл'еац - дабова шума со габрика во месноста Стожер Камен кон с.Орашје; карпеста месност; шупливи дабови и камења (с. Вратница)

Шупл'ев-Камен - камен (с. Јажинце)

Шурновоз (Шурнов Лаз)- рамни ливади во ридна месност во букова шума; студена вода; под планината; постои фамилија Шурноска (Отуње)

Шурновци - маало (Отуње)

Шуруница - ливада (с. Једоарце)

ТОПОНИМИЈАТА НА ОБЛАСТА ПОДГОР – ТЕТОВСКО

РЕЗИМЕ

Вовед

Имињата служат за идентификација во просторот и во општеството. Именувањето претставува општествен процес и не постои ниту една позната човечка заедница која не ги познава имињата. Меѓутоа, постапката за именување и улогата на имињата во општеството значајно се разликува во одделни културни средини.

Науката што ги проучува имињата се нарекува Ономастика. Терминот ономастика потекнува од грчкиот глагол *ονομάζω* што значи *вика, нарекува, именува*. Како што рековме, предмет на проучување на ономастиката се имињата на местата и на лицата, во најширока смисла на зборот. Таа ги проучува: потеклото, мотивацијата, начинот на образување, распространетоста и сл., при што открива многу значајни податоци за историјата на јазикот, неговото потекло, туѓите влијанија, како и за современата состојба на јазикот. Ономастиката главно се смета за лингвистичка дисциплина, меѓутоа, неретко имињата се проучуваат и во рамките на историјата, антропологијата, социологијата и психологијата.

Според предметот на истражување, односно класификацијата на различните именски категории, ономастиката се дели на: топономастика и антропономастика. Топономастиката ги проучува топонимите, односно имињата на местата или географските имиња, додека антропономастиката ги проучува антропонимите, односно личните имиња, презимињата, прекарите (индивидуални, фамилијарни и колективни), родовите имиња и андронимите. Топономастиката, според тоа каков топоним проучува, понатаму се дели на: ојкономастика – која се занимава со проучување на имињата на населените места (села, градови, населби, маала, квартави, исчезнати населби); орономастика – која се занимава

со проучување на имињата на планините, ридовите, доловите, котлините, висорамнините, низините; и хидрономастика – која се занимава со проучување на имињата на водите.

Интересот кон македонскиот ономастички материјал се јавува некаде во последните децении на 19 век. Во повеќе дијалектолошки географски, етнографски и етнологски студии се обработуваат ономастички материјали од различни региони од Македонија. Ке ги споменеме: *Македонија, етнографија и статистика*, Софија 1900, од Васил Кънчов; *Речник места у ослобођеној области Старе Србије*, Београд 1914, од Вујичић; *Географски речник на Българија, Македонија, Добруджа и Поморавија*, Софија 1918, од Жечо Чанков и др. Како нов период за македонската ономастика, може да се означи периодот во триесеттите години на 20 век. Во овој период со проучување на македонската ономастика започнуваат најголемите словенски ономастичари: Афанасиј Селишчев, Петар Скок, Макс Фасмер, чиј пристап на проучување е на поинаков начин, заснован врз вистински научни основи. Југословенскиот ономастичар Петар Скок, кој особено сериозно се занимавал со топономастиката во Македонија, покрај тоа што е познат како најзначајниот ономастичар на српскохрватската наука за јазикот, некои го сметаат за вистински зачетник на ономастиката на македонскиот јазик. Особено важни за нас се неговите студии *Из топономастике Јужне Србије*, 1933 г., *I Предео измеѓу Прилепа и Кајмакчалана. II. Скопска котлина*, 1936 г. и други.

Најважниот период во развојот на македонската ономастика е по ослободувањето и кодифицирањето на македонскиот литературен јазик. Поважни трудови од тој период се: *Топографските имиња во Полог*, од Јован Трифуноски од 1951 г. и 1952 г., *Личните имиња и називите на населените места и други месности во велешката и прилепската нахија во втората половина на XV век*, од Методија Соколовски, од 1964 г. и 1965 г., потоа трудот од Божидар Видоески, *Говорот и топономијата на кичевските села од Тајмишката група*, од 1958 година. Божидар Видоески, покрај како основоположник на македонската дијалектологија, можеме да го сметаме и за креатор и афирматор на македонската ономастика. Имено, систематските ономастички истражувања во Македонија започнуваат по формирањето на посебен *Одбор за ономастика*, кој претставува и прва организациона единица за топономастички испитувања. Овој одбор започнува со работа според програмата на *Југословенскиот ономастички одбор*, имајќи ги

предвид задачите поставени од *Ономастичката комисија при Опитословенскиот славистички комитет*. Реализацијата на активностите на Одборот ги презел Б. Видоески, кој исто така, бил член на *Ономастичката комисија* и на *Југословенскиот ономастички одбор*. Видоески не бил само организатор, туку и учесник во голем број теренски топономастички истражувања. Потоа се оформува и *Одделението за ономастика* во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, со што се поставуваат темелите за понатамошниот развој на македонската ономастика. Редица ономастички трудови произлегуваат од работата на врвните научници од Одделението за ономастика во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“. Како основоположници на македонската ономастика може да ги наведеме: Божидар Видоески, Блаже Конески, Трајко Стаматовски, Љубица Станковска, Олга Иванова, Петар Илиевски и други. Исто така, особен придонес за развојот на македонската ономастика имаат: полскиот лингвист Влоѓимјез Пјанка, Марија Коробар-Белчева, Маринко Митков, како и помладата генерација ономастичари во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Весна Миовска, Мери Јосифовска, Елка Јачева-Улчар, Зоран Спасовски, кои со својата работа ја продолжуваат мисијата за непрестано проучување и запишување на македонските имиња кои се непобитен доказ за посебноста и специфичноста на македонскиот јазик, народ и култура, и од друга страна придонесуваат во проучувањето и развојот на повеќе лингвистички дисциплини.

Топонимијата во Тетовскиот Регион е обработувана, но спорадично како дел од одделни речници, тематски топономастички трудови и сл., така што со овој докторски труд ќе биде целосно опфатена целата топонимија во областа Подгор, Тетовско, при што ќе биде прикажан автохтониот македонски топонимски материјал, како на синхрониско така и на дијахрониско рамниште, со што ќе се придонесе за збогатување на топонимскиот материјал од македонската јазична територија.

Цели на трудот

Да се собере топономастички материјал од информатори, жители на населените места во областа Подгор, пред сè од луѓе во поодминати години, бидејќи овие луѓе располагаат со повеќе информации и со поавтентични податоци за именувањата на местата во селата каде што живеат и во нивните атари. Беше собиран топономастички

материјал за именувањата на маала, улици, патишта, патеки, ридови, долови, угорнини, удолнини, рамници, планини, врвови, пасишта, ливади, ниви, реки, езера, извори, потоци и други географски објекти. Собраниот топонимски материјал опфаќа 2107 топонимски единици.

Вака собраниот материјал беше спореден со оној од картотеката на Одделението за ономастика при ЈНУ ИМЈ, со што дојдовме до извесни заклучоци за топонимијата во овој регион од синхрониски и дијахрониски аспект.

По собирањето на топономастичкиот материјал, пристапиме кон негова научна анализа и лингвистичка обработка, според научно-методолошките пристапи претставени во трудовите на повеќе врвни имиња на македонската ономастика.

Значење на изборот на темата

Тетовскиот Регион, поточно областа Подгор, е етнички шаренолик регион. Имаме, населени места коишто се етнички мешани, како што е и градот Тетово, во кои главно живеат Македонци, Албанци, Турци и други, населени места во кои живеат само Македонци и населени места во кои живеат само Албанци. Повеќејазичната средина, според нашите истражувања не оставила многу траги во топонимијата, односно топонимите главно се словенски т.е. македонски. Овој факт ни говори дека етничката слика во овој регион е изменета во корист на албанскиот етникум, не многу одамна.

Во словенските, односно во македонските топоними вграден е локалниот говор и во нив се отсликуваат фонетските и зборообразувачките особености на вратничко-полошкиот дијалект. Во дел од топонимите се среќаваат и јазични црти и лексеми карактеристични за стариот јазик, кои во денешниот говор или претрпеле измени или исчезнале. Овие особености на топонимијата во областа Подгор, Тетовско ни укажуваат дека топонимите се создадени од Македонците и ни сведочат на многувековното опстојување на македонскиот народ во овој регион.

Лексиката вложена во топонимијата на областа Подгор покажува и извесен број подзаборавени зборови од словенско потекло кои единствено се чуваат во топонимијата, а кои би можеле да придонесат во збогатувањето на македонскиот современ јазик.

Албанските топоними се многу ретки и главно претставуваат фонетско преобразување на словенски топоними, според албанската фонетика, или пак, албански преводи на словенски топоними. Има и такви топоними коишто претставуваат хибридни состави (тоа се најчесто двокомпонентните топоними образувани од албанска + македонска компонента и обратно). Она што е важно да се истакне е дека преведените и фонетски адаптираните топоними функционираат само во меѓусебната комуникација кај албанското население, додека пак на македонското население тие му се туѓи и непрактикувани.

Научен придонес

Овој докторски труд претставува комплетна ономастичка студија во која системски и во целост се обработени топонимските единици од областа Подгор, Тетовско.

Со темелната анализа во овој труд се согледува синхрониската состојба, но и трагите од влијанието на другите етнички заедници коишто егзистираат во оваа област, односно доминираат во неа, врз македонската топонимија.

Ќе биде корисно прилично помагало на специјалистите од областа на лингвистиката и ономастиката, но и на оние од областа на етнологијата, фолклористиката, историјата итн., како и на студентите по македонистика.

Резултатите од овој труд ќе бидат од значење и за македонската ономастика, со тоа што ќе се збогати картотеката со нов материјал кој досега недостасуваше.

Исто така, запишувањето на богат ономастички материјал, значи заштита на духовното културно наследство кое е вградено во овој регион, но и во земјава.

Нацрт на содржината на трудот

1. На почетокот направивме опис на демографските особености на местоположбата на областа Подгор и на населените места во нејзинот состав, како и краток историски осврт на културните и јазичните прилики на овој регион до денес, според постоечките историски извори и документи. Ги дефиниравме границите на регионот, географските карактеристики, сообраќајните врски, миграциите и архитектурата. Во овој дел направена е опширна анализа и на повеќе екстралингвистички фактори, коишто имале силно влијание на развојот и оформувањето на топонимите.
2. Во следното поглавје обработени се сите ојконими кои спаѓаат во областа Подгор, вклучувајќи ги и иселените и исчезнатите населби. За секој ојконим одделно е даден

историски и современ опис за видот, местоположбата, населението, архитектурата на населеното место, како и етимолошко толкување на името.

3. Направивме лексичко-семантичка класификација на сите топоними, без разлика дали нивното потекло е словенско или несловенско. Начелно, според оваа класификација, топонимите се поделени на две групи: 1) топоними образувани од апелативи и 2) топоними образувани од оними. Првата група е поделена на две подгрупи: 1) топоними образувани од нелични апелативи и 2) топоними образувани од лични апелативи. Втората група е поделена на три подгрупи: 1) топоними образувани од етноними, 2) топоними образувани од антропоними и 3) топоними образувани од други топоними.

4. Во следниот дел од трудот направивме структурно-граматичка класификација на топонимите од областа Подгор, Тетовско. Со оваа класификација ги откриваме правилата и моделите според кои се создавале топонимите во еден конкретен регион на нашата земја. Од структурен аспект, топонимите може да бидат: 1) еднокомпонентни топоними и 2) сложени или композитни топоними. Во рамките на еднокомпонентните, се изделуваат две подгрупи: 1) недеривувани или примарни и 2) деривувани или секундарни топоними. Во рамките на втората група, сложени или композитни, исто така се изделуваат две подгрупи: 1) топоними сложенки и 2) топоними состави, кои понатаму се делат на помали подгрупи.

5. Во петтиот дел од докторската дисертација дадени се дијалектните особености на говорот во областа Подгор, односно одделни јазични специфики на населените места кои се рефлектирале и во топонимијата.

6. Во шестиот дел анализирана е Лексиката вложена во топонимите на Подгор.

7. Во седмиот дел во целост ги обработивме етниците и ктетиците од населените места во областа Подгор. Покрај дијалектните називи, даваме и предлог за стандардизација.

8. Во осмиот дел е даден заклучокот

9. Во деветтиот дел е даден регистар на топонимите. Во регистарот, по топонимот следува информација за населеното место на коешто му припаѓа тој топоним, како и опис на географскиот објект што е именуван со него. Кај преведените топоними е дадена и информација за дублетната форма, како и информација за тоа дали топонимот е преведен македонски топоним на албански или, пак, е новосоздаден албански топоним, што е многу ретка појава.

Методи и начини на работа

Докторскиот труд *Топонимијата на областа Подгор – Тетовско* претставува резултат на повеќегодишна работа на дијалектолошки и топономастички план. Теренските истражувања започнаа уште во 2016 година, кога за потребите за изработка на магистерскиот труд од областа Дијалектологија, Говорот на селото Рогачево, неколкупати ги посетувавме и соседните села, со цел да собереме што повеќе материјал за целосен опис и споредба на говорот. Уште во тоа време, собравме и богат топономастички материјал.

По прифаќањето на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд, веднаш продолживме со собирање топономастички материјал од информатори, жители на населените места во областа Подгор, пред сè од луѓе во поодминати години, бидејќи овие луѓе располагаат со повеќе информации и со поавтентични податоци за именувањата на местата во селата каде што живеат и во нивните атари. Се работи за топономастички материјал од именувањата на маала, улици, патишта, патеки, ридови, долови, угорнини, удолнини, рамнини, планини, врвови, пасишта, ливади, ниви, реки, езера, извори, потоци и други географски објекти. Ги посетивме сите села и благодарни сме на сите информатори коишто несебично ги поделија со нас потребните информации. Кон овој материјал го додадовме и оној од картотеката на Одделението за ономастика при ЈНУ ИМЈ, со што дојдовме до извесни заклучоци за топонимијата во овој регион од синхрониски и дијакрониски аспект. Материјалот го дигитализиравме и го уазбучивме, така што најпрво настана Регистарот на топоними од областа Подгор. Потоа пристапивме кон негова научна анализа и лингвистичка обработка, според научно-методолошките пристапи претставени во трудовите на повеќе врвни имиња на македонската ономастика.

Заклучок

По направената анализа на јазичниот материјал, како заклучок ги донесувам следните констатации: Во делот на *Ојконимијата* обработивме 25 ојконими. За секој ојконим одделно е даден историски и современ опис за видот, местоположбата, населението, архитектурата на населеното место, како и етимолошко толкување на името. Сите ојконими имаат словенско потекло и настанати се според морфолошко-синтаксичкиот модел на образување. Во *Лексичко-семантичката класификација*

анализата на топонимите беше направена врз основа на тоа каква лексема се наоѓа во основата на топонимот. Тука констатиравме дека најбројни се топонимите од апелативна основа. Во *Структурно-граматичката класификација* ги анализиравме топонимите од аспект на моделите на нивно образување. Структурно-граматичката класификација подразбира обработка на топонимите од граматички аспект и претставува дополнување на лексичко-семантичката класификација. Таа ќе ги открие правилата и моделите според кои се создавале топонимите во еден конкретен регион од Македонија, а ќе биде опфатена структурата формално изразена преку морфолошко-синтаксичките јазични средства. Во поглавјето за *Дијалектните особености на топонимите од областа Подгор* дадовме опис на фонетско-фонолошките карактеристики и на морфолошките карактеристики. Во поглед на јазичните особености на говорот во населените места од Подгор, како и според нивната местоположба тие претставуваат дел од полошката јазична територија. Според Видоески (1998: 149), на полошката јазична територија се изделуваат три јазични типа, од кои двата се основни, а едниот преоден. Селата во Горни Полог го сочинуваат гостиварскиот говор, односно тип А. За нас се важни останатите два јазични типа коишто се распространети и во областа Подгор. Вториот основен тип (тип Б) или вратнички говори ги сочинуваат крајните северни долнополошки села: Рогачево, Старо Село, Вратница, Беловиште и Одри, а како гранични села Видоески ги наведува Јелошник, Доброште, Брезно, Теарце. Како гранично село во кое живее и македонско население, ние ќе го додадеме и селото Глоѓи, коешто се граничи со селата: Доброште, Јелошник и Пршовце. Во третиот говорен тип (тип В) или тетовски говор му припаѓаат населените места: Варвара, Једоарце, Лешок, Непроштено, Отуње, Сетоле, Слатина, Цепчиште. Селото Глоѓи според нас може да се третира како гранично населено место каде што се мешаат особеностите на вратничките и тетовските говори. Во оваа поделба на населените места според говорниот тип, не ги класифициравме населените места во кои денес не живее македонско население. Во поглавјето *Лексиката заложена во топонимите на Подгор* е даден преглед на лексиката од словенско потекло, но и на несловенската лексика. Во топонимијата на Подгор преовладува словенската лексика. Лексиката вложена во топонимијата на областа Подгор покажува и извесен број подзаборавени зборови од словенско потекло кои единствено се чуваат во топонимијата, а кои би можеле да придонесат во збогатувањето на македонскиот современ јазик. Албанските топоними се многу ретки и главно претставуваат фонетско преобразување на словенски топоними, според албанската

фонетика, или пак, албански преводи на словенски топоними. Има и такви топоними коишто претставуваат хибридни состави (тоа се најчесто двокомпонентните топоними образувани од албанска + македонска компонента и обратно). Она што е важно да се истакне е дека преведените и фонетски адаптираните топоними функционираат само во меѓусебната комуникација кај албанското население, додека пак на македонското население тие му се туѓи и непрактикувани.

TOPONYMY OF THE PODGOR AREA – TETOVO REGION

SUMMARY

Introduction

Names serve for identification in space and in society. Naming is a social process, and there is no known human community that does not recognize names. However, the naming procedure and the role of names in society differ significantly across various cultural environments. The science that studies names is called Onomastics. The term onomastics originates from the Greek verb *ονομάζω* (onomazo), which means to call, to term, to name. As previously mentioned, the subject of study in onomastics is the names of places and persons, in the broadest sense of the word. It studies their origin, motivation, manner of formation, distribution, etc., thereby revealing many significant facts about the history of the language, its origins, foreign influences, as well as the contemporary state of the language. Onomastics is primarily considered a linguistic discipline; however, names are frequently studied within the frameworks of history, anthropology, sociology, and psychology. According to the subject of research, i.e., the classification of different name categories, onomastics is divided into: toponomastics and anthroponomastics. Toponomastics studies toponyms, i.e., place names or geographical names, while anthroponomastics studies anthroponyms, i.e., personal names, surnames, nicknames (individual, family, and collective), family/clan names, and andronyms. Toponomastics, depending on the type of toponym it studies, is further divided into: oikonomastics – which deals with the study of the names of populated places (villages, cities, settlements, neighborhoods, quarters, vanished settlements); oronomastics – which deals with the study of the names of mountains, hills, valleys, basins, plateaus, and plains; and hydronomastics – which deals with the study of the names of water bodies.

The interest in Macedonian onomastic material emerged somewhere in the last decades of the 19th century. Several dialectological, geographical, ethnographic, and ethnological studies examine onomastic materials from various regions of Macedonia. We will mention: *Macedonia*,

Ethnography and Statistics, Sofia 1900, by Vasil Kanchov; *Dictionary of Places in the Liberated Region of Old Serbia*, Belgrade 1914, by Vujičić; *Geographical Dictionary of Bulgaria, Macedonia, Dobrudja and Pomoravlje*, Sofia 1918, by Zhecho Chankov, etc. The 1930s can be marked as a new period for Macedonian onomastics. During this period, the greatest Slavic onomasticians began studying Macedonian onomastics: Afanasiy Selishchev, Petar Skok, and Max Vasmer, whose research approach was different and based on genuine scientific foundations. The Yugoslav onomastician Petar Skok, who was particularly and seriously engaged with toponomastics in Macedonia, in addition to being known as the most significant onomastician in Serbo-Croatian linguistics, is considered by some to be the true founder of Macedonian onomastics. Especially important to us are his studies *From the Toponomastics of Southern Serbia*, 1933, *I. The Region between Prilep and Kajmakčalan. II. Skopje Valley*, 1936, and others.

The most important period in the development of Macedonian onomastics follows the liberation and the codification of the Macedonian literary language. More significant works from this period include: *Topographic Names in Polog*, by Jovan Trifunoski from 1951 and 1952; *Personal Names and the Names of Populated Places and Other Localities in the Veles and Prilep Nahiyah in the Second Half of the 15th Century*, by Metodija Sokolovski, from 1964 and 1965; and the work by Božidar Vidoeski, *The Dialect and Toponymy of the Kichevo Villages of the Tajmište Group*, from 1958. Božidar Vidoeski, besides being the founder of Macedonian dialectology, can also be considered the creator and affirmer of Macedonian onomastics. Namely, systematic onomastic research in Macedonia began after the formation of a special Board for Onomastics, which also represented the first organizational unit for toponomastic investigations. This board started its work according to the program of the Yugoslav Onomastic Board, taking into account the tasks set by the Onomastic Commission at the All-Slavic Slavistic Committee. The implementation of the Board's activities was undertaken by B. Vidoeski, who was also a member of the Onomastic Commission and the Yugoslav Onomastic Board. Vidoeski was not only an organizer but also a participant in a large number of field toponomastic studies. Subsequently, the Department of Onomastics was established within the "Krste Misirkov" Institute for the Macedonian Language, laying the foundations for the further development of Macedonian onomastics. A series of onomastic works have resulted from the labor of top scientists at the Department of Onomastics within the "Krste Misirkov" Institute for the

Macedonian Language. As founders of Macedonian onomastics, we can list: Božidar Vidoeski, Blaže Koneski, Trajko Stamatovski, Ljubica Stankovska, Olga Ivanova, Petar Ilievski, and others. Furthermore, a particular contribution to the development of Macedonian onomastics was made by: the Polish linguist Włodzimierz Pianka, Marija Korobar-Belčeva, Marinko Mitkov, as well as the younger generation of onomasticians at the "Krstе Misirkov" Institute for the Macedonian Language: Vesna Miovska, Meri Josifovska, Elka Jačeva-Ulčar, and Zoran Spasovski, who through their work continue the mission of constant study and recording of Macedonian names. These names are undeniable proof of the distinctiveness and specificity of the Macedonian language, people, and culture, and they contribute to the study and development of several linguistic disciplines.

The toponymy in the Tetovo Region has been addressed, but sporadically as part of individual dictionaries, thematic toponomastic works, etc.; thus, this doctoral thesis will fully cover the entire toponymy in the Podgor area, Tetovo region. It will present the autochthonous Macedonian toponymic material on both a synchronic and diachronic level, thereby contributing to the enrichment of toponymic material from the Macedonian linguistic territory.

Objectives of the thesis

To collect toponomastic material from informants, residents of the settlements in the Podgor area, primarily from elderly people, as they possess more information and more authentic data regarding the naming of places in the villages where they live and their surroundings. Toponomastic material was collected regarding the naming of neighborhoods, streets, roads, paths, hills, valleys, ascents, descents, plains, mountains, peaks, pastures, meadows, fields, rivers, lakes, springs, streams, and other geographical features. The collected toponymic material comprises 2 107 toponymic units. The material collected in this manner was compared with that from the archives of the Department of Onomastics at the "Krstе Misirkov" Institute for the Macedonian Language, leading to certain conclusions regarding the toponymy in this region from synchronic and diachronic perspectives. After collecting the toponomastic material, we proceeded with its scientific analysis and linguistic processing, following the scientific-methodological approaches presented in the works of several leading names in Macedonian onomastics.

Significance of the chosen topic

The Tetovo Region, specifically the Podgor area, is an ethnically diverse region. There are settlements that are ethnically mixed, such as the city of Tetovo, where mainly Macedonians, Albanians, Turks, and others live, as well as settlements inhabited only by Macedonians and settlements inhabited only by Albanians. According to our research, the multilingual environment has not left many traces in the toponymy; rather, the toponyms are primarily Slavic, i.e., Macedonian. This fact tells us that the ethnic picture in this region changed in favor of the Albanian ethnic group not so long ago, mainly in the last decades of the 20th century and from the beginning of the 21st century to the present. In the Slavic (Macedonian) toponyms, the local dialect is embedded, reflecting the phonetic and word-formational characteristics of the Vratnica-Polog dialect. In some toponyms, linguistic features and lexemes characteristic of the old language are found, which in today's speech have either undergone changes or disappeared. These characteristics of the toponymy in the Podgor area, Tetovo region, indicate that the toponyms were created by Macedonians and testify to the centuries-long existence of the Macedonian people in this region. The vocabulary preserved in the toponymy of the Podgor area also shows a certain number of half-forgotten words of Slavic origin that are kept exclusively in toponymy, which could contribute to the enrichment of the contemporary Macedonian language. Albanian toponyms are very rare and mainly represent a phonetic transformation of Slavic toponyms according to Albanian phonetics, or Albanian translations of Slavic toponyms. There are also toponyms that represent hybrid structures (most often two-component toponyms formed from an Albanian + Macedonian component or vice versa). What is important to emphasize is that the translated and phonetically adapted toponyms function only in mutual communication among the Albanian population, while they remain foreign and unused by the Macedonian population.

Scientific contribution

This doctoral thesis represents a complete onomastic study in which the toponymic units from the Podgor area, Tetovo region, are systematically and fully processed. Through thorough analysis, this work provides insight into the synchronic situation, as well as the traces of

influence from other ethnic communities existing or dominating in this area on Macedonian toponymy. It will serve as a useful handbook for specialists in the fields of linguistics and onomastics, as well as those in ethnology, folkloristics, history, etc., and for students of Macedonian studies. The results of this work will be significant for Macedonian onomastics by enriching the archives with new material that was previously missing. Furthermore, recording rich onomastic material means protecting the spiritual cultural heritage embedded in this region and the country.

Draft of the table of contents

1. At the beginning, we provided a description of the demographic characteristics of the location of the Podgor area and the settlements within its composition, as well as a brief historical overview of the cultural and linguistic conditions of this region to the present day, according to existing historical sources and documents. We defined the borders of the region, geographical characteristics, transport links, migrations, and architecture. In this section, an extensive analysis of several extra-linguistic factors was conducted, which have had a strong influence on the development and formation of toponyms.
2. In the following chapter, all oikonyms belonging to the Podgor area are processed, including migrated and disappeared settlements. For each oikonym, a historical and contemporary description is provided regarding its type, location, population, the architecture of the settlement, as well as an etymological interpretation of the name.
3. We have performed a lexico-semantic classification of all toponyms, regardless of whether their origin is Slavic or non-Slavic. In principle, according to this classification, toponyms are divided into two groups: 1) toponyms formed from appellatives and 2) toponyms formed from onyms. The first group is divided into two subgroups: 1) toponyms formed from non-personal appellatives and 2) toponyms formed from personal appellatives. The second group is divided into three subgroups: 1) toponyms formed from ethnonyms, 2) toponyms formed from anthroponyms, and 3) toponyms formed from other toponyms.
4. In the next part of the work, we conducted a structural-grammatical classification of the toponyms from the Podgor area, Tetovo region. Through this classification, we reveal the rules and models according to which toponyms were created in a specific region of our

country. From a structural aspect, toponyms can be: 1) single-component toponyms and 2) complex or composite toponyms. Within the single-component group, two subgroups are identified: 1) non-derived or primary and 2) derived or secondary toponyms. Within the second group, complex or composite, two subgroups are also identified: 1) compound toponyms and 2) phrasal toponyms, which are further divided into smaller subgroups.

5. In the fifth part of the doctoral dissertation, the dialectal features of the speech in the Podgor area are given, i.e., specific linguistic features of the settlements that are reflected in the toponymy.
6. In the sixth part, the vocabulary embedded in the toponyms of Podgor is analyzed.
7. In the seventh part, we fully processed the ethnics and ktetics (demonyms and possessive adjectives) of the settlements in the Podgor area. In addition to the dialectal names, we also provide a proposal for standardization.
8. In the eighth part, the conclusion is provided.
9. In the ninth part, a register of toponyms is provided. In the register, the toponym is followed by information about the settlement to which it belongs, as well as a description of the geographical object named by it. For translated toponyms, information regarding the doublet form is provided, as well as information on whether the toponym is a translated Macedonian toponym into Albanian or a newly created Albanian toponym, which is a very rare occurrence.

Methods and modes of work

The doctoral thesis *Toponymy of the Podgor Area – Tetovo* is the result of several years of work on dialectological and toponomastic levels. Field research began as early as 2016 when, for the purposes of preparing a master's thesis in the field of Dialectology, *The Dialect of the Village of Rogačevo*, we visited neighboring villages several times to collect as much material as possible for a complete description and comparison of the dialect. Even at that time, we collected rich toponomastic material.

After the acceptance of the proposal for the doctoral thesis, we immediately continued collecting toponomastic material from informants—residents of the settlements in the Podgor area—primarily from elderly people, as they possess more information and more authentic data

regarding the naming of places in the villages where they live and their surroundings. This involves toponomastic material regarding the naming of neighborhoods, streets, roads, paths, hills, valleys, ascents, descents, plains, mountains, peaks, pastures, meadows, fields, rivers, lakes, springs, streams, and other geographical features. We visited all the villages and are grateful to all the informants who unselfishly shared the necessary information with us. To this material, we added the records from the archives of the Department of Onomastics at the "Krste Misirkov" Institute for the Macedonian Language, which led to certain conclusions about the toponymy in this region from synchronic and diachronic aspects. We digitized and alphabetized the material, first creating the *Register of Toponyms of the Podgor Area*. Subsequently, we proceeded with its scientific analysis and linguistic processing, according to the scientific-methodological approaches presented in the works of several leading names in Macedonian onomastics.

Conclusion

Following the analysis of the linguistic material, I bring the following findings as a conclusion: In the section on Oikonymy, we processed 25 oikonyms. For each oikonym, a historical and contemporary description is provided regarding its type, location, population, architecture, and an etymological interpretation of the name. All oikonyms are of Slavic origin and were formed according to the morpho-syntactic model of formation. In the Lexico-semantic classification, the analysis of the toponyms was based on the type of lexeme found at the root of the toponym. Here, we established that toponyms with an appellative base are the most numerous. In the Structural-grammatical classification, we analyzed the toponyms from the perspective of their formation models. The structural-grammatical classification involves processing the toponyms from a grammatical aspect and serves as a supplement to the lexico-semantic classification. It reveals the rules and models according to which toponyms were created in a specific region of Macedonia, covering the structure formally expressed through morpho-syntactic linguistic means. In the chapter on the Dialectal features of the toponyms from the Podgor area, we provided a description of the phonetic-phonological and morphological characteristics. Regarding the linguistic features of the speech in the settlements of Podgor, as well as their location, they represent part of the Polog linguistic territory. According to Vidoeski (1998: 149), three linguistic types are identified in the Polog linguistic territory: two primary and

one transitional. The villages in Upper Polog constitute the Gostivar dialect, or Type A. For us, the other two linguistic types spread across the Podgor area are important. The second primary type (Type B), or Vratnica dialects, consists of the northernmost Lower Polog villages: Rogačevo, Staro Selo, Vratnica, Belovište, and Odri; Vidoeski lists Jelošnik, Dobrošte, Brezno, and Tearce as border villages. We would add the village of Glođi as a border village with a Macedonian population, which borders the villages of Dobrošte, Jelošnik, and Pršovce. The third speech type (Type C), or the Tetovo dialect, includes the settlements: Varvara, Jedoarce, Leshok, Neproshteno, Otunje, Setole, Slatina, and Dzhepchishte. In our view, the village of Glođi can be treated as a border settlement where the features of the Vratnica and Tetovo dialects mix. In this division of settlements by speech type, we did not classify settlements where there is no Macedonian population today. The chapter Vocabulary embedded in the toponyms of Podgor provides an overview of vocabulary of Slavic origin, as well as non-Slavic vocabulary. Slavic vocabulary prevails in the toponymy of Podgor. The vocabulary preserved in the toponymy of the Podgor area also shows a certain number of half-forgotten words of Slavic origin that are kept exclusively in toponymy, which could contribute to the enrichment of the contemporary Macedonian language. Albanian toponyms are very rare and mainly represent a phonetic transformation of Slavic toponyms according to Albanian phonetics, or Albanian translations of Slavic toponyms. There are also toponyms that represent hybrid structures (most often two-component toponyms formed from an Albanian + Macedonian component or vice versa). It is important to emphasize that the translated and phonetically adapted toponyms function only in mutual communication among the Albanian population, while they remain foreign and unused by the Macedonian population.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

Аргировски Мито 1998: *Грцизмиѝе во македонскиоѝ јазик*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Бранкоф, Д. М. 1905 - D. M. Brankoff, *La Macedonie et sa population chretienne. Avec deux Cartes ethnographiques*, Paris.

Вељаноска-Томовска Мирјана 2022: *Говороѝ во село Роѓачево*, Македонистика 21, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје (5-84).

Веркович 1889 - С. И. Верковичъ, *Топоѝграфическо-етноѝграфическиѝ очеркъ Македониѝ*, С. Петербург.

Видоески Божидар 1958: „Говорот и топонимијата на кичевските села од тајмишката група. I: Говор; II: Топонимија“. *МЈ*, IX, 1-2, стр. 17-65: 1 к.

Видоески Божидар 1978: *Вокалниѝе сисѝеми на македонскиоѝ литератѝурен и дијалекѝен јазик*, Прилози, III, 1, МАНУ, Скопје, стр. 79-98.

Видоески Божидар 1998: *Дијалекѝиѝе на македонскиоѝ јазик, ѝтом I*, МАНУ, Скопје.

Видоески Божидар 1999в: *Геоѝграфскиѝа ѝтерминологиѝа во дијалекѝиѝе на македонскиоѝ јазик*, МАНУ, Скопје.

Видоески Божидар 2000а: *Прашалник за собирање матѝеријал за македонскиоѝ дијалекѝен аѝлас*, ИМЈ, Скопје.

Видоески Божидар 2000б: *Фонолошки бази на ѝовориѝе на македонскиоѝ јазик*, МАНУ, Скопје.

Велева, С. (2004). Тенденции во зборообразувањето во македонскиот јазик, докторска дисертација, Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Давкова-Ѓоргиева Светлана 2009: *Дијалектниите именувања на јосајкиите во македонскиот јазик од јужнословенски и балканиситички аспекти*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Голомб Збигњев 1959: *Генетички врски меѓу карпатската и балканската ситочарска терминологија и улогата на словенскиот елемент во ова подрачје*, МЈ, X, кн. 1-2, Скопје.

Груевска-Маџоска Симона 2021. *Лексикологија на македонскиот јазик*. Скопје: МиАн.

Дуриданов Иван 1969 - Duridanov, I. *Trazisch-Dakische studien*, Academie Bulgare des sciences, Sofia.

Заимов 1970 - Ѓ. Заимов, *Битолски нагис на Иван Владислав самогържец български*, София.

Иванов 1970 - Ѓ. Иванов, *Български ситарини из Македония*, София.

Иванова Олга 1973: *Месниите имиња со суфиксот -иитие (-иитиа) во македонската итотонимија*, Скопје: магистерски труд во ракопис.

Иванова Олга 1996: *Речник на итотонимиите во областта ио сливоит на Брегалница*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Иванова Олга 1999: *Ситудии од итотонимијата и аитроитонимијата*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Иванова Олга 2014: *Речник на имињата на населениите места во Р Македонија (б, ѓ, е, ј, н, р, ит, к, у, ф, х, ц, ш)*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Јачева-Улчар Елка 2005. *Топонимијата на Тиквешкиот регион*. Скопје: докторски труд во ракопис.

Јачева-Улчар Елка 2022: *Презимето кај Македонците*, Менора, Скопје.

Јашар-Настева Оливера 2001: *Турските лексички елементи во македонскиот јазик*,

ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје..

Јованова-Грујовска Елена 2012: Лексичко-семантичка анализа на именките со субјективна оценка во македонскиот јазик, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Јосифовска Мери 2018: *Антропонимскиот систем во Крушевско*, Скопје.

Јосифовска Мери 2019: *Топонимијата во Крушевско*, Ми-Ан Скопје.

К’нчов 1900 - В. Кънчовъ, *Македонија, Етнографија и статистика*, Избрани произведения, Софија 1970.

Матковски, А. 1979: *Турски извори за ајдутството и за арамитството во Македонија (1725-1775)*, Скопје.

Киш Маријана 1996: *Дијалектната лексика од областите на распаднатите селски среќи*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Конески Блаже 1954: *Граматиќа на македонскиот литературен јазик, дел 2*, „Просветно дело“, Скопје.

Конески Блаже 1982: *Историја на македонскиот јазик*, Култура, Скопје.

Конески Блаже 1993: „Ономастичко-митолошки теми“, *Прилози на МАНУ XVIII*, 1, Скопје, 5-23.

Конески Кирил 1995: *Зборообразувањето во современиот македонски јазик*, „Бона“, Скопје.

Коробар-Белчева Марија 1990: *Топонимијата во Дебарско*. Скопје, докторски труд во ракопис.

Коробар-Белчева Марија 2019: *Македонски ономастички истражувања*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Митева Димка, 1989: *Топонимијата на Струмичко*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Лаброска В, Гајдова У, Давкова-Ѓоргиева С., Цветановски Г. Томовски Д., *Врајничко-џолошкиџе ѓовори - духовна ризница*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Лаброска Веселинка 1999: „Употребата на збирната и избројаната множина во македонскиот дијалектен јазик“ *Придонесој на Блаже Конески за македонскиџа кулјура*, Скопје, стр.125-129.

Лаброска Веселинка, Томовски Дарко, 2011: *Фонемајџа /в/ во санди во долноџолошкиџе ѓовори*, МЈ, Скопје 2011, 87-94 (коавторство).

Марковиќ Марјан: *Дијалектџолоџија на македонскиој јазик II*, според Видоески Божидар, Скопје, 2007.

Миовска В, 2020: *Тојонимијџа во Кривоџаланечко*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Минова - Ѓуркова Лилјана 1994: *Синџакса на македонскиој сџандарден јазик*, Радинг, Скопје.

Мошин Владимир 1975: *Сџоменици за средновековнајџа и џоновајџа исџиорија на Македонија*, том I, Архив на Македонија, Скопје.

Панов Митко 1998: *Енциклоџеџија на селџа во Република Македонија*, Патрија, Скопје.

Пеев Коста 1970: *За македонскиџа дијалектџина лексика*, МЈ, XXI, стр. 123-136.

Пеев Коста 1976: *Земјоделскиџа џерминолоџија во македонскиџе дијалектџи*, МЈ, XXVII, стр. 121-143.

Петрушевски Илија 2009: *Исчезнајџи селски населби и села со џроменетџи имиња во Полоџ*, Здужение Лешок, Скопје.

Пјанка Влоѓимјеж 1970: *Топономастиката на охридско-преспанскиот базен*, ИМЈ „Крсте Мисирков“ Скопје.

Пољоска Агим 1998: *Лексичка инџерференција на македонскиот и албанскиот дијалектен јазик*, „Менора“ Скопје.

Поповски Аритон: *Дистрибуција на некои балканизми од сточарската лексика на македонската јазична територија*, Литературен збор, Скопје 1979 г.(21-28).

Саздов Симон 2008: *Современ македонски јазик 2*, Табернакул, Скопје.

Саздов Симон, 2014: „За говорителот и зборуваачот или за суфиксите -тел и -ач во современиот македонски јазик“, *Македонски јазик LXV*, Скопје, 219-230.

Селищев А. М, 1981: *Полог и неговото българско население*, София.

Селищев А. М., 1933: *Македонские кодичи XVI-XVIII веков*, Издание македонского научного института, София.

Соколоски 1971: М. Соколоски, А. Стојановски, *Турски документи за историјата на македонскиот народ, опширен пописен дефтер N 4 (1467-1468 година)*, Скопје.

Соколоски 1976: М. Соколоски, *Турски документи за историјата на македонскиот народ, опширни пописни дефтери од 15 век*, том III, Скопје.

Соколоски М. 1984: *Турски документи за историјата на македонскиот народ, опширен пописен дефтер за скопскиот санџак од 1568-69 г.*, том VI, кн. I, Скопје.

Спасоски Зоран 2025: *Топонимијата на Радовишко*, ИМЈ „Крсте Мисирков“ Скопје.

Стаматоски Трајко 1990: *Македонска ономастика*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ Скопје

Стаматоски Трајко 1956: *Градскиоѝ теѝовски ѓовор*, МЈ, VII, Скопје, 210-242.

Стаматоски Трајко 1959: *Од лексикаѝа на Теѝовскиоѝ ѓовор*, МЈ, X, кн. 1-2, Скопје.

Станковска Љубица 1973: „Застапеноста на суфиксот -ача во македонската топонимија“, Македонски јазик XXIV, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 223-228.

Станковска Љубица 1982: „Посесивните придавски образувања со суфиксот -јь од лични имиња кај ојконимите во Тетовско“, Македонски јазик, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 660-666.

Станковска Љубица 1986: „Интерпретација на географската терминологија во топонимијата на Полог“, Литературен збор, Скопје, 29-37.

Станковска Љубица 1995: *Македонска ојконимија*, книга прва, *Метаморфоза*, Скопје.

Станковска Љубица 1997: *Македонска ојконимија*, книга втора, *Метаморфоза*, Скопје.

Станковска Љубица 2001: *Тоѝонимииѝе со суфиксоѝи -ица во Македонија*, Скопје.

Станковска Љубица 2002: *Суфиксииѝе -јь, -ѝь, -ѝ во македонскаѝа ѝоѝонимија*, Прилеп.

Стоевска - Денчова Еленка 2009: *Именување на роднинскиѝе односи во македонскиѝе дијалекѝи од словенски и балканисѝички асѝекѝи*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Стојановски Александар, Ѓоргиев Драги 2001: *Населби и население во Македонија XV и XVI век*, ИНИ, ДАРМ, Скопје, 2001.

Томовски Дарко 2025: *Горанскиот говор во Полог*, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Трајкова Катица 2002: Лексиката на станиславовиот пролог, ИМЈ „Крсте Мисирков“, Скопје.

Трифуноски Јован 1976: *Полоџ (аниџројџеоџграфска џроучавања)*, Српска академија наука и уметности, Српски етнографски зборник, Београд.

Турски докуменџи за истџоријаџи на македонскиот народ, Оџширен џџисен дефџер за Скоџскиот санџак од 1568-69 џодина, Архив на Македонија, Скопје, 1988.

Трубачев, О. Н. 1979: *Эџимолоџический словарь славянских языков, вџпуск 6*, Издателство „Наука“, Москва.

Турецко-рускиот словарь, 2-е издание, сџереџџиотное, 2007, Москва.

Угринова - Скаловска Радмила 1979: *Сџарословенски јазик*, Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопје.

Ф. Белзај, М. В. Бирило, Б. Видоески, Т. Витковски, Ј. Заимов, Х. Јенч, М. Караш, В. Нимчук, Л. Незбедова-Оливова, П. Шимуновиќ, В. Шмилауер 1983: *Основен систем и терминологија на словенската ономастика*, МАНУ, Скопје.

РЕЧНИЦИ

БЕР: *Бџлгарски етимологичен речник*, I, II, III, IV, БАН, Софија, 1971, 1979, 1986, 1995.

ГБР: *Грџцко-бџлџарски речник*, БАН, Институт за бџлгарски език, Софија 1994.

МЕР: Цветановски, Г. 2025. Македонски етимолошки речник, Том 1 (А–Ж), Скопје.

ПМЈ: Правопис на македонскиот јазик, 2015. Институт за македонск јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје.

РАМЈ: Речник на антонимите во македонскиот јазик, Е. Наими, Ми-Ан, Скопје, 2021.

РЕР: Руски јазик. 2008. Енциклопедиски речник-прирачник на лингвистички термини и концепти. Том 1. Москва: Флинт – Наука.

РМЈ: Речник на македонскиот јазик, Тодор Димитровски, Благоја Корубин, Трајко Стаматоски (1961-1966).

РЦМР: Речник на црковнословенскиот јазик од македонска редакција, гл. уредник З. Рибарова, ред. Л. Макаријоска, З. Рибарова, Р. Угринова-Скаловска, т. И (Вовед, а-б0), Скопје, 2006.

СМР: Српскохрватско-македонски речник, Македонска книга, Просветно дело, Скопје, 1989.

СМР: Старословенско-македонски речник (со грчки паралели), Институт за старословенска култура, Прилеп и книгоиздавateľство Матица македонска, Скопје, 1999.

ТБР : Турско-български речник, Държавно издателство „Наука и изкуство“, Софија, 1962.

ТРМЈ: Толковен речник на македонскиот јазик, I–VI, Институт за македонск јазик „Крсте Мисирков“– Скопје, 2003 – 2014.

ТРМЈ Официјален дигитален речник на македонскиот јазик <https://makedonski.gov.mk/>

Simeon Rikard 1969: *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, Zagreb.

Skok Petar 1971-74: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I, II, III*, JAZU, Zagreb.

Snoj, M. 1997: *Slovenski etimološki slovar*, Mladinska knjiga, Ljubljana.